

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Уманський державний педагогічний університет імені Павла Тичини

Актуальні проблеми професійної та технологічної освіти: погляд у майбутнє

Матеріали Всеукраїнської
студентської науково-практичної конференції
(Умань, 4 квітня 2023 р.)

За загальною редакцією С. І. Ткачука

Умань
2023

УДК [377+[37.013:62]:001.18(06)

A43

Редакційна колегія:

Ткачук С. І. - доктор педагогічних наук, професор Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини (головний редактор);

Азізов Т. Н. - доктор технічних наук, професор Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини;

Терещук А. І. - доктор педагогічних наук, професор Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини;

Мельник О. С. - кандидат технічних наук, доцент Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини;

Рецензенти:

Дубова Н. В. кандидат педагогічних наук, доцент кафедри професійної освіти та технологій за профілями Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини;

Харитоновна В. В. кандидат педагогічних наук, доцент кафедри технологічної освіти Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини

Рекомендовано до друку Вченою радою факультету інженерно-педагогічної освіти Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини (Протокол № 10 від 26 квітня 2023 року)

Актуальні проблеми професійної та технологічної освіти: погляд у майбутнє : матер. Всеукр. студ. наук.-практ. конф. (Умань, 4 квітня. 2023 р.) / МОН України, Уманський держ. пед. ун-т імені Павла Тичини ; [редкол.: С. І. Ткачук (голов. ред.), Т. Н. Азізов, А. І. Терещук [та ін.] ; за заг. ред. С. І. Ткачука. Умань, 2023. 198 с.

В збірнику представлені тези доповідей учасників Всеукраїнської студентської науково-практичної конференції. «Актуальні проблеми професійної та технологічної освіти: погляд у майбутнє», яка відбулася 4 квітня 2023 р. в м. Умань на базі Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини.

Збірник адресований науковцям, здобувачам вищої освіти, а також усім, хто цікавиться сучасними науковими дослідженнями в галузі професійної та технологічної освіти.

УДК [377+[37.013:62]:001.18(06)

© Уманський державний педагогічний університет імені Павла Тичини, 2023

ЗМІСТ

Наталія Анісімова

КЛАСИФІКАЦІЯ МОТИВІВ НАВЧАЛЬНО-ТРУДОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ
СТАРШОКЛАСНИКІВ 9

Олексій Бадовський

СУЧАСНІ ВИМОГИ ПІДГОТОВКИ УЧНІВ ПРОФЕСІЙНИХ ЗАКЛАДІВ
ОСВІТИ ПРОФІЛЮ ХАРЧОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ 12

Василь Базима

АКТИВІЗАЦІЯ НАВЧАЛЬНО-ПІЗНАВАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ УЧНІВ
ЗАКЛАДІВ ПРОФЕСІЙНО-ТЕХНІЧНОЇ ОСВІТИ В ПРОЦЕСІ ВИВЧЕННЯ
ДИСЦИПЛІНИ «ПРОГРАМНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ» 14

Василь Бурчак

МІСЦЕ І РОЛЬ ІНФОРМАЦІЙНО-КОМУНІКАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ У
ФОРМУВАННІ ТА РОЗВИТКУ ПРОФЕСІЙНИХ ІНТЕРЕСІВ З ОХОРОНИ
ПРАЦІ УЧНІВ ЗАКЛАДІВ ПРОФЕСІЙНО-ТЕХНІЧНОЇ ОСВІТИ 17

Карина Величко

УНІКАЛЬНІСТЬ У ДЕТАЛЯХ: ПОЛТАВСЬКА ВИШИВКА ЯК СИМВОЛ
УКРАЇНСЬКОЇ КУЛЬТУРИ В МОЛОДІЖНОМУ ОДЯЗІ 22

Михайло Вільчинський

ОСОБЛИВОСТІ ВИКОРИСТАННЯ ТЕХНОЛОГІЙ ВІРТУАЛЬНОЇ
РЕАЛЬНОСТІ В ОСВІТІ 24

Софія Віштак

Впровадження STEM- освіти на уроках трудового навчання 28

Катерина Вовк

РЕАЛІЗАЦІЯ ЕТАПІВ СИСТЕМИ ДИДАКТИЧНИХ ІГРОВИХ МЕТОДИК ПІД
ЧАС ЗАСВОЄННЯ ТВОРЧОГО ПРОЄКТУВАННЯ НА УРОКАХ ТРУДОВОГО
НАВЧАННЯ 31

Максим Геращенко

ФОРМУВАННЯ НАВИЧОК САМОКОНТРОЛЮ І САМООЦІНКИ В УЧНІВ
ЗП(ПТ)О КУЛІНАРНОГО ПРОФІЛЮ 36

Денис Гончарук

ВИКОРИСТАННЯ ШТУЧНОГО ІНТЕЛЕКТУ В ОСВІТІ 39

Віталій Град	
САМОСТІЙНА РОБОТА УЧНІВ КУЛІНАРНОГО ПРОФІЛЮ В УМОВАХ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ.....	42
Аліна Гулько	
ОСОБЛИВОСТІ ВИКОРИСТАННЯ ІНФОРМАЦІЙНО-КОМУНІКАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ НА УРОКАХ ТРУДОВОГО НАВЧАННЯ.....	45
Аліна Гулько	
ВЕЛИКОДНІ ПИСАНКИ: ЗВИЧАЇ, ОБРЯДИ ТА ТРАДИЦІЇ В УКРАЇНСЬКІЙ КУЛЬТУРІ.....	49
Богдан Гунько	
ФОРМУВАННЯ НЕОБХІДНИХ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ ВЧИТЕЛЯ ТЕХНОЛОГІЙ ДЛЯ ОРГАНІЗАЦІЇ ТА ЗДІЙСНЕННЯ ДИЗАЙНЕРСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ У СТАРШІЙ ШКОЛІ.....	52
Олександр Гуржій	
ВПЛИВ ІННОВАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ НА КЛАСИФІКАЦІЮ ПРОМИСЛОВОГО ВИРОБНИЦТВА.....	55
Дмитро Демус	
ІСТОРИЧНИЙ ОГЛЯД ТЕХНОЛОГІЙ НАВЧАННЯ В ПЕДАГОГІЧНІЙ НАУЦІ	58
Анастасія Дзьох	
ЕТНОДИЗАЙН ЯК ІНСТРУМЕНТ РОЗВИТКУ ТВОРЧОГО ПОТЕНЦІАЛУ СТУДЕНТІВ.....	62
Артем Довгуля	
ІННОВАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ В ПРОФЕСІЙНОМУ РОЗВИТКУ ПЕДАГОГІВ	65
Валентин Дубов	
СУЧАСНІ АСПЕКТИ ОРГАНІЗАЦІЇ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ УЧНІВ В ПРОЦЕСІ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ	68
Владислав Ємельянцев	
НАСКРІЗНІ УМІННЯ НОВОЇ УКРАЇНСЬКОЇ ШКОЛИ У ВИМІРІ РОЗВИТКУ М'ЯКИХ НАВИЧОК (SOFT SKILLS).....	71
Юлія Єрємїна	
ІНТЕГРАТИВНИЙ ПІДХІД ДО ПРОЕКТНО-ОРІЄНТОВАНОГО НАВЧАННЯ ВИГОТОВЛЕННЯ ІГРАШОК З КОНСТРУКЦІЙНИХ МАТЕРІАЛІВ У 6 КЛАСІ	74

Владислав Жогло	
ФОРМУВАННЯ ПРЕДМЕТНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ В УЧНІВ ПРОФІЛЬНОЇ ШКОЛИ	76
Ірина Жук	
ВИКОРИСТАННЯ ІНТЕРАКТИВНИХ ТЕХНОЛОГІЙ НА УРОКАХ ТРУДОВОГО НАВЧАННЯ.....	80
Надія Загоруйко	
ІНТЕГРАЦІЯ ТЕХНОЛОГІЧНОЇ ОСВІТИ ТА ПРОЕКТНОГО НАВЧАННЯ НА УРОКАХ «ТЕХНОЛОГІЯ ДОГЛЯДУ ЗА ЖИТЛОМ» У 6 КЛАСІ	82
Ірина Замкова	
ОСОБЛИВОСТІ НАВЧАННЯ УЧНІВ ПРОФЕСІЙНИХ ЗАКЛАДІВ ОСВІТИ ТЕХНОЛОГІЯМ БОРОШНЯНИХ КОНДИТЕРСЬКИХ ВИРОБІВ	85
Юлія Іваниця	
ДО ПИТАННЯ КЛАСИФІКАЦІЇ ФОРМ ТА МЕТОДІВ ПРОФОРІЄНТАЦІЙНОЇ РОБОТИ НА УРОКАХ ТЕХНОЛОГІЙ	87
Валерій Кандюк	
ФОРМУВАННЯ ТЕХНОЛОГІЧНОЇ КУЛЬТУРИ УЧНІВ НА ЗАНЯТТЯХ ТЕХНОЛОГІЙ У ПРОЦЕСІ ВИВЧЕННЯ НАВЧАЛЬНОГО МОДУЛЯ «ОСНОВИ АВТОМАТИКИ І РОБОТОТЕХНІКИ»	89
Остап Козій	
СУЧАСНІ ТЕХНОЛОГІЇ НАВЧАННЯ У МЕТОДИЦІ ВИКЛАДАННЯ ХАРЧОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ	94
Денис Котик	
ВИКОРИСТАННЯ НОВІТНИХ ТЕХНОЛОГІЙ ПРИ ВИКЛАДАННІ ДИСЦИПЛІНИ «ІНФОРМАТИКА» В ЗАКЛАДАХ ПРОФЕСІЙНО-ТЕХНІЧНОЇ ОСВІТИ	97
Владислав Левченко	
ЗАГАЛЬНІ ТЕХНОЛОГІЧНІ ВІДОМОСТІ З ХАРАКТЕРИСТИКИ ТА ВИКОНАННЯ ВОЛОГО-ТЕПЛОВИХ РОБІТ	100
Сергій Лизун	
ФОРМУВАННЯ ІНФОРМАЦІЙНОЇ КУЛЬТУРИ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ КОМП'ЮТЕРНИХ ТЕХНОЛОГІЙ ЗАСОБАМИ ЕЛЕКТРОННОГО НАВЧАННЯ.....	103
Микола Лісовський	
ДО ПИТАННЯ ВИВЧЕННЯ САПР НА УРОКАХ ТЕХНОЛОГІЙ	107

Юлія Мармалюк

ФОРМУВАННЯ КУЛЬТУРИ САМООРГАНІЗАЦІЇ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ
ГАЛУЗІ КОМП'ЮТЕРНИХ ТЕХНОЛОГІЙ У ПРОЦЕСІ ФАХОВОЇ
ПІДГОТОВКИ 109

Ольга Мелехіна

ПРОФЕСІЙНА МОБІЛЬНІСТЬ ЯК ПОКАЗНИК ЯКОСТІ ПІДГОТОВКИ
ФАХІВЦІВ 114

Владислав Мигалик

STEM-ТЕХНОЛОГІЯ ЯК ЗАСІБ РОЗВИТКУ ТВОРЧИХ ЗДІБНОСТЕЙ УЧНІВ
ЗАКЛАДІВ ЗАГАЛЬНОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ..... 116

Алла Мисник

ВИВЧЕННЯ НОВИХ ЗРАЗКІВ ТЕХНІКИ ТА ТЕХНОЛОГІЇ ЯК
МОТИВАЦІЙНИЙ ФАКТОР УСПІШНОГО НАВЧАННЯ 120

Олександр Моргун

ЕФЕКТИВНЕ ВИКОРИСТАННЯ МУЛЬТИМЕДІА НА УРОКАХ ТРУДОВОГО
НАВЧАННЯ ДЛЯ РОЗВИТКУ КРЕАТИВНОСТІ ТА ТЕХНІЧНОГО
МИСЛЕННЯ 122

ОЛЬГА НАЗАРОВА

РОЗВИТОК ТЕХНІЧНОЇ ТВОРЧОСТІ В УЧНІВ СТАРШИХ КЛАСІВ НА
УРОКАХ ТРУДОВОГО НАВЧАННЯ 125

Ярослав Нижник

ФОРМУВАННЯ ТЕХНІЧНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ УЧНІВ У ПРОЦЕСІ
ПРОЕКТНО – ТЕХНОЛОГІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ НА УРОКАХ ТРУДОВОГО
НАВЧАННЯ..... 127

Євгенія Огійко

ФОРМУВАННЯ ДИЗАЙНЕРСЬКИХ НАВИЧОК У СТУДЕНТІВ З
УРАХУВАННЯМ РЕГІОНАЛЬНОГО КОНТЕКСТУ..... 132

Дмитро Пахолюк

ОРГАНІЗАЦІЯ ОСВІТНЬОГО СЕРЕДОВИЩА НА ОСНОВІ МОДЕЛЬНОЇ
ПРОГРАМИ З ТЕХНОЛОГІЙ ДЛЯ 5-6 КЛАСІВ..... 134

Анна Подаляко

РОЗВИТОК ТРУДОВИХ НАВИЧОК ЧЕРЕЗ ВИКОРИСТАННЯ
ІНФОРМАЦІЙНО-КОМУНІКАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ НА УРОКАХ
ТРУДОВОГО НАВЧАННЯ..... 137

Станіслав Полтавець

ФОРМУВАННЯ ІНФОРМАЦІЙНОЇ КУЛЬТУРИ УЧНІВ У ПРОЦЕСІ ТРУДОВОГО НАВЧАННЯ..... 139

Лілія Решетило

ІНТЕГРАТИВНИЙ ПІДХІД У НАВЧАННІ ВИШИВАННЯ СЕРВЕТОК ЯК ЗАСІБ ФОРМУВАННЯ ТЕХНОЛОГІЧНИХ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ УЧНІВ 143

Єлизавета Сич

СТИМУЛЮВАННЯ ПРОФЕСІЙНОГО САМОРОЗВИТКУ УЧНІВ КУЛІНАРНОГО ПРОФІЛЮ 145

Віталій Соловей

ІНТЕГРАЦІЯ ТРАДИЦІЙНОГО ДЕКОРАТИВНО-ПРИКЛАДНОГО МИСТЕЦТВА В СУЧАСНИЙ УКРАЇНСЬКИЙ ЕТНОДИЗАЙН 148

Наталія Стародуб

СТИМУЛЮВАННЯ ТВОРЧОЇ АКТИВНОСТІ УЧНІВ НА УРОКАХ ТЕХНОЛОГІЙ 151

Любов Сторчак

ІНТЕГРАТИВНИЙ ПІДХІД ДО НАВЧАННЯ ОЗДОБЛЮВАЛЬНИХ РОБІТ НА УРОКАХ ТЕХНОЛОГІЙ У 7 КЛАСІ..... 155

Аліна Тітова

ФОРМУВАННЯ В УЧНІВ ЗДАТНОСТІ ГЕНЕРУВАТИ НОВІ ІДЕЇ (КРЕАТИВНОСТІ) У ПРОЄКТНО-ТЕХНОЛОГІЧНІЙ ДІЯЛЬНОСТІ 157

Юрій Томашевський

ОРГАНІЗАЦІЯ ЗМІШАНОГО НАВЧАННЯ УЧНІВ ЗАКЛАДІВ ПРОФЕСІЙНОЇ ОСВІТИ КУЛІНАРНОГО ПРОФІЛЮ 159

Віталій Усик

ВПРОВАДЖЕННЯ ЗДОРОВ'ЯЗБЕРЕЖУВАЛЬНИХ ТЕХНОЛОГІЙ В ОСВІТНІЙ ПРОЦЕС У ЗАКЛАДАХ ПРОФЕСІЙНО-ТЕХНІЧНОЇ ОСВІТИ.. 163

Максим Фролов

ПРОФЕСІЙНА КУЛЬТУРА В АСПЕКТІ ПІДГОТОВЦІ ФАХІВЦІВ 166

Аліна Чайка

ФОРМУВАННЯ НАВИЧОК БЕЗПЕКИ ВИКОРИСТАННЯ ПОБУТОВИХ ЕЛЕКТРОПРИЛАДІВ НА УРОКАХ ТЕХНОЛОГІЇ: ІНТЕГРАТИВНИЙ ПІДХІД 169

Тетяна Шаповал

ПЕДАГОГІЧНІ УМОВИ УСПІШНОЇ РЕАЛІЗАЦІЇ КУЛЬТУРИ ЗДОРОВ'Я НА УРОКАХ ТРУДОВОГО НАВЧАННЯ 171

Сергій Шестак

ЕЛЕКТРОННИЙ ПОСІБНИК ЯК ЗАСІБ ОРГАНІЗАЦІЇ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ ЗДОБУВАЧІВ ОСВІТИ В ЗАКЛАДАХ ПРОФЕСІЙНО-ТЕХНІЧНОЇ ОСВІТИ 174

Світлана Шпак

ФОРМУВАННЯ ФАХОВИХ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ У МАЙБУТНІХ ВИКЛАДАЧІВ ЗАКЛАДІВ ПРОФЕСІЙНОЇ ОСВІТИ 178

Віталій Штельмах

ЗАСТОСУВАННЯ ІНФОРМАЦІЙНО-КОМУНІКАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ У ФАХОВІЙ ПІДГОТОВЦІ МАЙБУТНІХ ВИКЛАДАЧІВ ЗПТО 181

Антон Ярмілко

ТЕХНОЛОГІЯ ПЕРЕТВОРЕННЯ ЕНЕРГІЇ В ЗМІСТІ ТЕХНОЛОГІЧНОЇ ОСВІТИ ШКОЛЯРІВ 184

Іван Шуляк

РЕАЛІЇ ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ КУЛЬТУРИ КВАЛІФІКОВАНОГО РОБІТНИКА.....188

Іван Олійник

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ОРГАНІЗАЦІЇ ТВОРЧОЇ ДІЯЛЬНОСТІ УЧНІВ В ПРОЦЕСІ ТЕХНОЛОГІЧНОЇ ОСВІТИ.....190

Софія Сивокінь

ВИКОРИСТАННЯ ДИДАКТИЧНИХ ЗАСОБІВ НАВЧАННЯ У ПРОФОРІЄНТАЦІЙНІЙ РОБОТІ З УЧНІВСЬКОЮ МОЛОДДЮ.....192

Ярослав Телеуз

ДИДАКТИЧНІ МОЖЛИВОСТІ УРОКІВ ТЕХНОЛОГІЙ У ПРОФЕСІЙНОМУ САМОВИЗНАЧЕННІ УЧНІВСЬКОЇ МОЛОДІ НА ЕКОНОМІЧНІ СПЕЦІАЛЬНОСТІ.....194

Вадим Чаплоуцький

ПРОБЛЕМА НАУКОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ РЕЖИМУ ДНЯ УЧНЯ ЯК ПЕДАГОГІЧНА ПРОБЛЕМА.....196

Наталія Анісімова
Науковий керівник: к.пед.н., доцент Кравченко Л.В.
Уманський державний педагогічний університет імені Павла Тичини

КЛАСИФІКАЦІЯ МОТИВІВ НАВЧАЛЬНО-ТРУДОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ СТАРШОКЛАСНИКІВ

Піднесення загальноосвітнього рівня, забезпечення глибоких знань і практичних умінь учнів вимагають удосконалення освітнього процесу на основі всебічного формування мотивів навчально-трудової діяльності. Одним з найбільш дієвих засобів підвищення ефективності уроків у старшій школі є формування професійно-ціннісних мотивів.

Важливість проблеми ставлення учнів до школи, навчальної і трудової діяльності пов'язана з формуванням у них внутрішньої зацікавленості до своєї діяльності. Одна і та ж діяльність може мати різний зміст для учнів. Це в загальному вигляді і визначає їх мотивацію. Будь-яка дія виходить з мотиву, тобто з переживання чогось значущого, у чому розкривається сенс дії для кожного учня.

Слід зазначити, що мотиваційна сфера особистості була предметом уваги багатьох дослідників. Зокрема, як вітчизняні (М. Заброцький, С. Занюк, Г. Костюк, С. Максименко, М. Яницький та ін.) так і зарубіжні психологи (Дж. Аткинсон, У. Барбуто, К. Клакхон, М. Рокич та ін.).

В «Українському енциклопедичному словнику» таке визначення: «Мотив (франц. *motif*. – спонука, від лат. – *moveo* - рухаю) у психології – спонукальні причини дії і вчинків людини. Породжуються особистими і суспільними потребами. Залежно від них бувають первинними (природними) і вторинними (матеріальними і духовними). Мотиви можуть виявлятися у формі почуття, уявлення, поняття, ідеї, ідеалу, мрії». Аналогічні визначення дали інші вчені: «Те, що відображається у голові людини, спонукає діяльність, спрямовує її на задоволення певної потреби, називається мотивом цієї діяльності» [2].

З даних визначень мотиву можна стверджувати про багатозначність цього терміну. Але однозначно можна говорити про те, що всі ці визначення включають різноманітні компоненти, які мають досить складну психологічну структуру: потреби, цілі, інтереси, ідеали, переконання тощо.

І навчальна, і трудова діяльність здійснюється за допомогою багатьох мотивів, що є різними за змістом та характером. Суть мотивації трудової діяльності учнів полягає в тому, що вона є результатом переробки самим учнем тієї зовнішньої стимуляції, тих впливів, які в подальшому зумовлюють усвідомлене чи недостатньо усвідомлене ставлення до цих впливів, залежно від вікових та індивідуальних особливостей самого учня. На основі сказаного і виділяють різні мотиви.

Класифікація мотивів навчання і праці – це одне із найскладніших та досить суперечливих питань в педагогіці та педагогічній психології. Одні вчені виділяють більш головні види, другорядні групи та підгрупи, інші за основу

беруть групи, а за другорядне – підгрупи мотивів, одні виділяють дві, інші – три групи мотивів, тощо.

Такі групи мотивів найчастіше описані в психологічній літературі.

Групи А.М. Колот поділяє на підгрупи [4]. Зокрема, перша група включає в себе:

1) широкі пізнавальні мотиви, в основі яких лежить орієнтація учня на оволодіння новими знаннями. Ця група розбита на рівні, до яких слід віднести наступні: інтерес до нових фактів, інтерес до існуючих явищ, інтерес до теоретичних принципів та інші;

2) навчально-пізнавальні мотиви полягають в орієнтації учня на засвоєння способів набуття знань;

3) мотиви самоосвіти, які передбачають спрямованість учнів на самостійне вдосконалення способів набуття знань.

Всі пізнавальні мотиви викликають пізнавальну і трудову активність та ініціативу, забезпечують подолання труднощів в учнів під час діяльності.

Інша група мотивів – соціальні мотиви – також має ряд підгруп:

1) широкі соціальні мотиви в своїй основі містять прагнення учня отримати знання, щоб бути корисним для суспільства;

2) вузькі соціальні, так звані позиційні мотиви, в основі яких – прагнення зайняти місце у стосунках з оточуючими, завойовувати в них авторитет. В цій підгрупі виділяють «мотивацію благополуччя» та «мотивацію престижу»;

3) мотиви соціального співпрацювання полягають в тому, що учень не тільки бажає спілкуватися з іншими, але й прагне вдосконалювати форми такого спілкування [6].

Усі зазначені види мотивів діяльності не існують окремо один від одного, і не належать тій чи іншій групі, а перебувають в складному взаємозв'язку.

За походженням, за ставленням до навчальної і трудової діяльності та роллю, яку відіграють мотиви, як спонукування до конкретних дій та вчинків школярів, у навчально-виховному процесі О.І.Леонтьєв, Л.І.Божович та М.І.Алексєєва обґрунтували власну класифікацію мотивів.

Вся діяльність учнів поділена на два основні види. Мотиви першого виду (пізнавальна мотивація) охоплюють мотиви, пов'язані безпосередньо з навчальною і трудовою діяльністю, і ніби закладені в самому процесі навчання. Вони зумовлені його змістом, формою, перебігом. Як приклад, можна вказати такий мотив, як допитливість [1].

Мотиви другого виду (широка соціальна мотивація) розкривають вагомі для особистості соціальні установки, прагнення, запити, виявляється загальна спрямована позиція учнів щодо навчання і праці в школі.

За джерелами виникнення, змістом, спрямованістю мотиви даного виду поділяють на декілька груп. Розглянемо дані групи.

Суспільні мотиви формують почуття обов'язку у школяра перед державою, надають навчальній і трудовій діяльності учнів суспільного значення.

Завдяки професійно-ціннісним мотивам процес праці сприймається як підготовка до майбутньої професії.

Група мотивів соціального престижу формується на основі прагнень визначитися у колективі, похизуватися своєю зверхністю над іншими.

Комунікативні мотиви пов'язані з потребою у спілкуванні з іншими людьми, з наслідуванням їх манери спілкування.

Група мотивів утилітарного порядку характерна для учнів, які розглядають трудову діяльність як шлях до певних матеріальних благ.

До окремої групи належать мотиви тривожності (страху), які пов'язані з усвідомленням певних незручностей та неприємностей, які можуть виникнути в разі невиконання навчальних і трудових обов'язків. Сюди належать також мотиви, пов'язані з втомою, нудьгою, труднощами в навчанні і праці. Усі ці мотиви можна віднести до пізнавальних або до широких соціальних. Але за характером спонук, результатом самої діяльності бажано виділити їх як окрему групу.

Група мотивів, пов'язаних з потребою у самовихованні, прагненням особистості до сомовдосконалення, має велике значення для стимулювання зусиль учнів в процесі навчання і трудової діяльності.

Ще один підхід до класифікації мотивів діяльності учнів пропонує відомий український педагог В.О.Онищук. Суть класифікації за Онищуком полягає в тому, що на відміну від авторів двох попередніх класифікацій, він виділяє три групи мотивів діяльності учнів: соціальні, пізнавальні і професійно-ціннісні [3].

До своєї класифікації В.О.Онищук включив певні групи двох попередніх класифікацій, даючи лише нову групу професійно-ціннісних мотивів. Дана група мотивів відображає прагнення до вибору майбутньої професії, оволодіння нею, а також участь в трудовій діяльності. Важливим фактором формування мотивів даного виду є встановлення та формування мотивів далекої (вибір професії) та близької перспективи (задача конкретного уроку) [3].

Особливістю даної класифікації є те, що на першому місці стоїть група соціальних мотивів. Адже історичне значення для розвитку особистості учня в процесі навчання і праці має виховання в нього мотивів з високим моральним змістом. Таких як, наприклад, почуття відповідальності, обов'язку, прагнення бути корисним у суспільстві. Це і підкреслює актуальність даної класифікації в наш час [5].

Розглядаючи проблему суті мотивації навчання слід зазначити, що мотиви навчальної і трудової діяльності учнів різняться змістом, стійкістю та тривалістю дії. Так, мотиви, в яких розкриваються суспільні значення набуття освіти, за змістом ширші, ніж мотиви, що впливають безпосередньо з навчального процесу.

За тривалістю в часі можна безпосередньо виділити мотиви, які стимулюють досягнення мети в найближчий час (одержання позитивних оцінок в кінці четверті, перехід до наступного класу), та мотиви, що виявляються у віддаленій меті (оволодіння професією). Виходячи з вище сказаного, виділяють близьку та далеку мотивацію навчальної і трудової діяльності.

Слід зазначити, що спонукальна сила мотивів залежить від цілей, які є в учнів на даний момент часу. Особливістю взаємообумовленості мотивів та цілей діяльності є те, що мотив виступає як причина ставлення до тих чи інших цілей.

Стосовно наслідків мотивації діяльності учнів слід зазначити, що від змісту мотивів та цілей їх суспільної діяльності, усвідомленості та перспективності залежить рівень цілеспрямованості навчальних і трудових дій. Наслідки мотивації можуть бути різними залежно від різноманітних обставин – віку учня, рівня інтелектуального розвитку та ступеня сформованості якостей цієї особистості.

Характер вияву мотивів змінюється на різних вікових етапах життя учня. Велике значення повноцінних мотивів учнів зумовлюється тим, що в них розкривається психічний розвиток дитини в цілому. Знаючи мотиви діяльності учнів можна охарактеризувати спрямованість учня. Можна отримати знання стосовно того, якою буде особистість учня протягом наступних років життя, як вона формувалась під впливом школи та зовнішнього середовища. Іншими словами, знаючи мотиви діяльності учня, можна говорити про нього як про особистість. Незнання чи ігнорування вчителем мотиваційного аспекту трудової діяльності школярів може звести нанівець найкращі прагнення учні стосовно навчання і праці, а також зусилля учня не досягнуть поставленої мети.

Список використаних джерел

1. Алексеева М.І. Про формування мотивів навчальної діяльності. Психологія. Вип. 4. Київ. 2007. С.420.
2. Вартанова И.И. До проблеми мотивації навчальної діяльності. *Вісник МГУ. Психологія*. 2000. №4. С. 33-41.
3. Дидактика сучасної школи: Під ред. В.А. Онищука. Київ: головна ред. УРЕ, 2004. 313 с.
4. Колот А.М. Мотивація, стимулювання й оцінка персоналу: навчальний посібник. Київський нац. економ. ун-т. Київ. 2008. 224 с.
5. Кравченко Л.В.Формування у підлітків потреби в праці. *Збірник наукових праць УДПУ*. Київ: Науковий світ, 2001. С. 88-96.
6. Тихонович В.О. Мотиви трудової активності особи. Теоретичні проблеми соціально-психологічного дослідження. Київ: Наукова думка, 1972. 151 с.

Олексій Бадовський

Науковий керівник: к.пед.наук,доцент Кравченко Т.В.

Уманський державний педагогічний університет імені Павла Тичини

СУЧАСНІ ВИМОГИ ПІДГОТОВКИ УЧНІВ ПРОФЕСІЙНИХ ЗАКЛАДІВ ОСВІТИ ПРОФІЛЮ ХАРЧОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ

В Україні проходить реформування, реорганізація і становлення нової системи професійної освіти, яка все більше набуває безперервного характеру.

Істотних змін чекає система професійної освіти в зв'язку з розглядом проекту Закону про професійну освіту. Логічно, що будуть з'являються навчальні заклади нових типів, впроваджуватиметься багатоступенева система підготовки фахівців у закладах професійної освіти з можливістю набуття різних рівнів кваліфікаційних вимог.

У світі конкуренції різноманітних закладів ресторанного господарства харчування одним із головних завдань є утримання постійних клієнтів та залучення нових. Нові виклики щодо організації харчування створили умови воєнного стану в нашій країні. Для досягнення цього лише поліпшення якості продукції та обслуговування замало. На сьогодні стає актуальним уведення інноваційної складової у технологію харчування та пропозиція специфічних послуг для військових та надання послуг відповідно до регіону.

Інновації, що застосовують у закладах харчування, підвищують конкурентність закладу в сучасних жорстких умовах, тому при навчанні учнів професійних училищ харчової галузі варто знайомити з інноваційними технологіями, де студенти будуть знайомитись із інноваціями у галузі.

Вивчення такого матеріалу забезпечує майбутнім фахівцям набуття знань щодо інноваційних технологій ресторанного господарства та інноваційних форм надання професійних послуг. Учні знайомляться із сучасними аспектами нутриціології щодо харчування людини, класифікацією і характеристикою харчових і дієтичних добавок, методологією розроблення харчових раціонів спеціального призначення, основними принципами організації різних видів харчування у закладах ресторанного господарства, із новими форматами сучасних закладів харчування.

Окремі аспекти інноваційних ресторанних технологій досліджують у своїх працях такі науковці як, В. Архіпов, Н. Влащенко, Т. Мостецька, Г. П'ятницька, А. Українець та ін. [1; 2; 4].

Стратегічними напрямками професійної освіти вважаються такі: забезпечення високого рівня якості підготовки фахівців, формування гнучкої системи підготовки робітничих кадрів, яка спроможна задовольнити сучасні потреби суспільства в спеціалістах різних галузей, з швидкою адаптацією до змінних умов професійної діяльності, тобто здатністю майбутніх робітників до розширення, оновлення й поповнення знань і умінь.

Реалізацію цих завдань у закладах професійної освіти ми намагалися здійснити. Як результат, вона передбачає визначення дидактичного завдання, тобто постановку цілей і добір навчального змісту, адекватного перспективам соціально-економічного та науково-технічного розвитку з урахуванням інноваційних технологій в галузі харчування.

Список використаних джерел

1. Архіпов В.В. Організація ресторанного господарства : навч. посіб. : реком. МОН України для студ. вищих навч. закладів. 2-ге вид. К. : Центр учбової літератури, 2012. 279 с.

2. Влащенко Н.М. Інноваційні технології у ресторанному, готельному господарстві та туризмі : навч. посіб. / Харків. нац. ун-т міськ. господарства ім. О.М. Бекетова. Харків : ХНУМГ ім. О. М. Бекетова, 2018. 373 с.

3. Інноваційні напрями розвитку харчових технологій : колективна монографія / за заг. ред. Н.А. Нагурної / М-во освіти і науки України, Черкас. держ. технол. ун-т. Черкаси : ЧДТУ, 2020. 154 с.

4. П'ятницька Г.Т., П'ятницька Н.О. Інноваційні ресторани технології: основи теорії: навч. посіб. для вищ. навч. закл. К. : Кондор-Видавництво, 2013. 250 с.

Василь Базима

Науковий керівник: доктор філософії, доцент Сажієнко О.П.

Уманський державний педагогічний університет імені Павла Тичини

АКТИВІЗАЦІЯ НАВЧАЛЬНО-ПІЗНАВАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ УЧНІВ ЗАКЛАДІВ ПРОФЕСІЙНО-ТЕХНІЧНОЇ ОСВІТИ В ПРОЦЕСІ ВИВЧЕННЯ ДИСЦИПЛІНИ «ПРОГРАМНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ»

На сьогодні, практично всі галузі діяльності людей пов'язані саме з комп'ютеризації, впровадження досягнень науки та техніки в житті прискорило темпи розвитку ІТ потребує у підготовці спеціалістів, які зможуть не тільки вміло використовувати високоякісні технології, а й адаптивно реагувати на розвиток науково-технічного прогресу.

Аналіз змісту навчальних дисциплін, що вивчають здобувачі вищої освіти спеціальностей професійно-технічного напрямку, відображає те, що інформатика та комп'ютерна техніка посідає важливе місце у підготовці фахівців різних галузей.

Також слід наголосити на тому, що інформатика та комп'ютерна техніка вивчається не тільки як окрема дисципліна, а й все більше інтегрується в інші навчальні предмети. Крім того, вміння застосовувати в своїй навчальній та професійно-технічній діяльності комп'ютерну техніку уже стало необхідністю в наш час. Тому, в таких умовах, заклади професійно-технічної освіти мають постійно підвищувати якість навчання.

Серед засобів, які розвивають пізнавальну діяльність студентів у процесі їхнього навчання, виділяється моделювання, дослідження методологічних і теоретичних проблем якого здійснили філософи А. Аверьянов, В. Садовський, В. Штофф та ін. Психологічний аспект моделювання розглядають у своїх дослідженнях Л. Виготський, А. Леонтьєв, Д. Ельконін та ін. Педагогічні аспекти відображено в працях С. Архангельського, В. Безпалько, В. Загвязинського, В. Петрук, В. Трайнева, А. Єсаулова та ін. [1. с. 162].

Щодо активізації навчально-пізнавальної діяльності учнів закладів професійно-технічної освіти в процесі вивчення дисципліни «програмне забезпечення» досліджувалось видатними науковцями: Іваськів І. С., Клочко О. В., Кондратюк В. Д., Кузьмінська О. Г., Морзе Н. В.

Іваськів І. С. стверджував , що найважливіші чинники активізації навчально-пізнавальної діяльності учнів, ефективність яких може бути підсилена при використанні в навчанні програмних засобів, що використовують здобутки такої галузі, як штучний інтелект :

- розвиток мотивації, посилення інтересу, в тому числі до способів здобування знань;

- розвиток мислення, розумових здібностей учнів;

- індивідуалізація та диференціація навчання, розвиток самостійності;

- надання переваги активним методам навчання;

- підвищення наочності навчання;

- збільшення арсеналу засобів пізнавальної діяльності, [2. с. 9].

Морзе Н. В. дослідив що однією з причин низької успішності більшості учнів є повільна адаптація до інформаційного навантаження. Великий обсяг інформації з різних навчальних предметів призводить до того, що значна кількість учнів неспроможна її засвоїти , тобто адаптація проходить дуже повільно, а межа насиченості досягається дуже швидко. [4. с. 225]

Тим часом як Лещук С.О наголосила що головною причиною недостатньої ефективності і недостатнього поширення комп'ютерно-орієнтованих засобів навчання є нестача цих засобів для потенціального користувача (вчителя загальноосвітнього навчального закладу), відсутність детальних і конкретизованих описів ефективних методик їх застосування у навчальному процесі (зокрема, у процесі вивчення інформатики), відсутність можливостей ефективного використання в умовах класно-урочної системи, мала кількість спеціалізованих навчальних прикладних програм з україномовним інтерфейсом [3, с. 5]

Також потрібно ознайомитися що саме означає «Активізація пізнавальної діяльності учнів» і як вона впливає на розвиток учнів в сфері освіти.

Активізація пізнавальної діяльності учнів – це створення такої атмосфери навчання, за якої учні спільно з учителем активно працюють, свідомо розмірковують над процесом навчання, відстежують, підтверджують, спростовують або розширюють свої знання, нові ідеї, почуття або думки. За допомогою неї розвивається ряд методів навчання , які вдосконалюються для ефективного навчання.

Щоб процес навчання був успішним, учні повинні встигати на кожному уроці. Не секрет, що учні встигають тоді, коли вони розуміють те, про що говорить учитель, і можуть передати отримані знання іншим. Іншими словами, одна з умов успіху навчання – активність учня на уроці. Досягти цього можна включаючи в навчальний процес методи активного навчання.

Активні методи навчання (АМН) – це система методів, які забезпечують активність і різноманітність розумової і практичної діяльності учнів у процесі засвоєння навчального матеріалу. АМН будуються на практичній спрямованості, ігровому дійстві і творчому характері навчання, інтерактивності, різноманітних комунікаціях, діалозі, використанні знань і досвіду учнів, груповий формі

організації їхньої роботи, діяльнісного підходу до навчання, русі і рефлексії [1. с. 161].

Найбільш результативними активними методами вчення є: аналіз конкретної ситуації; розігрування ролей; ігрове проектування; семінар-дискусія ;«круглий стіл»; «мозковий штурм»; На семінарі-дискусії , в ході якого відбувається формування практичного досвіду спільної участі в обговоренні і дозволі теоретичних і практичних проблем, учні вчаться точно виражати свої думки в доповідях і виступах, активно відстоювати свою точку зору, аргументовано заперечувати, спростовувати помилкову позицію однокласника. «Круглий стіл» - це один з результативних методів активного навчання, що дозволяє закріпити отримані раніше знання, заповнити бракуючу інформацію, сформувані вміння вирішувати проблеми, укріпити позиції, навчити культурі ведення дискусії. Характерною межею «круглого столу» є поєднання тематичної дискусії з груповою консультацією. Мозковий штурм (мозкова атака, брейнстормінг) - широко вживаний спосіб продукування нових ідей для вирішення наукових і практичних проблем. Його мета - організація колективної розумової діяльності по пошуку нетрадиційних доріг вирішення проблем.

В основних завдань, що окреслено державною національною програмою «Освіта. Україна ХХІ століття» [5], передбачають такі напрями вирішення проблем з активізацією науково-пізнавальною діяльністю учнів:

- підвищення професійного рівня випускників згідно вимог суспільства на сучасному етапі його розвитку;
- перехід освіти на нові концепції, запровадження ефективних технологій у методичному забезпеченні навчального процесу;
- усунення однотипності освіти в навчальних закладах та заміна авторитарної педагогіки;
- забезпечення та зміцнення матеріально-технічної бази освіти;
- ефективне поєднання освіти та науки, широке запровадження у навчальний процес останніх досягнень педагогіки, психології, передового педагогічного досвіду.

Отже основними проблемами активізації навчально-пізнавальної діяльності учнів закладів професійно-технічної освіти це залежність від адаптації до інформаційного навантаження , та недостатнього поширення комп'ютерно-орієнтованих засобів навчання для потенціального користувача.

В даний час використання активних форм і методів вчення вельми перспективно, оскільки в даному процесі учні проявляють творчу пізнавальну активність, навчаються думати, експериментувати, знаходити вирішення відповідей на часом складні питання, використовуючи раніше отримані знання, вміння, навички. І тому вибір активного методу також залежить від конкретного навчального предмету, бази отриманих знань, умінь і навичок, вікових і індивідуальних особливостей учнів, навичок вчителя будувати процес вчення активним методом.

Список використаних джерел

1. Захарченко Н.В. Ігрове моделювання як засіб підвищення навчально-пізнавальної активності студентів. *Сучасні інформаційні технології та інноваційні методики навчання у підготовці фахівців: методологія, теорія, досвід, проблеми*. Зб. наук. пр. Вип. 47 / редкол. Київ-Вінниця: ТОВ фірма «Планер», 2016. С. 161 – 164.

2. Іваськів. І. С. Активізація навчально-пізнавальної діяльності учнів на основі систем штучного інтелекту при навчанні інформатики в старшій школі: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. пед. наук: 13.00.02 «теорія і методика навчання інформатики». Київ, 2000. 23 с.

3. Лещук С.О Навчально-інформаційне середовище як засіб активізації пізнавальної діяльності учнів старшої школи у процесі навчання інформатики: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. пед. наук: 13.00.02 «теорія і методика навчання інформатики». Київ, 2006. 22 с.

4. Морзе Н. В. Методика навчання інформатики: навч. посібник: У 4 ч. Ч. 4: Методика навчання основ алгоритмізації та програмування. Київ: Навчальна книга, 2003. 365 с.

Державна національна програма «Освіта» (Україна ХХІ століття). Київ: Райдуга, 1994. 61 с.

Василь Бурчак

Науковий керівник: к.пед.н., доцент Кравченко Л.В.

Уманський державний педагогічний університет імені Павла Тичини

МІСЦЕ І РОЛЬ ІНФОРМАЦІЙНО-КОМУНІКАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ У ФОРМУВАННІ ТА РОЗВИТКУ ПРОФЕСІЙНИХ ІНТЕРЕСІВ З ОХОРОНИ ПРАЦІ УЧНІВ ЗАКЛАДІВ ПРОФЕСІЙНО-ТЕХНІЧНОЇ ОСВІТИ

Нині дуже швидкими темпами здійснюється розвиток та використання інформаційно-комунікаційних технологій (ІКТ) у навчанні, що надало відповідний поштовх до їх використання, адже традиційні технології та засоби навчання не відповідають сучасним вимогам розвитку науково-технічного прогресу. Це спонукає викладачів до впровадження інноваційних методів навчання та використання й адаптування їх в освітній процес.

Використання ІКТ дає можливість вирішувати такі актуальні питання:

- використовувати у навчанні здобутки новітніх інформаційних технологій;

- удосконалювати навички самостійної роботи учнів в інформаційних базах даних, мережі Інтернет.

Одна з важливих особливостей і переваг інформаційно-комунікаційних технологій порівняно з іншими навчальними засобами полягає саме в тому, що мультимедійні програми здебільшого розраховані на самостійне активне сприймання та засвоєння учнями знань, умінь і навичок. Уже сама побудова,

дидактичне спрямування та розв'язання навчальної проблеми передбачають активну розумову діяльність учнів. Вони можуть обирати оптимальний темп роботи з мультимедійною програмою відповідно до індивідуальних розумових, психолого-фізіологічних можливостей та інтересів; перевіряти правильність відповідей, використовувати у процесі сприймання та засвоєння знань необхідну зорово-слухову та текстову інформацію [6, 15-18].

Інформаційно–комунікаційні технології навчання досить перспективні для підвищення творчої активності. Учень відходить від позиції об'єкта навчання, отримувача готової навчальної інформації, стає активним суб'єктом навчання, він може самостійно здобувати необхідну інформацію і навіть вміти винайти, сконструювати необхідні для цього способи дій [3].

До сучасних інформаційно-комунікаційних технологій навчання відносяться Інтернет-технології, мультимедійні програмні засоби, офісне та спеціалізоване програмне забезпечення, електронні посібники та підручники, системи дистанційного навчання (системи комп'ютерного супроводу навчання). Коротко охарактеризуємо їх.

1. Інтернет – це джерело інформації, корисної з точки зору навчальної діяльності, її аналізу та оцінювання. Інформаційні Інтернет-ресурси використовуються за наступними напрямками:

- підготовка методичних і дидактичних матеріалів, атестаційної документації;
- позаурочна робота учнів при підготовці рефератів, доповідей, повідомлень, індивідуальних творчих завдань;
- використання безпосередньо на уроках з метою здійснення самостійної роботи з документами, що вивчаються, довідковими матеріалами, навчальними інтерактивними моделями тощо;
- ознайомлення з технологічними й виробничими процесами тощо [1, 18-20].

2. Мультимедійні програмні засоби поєднують текстову, графічну, анімаційну, відео- і звукову інформацію. Одночасне використання кількох каналів сприйняття навчальної інформації дозволяє підвищити рівень засвоєння навчального матеріалу. Мультимедійні програмні засоби використовуються для імітації складних реальних процесів, ситуацій, візуалізації абстрактної інформації за рахунок динамічного представлення процесів, демонструються фрагменти передач, фільмів, віртуальних екскурсій тощо [5].

3. Офісні програмні продукти (текстові та графічні редактори, програми підготовки презентацій, електронні таблиці тощо можна використовувати з метою розробки навчально-методичного матеріалу (дидактичних і методичних матеріалів) та для подання учнями результатів виконання завдань в електронній формі [4].

4. Електронні підручники та посібники, системи дистанційного навчання є корисними для організації дистанційної форми навчання та електронної методичної підтримки навчання.

Створення електронних підручників дозволяє підвищити ефективність навчального процесу, впливає на розвиток інтелектуального потенціалу учнів, формування вмінь самостійно здобувати знання, здійснювати інформаційно-навчальну, дослідницьку діяльність, навички працювати з інформацією, що дозволяє підвищити якість підготовки фахівців. Безперечно, використання електронних навчальних видань сприяє розвитку особистісно орієнтованої моделі навчання, гуманізації навчального процесу, індивідуалізації та диференціації професійної підготовки [2].

5. Веб-квест – інтеграція методу проектів з використанням Інтернет і рольових ігор. Веб-квест (від англ. Web – павутина і quest – пошук) – сторінки на сайтах в мережі Інтернет, які мають гіперпосилання на інші сторінки з певної теми [5].

Веб-квест (Webquest) у педагогіці – проблемне завдання з елементами рольової гри, для виконання якої використовуються інформаційні ресурси Інтернет [2].

Таким чином, навчання з використанням ІКТ та Інтернет вимагають з однієї сторони управління навчальною діяльністю учнів, високого рівня предметної та інформаційної компетентності, а від учнів – предметних знань, навичок роботи з інформацією та ІКТ, що в комплексі сприятимуть формуванню їхньої професійної компетентності.

Використання інформаційно-комунікаційних технологій на уроках охорони праці здійснюється за такими напрямками:

1. Проведення інтерактивних занять. Цей вид роботи доцільно застосовувати здебільшого для вивчення нового матеріалу. Ефективність його значно залежить розробленого електронного додатку. Низькоякісні програми, як правило, забезпечують можливість лише поступово перегортати сторінки, відводять учневі лише пасивну роль у навчанні й нічим не відрізняються від звичайного підручника. Високоякісні електронні додатки, навпаки, активно залучають учня до взаємодії з комп'ютером у режимі «запитання – відповідь», що відбувається протягом усієї презентації нового матеріалу. Кожне запитання, яке комп'ютер виводить перед учнем на дисплей, контролює розуміння матеріалу, а відповідь учня знову ж таки викликає адекватну реакцію комп'ютера. В міру того як учень навчається на занятті, комп'ютер аналізує його відповіді, і на основі цих даних визначає подальші відповідні індивідуальні види діяльності, наприклад: допоміжна інформація в разі виникнення труднощів у розумінні матеріалу, детальніший розгляд теми, що викликала зацікавленість, або можливість повторити чи пропустити певний розділ цього заняття.

2. Використання різноманітних комп'ютерних вправ. Цей вид діяльності спрямований на практичне застосування та засвоєння відповідних умінь і навичок на основі попередньо вивченого теоретичного матеріалу. Дуже корисним є те, що можна вільно розширювати комплекс вправ, доповнювати його.

3. Використання мультимедійних програми і педагогічних програмних засобів. Нині мультимедійні програми широко використовуються в

різноманітних галузях завдяки різноплановій спрямованості: довідники, енциклопедії, репетитори з різних предметів, навчальні, інструментальні, демонстраційні програми, тренажери, тощо.

Розроблено десятки тисяч компакт-дисків з мультимедійними навчальними програмами із різних предметів – загальноосвітніх, загальнотехнічних і спеціальних [6, 16].

Належне програмне й технічне забезпечення використання мультимедійних програм на уроках приведе до поліпшення знань учнів, розширить їх світогляд, надасть можливість спостерігати явища та процеси, які на звичайному уроці продемонструвати неможливо. Можна використовувати довідники, енциклопедії, навчальні, демонстраційні програми тощо.

4. Використання контрольних-діагностичних й тестових програм, які дозволяють здійснити перевірку, самоперевірку й моніторинг знань учнів з охорону праці. Вони корисні ще й тому, що кожен учень може самостійно перевірити свої знання та звернути увагу на недостатньо засвоєний матеріал.

Інформаційно-комунікаційні технології формують вміння працювати з інформацією, розвивають комунікативні здібності, тобто виховують особистість «інформаційного суспільства», поліпшується якість навчання за допомогою більш повного використання доступної інформації, причому комп'ютер виступає в ролі засобу, а не суб'єкта навчальної діяльності, він помічник педагогу, а не його заміна [2].

За рахунок використання комп'ютерних технологій на уроках «Охорона праці» створюється можливість використання додаткового матеріалу, підвищується ступінь наочності, посилюється мотивація навчання і, як наслідок – підвищується інтерес до предмета, в тому числі і за рахунок привабливості комп'ютерної техніки.

Використання ІКТ у професійно-технічних закладах освіти дає ширші можливості у:

- підвищенні інтересу й загальної мотивації до навчання завдяки новим формам роботи і причетності до пріоритетного напрямку науково-технічного прогресу;
- індивідуалізації навчання: кожен працює в режимі, який його задовольняє;
- об'єктивності контролю;
- активізації навчання завдяки використанню привабливих і швидкозмінних форм подачі інформації, змаганню учнів з машиною та з самими собою, прагненню отримати вищу оцінку;
- формуванні вмінь та навичок для здійснення творчої діяльності;
- вихованні інформаційної культури;
- оволодінні навичками оперативного прийняття рішень у складній ситуації;
- доступі учнів до банків інформації, можливість оперативно отримувати необхідну інформацію.
- інтенсифікації самостійної роботи учнів;

- зростанні обсягу виконаних на занятті завдань;
- розширенні інформаційних потоків при використанні Інтернет [4].

Упровадження ІКТ в освітній процес сприяє розвитку мислення, пам'яті, уваги, спостережливості; формуванню професійно-орієнтованих знань, умінь і навичок; розвитку комунікативних здібностей; формуванню умінню і навичок приймати оптимальні рішення або пропонувати варіанти їх розв'язку в надзвичайних ситуаціях; розвитку вміння здійснювати експериментально-дослідницьку діяльність; створенню умов для самооцінки, систематизації та узагальнення майбутнім фахівцем одержаної інформації з метою професійного самовизначення, покращення якості підготовки.

Таким чином, використання сучасних інформаційно-комунікаційних технологій в освітньому процесі – це потужний стимул, що дозволяє формувати в студентів необхідні знання та пізнавальні прийоми, а також розвивати мотивацію навчальної діяльності, сприяє поліпшенню підготовки майбутніх фахівців.

Список використаних джерел

1. Буркова Л. Технології в освіті. Рідна школа. 2001. № 2. С. 18-20.
2. Гуревич Р. С. Інформаційно-телекомунікаційні технології в навчальному процесі на наукових дослідженнях: навчальний посібник [для студентів педагогічних ВНЗ і слухачів інститутів післядипломної освіти]. Вінниця : ДОВ «Вінниця», 2004. 365 с.
3. Кадемія М. Ю. Використання телекомунікаційних проектів для розвитку особистості учнів. Сучасні інформаційні технології та інноваційні методики навчання в підготовці фахівців: методологія, теорія, досвід, проблеми : Зб. наук. праць. Випуск 31. 161 с.
4. Кадемія М. Ю. Досвід застосування сучасних засобів інформаційно-телекомунікаційних технологій у навчальному процесі ВПУ №4 м. Вінниці : для педагогічних працівників ПТНЗ, загальноосвітніх шкіл, ВНЗ і слухачів інститутів післядипломної освіти. Вінниця, 2006. 257 с.
5. Поясок Т. Б. Застосування інформаційних технологій в навчальному процесі вищої школи : науково-методичний посібник для студентів та викладачів вищих навчальних закладів економічного профілю. Кременчук : ПП Щербатих О. В., 2009. 104 с.
6. Ротаєнко П. А. Реалізація перевірки знань учнів у мультимедійних системах навчання. Комп'ютер у школі та сім'ї. 1998. № 4 (8). С. 15–18.

УНІКАЛЬНІСТЬ У ДЕТАЛЯХ: ПОЛТАВСЬКА ВИШИВКА ЯК СИМВОЛ УКРАЇНСЬКОЇ КУЛЬТУРИ В МОЛОДІЖНОМУ ОДЯЗІ

Полтавська вишивка є однією з найбільш відомих форм народного мистецтва України. Вона має багату історію та культурне значення для українського народу. Зараз, у сучасному молодіжному одязі, полтавська вишивка стала популярним елементом декору, що додає унікальності та національного колориту до будь-якого образу. Однак, не зважаючи на це, дослідження щодо культурного значення та історії полтавської вишивки як символу української культури в молодіжному одязі є актуальними та важливими.

Українська вишивка – це один з найяскравіших символів української культури, який не тільки прикрашає вбрання, але й має глибоке значення. Кожна різновидність вишивки в Україні має свою унікальну історію та символіку, яка передається з покоління в покоління. Особливе місце серед різних видів вишивки займає полтавська вишивка, яка вважається однією з найбільш складних та витончених форм народного мистецтва.

Полтавська вишивка, як і інші види вишивки на Україні, має давню історію, яка починається ще в княжі часи. Вона мала не лише декоративне значення, а й символічне та магічне. Вишивка була важливим елементом національної культури українського народу та використовувалась на всіх етапах історії України, включаючи часи козацтва та національно-визвольних змагань.

Полтавська вишивка відрізняється своєю вишуканістю та тонкістю виконання. Для неї характерні візерунки з геометричними фігурами, квітами, тваринами та птахами, що мають свій символічний зміст. Наприклад, зображення гусей може символізувати щедрість та родючість, а квіти – красу та жіночність. Крім того, у полтавській вишивці використовуються особливі шви, які додають ще більше витонченості та складності до малюнку [5, с. 22].

Основними рисами полтавської вишивки є геометричні орнаменти та використання червоного та чорного кольорів. Традиційно, полтавська вишивка була виконана на льоні або бавовні, а орнаменти мали символічне значення. Наприклад, ромб – це символ безпеки та духовного здоров'я, а зірка – символ щастя та благополуччя.

У сучасному молодіжному одязі полтавська вишивка стала популярним елементом декору. Вона додає унікальності та національного колориту до будь-якого образу. Багато молодих людей в Україні вважають, що носити українську вишивку – це не тільки модно, але й патріотично. Водночас, деякі дизайнери зберігають традиційні мотиви вишивки, але поєднують їх з сучасними формами та кольорами, створюючи таким чином нові, оригінальні образи. Наприклад, вишивані сукні, блузки, сорочки, жакети, светри та інші речі можуть бути відмінним варіантом для урочистих подій, а також для повсякденного використання. Важливим аспектом використання полтавської вишивки є те, що

вона не тільки надає образу естетичного вигляду, але й має глибокий символічний зміст. Кожен візерунок та орнамент має свій власний сенс, який відображає традиції та культуру українського народу. Тому, носити українську вишивку – це не просто модний тренд, але й спосіб показати свою національну приналежність та повагу до національної ідентичності [1, с. 85].

У сучасному молодіжному одязі, полтавська вишивка стала популярним елементом декору, який додає унікальності та національного колориту до будь-якого образу. Багато молодих людей в Україні вважають, що носити українську вишивку – це не тільки модно, але й патріотично.

Сьогодні дизайнери поєднують традиційні мотиви полтавської вишивки з сучасними формами та кольорами, створюючи таким чином нові, оригінальні вироби. Це дає змогу зберегти національний колорит, але в той же час дозволяє дизайнерам виходити за межі традицій та експериментувати зі стилем та кольором.

Деякі дизайнери використовують полтавську вишивку як елемент декору в своїх колекціях молодіжного одягу. Одним з таких дизайнерів є Андрій Горпинченко, який створює унікальний одяг з використанням полтавської вишивки. Його колекції відрізняються оригінальним поєднанням традиційних мотивів вишивки зі сучасними формами та кольорами [3, с. 82].

Ще одним дизайнером, який використовує полтавську вишивку в своїх роботах, є Олена Дзюба. Вона створює елегантні вечірні сукні з використанням вишивки, що надає їм унікальності та національного колориту.

Крім того, полтавська вишивка стала популярним елементом декору у виробництві молодіжного одягу в Україні. Бренди, такі як «Vsi.Svoi», «Kamenska», «Flow the Label» та інші, використовують вишивку на своїх виробках, додаючи їм унікальності та патріотичного настрою [2, с. 130].

Таким чином, полтавська вишивка не тільки залишається важливим елементом української народної культури, але й стає популярним елементом декору в молодіжному одязі. Вона додає унікальності та національного колориту до будь-якого образу, що робить її незамінним елементом гардеробу для багатьох молодих людей в Україні та за її межами.

Також варто зазначити, що полтавська вишивка використовується не лише в повсякденному молодіжному одязі, а й у вечірніх сукнях та костюмах. Дизайнери можуть використовувати вишивку як елемент декору на комірці, рукавах, спині або вирізі сукні.

Окрім молодіжних брендів, полтавська вишивка також з'являється у колекціях відомих українських дизайнерів. Наприклад, відомий дизайнер Оксана Муха включає вишивку у свої колекції вже протягом багатьох років. Вона зберігає традиційні мотиви вишивки, але поєднує їх з сучасними формами та кольорами, що створює неповторний стиль.

Також серед дизайнерів, що використовують полтавську вишивку, є Олена Даць, Олексій Заліско, Тарас Житник, Анна Бабенко та багато інших. Вони створюють унікальні речі, що поєднують українську культуру та моду [4, с. 85].

У свою чергу, полтавські вишиванки також користуються популярністю серед зірок та відомих осіб. Зокрема, такі зірки, як Джамала, Ольга Фреймут, Катерина Кухар, Наталія Могилевська та інші, нерідко з'являються на громадських заходах у вишиванках з полтавським орнаментом. Це дозволяє підтримувати українську культуру та традиції, пропагувати український стиль та відобразити український дух на різноманітних подіях.

Отже, можна зробити висновок, що полтавська вишивка є неперевершеним символом української культури, який відіграє важливу роль у молодіжному одязі та модному світі загалом.

Крім того, використання полтавської вишивки у молодіжному одязі може бути сприйняте як прояв патріотизму та національної свідомості. Молодь усвідомлює важливість збереження та просування української культури та традицій, а вишивка стає символом цієї ідеї.

З огляду на зростаючий інтерес до української культури та розвиток модної індустрії в Україні, можна очікувати подальшого зростання популярності полтавської вишивки у молодіжному одязі та її використання в дизайні різноманітних одягу, від кежуал до вечірніх суконь.

Отже, полтавська вишивка в молодіжному одязі – це не тільки модний тренд, але й символ української культури, який допомагає зберігати та просувати нашу національну спадщину.

Список використаних джерел

1. Гончар І. Полтавська вишивка як символ української культури в молодіжному одязі. *Науковий вісник Херсонського державного університету*. Серія: Дизайн. 2019. №1(2). С. 85–91.
2. Лисенко Н. Використання полтавської вишивки в дизайні молодіжного одягу. *Технології та дизайн*. 2018. №2(12). С. 129–136.
3. Морозова Т. Культурна спадщина Полтавщини в дизайні одягу. *Полтавський науково-технічний вісник*. 2020. №1(19). С. 81–85.
4. Сушко О. Унікальність полтавської вишивки в молодіжному одязі. *Наукові записки Інституту законодавства Верховної Ради України*. 2017. №(6). С. 84–88.
5. Чернишова М. Полтавська вишивка як символ національної культури в дизайні молодіжного одягу. *Вісник Книжкової палати*. 2019. №(4). С. 22–25.

Михайло Вільчинський

Науковий керівник: к.пед.н., доцент Чичук В.М.

Уманський державний педагогічний університет імені Павла Тичини

ОСОБЛИВОСТІ ВИКОРИСТАННЯ ТЕХНОЛОГІЙ ВІРТУАЛЬНОЇ РЕАЛЬНОСТІ В ОСВІТІ

Технологічний прогрес, який ні на мить не зупиняється, призвів до появи нових інструментів і платформ для освіти. Одна з таких технологій – це віртуальна реальність (VR). Цікава вона тим що завдяки своїй інноваційності і

певних переваг вона здатна трансформувати традиційні підходи до навчального процесу. У галузі освіти, використання VR-технологій може запропонувати унікальні можливості для підготовки майбутніх викладачів на базі професійно-технічної освіти.

Останніми роками технології VR дедалі частіше використовують у різних галузях, включно з розвагами, охороною здоров'я та навчанням. Потенціал VR у створення імерсійного та інтерактивного середовища навчання, що імітує реальність, привернув увагу викладачів, які бажають удосконалити свої підходи до навчання. Однак ефективна інтеграція VR в освіту вимагає ретельного вивчення його переваг і проблем, а також розроблення відповідних стратегій для його впровадження.

VR технології можуть надати унікальні можливості для підготовки кваліфікованих фахівців і підвищення якості освіти. Завдяки використанню VR студенти можуть брати участь у практичних заняттях, які дають їм змогу розвивати свої навички та знання в безпечному та контрольованому середовищі. VR також може допомогти розв'язати проблему браку ресурсів і доступу до коштовного обладнання, що часто обмежує ефективність традиційних методів навчання.

Щоб ця технологія стала дійсно дієвим освітнім інструментом, технології віртуальної реальності мають:

Створювати ефект присутності. Для ефективного навчання в учнів має відчуватись ефект присутності. Це дозволить сконцентруватись на виконанні поставлених керівником завдань.

Бути доступними. Викладачі та студенти не повинні поставати перед труднощами на шляху впровадження технології.

Бути змістовними. Технології віртуальної реальності мають бути доступними для використання в багатьох сферах освіти. Крім того, VR має допомагати нам освоювати знання, які можна буде використати у житті чи роботі.

Адаптуватись. Впроваджувати технології віртуальної реальності у кожному класі потрібно по різному. Вони мають адаптуватися до можливостей учнів та їхньої зацікавленості у нових гаджетах.

Демонструвати реальні результати. Як і в будь-якому іншому освітньому процесі, вчителям потрібно тестувати та оцінювати знання учнів, які ті отримують за допомогою технологій віртуальної реальності.

Віртуальна реальність має певні особливості в порівнянні зі звичайною освітою:

Занурення в навчальний процес. Однією з головних переваг використання віртуальної реальності в освіті є імерсивний процес навчання, який вона забезпечує. Завдяки VR студенти можуть повністю зануритися у віртуальне середовище, яке імітує навколишній світ. Це дозволяє їм більш осмислено взаємодіяти з навчальним матеріалом і глибше зрозуміти предмет.

Інтерактивне навчання. Ще однією ключовою особливістю використання віртуальної реальності в освіті є інтерактивне навчання, яке вона забезпечує.

Завдяки VR студенти можуть брати активну участь у навчальній діяльності та симуляціях, а не просто дивитися або слухати лекції. Це допомагає покращити зацікавленість та запам'ятовування навчального матеріалу.

Персоналізоване навчання. Технологія віртуальної реальності також дозволяє персоналізувати процес навчання. За допомогою віртуальної реальності викладачі можуть створювати індивідуальні навчальні середовища та досвід, які відповідають потребам і стилям навчання кожного студента. Це може допомогти покращити залученість та успішність студентів.

Доступність. Віртуальна реальність також може зробити освіту доступнішою для студентів, які можуть зіткнутися з перешкодами на шляху до традиційного навчання в класі, такими як фізичні вади, відмінності в навчанні або географічна віддаленість. Завдяки VR студенти можуть отримати доступ до навчального контенту і симуляцій з будь-якого місця, де є інтернет-зв'язок.

Економічна ефективність. Зрештою, використання віртуальної реальності в освіті може бути економічно ефективним рішенням для забезпечення якісного, захоплюючого навчання. Технологія віртуальної реальності стає все більш доступною і може бути використана для створення широкого спектра освітнього контенту і симуляцій. Це може допомогти зменшити витрати, пов'язані з традиційним навчанням у класі, наприклад, на поїздки та навчальні матеріали.

Таким чином, використання технологій віртуальної реальності в освіті надає учням захоплюючий та інтерактивний досвід навчання, персоналізоване навчання, доступність та економічно ефективні рішення для якісної освіти. Оскільки технологія віртуальної реальності продовжує розвиватися, цілком ймовірно, що ми побачимо ще більш інноваційні способи її використання в освіті.

Головною особливістю віртуальної реальності є її подвійна функція: вона використовується як для відтворення реального середовища, так і для створення вигаданих сценаріїв, що, своєю чергою, уможлиблює комбінування та рекомбінацію технік для впровадження VR у навчанні та розвагах.

Карл Махвер, колишній президент Національної асоціації комп'ютерної графіки, визначає віртуальну реальність як «індустрію в зародковому стані» [3]. Він аналізує кілька важливих особливостей віртуальної реальності, з яких важливо підкреслити наступні, щоб підтримати актуальність переваг віртуальної реальності в освіті:

- здатність викликати жваві дискусії в технічного товариства;
- здатність викликати інтерес завдяки реалістичному впливу на людські органи чуття;
- унікальність в акценті на враженнях учасників, які беруть участь у процесі;
- зосередження уваги користувача на процесі отримання досвіду, впевненість в справжності того що відбувається

Всі вищезгадані особливості спрямовані на студентів і покращують ефективність навчання завдяки мотивації та підвищенню зацікавленості.

Мехраза Алізаде виділяє ще більше переваг використання віртуальної реальності в освіті:

- Можливість відчутти і пройти певні випробування не боячись наслідків. Створення реалістичного навчального середовища, у яку будуть занурюватися учні завдяки віртуальній реальності;

- Відтворення складності справжніх випробувань, шляхом надання учням імерсивного досвіду;

- Зосередження уваги на побудові знань шляхом взаємодії між учнями для самостійного з'ясування фактів;

- Представлення завдань шляхом віртуального занурення учнів у різні ситуації;

- Забезпечення реального навчального середовища, заснованого на конкретних прикладах, що дозволяє персоналізувати навчання з різними стилями, темпами та індивідуальними особливостями навчання; б) сприяння рефлексивній практиці шляхом задіяння зорових, слухових, тактильних та інших органів чуття;

- Створення умов для формування знань, що залежать від контексту та змісту, шляхом надання контекстно-насиченого досвіду та гейміфікованих завдань для розв'язання проблем [1, с. 24].

За словами Джеремі Бейленсона, директора-засновника Лабораторії віртуальної людської взаємодії Стенфордського університету, саме тренування фокусування уваги учасника на певному предметі або принципі є однією з численних переваг застосування віртуальної реальності: «На відміну від навчання за книгою, відео чи лекцією, в імерсивному середовищі, яке забезпечує VR, ви безпосередньо бачите, куди слід спрямувати свою увагу, які наслідки матимуть ваші дії й навіть як розмовляти з іншою людиною» [2].

Віртуальна реальність дає можливість студенту не уявити, а відчувати спеціально створені ситуації, які важко або навіть неможливо відтворити в аудиторії.

Враховуючи численні переваги її застосування, віртуальна реальність широко використовується для численних освітніх цілей і вивчення різних дисциплін: віртуальні подорожі, вивчення мов шляхом глибокого залучення, тренування практичних навичок та експериментів, тестування філософських теорій, архітектурне моделювання та дизайн, освіта для людей з особливими потребами, дистанційне навчання, покращення співпраці, ігрове навчання [4].

Список використаних джерел

1. Alizadeh, M. Virtual Reality in the Language Classroom: Theory and Practice. CALL-EJ. Р. 21–30 (2019) – URL:https://www.researchgate.net/publication/335969992_Virtual_Reality_in_the_Language_Classroom_Theory_and_Practice.

2. Bailenson, J.: Virtual Reality for learning, from VR expert Jeremy Bailenson – URL:Strivr blog. <https://www.strivr.com/blog/bailenson-corporate-training> (2019). (дата звернення: 13.03.2023).

3. Machover, C. "Four decades of computer graphics," in IEEE Computer Graphics and Applications, 1994 p. 5.

4. 10 Ways Virtual Reality Is Already Being Used in Education | InformED. URL:<https://www.opencolleges.edu.au/informed/edtech-integration/10-ways-virtual-reality-already-used-education/> (2017) (дата звернення: 15.03.2023).

Софія Віштак

Науковий керівник: ст.викладач Суслик Л.В.

Уманський державний педагогічний університет імені Павла Тичини

ВПРОВАДЖЕННЯ STEM- ОСВІТИ НА УРОКАХ ТРУДОВОГО НАВЧАННЯ

Одним з актуальних напрямів модернізації та інноваційного розвитку природничо-математичного профілю освіти виступає STEM-орієнтований підхід до навчання, який сприяє популяризації інженерно-технологічних професій серед молоді, підвищенню поінформованості про можливості їх кар'єри в інженерно-технічній сфері, формуванню стійкої мотивації у вивченні дисциплін, на яких ґрунтується STEM-освіта .

Питання впровадження STEM-освіти у навчальному процесі розглядалось в роботах О. Кузьменко і С. Дембіцької , О. Грив'юк і В. Юнчик та інших. Методичні аспекти впровадження STEM-освіти на уроках трудового навчання описувались в роботах А. Терещука, В. Сидоренка, В. Стешенка.

Однак питання комплексного підходу до STEM-освіти в загальноосвітніх школах України ще розглядаються недостатньо. А роль трудового навчання у STEM-освіті тільки окреслена загальними рисами.

Не дивлячись на те, що STEM є достатньо новим явищем для української освіти, вчителі активно використовують його в освітньому процесі.

Елементи STEM-освіти на уроках трудового навчання включають:

1. Інтегроване навчання. STEM поєднує у собі проєктний та міждисциплінарний підхід. В основі – інтеграція природничих наук, технології, математики та інженерної творчості. Практично у будь-яку тему з трудового навчання можна інтегрувати відомості з біології, фізики, математичні розрахунки, моделювання реальне та віртуальне.

2. Застосування отриманих знань у реальному житті. Часто діти просто не розуміють, як саме вони можуть застосувати знання з хімії на практиці. У програму уже закладено низку навчальних проєктів, у яких учні вивчають не просто абстрактні дані, а створюють конкретний продукт.

3. Розвиток критичного мислення. STEM нерозривно пов'язаний з критичним мисленням та спрямований на його розвиток. Учні мають навчитися – на основі отриманого досвіду, аналогій та узагальнень – самостійно орієнтуватися навіть у складних ситуаціях та вирішувати проблеми без сторонньої допомоги.

4. Робота в команді. STEM – передбачає командну роботу. Учні вчаться працювати разом, висловлювати свої ідеї та пропозиції, дискутувати, обґрунтовувати власну думку та позицію, разом робити висновки.

5. Проєктне навчання (STEM-проєкти). Вміння шукати та критично опрацьовувати інформацію з різних джерел, вчитися на власних помилках, не боятися помилитися, вміння якісно презентувати свою роботу необхідні в сучасних умовах. Створюючи проєкти, які дійсно працюють, діти не просто навчаються, а ще й підвищують власну самооцінку.

Особливою формою STEM-освіти є інтегровані уроки, які спрямовані на встановлення міжпредметних зв'язків, що сприяють формуванню в учнів цілісного, системного світогляду, актуалізації особистісного ставлення до питань, що розглядаються на уроці.

Основою ефективності таких уроків є чітке визначення мети і відповідне їх планування для забезпечення різнобічного розгляду учнями певного об'єкта, поняття, явища з використанням навчальних засобів різних предметів.

Саме уроки трудового навчання мають значний потенціал для інтеграції з іншими шкільними предметами. Вчитель трудового навчання спільно з вчителями інших предметів може підготувати і провести не один бінарний урок. Прикладна спрямованість предмету “Трудове навчання” дозволяє знайти безліч тем для проведення бінарних уроків і інтеграції знань з різних предметів для вирішення практичних завдань, які можуть розглядатись на уроках трудового навчання.

З метою залучення учнів до практичної діяльності вчитель трудового навчання повинен розширити діапазон організаційних форм, методів навчання, способів навчальної взаємодії та надати пріоритет засвоєнню навчального матеріалу у процесі екскурсій, квестів, конкурсів, фестивалів, хакатонів, практикумів тощо.

Для формування і перевірки предметних компетентностей вчитель трудового навчання має спиратися на систему інтегрованих завдань, спрямованих на застосування учнями способів навчально-пізнавальної діяльності, знань, умінь і навичок для розв'язання певних практичних задач, які можуть бути реалізовані на уроках трудового навчання.

Одним із ефективних засобів формування компетентностей є дослідно-проєктна діяльність. Виконання навчальних проєктів передбачає інтегровану дослідницьку, творчу діяльність учнів, спрямовану на отримання самостійних результатів під керівництвом учителя. У процесі вивчення різних тем учні самостійно або у групі упродовж певного часу працюють над навчальними проєктами. Учитель допомагає учням, спонукає до пошукової діяльності, консультує їх стосовно визначення теми проєкту, мети, завдань навчального проєкту, орієнтовних методів/прийомів дослідницької діяльності та пошуку інформації для розв'язання окремих навчально-пізнавальних і практичних завдань. Учні самостійно або разом із учителем обирають форму презентації, захисту отриманих результатів і розроблених проєктів.

Під час виконання навчальних проектів вирішується ціла низка різноманітних дидактичних, виховних і розвивальних завдань: набуваються нові знання, уміння і навички, які знадобляться в житті; розвиваються мотивація, пізнавальні навички; формується вміння самостійно орієнтуватися в інформаційному просторі, висловлювати власні судження, виявляти компетентність. Проектно-дослідна діяльність сприяє формуванню соціальних компетенцій, дозволяє пройти технологічний алгоритм від зародження інноваційної ідеї до створення комерційного продукту – стартапу, а також навчитися презентувати його потенційним інвесторам. У перспективі це сприяє зміні ціннісних пріоритетів та світоглядної позиції у молоді в бік формування відповідальної, соціальноактивної, громадсько-патріотичної поведінки .

З найбільш поширених засобів навчання для здійснення STEM навчання є конструктори, робото-технічні системи, моделі, вимірювальні комплекси та датчики, лабораторні прилади, електронні пристрої (3D принтери, комп'ютери, цифрові проектори, проекційні екрани різноманітних моделей, оверхед-проектори, копії-дошки, інтерактивні дошки, документкамери, проекційні столики тощо). Їх використання надає учням змогу здійснювати проектну та дослідницьку діяльність, реалізувати завдання моделювання різноманітних процесів і явищ та усвідомлено формувати якісно нові трансдисциплінарні знання . Вчитель трудового навчання повинен знаходити цікаві завдання для учнів, які б дозволяли їм ефективно використовувати це обладнання і застосовувати знання здобуті на інших предметах у практичній діяльності на уроках трудового навчання.

Отже педагогічні спостереження показали, що проведення таких уроків позитивно впливає на дисципліну учнів та підтримує стимул подальшого навчання, викликає в них позитивне ставлення до предмету, формує емоційні реакції (бажання, намагання) опрацювати більш складний матеріал, тому що навчання стає індивідуальним, враховує особливості особистості, інтереси і потреби кожного учня; з'являється можливість повно і зрозуміло представити будь-який обсяг навчальної інформації; в кілька разів поліпшується візуальне сприйняття, значно спрощується процес засвоєння навчального матеріалу; активізується пізнавальна діяльність учнів, вони отримують теоретичні знання та практичні навички.

Таким чином, ми бачимо, що STEM-освіта має значний потенціал для творчої ініціативи вчителя трудового навчання і сприяє його активній участі у формуванні у учнів активності навчально-пізнавальної діяльності. А елементи STEM-технології в освітньому процесі на уроках трудового навчання мають не тільки навчальне значення, а і зумовлюють утворення нового, більш високого способу педагогічної організації уроку.

STEM-освіта є новою сучасною освітою, яка дозволяє новому поколінню успішно будувати майбутнє, бути самостійними, ставити перед собою цілі та досягати їх.

Список використаних джерел

1. Гончарова Н. Ігрові технології в STEM – освіті на уроках технологій. STEM-освіта: стан впровадження та перспективи розвитку. Матеріали III Міжнародної науково-практичної конференції, 9-10 листопада 2019 року, м. Київ. К.: ДНУ «Інститут модернізації змісту освіти», 2019. С.16-19.

2. Елементи STEM-освіти на уроках трудового навчання та технологій як важливий чинник розвитку творчої особистості школяра. Режим доступу: <https://vseosvita.ua/library/elementi-stem-navcanna-na-urokah-biologii-ak-vazlivij-cinnik-socializacii-ucniv-132510.html> (Дата звернення 26.05.2022).

3. Журавель Т. О. Інтегроване навчання як основний складник STEM-освіти. *Освіта та розвиток обдарованої особистості*. К: 2021. № 18 (72). С.32-34.

4. Патрикеева О.О., Лозова О.В., Горбенко С.Л., Василяшко І.П. Організація STEM-навчання у закладах освіти // Проблеми освіти: збірник наукових праць. ДНУ «Інститут модернізації змісту освіти». Вінниця: ТОВ «ТВОРИ», 2019. Вип. 91. – С. 109-115.

5. Патрикеева О. STEM-освіта : умови впровадження у навчальних закладах України // Управління освітою. 2017. № 1. С. 28–31.

Катерина Вовк

Науковий керівник: к.пед.н., доцент Марущак О.В.

Вінницький державний педагогічний університет імені Михайла Коцюбинського

РЕАЛІЗАЦІЯ ЕТАПІВ СИСТЕМИ ДИДАКТИЧНИХ ІГРОВИХ МЕТОДИК ПІД ЧАС ЗАСВОЄННЯ ТВОРЧОГО ПРОЄКТУВАННЯ НА УРОКАХ ТРУДОВОГО НАВЧАННЯ

У сучасних умовах якість освіти визначається не обсягом знань і широтою світогляду, а тим, наскільки випускник закладу освіти здатний здійснювати різноманітні види діяльності на всіх етапах – від формулювання мети до рефлексії її досягнення.

Навчальний предмет «Технології», на відміну від інших, вимагає практико-орієнтованих знань, оцінити глибину яких якнайповніше дає змогу творче проектування. Застосування цього методу може переконати учнів у значущості та цінності набутих знань, коли вони перестають бути метою, а стають засобом практичної діяльності з трансформації навколишнього середовища.

В основу сучасного розуміння проєктного навчання покладено використання широкого спектра проблемних, дослідницьких, пошукових методів, орієнтованих чітко на реальний практичний результат, значущий для учня, з одного боку, а з іншого, – розроблення проблеми цілісно, з урахуванням різних чинників та умов її вирішення та реалізації результатів. Проєктна діяльність вимагає від вчителя трудового навчання та технологій не стільки пояснення матеріалу, скільки створення умов для розвитку мислення учнів, розширення їх пізнавального інтересу, і на цій основі – можливостей їхньої

самоосвіти та самореалізації в процесі практичного застосування знань.

У цьому контексті виникає необхідність у проєктуванні таких технологій, методів і прийомів навчання, які б захопили особистість, стимулювали її активність у навчальній діяльності. На нашу думку, таким видом діяльності може бути дидактична гра. Це зумовлено активним, діяльним характером гри, її багатогранними виховними й розвивальними можливостями. Ігрова форма навчання сприяє розвитку творчості учнів, оскільки інтерес до неї стимулює учнів до пошуку нових нетривіальних шляхів і можливостей для вирішення проблем. Основна функція педагогічної діяльності полягає не просто у передачі інформації, а у створенні проблемно-пізнавальних ситуацій та управлінні пізнавальною діяльністю учнів з урахуванням індивідуальних особливостей, розвитку їхніх потенційних можливостей та здібностей.

З огляду на вищезазначене, на нашу думку, під час засвоєння творчого проєктування на уроках трудового навчання доцільно використовувати ігрові методики не у вигляді розрізнених за часом і змістом ігор, а у вигляді системи, реалізація якої передбачає такі етапи:

- засвоєння понятійного апарату творчого проєктування під час використання настільних дидактичних ігор і вправ;
- засвоєння методів творчості у системі креативних ігрових тренінгів;
- усвідомлення логіки творчого проєктування у системі рольових ігор шляхом засвоєння «багатофокального» погляду на об'єкт проєктування;
- накопичення досвіду творчого проєктування в ігровій колективній творчості.

Настільні дидактичні ігри найефективніше можуть бути використані під час роботи з поняттями, як на ознайомлювальному етапі, так і в процесі перевірки та закріплення знань. Для конкретизації понятійного апарату творчого проєктування, для прикладу, можна розробити словник-довідник, який слугуватиме основою для розроблення різних ігор зі словами: кросвордів, чайнвордів, ребусів. Інтерес учнів до цього виду ігор високий і не втрачає своєї актуальності у різних класах. Під час розгадування слова іноді пригадуються одразу, а іноді доводиться користуватися довідковою літературою. Таким чином, настільні ігри виконують контролювальну, творчу, пізнавальну, стимулювальну функції. Їхнє використання на етапі пояснення нових відомостей суттєво покращує ефект запам'ятовування та засвоєння, вони можуть відігравати роль єдиного засобу введення нового матеріалу, посилюючи ефект новизни та цікавості. Настільні дидактичні ігри у легкій, ненав'язливій формі сприяють глибокому та усвідомленому засвоєнню основних понять теорії творчого проєктування та виконують функції підготовки до самостійного виконання проєктів.

Засвоєння проєктування не може здійснюватися лише з використанням репродуктивних методів навчання, оскільки воно характеризується творчим характером діяльності. На перший план виходить завдання креативного розвитку особистості, формування суб'єкта діяльності, якому властива певна сукупність характерних якостей:

- емоційно-образні (асоціативність, уява, фантазія, відчуття протиріч, новизни);
- мотиваційно-діяльнісні (ініціативність, своєрідність, неординарність, винахідливість, здатність до генерації ідей, чуйність до творчого імпульсу та ін.);
- рефлексивно-когнітивні (багатофокальність підходу, здатність виходу в іншу площину під час вирішення проблеми, проникливість, здатність до подолання стереотипів, прогностичність, формулювання гіпотез, інтуїція).

Механізмом вирішення завдань формування такої сукупності властивостей особистості постають специфічні ігрові технології творчого характеру. Їх особливість полягає в орієнтації на формування здатності самостійно ініціювати проблеми, проектувати нестандартні рішення, реалізовувати їх на практиці. Оптимальними, на нашу думку, для вирішення завдань формування образного мислення та умінь матеріального втілення вироблених образів під час навчання творчого проектування є креативні методи. Пропонована система креативного тренінгу передбачає такі методи, які використовуються в процесі пошуку образного рішення послідовно, дозовано, щоб уникнути «відторгнення» від діяльності внаслідок складного завдання.

Метод образної картини, що відтворює цілісне бачення об'єкта, засноване на його цілісному сприйнятті та розумінні. Цей метод найефективніше працює в процесі розроблення композицій складних, нематеріальних образів, наприклад, об'ємна в'язана форма «Окрилені надією».

Метод вигадування – це спосіб створення невідомого учням донині продукту в результаті їхніх певних розумових дій. Метод ефективно застосовується під час створення моделей, об'єктів з використанням нетрадиційних матеріалів, проектування образів неіснуючих людей та тварин та ін., наприклад, в'язання магнітною плівкою, смужками з разових пакетів, конструювання з прищіпок, виготовлення костюмів з нетрадиційних матеріалів тощо.

Метод «Якби...» може ефективно сприяти активізації фантазії, уяви шляхом формулювання завдання щодо опису, зображення того, що станеться, вирішення проблеми подолання труднощів, якщо в предметній галузі, що вивчається, щось зміниться, наприклад, клеї втратять свої властивості, зникнуть нитки для вишивання, пряжа для в'язання, рослинні матеріали для плетіння і т.д. Виконання учнями подібних завдань не лише розвиває їхню уяву, а й сприяє їхній підготовці до продуктивного вирішення проблем, які неминуче виникнуть у творчій проектній діяльності.

Метод гіперболізації під час засвоєння творчого проектування може застосовуватися як засіб активізації творчого мислення шляхом перебільшення розмірів або форм деталей та їх частин, колірного значення певних елементів у композиції, надто активного використання фактури в композиції, «ігри» з властивостями матеріалів тощо, наприклад, зображення червоного снігу, жовтого неба та ін.

Метод аглютинації може здійснювати вплив на яскравість образів шляхом спонукання до поєднання непоєднуваних у реальності якостей, властивостей,

частин об'єктів і зображення, наприклад, гарячого снігу, вершини прірви, об'єму порожнечі, доброго злюку та ін.

Метод синектики передбачає використання різного виду аналогій (словесної, образної, особистої), асоціацій та ін. Аналогії застосовуються різноманітні – прямі, суб'єктивні, символічні, фантастичні, водночас вони стосуються як власне композиції та втілених у ній образів, так і матеріального втілення проєкту. Наприклад, досить оригінального результату можна досягти плетінням з листя трав'янистих рослин, що виконується за аналогією з прийомами соломоплетіння; перенесенням прийомів аплікації із зерен і круп у виконання композиції з бісеру; використанням нестандартних, нетипових матеріалів (смужок плівки, разових пакетів, паперу, тканини) у створенні декоративних композицій у техніці в'язання та ін.

Для розуміння синтетичності творчого проєктування на уроках трудового навчання, логіки творчого процесу важливим є комплексний підхід, оцінювання проблеми, проєкту та результату роботи з різних точок зору. У вирішення цього завдання доцільно обрати рольові ігри, оскільки імітації та втіленню підлягає діяльність з проживання конфлікту, і саме його вирішення дає змогу винести збалансоване рішення. Значущість цього типу ігор визначається тим, що людина, увійшовши в чужу роль і діючи в її межах, поглиблює, розвиває свою особистість, реалізує власний потенціал.

Для засвоєння учнями логіки процесу проєктування, наприклад, можна розробити дидактичний сценарій рольової гри «Шлях до творчості», етапи якої збігаються з основними кроками творчої проєктної діяльності в прикладній галузі, передбачають участь кількох ігрових персонажів, які аналізують та оцінюють ескіз, конструкцію, технологію, виріб з точки зору представників різних професій. Продукт кожного етапу творчої проєктної діяльності підлягає обговоренню та оцінці представників полярних точок зору – «критика» та «прихильника». Ці позиції займають за домовленістю фахівці, залучені на цьому етапі. В умовах рольової гри, не зважаючи на групову взаємодію, процес присвоєння учнями стійких закономірностей проєктування відбувається на індивідуально-креативному рівні. Саме у рольовій взаємодії у контексті творчої проєктної діяльності особистість здатна перетворювати об'єкти реального світу з урахуванням інтерпретації загальних законів формоутворення та композиції, відображення в об'єкті діяльності власних поглядів і відношень.

Рефлексивний, пошуковий, розумовий, організаційний компоненти навчально-творчої рольової гри, спрямованість на самоорганізацію способів провадження діяльності формують у гравців глибоке розуміння логіки творчого процесу, впевнене та осмислене її здійснення, творче ставлення до дійсності, що дозволяє стверджувати, що вона є ефективним механізмом освоєння логіки творчого проєктування на уроках трудового навчання.

Основне завдання заключного етапу засвоєння творчого проєктування ми вбачаємо у створенні для учнів ситуації необхідності максимально реалізувати власні можливості та відрефлексувати готовність реально долучитися до творчої діяльності, працюючи над проєктом. Найприйнятнішою формою роботи, на

нашу думку, є колективне ігрове проектування, оскільки в умовах колективної діяльності учні відчувають себе спокійніше, крім цього, така організація сприяє накопиченню досвіду творчого проектування, який надалі полегшує виконання індивідуальних проектів.

Серед переваг колективного ігрового проектування в процесі формування усвідомленого підходу до виконання творчого проекту можна виокремити такі:

- ігрова активність сприяє формуванню чіткішого розуміння постановки проблеми, суті проектного завдання;
- ігрова комунікація сприяє усвідомленню характеру взаємодії між учасниками проекту, вимог до подання виконаної роботи або її частин;
- ігрова дія стимулює планування кінцевого результату та подання його у вербальній формі, у вигляді розгорнутого образу речового результату;
- ігрова схема сприяє виконанню узагальненого алгоритму проектування;
- ігровий сценарій стимулює внесення коректив до раніше прийнятих рішень, формулювання конструктивних питань і запитів про допомогу (поради, додаткова інформація, оснащення та ін.);
- ігрова задача зумовлює необхідність вираження задумів, конструктивних рішень за допомогою технічних рисунків, схем, ескізів, креслень, макетів;
- ігрова рефлексія активізує оцінювання результату за такими критеріями, як: досягнення запланованого, обсяг та якість виконаного, новизна, оригінальністю, естетичність; полегшує розуміння.

Результати нашого дослідження дають змогу зробити висновки про позитивний вплив ігрових методик на рівень виконання творчих проектів, що підтверджується спостереженнями, проведеними під час проведення навчальних ігор. Учні захоплено включалися у гру, за відведений час засвоювали теоретичні відомості більшого обсягу, процес засвоєння характеризувався високою активністю, позитивним настроєм занять, тобто спостерігалися як кількісні, так і якісні зміни.

Список використаних джерел

1. Марущак О.В., Савлук В.М., Тихолаз Д.В. Ігрові елементи на уроках трудового навчання як засіб активізації навчально-пізнавальної діяльності учнів закладів загальної середньої освіти. *Сучасні технології підготовки майбутніх учителів трудового навчання та технологій, педагогів професійної освіти і фахівців образотворчого та декоративного мистецтва: теорія, досвід, проблеми*: зб. наук. пр. Вінниця: ТОВ «Меркьюрі-Поділля», 2021. Вип. 3. С. 62-66.
2. Марущак О.В. Методи продуктивного навчання в художньо-конструкторській підготовці майбутніх учителів трудового навчання. *Актуальні проблеми виробничих та інформаційних технологій, економіки і фундаментальних наук*: зб. наук. праць. Вінниця: ТОВ «Планер», 2009. Вип. 6. С. 509-512.

Максим Геращенко

Науковий керівник: к.пед.н., доцент Дубова Н.В.

Уманський державний педагогічний університет імені Павла Тичини

ФОРМУВАННЯ НАВИЧОК САМОКОНТРОЛЮ І САМООЦІНКИ В УЧНІВ ЗП(ПТ)О КУЛІНАРНОГО ПРОФІЛЮ

В структуру оціночної діяльності, насамперед, входять самооцінка, самоконтроль, самоставлення. Орієнтуючись на це, учень сприймає і оцінює все те, що здійснюється навколо нього. Не завжди оціночна діяльність учня може бути розвинута однаково. Правильно сприймаючи, наприклад, інших людей, учень в той же час може не цілком правильно оцінити самого себе і навпаки. Самоконтроль – одна з важливих психологічних властивостей учня, що виявляється в його здатності самостійно стежити за власними діями і вчинками, співставляти їх з вимогами певних норм і правил.

Самоконтроль як важливий засіб зростання поступового самовдосконалення поведінки та діяльності людини успішно формується при наявності в неї адекватної самооцінки. Від самооцінки залежить ставлення учня до себе, до своїх можливостей, результатів діяльності, особистих якостей, які закладені в самому учневі. Самооцінка складається і змінюється в процесі всього навчання і виховання.

Загальною метою формування навичок самоконтролю і самооцінки в учнів ЗП(ПТ)О кулінарного профілю є розвиток їх професійних компетенцій, що дозволить їм стати ефективними фахівцями у своїй галузі.

Формування в учнів ЗП(ПТ)О кулінарного профілю навичок самоконтролю і самооцінки є важливим елементом виховання та навчання учнів, а також важливим етапом їх професійної підготовки.

Для досягнення цієї мети можна використовувати різні шляхи:

1. Систематичні тренування. Викладачі повинні систематично проводити заняття, під час яких учні будуть займатися самоконтролем і самооцінкою своєї роботи. Такі заняття повинні бути побудовані на принципі поступового підвищення складності завдань, що дозволить учням поступово розвиватися і вдосконалювати свої навички.

2. Формування культури взаємодії. Викладачі повинні активно працювати над формуванням культури взаємодії між учнями, що дозволить їм бути більш відкритими, доброзичливими та здатними критично оцінювати свою роботу. Для цього можна використовувати різні методики та тренувальні завдання.

3. Використання механізмів саморегуляції. Викладачі повинні вчити учнів використовувати різні механізми саморегуляції, які дозволять їм контролювати свої емоції, реагувати на стресові ситуації та зберігати позитивний настрій. До таких механізмів можна віднести релаксаційні техніки, медитацію, аутотренінг.

4. Формування навичок самоаналізу. Викладачі повинні навчати учнів аналізувати свою роботу, визначати проблемні моменти та шляхи їх вирішення.

Для цього можна використовувати різні методики рефлексії, які дозволять учням оцінити свої досягнення та визначити напрямки подальшого розвитку.

5. Створення позитивного середовища. Викладачі повинні створювати позитивне середовище, в якому учні будуть почуватися комфортно та сприймати критику як конструктивний фідбек, що дозволить їм розвиватися. Важливо встановити добрі стосунки між учителем і учнем, щоб учень міг звертатися за допомогою та підтримкою в складних ситуаціях.

6. Використання відеозаписів. Використання відеозаписів може допомогти учням бачити свої помилки та успіхи, а також створити можливість для самооцінки. Викладачі можуть аналізувати ці відеозаписи разом з учнями та давати рекомендації щодо покращення.

7. Диференційоване навчання. Викладачі повинні розуміти, що учні мають різний темп навчання та особистісні особливості, тому важливо проводити диференційоване навчання, що дозволить кожному учню розвиватися відповідно до своїх потреб та можливостей. В результаті учні зможуть бути більш самостійними, самокритичними та здатними до саморозвитку.

Вивчаючи особливості самооцінки учнів підліткового віку, слід зазначити, в першу чергу, значну залежність самооцінки учнів від оцінки їхньої діяльності й поведінки дорослих; по-друге, порівняно незначну стійкість; по-третє, недостатню адекватність. Серед загальних особливостей самооцінки підлітків треба назвати також її ще слабку диференційованість за змістом: учень часто переносить оцінки своєї навчальної діяльності на оцінку моральних чи інших якостей.

Для позитивного вирішення окресленого питання можна надати наступні рекомендації: створіть можливості для самостійної діяльності учнів. Надайте їм можливість вибирати завдання, робити вибір і приймати рішення. Це сприятиме розвитку їхніх навичок самоконтролю; підтримуйте позитивну самооцінку учнів. Визнавайте їхні досягнення, надавайте підтримку та заохочення, щоб вони відчували впевненість у своїх здібностях; допомагайте учням у формуванні реалістичної самооцінки. Навчіть їх оцінювати свої можливості і досягнення об'єктивно, а не завищувати або занижувати свої досягнення; навчіть учнів планувати свій час. Надайте їм інструменти для управління своїм часом, щоб вони могли зосередитися на своїх завданнях та досягти успіху; залучайте учнів до рефлексії. Навчіть їх розуміти, що означає рефлексія та як вона допомагає розвивати їхні навички самоконтролю та самооцінки; підтримуйте комунікацію з учнями. Відкрито спілкуйтеся з ними про їхні досягнення, проблеми та рішення. Це допоможе учням відчувати підтримку та зрозуміти, що їхній успіх важливий.

Загалом, формування навичок самоконтролю і самооцінки потребує часу та наполегливості. Важливо забезпечити постійну підтримку і навчання учнів у цих навичках. Інколи учні можуть зіткнутися з труднощами із самоконтролем та самооцінкою, тому важливо бути терплячими та допомагати їм перетворити негативний досвід на позитивне вивчення.

Крім того, вчителям та батькам важливо розуміти, що формування навичок самоконтролю та самооцінки є індивідуальним процесом, і він може відрізнятись у різних учнів. Тому важливо використовувати різні методи та підходи, які допоможуть кожному учневі розвивати свої навички і відчувати успіх.

Нарешті, важливо звернути увагу на свій власний підхід до самоконтролю та самооцінки, оскільки вчителі та батьки можуть стати прикладом для учнів. Якщо вони демонструють позитивні навички самоконтролю та самооцінки, то це може сприяти розвитку цих навичок у дітей.

Основні методи формування навичок самоконтролю та самооцінки учнів з професійно-технічною освітою в галузі кулінарії можуть бути такими:

1. Проведення систематичної роботи з учнями щодо формування навичок самоконтролю. Для цього можна використовувати такі методи, як моніторинг виконання завдань, контроль за якістю виконання практичних завдань, а також проведення ретельного аналізу помилок та їх причин.

2. Стимулювання самооцінки учнів. Для цього можна використовувати такі методи, як підбадьорювальні бесіди з учнями, спільна робота над планами вдосконалення, обговорення результатів виконання практичних завдань та дотримання умов їх виконання.

3. Використання технологій самоорганізації та саморегуляції. Для цього можна використовувати такі методи, як розвиток навичок планування, контролю за власним емоційним станом, визначення особистісних цілей та розробка планів дій для їх досягнення.

4. Розвиток вміння приймати відповідальність за свої дії. Для цього можна використовувати такі методи, як розвиток навичок прийняття рішень, вміння робити висновки зі своїх дій та взаємодія зі своїми колегами та викладачами.

5. Розвиток навичок пізнавальної самостійності. Для цього можна використовувати такі методи, як здійснення самостійної роботи учнів, формування навичок пошуку необхідної інформації та її аналізу, а також розвиток навичок самостійної роботи з літературою та інтернет-ресурсами.

6. Розвиток навичок рефлексії. Для цього можна використовувати такі методи, як проведення ретельного аналізу своїх дій, розвиток навичок самооцінки та планування подальших дій для досягнення мети, визначення проблем та шляхів їх вирішення.

Важливо, щоб учні з професійно-технічною освітою в галузі кулінарії знайомилися з вищезазначеними методами та змогли їх застосувати в практичній роботі. Таким чином, вони зможуть розвивати свої навички самоконтролю та самооцінки, що позитивно відобразиться на їхній професійній діяльності та допоможе досягти успіху в професійному житті.

Список використаних джерел

1. Козерук Ю.В., Євсейчик Я.О. Самооцінка як фактор становлення особистості учня. *Вісник Чернігівського національного педагогічного університету імені Т.Г. Шевченка*. № 124. С. 163-165.

2. Кулаков Р. С. Самооцінка та рівень домагань як особистісні конструкти та детермінанти професійного самовизначення у ранньому юнацькому віці. *Наукові записки національного університету «Острозька академія». Серія «Психологія і педагогіка»*. 2014. Вип. 26. С. 78–83.

3. Меднікова Г.І. Будова самооцінки як психологічної проблеми. *Вісник ХДПУ ім. Г.С. Сковороди. Серія «Психологія»*. Харків: ХДПУ, 1999. Вил. 2. №6. С. 425.

4. Серьогіна І. Ю. Формування самоорганізації навчальної діяльності учнів ВНЗ. *Педагогіка вищої та середньої школи : зб. наук. праць*. 2010. Вип. 30. С. 210-215.

Денис Гончарук

Науковий керівник: д.пед.н., професор Малишевський О. В

Уманський державний педагогічний університет імені Павла Тичини

ВИКОРИСТАННЯ ШТУЧНОГО ІНТЕЛЕКТУ В ОСВІТІ

Штучний інтелект (Artificial Intelligence, AI) стає неодмінною складовою нашого повсякденного життя, починаючи з інтелектуальних особистих помічників у смартфонах та закінчуючи функціями автоматичного керування автомобілями. Штучний інтелект активно використовується в освітній сфері, багато програмних рішень вже було створено. Це зробило академічний світ більш зручним, персоналізованим та цікавим, оскільки тепер кожен може мати доступ до матеріалів через «розумні» пристрої.

Штучний інтелект – це широке поняття. Воно охоплює будь-які методи, які відтворюють людське мислення й такі навички, як-от розуміння, самостійне виведення висновків та здатність вести осмислений та зв'язний діалог [1].

Машинне навчання є одним з підвидів штучного інтелекту. Передбачає процес, у ході якого програмне забезпечення навчається на основі таких же принципів, що й людина. Під час навчання програма аналізує значні обсяги даних та відшукує закономірності задля створення прогнозів. Циклічність такого алгоритму дій дає програмі змогу «навчатися», змінюючи свої наміри залежно від попередніх висновків.

AI здатен обробляти значно більший обсяг даних, ніж людина, що дозволяє йому виконувати завдання швидше та точніше. У зв'язку з цим деякі розробники освітнього програмного забезпечення почали використовувати ці переваги, створюючи програми, що адаптуються до особливостей кожного учня. Наприклад, неприбуткова організація Enlearn із Сієтла (США) розробила адаптивну освітню платформу, у якій за допомогою машинного навчання можна прописати персоніфіковані освітні плани, які б пришвидшили час опанування знань для кожного учня.

Команда Enlearn зазначає, що їхній продукт розбиває освітній процес на сотні дрібних і непомітних складових, щоб потім проаналізувати, що саме заважає ефективності. Потім програма, як справжній тьютор, допомагає учневі

підтягнути свої слабкі сторони, перш ніж продовжувати вивчення нового матеріалу [2].

Програма використовує технологію, розроблену Центром ігрової науки Вашингтонського університету. Вона змогла поліпшити ефективність вивчення алгебри рівня сьомого класу в середньому на 93 % лише за півтори години використання. Крім того на платформі присутня функція оцінювання при перевірці творчих робіт. Штучний інтелект оцінює есе або реферати учня й виставляє оцінку, формує індивідуальні зауваження.

Іншою перевагою використання штучного інтелекту є можливість забезпечити навчання в ігровому форматі. Школярі можуть брати участь в інтерактивних іграх та вправах, які розвивають навички та вміння, а також забезпечують позитивний досвід навчання.

Крім того, AI може допомогти забезпечити доступ до навчання для людей, які мають особливі потреби, або через війну були вимушені переїхати та продовжувати навчання в інших країнах. Наприклад, системи онлайн-навчання з штучним інтелектом можуть допомогти учням з доступом до Інтернету здобувати освіту з будь-якого місця.

Штучний інтелект має великий потенціал і для використання в освітньому процесі закладів професійної освіти. Окрім вище зазначеного, штучний інтелект може допомогти студентам вчитися власним темпом, забезпечуючи адаптивну навчальну програму, яка відповідає індивідуальним потребам студента. Зокрема, системи AI можуть аналізувати дані для знаходження слабких місць у студентів та надавати їм додаткові матеріали й завдання, щоб допомогти зміцнити знання. Також, штучний інтелект може допомогти створювати віртуальні майданчики та тренажери, що дозволять студентам отримувати практичний досвід та практикуватися без ризику помилок або пошкодження обладнання.

Штучний інтелект може стати у пригоді також поза межами закладів освіти. Наприклад, компанія з Лос-Анджелеса GoGuardian використовує машинне навчання для поліпшення системи фільтрування даних в Інтернеті [2].

За словами працівників, фільтрування сайтів на основі веб-адреси може бути проблемним, адже Інтернет постійно змінюється. Замість того, щоб блокувати доступ учнів до морально неприйнятних та шкідливих веб-ресурсів, використання програмного забезпечення зі штучним інтелектом дозволяє виявляти такі ресурси шляхом аналізу їх наповнення.

Уже звична заборона на використання в Інтернеті певних ключових слів має безліч помилок, оскільки не враховує контексту. Але із штучним інтелектом практика фільтрування й відстеження стає точнішою.

Попри значний потенціал, використання штучного інтелекту має свої обмеження. Він найкраще працює тоді, коли є величезний обсяг прикладів. Однак у такій ризиковій галузі, як освіта, де викладач не може дозволити собі помилятися, важко отримати багато прикладів того, як робити не слід.

AI повинен оперувати лише достовірними даними, щоб забезпечити точність отриманих висновків. Якщо до загального обсягу даних надійде неточна

інформація, то результати, отримані на основі таких даних, будуть хибними. Фактично, немає такого поняття, як неупереджена інформація.

Машинне навчання вже активно використовується здобувачами освіти. Учні пишуть реферати та есе, що ускладнює викладачу розуміння чи сам учень написав роботу, чи штучний інтелект. Поки що тільки в Китаї розроблено систему перевірки есе та інших робіт на предмет використання AI, однак, ця система досі не впроваджена.

У дослідженні І. Ушакової «Підходи до створення інтелектуальних чат-ботів» відзначається, що одним із провідних та ефективних напрямів використання штучного інтелекту є чат-боти. Ці інтерактивні програмні платформи знаходяться у месенджерах та можуть вести себе подібно до людей, відповідаючи на запитання. У багатьох закордонних закладах вищої освіти зараз активно використовують цю технологію. Чат-боти надають відповіді на запитання студентів і допомагають зняти навантаження з викладачів, залучають в освітній процес [3].

Незважаючи на користь, яку може принести штучний інтелект в освітньому процесі, він може мати свої недоліки. Деякі експерти вважають, що штучний інтелект призведе до змін у спілкуванні між викладачами та учнями, а також між учнями. Це може вплинути на соціальну взаємодію та розвиток навичок спілкування.

Також застосування штучного інтелекту викликає побоювання щодо захисту персональних даних. Варто дбати не лише про якість та точність даних, а й про їх відповідальне використання.

Використання штучного інтелекту може призвести до зловживання автоматизацією процесів в освіті, таких як перевірка завдань та оцінювання учнів. У глобальній перспективі – це втрата робочих місць викладачів та інших працівників освітніх закладів.

Використання AI в освіті може призвести до нерівномірного доступу до технологій та ресурсів для навчання, що може посилювати розрив між різними соціальними групами учнів.

Таким чином штучний інтелект широко використовується в освіті для виконання різноманітних завдань: інформаційних, комунікаційних, навчальних. Штучний інтелект має великий вплив на освіту, забезпечуючи викладачам та здобувачам більш ефективне та зручне навчання. Однак, його використання також може викликати низку проблем, які потрібно вирішувати з етичної, соціальної та культурної точок зору. Генерація штучним інтелектом нового контенту залежно від «спілкування» учнів з програмою – це новий шлях, що веде до революційних змін в освіті. У будь-якому разі, розповсюдження штучного інтелекту не можна ігнорувати. Перед освітою повстає ще одне завдання – не лише спостерігати, як із розвитком AI змінюватиметься світ, а навчитися ефективно використовувати його інструментарій і можливості для формування молоді нової генерації.

Список використаних джерел

1. The Role Of Artificial Intelligence In The Education System. *eLearning Industry*. URL : <https://elearningindustry.com/artificial-intelligence-in-education-role-system> (дата звернення: 20.03.2023).

2. Як штучний інтелект може допомогти освіті. *Освіторія*. URL : <https://osvitoria.media/experience/yak-shtuchnyj-intelekt-mozhe-dopomogty-osviti> (дата звернення: 20.03.2023).

3. Ушакова І. О. Підходи до створення інтелектуальних чат-ботів. *Системи обробки інформації*. 2019. Вип. 2. С. 76–83. URL : http://nbuv.gov.ua/UJRN/soi_2019_2_12 (дата звернення: 20.03.2023).

Віталій Град

Науковий керівник: к.п.н., доцент Дубова Н.В.

Уманський державний педагогічний університет імені Павла Тичини

САМОСТІЙНА РОБОТА УЧНІВ КУЛІНАРНОГО ПРОФІЛЮ В УМОВАХ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ

На сучасному етапі соціально-економічного розвитку суспільства, що характеризується інтеграцією України у європейський простір, важливого значення набуває проблема підвищення рівня підготовки висококваліфікованих спеціалістів кулінарного профілю, які здатні ефективно реалізовувати самоосвітню діяльність, яка полягатиме в самостійності, самоорганізованості, здатності до самоосвіти, самонавчання, повноцінно працювати за своєю спеціальністю.

Розвиток інформаційного суспільства, полегшення доступу до інформаційних ресурсів, процеси еволюції та конвергенції інформаційних та педагогічних технологій обумовлюють зміни у підходах до організації самостійного навчання протягом всього життя. Тому одним із головних завдань сучасної педагогіки ми вбачаємо у формуванні навичок та вмінь до самостійного набуття знань, їх актуалізації та генерації. Потрібно готувати учнів до життя в інформаційному суспільстві, вчити їх навичкам самостійного вирішення інформаційних задач. Правильна організація самостійної роботи учня в умовах дистанційного навчання дозволяє значно поліпшити освітній процес у цілому.

Самостійна навчальна діяльність учня стає важливим компонентом освітнього процесу. Змінюється і сама парадигма самостійної роботи. На теперішньому етапі вона зорієнтована на розвиток вміння жити та працювати в інформаційному суспільстві, що, в свою чергу, вимагає вміння сприйняття інтегрованої інформації в електронному вигляді, орієнтації в електронному інформаційному світі, здійснення інформаційно-пошукової діяльності, креативності у рішенні багатьох навчальних задач, а головне — здатність адаптуватися у сучасному інформаційному середовищі, що потребує нового підходу до змісту та методики організації самостійної роботи учнів.

В центрі процесу дистанційного навчання знаходиться самостійна пізнавальна діяльність учнів, самоосвіта, можливість не тільки прищепити навички самостійного здобуття нових знань, а, що є найголовнішим, їх практичне використання.

Дистанційну освіту доречно розглядати через призму відомих класичних дидактичних принципів – науковості, доступності, проблемності, єдності освітньої, розвивальної і виховної функцій, активності, свідомості, систематичності, послідовності, наочності, міцності знань, контекстності, прикладної спрямованості, індивідуалізації професійної підготовки майбутніх фахівців кулінарного профілю.

На думку С. Скуратівської [6], провідна роль в організації самостійної роботи учнів належить інформаційним технологіям, бо вони як джерела доступу до самоосвіти та нетрадиційного накопичення знань розширюють можливості для творчості, неординарного підходу у вирішенні виробничих ситуацій, а також активізують перехід від початкового до вищого рівнів самостійності [4].

Однією з головних проблем на сучасному етапі – це створення гнучкої організації керування інформаційними потребами учнів та реалізації їх інформаційних бажань. Одна з форм роботи з учнями закладів професійної освіти, яка допоможе правильно сформувавши інформаційні потреби – самостійна робота.

Під час навчання потрібно вирішувати наступні дві взаємопов'язані задачі: по-перше, потрібно забезпечити учням певний обсяг сталих знань відповідно до освітньої програми. По-друге, потрібно залучати їх до самостійного пошуку інформації, оцінювати та використовувати їх для самостійного вирішення задач, формувати свій світогляд та використовувати в практичній діяльності. Взагалі, самостійна робота спрямована на формування творчої активності, набуття певного рівня самостійності з метою розвитку творчого та інтелектуального рівня особистості.

Аналіз досліджень з проблеми використання інформаційних технологій у навчанні учнів дозволяє визначити основні напрями активного застосування інформаційних технологій в освітньому середовищі: розширення можливостей підвищення якості освіти, відкриття нових можливостей розвитку мислення учнів, підбір індивідуальних способів отримання знань шляхом самостійної роботи за допомогою інформаційно-інформаційних технологій, поєднуючи традиційні та сучасні методи навчання, що сприяє створенню єдиного освітнього інформаційного середовища [3].

Під час організації самостійної роботи учнів при використанні ІКТ реалізуються методологічні підходи:

- диференційний, що дозволяє розширити доступність навчання, відбувається поліпшення якості навчання, впровадження інноваційних технологій, використання додаткових освітніх ресурсів, що призводить до посилення ролі самостійної роботи учнів;

- системний, що характеризує активне використання інформаційних технологій як ефективні методи, що забезпечують не тільки системність, а й структурно-функціональний зв'язок навчального матеріалу.

Інноваційні освітні технології спрямовані на те, щоб підвищити інтерес до навчання, привчити учнів працювати самостійно, бути компетентними та мобільними, адаптуватися до вимог сучасного суспільства.

Провідну роль в організації самостійної роботи учнів мають інформаційні технології, бо вони відкривають учням доступ до самоосвіти, нетрадиційного накопичення знань через джерела ІКТ, розширюють можливості для творчості, неординарного підходу у вирішенні виробничих ситуацій, це не просто засоби навчання, а й якісно нові технології в підготовці конкурентоспроможних фахівців, в переході від початкового до вищого рівнів самостійності.

Самостійну роботу учнів з використанням інформаційних технологій необхідно організувати як цілісну систему:

- використання освітніх сайтів;
- роботи з електронними виданнями;
- виконання індивідуальних завдань на основі використання ІКТ;
- поточної атестації за допомогою електронного тестування, як однієї із форм організації контролю за самостійною роботою учнів, бо вона виноситься на підсумковий контроль разом з навчальним матеріалом.

Контроль самостійної роботи учнів включає:

- перевірку конспектів, рефератів, розв'язаних задач, розрахунків, виконаних графічних вправ, індивідуальних завдань;
- відповіді на контрольні або тестові питання [3].

Окрім самостійного засвоєння знань студенти мають опанувати методи аналізу, синтезу, узагальнення інформації.

Важливим для професійної освіти є навчити учнів опанувати професійну термінологію, оперувати спеціальною термінологією, аргументовано висловлювати власну думку, аналізувати факти, опонувати та вміти вести дискусію. В зв'язку з цим значення набуває самостійна робота з додатковими джерелами (глосаріями, енциклопедіями, словниками, базами даних), що забезпечує можливість зіставлення матеріалу, узагальнення, порівняння, аналізу, класифікації.

Інша важлива проблема для учнів – відбір необхідної, змістовно цінної інформації в рамках освітньої програми. Часто перед учнями постає проблема відсутності розуміння ступеню необхідності інформації та можливостей її застосування.

Раціональна організації самостійної роботи учнів з використанням інноваційних форм та ІКТ дозволяє не тільки інтенсифікувати роботу в якісному засвоєнні навчального матеріалу, а й закладає основи подальшої постійної самоосвіти та самовдосконалення, а інформаційно-освітнє середовище, яке створюється за допомогою інтеграції сукупності програмно-апаратних та традиційних форм навчання визначає самостійну роботу студента як більш незалежну, пріоритетну та творчу.

Список використаних джерел

1. Данилова О. В., Манако В. В., Манако Д. В. Мультимедіа власноруч. посібник для викладачів шкіл. Видавництво «Педагогічна преса». Київ, 2014. 124 с.
2. Мультимедіа в дистанційних навчальних курсах <http://learn.irtc.org.ua/program/3kursa/first.html>
3. Ніколаєнко Л.М., Ільченко Л. А. (2021). Самостійна робота за дистанційної форми навчання: результати опитування учнів. Наукові записки. серія: педагогічні науки, (194), 162-167. <https://doi.org/10.36550/2415-7988-2021-1-194-162-167>
4. Скуратівська С. Особливості організації самостійної роботи учнів URL: http://ru.osvita.ua/school/lessons_summary/education/36615/. (дата звернення 20.01.2023 р.).

Аліна Гулько

Науковий керівник: д.пед.н., професор Азізов Т.Н.,

Уманський державний педагогічний університет імені Павла Тичини

ОСОБЛИВОСТІ ВИКОРИСТАННЯ ІНФОРМАЦІЙНО-КОМУНІКАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ НА УРОКАХ ТРУДОВОГО НАВЧАННЯ

Крокуючи в нове століття людство прагне вивчення нових матеріалів що в подальшому приводить нас до активного використання інформаційно-комунікативних технологій якими ми користуємося за допомогою різноманітних гаджетів. З появою ІКТ та інтернету ми розвиваємося в найрізноманітніших сферах діяльності. Таких як освіта, наука, технології, культура і тд., що сприяє подальший розвиток людства та економіки. Такі зміни зайняли перше місце в житті людства.

Із розвитком інформаційно-комунікаційних технологій та засобів використання освітяни – вихователі садочків, вчителі шкіл, викладачі університетів мають змогу активно та якісно надавати знання дітям. В наших реаліях діти поглинають інформацію з різноманітних джерел та приладів: телевізорів, смартфонів, комп'ютерів і тд. Отже роблячи з цього висновки, що різноманітні інформаційно-комунікаційні технології об'єднують нам різноманітні можливості. Навчання в реаліях сьогодення як хвороби та війна значно спрощено завдяки ІКТ, використання якого дозволяє безпечно та ефективно навчати молоде покоління. Актуальність даного дослідження передбачає вивчення та використання ефективного навчання в умовах як дистанційного навчання так і очного за допомогою інформаційно-комунікативних технологій.

Інформаційно-комунікаційні технології – сукупність методів, виробничих процесів і програмно-технічних засобів, інтегрованих з метою

збирання, опрацювання, зберігання, розповсюдження, показу і використання інформації в інтересах її користувачів. [2, с. 70-74]

Урок – це форма навчальних занять, що відрізняється чіткими часовими межами; настанова (вказівка або порада діяти певним чином) вчителя своїм учням.[1, с. 105-110]

Про використання ІКТ на уроках розглядали у своїх роботах: Сухих Аліса. Дослідження проблеми здоров'язбереження учнів в умовах використання сучасних засобів, Широков Д. Л. розглядав можливості використання ІКТ для покращення сприйняття інформації на заняттях в початковій школі, Г. В. Гладких, Т. М. Шарова розглядали аналіз найбільш поширені засоби інформаційно-комунікаційних технологій для забезпечення самостійної роботи. Отже, з досліджень науковців випливає, що впровадження ІКТ є можливим та необхідним в освітній процес для здобувачів вищої освіти, так і цілком буде корисним для впровадження в освітній процес учнів закладу загальної середньої освіти.

Розглядаючи інформаційно-комунікаційні технології сьогодення ми можемо сказати, що вони відіграють важливу роль у середніх школах, пропонуючи низку переваг як для вчителів, так і для учнів. Ось деякі з способів використання ІКТ у середніх школах:

ІКТ можуть надати учням доступ до великої кількості інформації та ресурсів, що виходять за рамки підручників. Це можуть бути онлайн-бази даних, електронні книги та інші цифрові ресурси, які можуть допомогти учням поглибити своє розуміння предметів і взаємодіяти з матеріалом новими та цікавими способами.

Сучасні комп'ютерні технології також дозволяють вчителям персоналізувати навчальний процес для учнів, пристосовуючи уроки та завдання до індивідуальних потреб і здібностей чи рівня академічних здібностей.[1. с. 105-110]

ІКТ можуть сприяти співпраці між учнями, а також між учнями та вчителями, дозволяючи їм обмінюватися ресурсами, спільно працювати над проектами та більш ефективно спілкуватися.

Цифрові технології надають можливість вчителям можливість відстежувати прогрес учнів та мати змогу надати допомогу учневі при необхідності дистанційно використовуючи сучасні засоби.

Загалом, використання ІКТ має багато переваг у середніх школах, воно може допомогти створити більш цікаве та динамічне навчальне середовище, сприяти більшій співпраці та комунікації, а також підтримувати більш ефективні практики викладання та навчання.

Проте не зважаючи на велику кількість позитивних внесків в освітній процес, інформаційно-комунікаційні технології мають деякий ряд недоліків, який також необхідно перелічити, для розуміння того з чим можна зіштовхнутися при впровадженні їх в освітній процес:[1, с.105-110]

Почнемо ми з очевидного, це вартість впровадження інфраструктури ІКТ у школі, вона може бути надто високою для закладу освіти. Через це школа може

стати перед вибором, чи впроваджувати актуальні технології для навчання, чи можливо краще використати кошти для найму кваліфікованих викладачів або інвестуватися в навчальні матеріали.

Серед проблем ІКТ можна виділити, що воно потребує постійного сервісу, а тому буде необхідно постійно займатися моніторингом апаратного та програмного забезпечення, важливо зазначити що вимкнення світла чи несправність техніки може порушити навчальний процес.

ІКТ можуть бути вразливі до кібератак, що може призвести до фальсифікації даних учнів і співробітників та підірвати цілісність оцінювання.

Незважаючи на такі проблеми ІКТ необхідно впроваджувати в навчання, а особливо актуальним та цікавим впровадження ІКТ буде на уроках трудового навчання в ЗЗСО. Наведемо декілька прикладів використання ІКТ на уроках трудового навчання:

Під час проведення заняття викладач може використати різні цифрові ресурси, такі як відео, подкасти, електронні книги та онлайн-статті, для поглиблення розуміння учнями матеріалу, пов'язаного з трудовим навчанням, адже цікаво оформлений матеріал збільшить і зацікавленість учня.

Використовуючи сучасні технології, учні під час заняття можуть розглядати цікаві різноманітні проекти та моделювати власний проект за заданою викладачем темою, спочатку на комп'ютері, а вже потім визначившись з матеріалами та вартістю розробки, почати реалізацію власного проекту.

Трудове навчання та технології це цікавий вид занять, що має явний матеріальний результат учня, саме завдяки ІКТ, учні під час занять можуть опублікувати власні результати в соціальних мережах, таких як Facebook та Instagram, це дає можливість зацікавити ще більше учнів до такого чудового предмету, а також мати можливість зацікавити центри позашкільної освіти, які будуть раді допомогти учневі розвинути власний талант.

Розглядаючи дослідження науковців та різноманітні статті, ми можемо надати декілька порад щодо ефективного використання інформаційно-комунікативних технологій на уроках трудового навчання:[2. с. 70-74]

Почніть з чітких навчальних цілей: Перш ніж впроваджувати ІКТ на уроці, важливо визначити конкретні навчальні цілі, які будуть підтримуватися технологією. Це допоможе забезпечити відповідність використання ІКТ ширшим цілям уроку і те, що вони сприятимуть навчанню учнів, а не відволікатимуть від нього.

Використовуйте різноманітні інструменти ІКТ: Різні інструменти ІКТ можуть підтримувати різні види навчальної діяльності, тому важливо обирати інструменти, які відповідають конкретним навчальним цілям і видам діяльності.

Забезпечте доступність і рівність: важливо забезпечити, щоб усі учні мали доступ до інструментів ІКТ, які використовуються на уроці. Для цього може знадобитися забезпечити доступ до технологій та інтернету учням, які не мають такого доступу вдома.

Надавайте рекомендації та підтримку: Ефективне використання ІКТ вимагає, щоб учні розуміли, як ефективно використовувати ці інструменти.

Вчителі повинні надавати чіткі вказівки щодо використання інструментів, а також підтримку та зворотній зв'язок протягом усього навчального процесу. Це може включати надання інструкцій, демонстрацій та прикладів ефективного використання інструментів.[3. с.42-44]

Моніторинг та оцінювання: Важливо відстежувати використання ІКТ на уроках трудового навчання та оцінювати їхній вплив на навчання учнів. Вчителі повинні збирати відгуки від учнів і розмірковувати над тим, як покращити використання ІКТ на майбутніх уроках. Це допоможе виявити найкращі практики та забезпечити ефективність використання ІКТ і відповідність їх навчальним цілям.

Отже, підсумовуючи вище сказане, використання інформаційно-комунікаційних технологій (ІКТ) на уроках трудового навчання відкриває значні можливості для підвищення залученості учнів та покращення результатів навчання. Широкий спектр доступних інструментів ІКТ – від звичайного доступу до інформації закінчуючи різноманітним відео-матеріал та симуляціями – може надати учням унікальний і цінний навчальний досвід, який важко повторити лише за допомогою традиційних методів викладання. Однак ефективне використання ІКТ на уроках трудового навчання вимагає ретельного планування, продуманого вибору відповідних інструментів, а також постійного моніторингу та оцінювання, щоб переконатися, що воно відповідає навчальним цілям і сприяє навчанню учнів. Вирішення потенційних проблем на випередження, таких як технічні труднощі та питання рівності, також є важливим для забезпечення того, щоб усі учні мали можливість скористатися перевагами навчання з використанням ІКТ. З огляду на ці міркування, використання ІКТ на уроках трудового навчання може відігравати дедалі важливішу роль у підготовці учнів до сучасного ринку праці.

Список використаних джерел

1. Руденко Н. М., Широков Д. Л. Використання ікт на уроках математики в початковій школі. Science, research, development pedagogy. № 5. Barcelona, 2018. С. 105–110.

2. Гладких Г. В., Шарова Т. М. Організація самостійної діяльності здобувачів вищої освіти засобами ІКТ. Педагогіка формування творчої особистості у вищій і загальноосвітній школах. 2020. Вин. 69. Т. 2. С. 70-74

3. Сухіх А. С. Дослідження проблеми здоров'язбереження учнів в умовах використання сучасних засобів ікт. Звітна наукова конференція Інституту інформаційних технологій і засобів навчання НАПН України : зб. матеріалів наук. конф., м. Київ, 20 лют. 2019 р. Київ, 2019. С. 42–44.

Аліна Гулько
Науковий керівник: к.пед.н., доцент Харитонова В.В.,
Уманський державний педагогічний університет імені Павла Тичини

ВЕЛИКОДНІ ПИСАНКИ: ЗВИЧАЇ, ОБРЯДИ ТА ТРАДИЦІЇ В УКРАЇНСЬКІЙ КУЛЬТУРІ

Великдень – визначне свято в українській культурі, традиції та звичаї якого передаються з покоління в покоління. Однією з найпоширеніших великодніх традицій в Україні є створення писанок, прикрашених великодніх яєць, які є символом нового життя та відродження. Писанки є не лише декоративним предметом, вони глибоко вкорінені в українській спадщині та культурі.

Науковим вивченням писанки, процесів, пов'язаних з її творенням, особливостей писанкового розпису різних регіонів України, значенням зображених символів, використаних кольорів, використанням писанки у звичаях та обрядах опікувалось немало дослідників. Серед них відомі учені-етнологи Микола Сумцов, Сергій Кульжинський, Оскар Кольберг, Володимир Шухевич та ін. У нашому дослідженні ми розглянемо історію, звичаї, обряди та традиції використання писанки у період Великодніх свят.

Історія української писанки сягає корінням у давні язичницькі вірування про яйце як символ родючості та нового життя. «Писанка тісно пов'язана зі старими українськими віруваннями, народним календарем, що базувався на сонячному циклі і якому – починаючи із зимового повороту сонця до моменту, коли день стає більшим від ночі – відповідали певні свята: Калити, Коляди, Щедрівки, Ордані, Колодія і, нарешті, – Великодня. Власне у цей день святкували перемогу сонця над темрявою, життя над смертю, весни над зимою і як сонячний символ дарували «красні яєчка». Навіть із прийняттям християнства разом із його календарними святами, які часто накладалися на поганські, первісна назва «Великодня» збереглася, оскільки його семантичне значення «найбільшого (найдовшого) дня» якнайкраще відповідало переносному значенню «найзначнішого дня» християн – Воскресінню Ісуса Христа» [3, с.7].

На Великдень після освячення пасок господині обов'язково дарували священникові до церкви декілька писанок. Робилося це й тоді, коли йшли в гості один до одного. Але існував неписаний закон, кому яку писанку можна було дарувати. Наприклад, дітям давали писанки з певними символами, здебільшого з ясними фарбами, хлопцям – з червоним тлом та сонячними знаками, господарям – здебільшого сорок клинців, кривульку та із сонцями, старцям – з чорним тлом та поясами – «небесним мостом». Такі ж писанки носили і на могили родичів, за винятком дитячих: на них клали писанки з білим тлом.

Писанками прикрашали і хату: їх вішали біля образів, де вони зберігалися до наступних свят. Із них видували їх вміст, і такі «видутки» нанизували на нитку та підвішували перед образами. Прикрашали хату також голубами, зробленими з видутих писанок.

Писанки за народним повір'ям були джерелом родючості землі, всіляких щедрот, багатства, запобігали різним напастям, захищали від стихійного лиха. Усі сорок днів від Воскресіння до Вознесіння писанки обов'язково мали бути в хаті на столі або покутті.

За радянських часів практика прикрашання писанок була придушена, але традиція зберігалася таємно і відродилася після здобуття Україною незалежності в 1991 році. Саме в цей період писанкарство пережило справжній ренесанс. Цей вид декоративно-прикладного мистецтва почали викладати у освітніх закладах та позашкільлі, писанки почали писати професійні художники. У багатьох музеях України були створені експозиції зразків писанок, зокрема в Музеї Івана Гончара, Волинському краєзнавчому музеї, Львівському музеї етнографії та художнього промислу України та інших. Незвичайний Музей писанкового розпису дебютував у Коломиї у 2000 році, в якому представлено понад 12 000 писанок і декоративних яєць із різних регіонів України та країн світу. Це писанки, мальованки, дряпанки, створені на курячій, гусячій, страусовій чи навіть перепелиній шкаралупі. Також у колекції широко представлено декоративні яйця, оздоблені вишивкою, аплікацією насінням з різних злакових культур, соломкою, дерев'яні інкрустовані й різьблені, керамічні писанки та декоративні яйця з напівкоштовного каміння, декоровані технікою перегородчастої емалі.

Сьогодні українська писанка залишається символом культурної спадщини, національної ідентичності та духовного значення. Підготовка до виготовлення писанок – це родинна справа, яка часто починається за кілька тижнів до Великодня. Сім'ї збирають яйця, готують барвники та віск для прикрашання яєць. Візерунки ретельно планують, і кожен член сім'ї може брати участь у створенні писанки. В цей період Страсного тижня, тижня, що передує Великодній неділі, сім'ї можуть щодня виділяти час для розмальовування яєць, часто під релігійну музику, що грає на фоні, а також під час цього процесу часто виконуються молитви, благословення та інші релігійні чи культурні обряди.

Малюнки на яйцях створюються за допомогою кістки (писачка, писака), невеликого інструменту, який використовується для малювання візерунків на яйцях розтопленим бджолиним воском. Процес прикрашання яєць складними візерунками за допомогою воску та барвників може тривати години або навіть дні, і часто це спільна діяльність всіх членів родини.

Навіть в сьогоденні обмін писанками під час Великодніх свят залишається центральною частиною українських великодніх традицій. Як і в давнину, обмін писанками є ключовим аспектом українських великодніх звичаїв та обрядів. Сім'ї та друзі дарують і отримують прикрашені яйця на знак дружби та доброї волі. Обмін писанками також може мати релігійне значення, коли деякі родини дарують своїм священикам прикрашені яйця як символ своєї віри. Обмін писанками є способом зміцнення соціальних зв'язків і зв'язків між громадами, що відображає важливість сім'ї.

У Великодню неділю українці приносять кошики з їжею, включаючи писанки, щоб їх благословив священик. Потім яйцями діляться з родиною та

друзями на знак любові, поваги та добрих побажань. Писанки і зараз виставляють в будинку, часто на видному місці, щоб принести благословення і удачу в сім'ю.

Кожен регіон України має свій неповторний стиль писанкування. Серед традиційних технік виготовлення писанок найпоширенішою є воскова. У цьому методі розтоплений бджолиний віск наноситься на яйце за допомогою спеціального інструменту під назвою кістка, який створює малюнок, запобігаючи прилипанню барвника до вощених ділянок. Потім яйце занурюють у розчин барвника, і процес повторюється з різними комбінаціями воску та барвників, доки не буде досягнуто бажаного результату. Цей метод дає можливість створювати тонкі, делікатні лінії та складні малюнки і використовується на всій території України.

Наносити восковий малюнок на шкаралупу яйця можна і писаком з булавкою, шпилькою, цвяшком на кінці, можна навіть використовувати сірник. В результаті використання таких інструментів утворюються витягнуті воскові краплі. Потім лінію тягнуть у різних напрямках, щоб створити бажаний взір. Такі традиційні техніки писанкарства є знаними та звичними для писанкарства Західної України. Кожна техніка та стиль оздоблення української писанки вимагає вміння, терпіння та уваги до деталей.

Підсумовуючи вище сказане, можемо констатувати наступне. Писанки є важливою частиною естетичної та культурної спадщини України. Їх виготовлення та використання у період Великодніх свят є способом долучення до українських великодніх обрядів та звичаїв. Писанки – це набагато більше, ніж просто декоративні речі, вони є символом нового життя і відродження, відображенням глибоких культурно-релігійних традицій України.

Список використаних джерел

1. Михайлишин Р. Р. Писанка – унікальний витвір українського народного мистецтва: історія, традиції, сучасність. Вісник Житомирського державного університету імені Івана Франка. Вип.2 (88). Житомир. 2017. С. 191-196.
2. Лоліна Н. А. Традиційна українська писанка: генеза та особливості геометричного орнаменту. Вісник КНУКіМ серія: мистецтвознавство. 2015. № 33. С. 75–83.
3. Манько В. Українська народна писанка. Львів : "Свічадо", 2008. 81 с.

Богдан Гунько

Науковий керівник: доктор філософії PhD, ст. викладач Бабчук Ю. М.
Вінницький державний педагогічний університет імені Михайла Коцюбинського

ФОРМУВАННЯ НЕОБХІДНИХ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ ВЧИТЕЛЯ ТЕХНОЛОГІЙ ДЛЯ ОРГАНІЗАЦІЇ ТА ЗДІЙСНЕННЯ ДИЗАЙНЕРСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ У СТАРШІЙ ШКОЛІ

Сучасна соціокультурна ситуація вимагає від учителя бути суб'єктом власного життя, професії, культури, соціально-історичних подій. Сучасний педагог сам визначає цілі своєї діяльності, оцінює ресурси, вибирає засоби досягнення цілей, є менеджером особистого й професійного життя, здатний вибудувати індивідуальний освітній маршрут і рефлексувати свою діяльність. Від сучасного вчителя суспільство очікує ініціативності, самостійності, креативності, незалежності, відповідальності, критичного мислення.

Проте відсутність концепції сучасної моделі випускника педагогічного ЗВО, який поєднує високий рівень теоретичних знань з розвиненими особистісними якостями та педагогічними здібностями; недостатність науково обґрунтованих методик визначення та корекції рівня готовності студента до практичної роботи з дітьми різних вікових груп; нерозробленість у системі роботи ЗВО індивідуального підходу у вихованні та розвитку особистості майбутнього вчителя визначає досить низький рівень професійної готовності студентів до нового виду педагогічної діяльності, в змісті якої необхідно робити акцент на співробітництві, взаємодії, самостійності та відповідальності за власний вибір [1].

Для здійснення дизайнерської діяльності і вчитель, і його учні мають володіти необхідними компетентностями. Формування професійної компетентності вчителя трудового навчання розглядається сьогодні, як невід'ємна складова реформи системи вищої педагогічної освіти в цілому, основна мета якої передбачає підготовку технічно й технологічно освіченого фахівця відповідно до вимог інформаційного суспільства, формування необхідних знань, умінь і навичок технічного характеру та формування основних компонентів інформаційної культури [5].

Для організації дизайнерської діяльності старшокласників учитель технологій має сам володіти набором компетентностей дизайнера. Ознайомившись, наприклад, з Освітньою програмою Чернігівського промислово-економічного коледжу Київського національного університету технологій та дизайну, робимо висновок, що випусники спеціальності 022 «Дизайн», спеціалізація «Дизайн інтер'єру і меблів», освітня кваліфікація «дизайнер (художник-конструктор)», повинні володіти такими компетентностями як: інтегральні, загальні, фахові.

Аналіз Освітньої програми першого рівня здобуття ступеня вищої освіти - бакалавр, спеціальності 014 Середня освіта (Трудове навчання та технології) інженерно-педагогічного факультету Тернопільського національного

педагогічного університету імені Володимира Гнатюка; факультету мистецтв і художньо-освітніх технологій Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського показав, що інтегральні та загальні компетентності майбутніх учителів трудового навчання й технологій майже повністю співпадають з відповідними компетентностями майбутніх дизайнерів.

Фахові компетентності майбутніх учителів трудового навчання й технологій суттєво відрізняються від аналогічних компетентностей дизайнера. Для вчителя трудового навчання й технологій фаховими компетентностями є такі: здатність до формування в учнів ключових і предметних компетентностей та здійснення міжпредметних зв'язків; володіння основами цілепокладання, планування та проєктування процесу навчання учнів; здатність здійснювати об'єктивний контроль і оцінювання рівня навчальних досягнень учнів; здатність до пошуку ефективних шляхів мотивації дитини до саморозвитку (самовизначення, зацікавлення, усвідомленого ставлення до навчання); забезпечення охорони життя й здоров'я учнів (зокрема з особливими потребами), їхньої рухової активності в освітньому процесі та позаурочній діяльності; здатність здійснювати виховання на уроках і в позакласній роботі, виконувати педагогічний супровід процесів соціалізації учнів та формування їхньої культури; здатність до критичного аналізу, діагностики й корекції власної педагогічної діяльності, оцінки педагогічного досвіду.

Суттєві зміни, що відбуваються у суспільстві, а зокрема у освітній галузі «Технологія», висувають нові вимоги до особистісних і професійних якостей вчителя технологій. Сьогодення вимагає від нього актуалізації внутрішньої технологічної культури, широкої технічної ерудиції, технічного світогляду, активності, самостійності, ініціативності, прагнення до творчості. А зазначені якості повинні ґрунтуватися на глибокій професійній компетентності учителя, тобто на основі формування в нього фундаментальних знань та відповідної підготовки [2, с. 23-25].

Проте, як бачимо з аналізу освітніх програм його професійної підготовки, фахові компетентності майбутнього вчителя спрямовані переважно на організацію навчання учнів, контроль і оцінювання результатів їхньої навчальної діяльності. У системі фахових компетентностей майбутнього вчителя трудового навчання не враховано особливостей організації художньо-творчої чи конструкторської діяльності учнів, тобто вважати такого випускника підготовленим до організації дизайнерської діяльності учнів не можна.

Тому виникає нагальна потреба в спеціальній підготовці майбутніх учителів технологій до організації дизайнерської діяльності учнів старшої школи, зокрема в отриманні знань з основ дизайну, формуванні вмінь зацікавити учнів творчою діяльністю, вихованні естетичної культури.

Для майбутнього вчителя технологій важливо під час навчання сформувані такі три групи особистісних якостей: креативні (уява, натхнення, інтуїція, неординарність, винахідливість, відчуття новизни, незалежність, схильність до ризику, прогностичність та ін.), когнітивні (допитливість, проникливість, захопленість, кмітливість, аналітичність, пошук проблем,

здатність до експериментів та ін.), оргдіяльнісні, або методологічні (цілепокладання, стійкість у досягненні мети, планування, гнучкість і варіативність дій, комунікативність, змістове бачення, рефлексивність, самоаналіз, самооцінка та ін.).

На основі здійсненого аналізу психологічних і педагогічних досліджень здібностей до творчої діяльності М. Марченко визначено, що здібності до дизайнерської діяльності – це властивості особистості, які мають індивідуальні якісні та кількісні характеристики і виявляються в дизайнерській діяльності, визначаючи її успішність. У дисертації М. Марченко доведено, що структура та розвиток здібностей актуалізуються в процесі дизайнерської діяльності, зумовлюються її специфічними особливостями й структурними компонентами [3].

Дослідження функціональної спрямованості дизайнерської діяльності показало, що вона за своєю суттю інтегративна, включає в себе образотворчу, графічну, конструкторську, проєктну та інші види діяльності. Дизайнерська діяльність, що включає постановку завдань, вивчення аналогів, функціональний аналіз, пошук форми різних об'єктів і втілення їх у певний дизайн-проєкт, спирається на систему графічних зображень, знання про які формуються в образотворчій та графічній діяльності (рисунок, технічний рисунок, ескіз, начерк, креслення тощо) [4].

Здійснений аналіз наукових досліджень щодо особливостей дизайнерської діяльності дозволив нам виокремити такі основні професійно-важливі якості й здібності дизайнера: здібність до аналітичної та дослідницької роботи; здібність до прогнозування, уявного передбачення кінцевого результату; здібність розробляти оригінальні за художнім задумом проєкти; здібність планувати свою діяльність і критично оцінювати її результати; здібність до самоствердження; здібність нести відповідальність за виконану справу; здібність до створення малюнків, схем, креслень; здібність впливати на формування смаку та естетичної культури населення; здібність до неперервної самоосвіти.

Для дизайнерської діяльності досить важливими є такі вольові якості особистості, як цілеспрямованість, наполегливість, ініціативність, самостійність та ін. При цьому цілеспрямованість дизайнера проявляється в здатності скеровувати свої дії відповідно до концепції розв'язання проєктної задачі. Наполегливість – у здатності сконцентрувати свої зусилля для подолання бар'єрів дизайнерської діяльності. Ініціативність виражається в самостійній постановці цілей, визначенні проблем, формулюванні умов художньо-проєктних завдань, виборі способів їх вирішення та форми графічної подачі. Самостійність полягає в критичному ставленні до сторонніх порад і пропозицій, оцінюванні та прийнятті власних рішень, ідей і концепцій.

Теоретики культури констатують, що в сучасному мистецтві, яким і є дизайн, найбільш цінними є унікальність та оригінальність. Те саме стосується й інших сфер людської діяльності, оскільки саме ці характеристики нині, поряд з функціональністю, ергономічністю та екологічністю, досить часто визначають

конкурентоспроможність того чи іншого продукту. Тому саме ці властивості оцінюють в дизайнерській діяльності найвищим балом.

Зауважимо, що поява нових візуальних засобів відображення дійсності змінила характер дизайнерської діяльності. Поряд з традиційними її видами (дизайн архітектурного середовища, реклами, дизайн інтер'єру, одягу, графічний дизайн і ін.) успішно розвивається Web-дизайн. Комп'ютерні технології істотно доповнили й збагатили образотворчі можливості художньо-проектної діяльності. Крім того, традиційні види дизайнерської діяльності наповнилися новим змістом у зв'язку з розвитком інформаційно-комунікаційних технологій, які виконують не лише образотворчі, інформативні, а й комунікативні функції [6].

Тому для успішної організації дизайнерської діяльності учнів учитель технологій має вміти визначити специфіку здійснення дизайнерської діяльності та основні етапи її здійснення; здійснити порівняльний аналіз здібностей до дизайнерської діяльності та з'ясувати їх зв'язок із структурою здібностей до творчої діяльності учнів загалом.

Список використаних джерел

1. Бабчук Ю. М. Збірник інтегрованих лекцій з основ дизайну. Вінниця. 2020. 56 с.
2. Журавель Т. О., Соколова Н. О. Інтегроване навчання – основний складник STEM-освіти. Освіта та розвиток обдарованої особистості. 2016. №12. С. 32-34.
3. Шарапова Ю. В. Формування художньої культури майбутнього вчителя трудового навчання засобами композиції. Вісник Чернігівського педагогічного університету імені Т.Г. Шевченка. 2008. №53. С. 65-67.
4. Швець О. А. Дослідження творчого розвитку фахівця з дизайну у процесі підвищення кваліфікації. Сучасні інформаційні технології та інноваційні методи навчання у підготовці фахівців: методологія, теорія, досвід, проблеми. 2011. №27. С. 539-543
5. Яворик Ю. В. Система застосування графічних комп'ютерних програм у підготовці майбутніх фахівців з дизайну: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. пед. наук : спец. 13.00.04. Київ, 2008. 20 с.
6. Branch R. Instructional Design for Training Programs. Educational Communications and Technology: Issues and Innovations. 2016. P. 1-7.

Олександр Гуржій

Полтавський національний педагогічний університет імені В.Г. Короленка

ВПЛИВ ІННОВАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ НА КЛАСИФІКАЦІЮ ПРОМИСЛОВОГО ВИРОБНИЦТВА

Інноваційні технології стали невід'ємною складовою сучасного виробництва в різних сферах промисловості. Вони дозволяють збільшувати продуктивність та ефективність роботи підприємств, а також розширювати

асортимент продукції. Завдяки впровадженню новітніх технологій з'являється можливість поліпшення якості виробів та зниження витрат на їх виготовлення.

З одного боку, інновації можуть впливати на класифікацію промислового виробництва, що відбивається в найменуванні індустріальних галузей та їх складових частин. З іншого боку, інноваційні технології можуть допомогти у створенні нових класів продукції, які не попадають під існуючу класифікацію.

У сучасному світі, де інноваційні технології стають все більш поширеними, вивчення їх впливу на промислове виробництво є необхідним для забезпечення сталого розвитку економіки. Дослідники, такі як М.О. Ващенко [1, с. 37], О.А. Міщенко [5, с. 81], О.В. Єрмоєнко [3, с. 17] та І.В. Доброгін [2, с. 45], досліджують взаємозв'язок між інноваційними технологіями та класифікацією промислового виробництва. Вони вивчають, як інновації впливають на формування структури виробництва та її класифікацію, а також як можуть змінювати характеристики та економічні показники промислових виробництв. Ці дослідження є актуальним напрямком досліджень і допомагають зрозуміти, як інновації можуть допомогти у забезпеченні сталого розвитку промислового сектору.

Однією з найбільш важливих складових економічного розвитку є розвиток промисловості. Промислове виробництво забезпечує виробництво товарів та послуг, необхідних для задоволення потреб населення і розвитку економіки країни в цілому. Однак, з розвитком технологій та появою нових винаходів індустріальне виробництво також повинно змінюватись, щоб залишатись конкурентоспроможним і сталим.

Вивчення взаємозв'язку між інноваційними технологіями та промисловим виробництвом є ключовим елементом для забезпечення сталого розвитку економіки. Дослідники, згадані вище, проводять цілеспрямовані дослідження з метою визначення впливу інновацій на розвиток промислового сектору. Вони досліджують, як інновації можуть допомогти у формуванні нових структур виробництва та змінювати характеристики та економічні показники промислових виробництв.

Інноваційні технології можуть мати значний вплив на структуру виробництва, дозволяючи виробникам більш ефективно використовувати ресурси та знижувати витрати на виробництво. Наприклад, використання новітніх технологій у виробництві може дозволити зменшити витрати на робочу силу, скоротити час виробництва та знизити витрати на енергію та матеріали. Це може привести до підвищення ефективності та конкурентоспроможності виробництва.

На сьогоднішній день, дослідження впливу інноваційних технологій на класифікацію промислового виробництва проводяться в різних країнах світу. Однак, світова статистика з даної теми не є доступною відразу для загального огляду.

Проте, на рівні окремих країн, можна відзначити ряд досліджень, що були проведені з метою вивчення впливу інноваційних технологій на класифікацію промислового виробництва. Наприклад, в Японії в 2019 році було опубліковано

дослідження «The Impact of Industry 4.0 on Manufacturing Classification: Analysis of IIP Database», де автори досліджували вплив Індустрії 4.0 на класифікацію промислового виробництва.

Також, в Європейському союзі було розроблено стандарт Eurostat, який визначає класифікацію промисловості на основі нових технологій та інноваційних процесів [5, с. 81].

Отже, в світі проводяться різноманітні дослідження та розробляються стандарти, спрямовані на вивчення впливу інноваційних технологій на класифікацію промислового виробництва. Однак, недостатньо наявних даних узагальнити світову статистику з даної теми.

В Україні інноваційні технології все більше використовуються в промисловому виробництві, що дозволяє змінювати структуру та класифікацію промислових підприємств. Внаслідок цього збільшується конкурентоспроможність вітчизняної продукції на міжнародному ринку та підвищується ефективність виробництва.

За останні роки в Україні було запущено кілька програм інноваційного розвитку промисловості, які передбачають фінансову підтримку для підприємств, що впроваджують нові технології. Наприклад, програма «Український промисловий знак» передбачає фінансування проектів зі створення та розвитку власних брендів та інноваційних продуктів. Крім того, створено ряд інноваційних парків, де компанії можуть розвиватися, взаємодіяти та впроваджувати нові технології.

Наприклад, інноваційний парк UNIT.City у Києві пропонує комплексні рішення для створення та розвитку інноваційних проектів у різних галузях, таких як інформаційні технології, біотехнології та інженерія. Крім того, існують й інші інноваційні парки у різних регіонах країни, які пропонують подібні послуги.

Однак, не дивлячись на створення таких програм та інфраструктури, Україна все ще залишається далеко від лідерів у галузі інновацій та технологічного розвитку. Згідно зі звітом Global Innovation Index за 2021 рік, Україна займає 47 місце серед 132 країн за рівнем інноваційності та технологічного розвитку. Одним з основних викликів для України є недостатній рівень інвестицій у науково-технічний розвиток та низька кількість патентів на винаходи.

Тому, для забезпечення сталого розвитку промислового виробництва в Україні, необхідно продовжувати створювати та підтримувати інноваційні програми та інфраструктуру, а також залучати більше інвестицій в науково-технічний розвиток. Однак, важливо також забезпечити ефективну співпрацю між галузями та державними інституціями, а також впроваджувати інноваційні технології вже існуючих виробництв, що допоможе збільшити їх ефективність та конкурентоспроможність [6, с. 132].

На жаль, на даний момент немає повної української статистики з даної теми. Проте, за офіційними даними Державної служби статистики України, у 2020 році було внесено до Державного реєстру науково-технічних розробок та інноваційних пропозицій більше 12 тисяч нових розробок, які включали в себе

інноваційні технології для різних галузей промисловості. Також, згідно з даними Українського клубу інноваційного бізнесу, кількість інноваційних підприємств в Україні зростає та на даний момент складає більше 20 тисяч. Такі підприємства впроваджують нові технології та сприяють підвищенню рівня інноваційності в промисловості.

Отже, розвиток промисловості є одним з найважливіших компонентів економічного розвитку. Промислове виробництво забезпечує товари та послуги, необхідні для задоволення потреб населення та розвитку економіки країни в цілому. Однак з розвитком технологій та появою нових винаходів, промислове виробництво також має змінитись, щоб залишатись конкурентоспроможним та сталим.

Список використаних джерел

1. Ващенко М.О. Інноваційні технології як фактор зміни структури виробництва. *Економіка промисловості*. 2015. №4 (72). С. 37–42.
2. Доброгін І.В.. Аналіз впливу інноваційних технологій на характеристики промислового виробництва. *Економічний часопис – XXI*. 2019. №1-2 (1-2). С. 45–51.
3. Єрмоменко О.В.. Інноваційні технології та їх вплив на структуру та класифікацію промислового виробництва. *Економіка та управління підприємствами машинобудування*. 2018. №4 (36). С. 17–23.
4. Матвійчук О. Інноваційні технології в промисловості: виклики та перспективи. *Науковий вісник Національного гірничого університету*. 2020. №(4). С. 104–109.
5. Міщенко О.А. Вплив інноваційних технологій на класифікацію промислового виробництва. *Вісник Київського національного університету технологій та дизайну*. 2017. №6. С. 81–86.
6. Олійник Н. Інноваційні технології в промисловому виробництві. *Лідерство та управління*. 2019. №(2). С. 132–137.

Дмитро Демус

Полтавський національний педагогічний університет імені .Г. Короленка

ІСТОРИЧНИЙ ОГЛЯД ТЕХНОЛОГІЙ НАВЧАННЯ В ПЕДАГОГІЧНІЙ НАУЦІ

Історія технологій навчання налічує багато етапів, що відображаються у використанні різних методів та засобів для передачі знань. Від давніх часів до сьогодення технології навчання зазнавали значних змін та покращень, а з розвитком сучасних технологій їхні можливості зростають щодня.

Історичний огляд технологій навчання в педагогічній науці охоплює дослідження різноманітних підходів, методів та засобів, які використовуються для навчання учнів на протязі багатьох століть. Історія розвитку технологій навчання може бути поділена на декілька періодів.

Перший період – доісторичні часи, коли навчання проводилося у формі усної передачі знань від одного покоління до іншого. Перші спроби систематизації знань відбувалися в епоху давнього Єгипту, коли створювалися писемні тексти зі знаннями, які були доступні лише обраним.

Перший період історії технологій навчання належить до доісторичних часів, коли люди передавали знання у формі усної передачі з одного покоління до іншого. У цей період навчання було неформальним і відбувалося в межах родинного кола, де діти отримували знання від своїх батьків і старших родичів.

З появою першої писемності у давніх цивілізаціях з'явилися спроби систематизувати знання і зберегти їх у писемній формі. Наприклад, у давньому Єгипті створювалися писемні тексти з знаннями, які були доступні лише обраним. Але навіть у тих випадках, коли знання були записані, вони залишалися недоступними для більшості людей.

У цьому періоді технології навчання базувалися на передачі знань від одного покоління до іншого у формі усної традиції. Люди навчалися практичних навичок, які потрібні для виживання, а також засвоювали знання про світ, яким оточувалися, його закони та ритуали, які допомагали зберегти і перетворити культурну спадщину покоління в покоління [3, с. 106].

Другий період – середньовіччя, коли у знання залучалися монастирі, університети та інші освітні заклади. Зароджувалися перші методи навчання, такі як лекції, семінари та практичні заняття.

У другому періоді, який припадає на середньовіччя, навчання стало більш організованим, а у знання залучалися монастирі, університети та інші освітні заклади. З цим періодом пов'язуються значні досягнення в галузі навчання та освіти, зокрема, створення перших університетів в Європі. Університети вперше започаткували розвиток дослідницької діяльності, забезпечивши викладання новітніх знань в наукових галузях, таких як медицина, математика та філософія.

Протягом середньовіччя також з'явилися ідеї про створення методик навчання, зокрема, на початку 13 століття в Іспанії з'явився перший у світі університетський підручник для навчання граматики. Крім того, зароджувалися ідеї про розвиток групової форми навчання, що сприяло пізнішому розвитку колективних форм навчання.

У середньовічній Європі також було величезне значення рукописів і пергаментів, які були важливими джерелами знань тогочасної епохи. Навчальні програми зазвичай забезпечували знання з таких дисциплін, як теологія, медицина, право та література.

У цілому, середньовічний період був періодом значних досягнень у галузі навчання та освіти, що вказує на постійний розвиток цих сфер людської діяльності [4, с. 53].

Третій період – епоха Відродження, коли з'явилася потреба в нових формах навчання та засобах для навчання. У цей період почали створюватися перші посібники та підручники, з'явилися експерименти з використанням ілюстрацій, а також вперше були використані електронні засоби для навчання.

Епоха Відродження, яка охоплювала період з приблизно 14 до 17 століття, відзначалася інтенсивним розвитком науки, техніки, культури та мистецтва. Цей період також був важливим у розвитку методів навчання та освіти.

У цей період з'явилася потреба в нових формах навчання та засобах для навчання, оскільки старі методи були застарілими та недостатньо ефективними. Тому на початку епохи Відродження розпочалося створення нових методів та засобів навчання, щоб покращити якість освіти та забезпечити швидше та ефективніше засвоєння знань.

Одним з найважливіших нових методів навчання було використання мови національної культури для навчання, замість латини, яка була загальноприйнятою на той час. Також у цей період почали використовувати картинки, діаграми та ілюстрації, щоб допомогти студентам краще засвоювати матеріал.

У Відродженні також з'явилися нові засоби для навчання, такі як книги, що друкуються на пресі. Це дозволило збільшити кількість книг та зробити їх доступнішими, що сприяло поширенню знань та розвитку освіти.

Усі ці зміни, які відбулися у період Відродження, дали поштовх до подальшого розвитку методів навчання та освіти. Були розроблені нові методи та засоби навчання, які постійно вдосконалюються і використовуються і до цього дня [5].

Четвертий період – початок 20 століття, коли з'явилася можливість використовувати кіно та радіо для навчання. З'явилися перші комп'ютерні програми для навчання, а також почали використовуватися інші електронні засоби навчання.

Початок 20 століття, був часом, коли з'явилися нові технології, що дозволили використовувати кіно та радіо для навчання. У 1920-х роках кіно стало популярним як засіб масової інформації, і його використання в освіті швидко стало популярним. Фільми стали використовувати як навчальний матеріал у школах, коледжах та університетах [1].

Також, радіо було відкрито в кінці 19 століття, але саме в 20 столітті воно стало дуже популярним, і з часом з'явилася можливість використовувати радіо в освіті. Радіо стало популярним як засіб масової інформації, і його використання в освіті дозволило вчителям передавати знання через ефір. Також, радіо було використано для створення навчальних програм.

У цей період також почали з'являтися нові методи навчання, такі як активне навчання та дистанційне навчання. Активне навчання – це метод навчання, який спрямований на залучення учнів до навчального процесу, залучення їх до розв'язання практичних завдань та співпраці в групах. Дистанційне навчання – це метод, при якому учні можуть отримати освіту, не знаходячись в присутності вчителя або на території навчального закладу. Для дистанційного навчання використовуються різні засоби, такі як пошта, телефон, радіо, телевізор, а з часом – інтернет [1].

П'ятий період – сучасність, коли технології навчання дуже швидко розвиваються. З'являються нові засоби та методи навчання, які дозволяють

використовувати інтерактивність та інтернет-ресурси для підвищення ефективності навчання. У цей період дистанційне навчання стало особливо популярним, що сприяло глобалізації та доступності освіти. Також з'являються нові підходи до навчання, такі як проектне навчання, інтерактивне навчання та інші, які спрямовані на практичне застосування знань в реальному житті. Нові технології навчання дозволяють персоналізувати процес навчання, дотримуватися принципів активного навчання та забезпечувати більш широку доступність до якісної освіти.

В сучасній епохі технології навчання дуже швидко розвиваються, що дозволяє педагогам використовувати нові засоби та методи навчання. Розвиток комп'ютерів та Інтернету дав можливість збільшити доступність знань та підвищити ефективність навчання. У цей час багато навчальних закладів використовують комп'ютерні програми та інтерактивні дошки для підвищення зацікавленості та ефективності навчання [7].

Крім того, з'являються нові методи навчання, які використовують технології віртуальної реальності, доповненої реальності, штучного інтелекту та інших інноваційних технологій. Наприклад, віртуальні класи дозволяють навчатися в будь-якому місці та в будь-який час, а використання штучного інтелекту дозволяє персоналізувати навчання та адаптувати його до потреб кожного учня [6].

Загалом, сучасні технології навчання пропонують більш гнучкий та індивідуалізований підхід до навчання, що дозволяє забезпечити більш ефективне засвоєння знань та підвищити зацікавленість учнів у навчальному процесі. Однак, зростаюча залежність від технологій також має свої негативні наслідки, такі як зниження соціальної взаємодії та зменшення уваги до інших аспектів життя, які також є важливими для розвитку особистості. Тому важливо збалансувати використання технологій та традиційних методів навчання для досягнення максимальної ефективності.

Отже, історія технологій навчання свідчить про те, що розвиток технологій дозволяє нам постійно вдосконалювати методи та засоби навчання. Технології навчання дозволяють педагогам зробити навчання більш доступним, ефективним та захоплюючим для учнів, що в свою чергу сприяє розвитку та успіхам учнів. Тому, розвиток технологій навчання є важливим напрямком розвитку педагогічної науки та сучасної освіти в цілому.

Список використаних джерел

1. Безрук Р., Барабаш О. Історія технологій навчання: науково-методичний посібник. Київ : Центр навчальної літератури, 2017. 320 с.
2. Кочерга О. О., Дьомін В. А. Історія технологій навчання в Україні. Київ : Центр учбової літератури, 2016. 288 с.
3. Лазарева О. Історія технологій навчання: від Античності до сьогодення. *Наукові записки Національного університету «Острозька академія»*. Серія «Педагогічна». 2018. №20. С. 106–109.
4. Сагіндікова Г. Історія технологій навчання: від початку до сучасності.

Професійна освіта: методологія, теорія та технології. 2019. № 2. С. 53–61.

5. Терещенко О. Історичний огляд технологій навчання у педагогічній науці. *Інтелект-Україна*. 2021. №3. С. 70–76.

6. Черниш І. Історія розвитку технологій навчання. *Науковий вісник Полісся*. 2016. №1 (9). С. 104–111.

7. Чорній І. Технології навчання у контексті сучасних викликів освіти. *Педагогіка вищої та середньої школи*. 2019. №57(2). С. 37–44.

Анастасія Дзьох

Полтавський національний педагогічний університет імені .Г. Короленка

ЕТНОДИЗАЙН ЯК ІНСТРУМЕНТ РОЗВИТКУ ТВОРЧОГО ПОТЕНЦІАЛУ СТУДЕНТІВ

Етнодизайн – це напрямок дизайну, який використовує елементи національного фольклору, культури та традицій, щоб створювати нові естетичні образи та продукти. Він стає все популярнішим серед дизайнерів та студентів дизайну, оскільки дозволяє об'єднати традиції з сучасністю та створити унікальні твори мистецтва та дизайну.

Одним з переваг етнодизайну є те, що він дає можливість розширити творчі можливості студентів та сприяє розвитку їх творчого потенціалу. Використання національних елементів та традицій дає можливість студентам виявити свої таланти та здібності в новому світлі, що сприяє їх особистісному розвитку та професійному зростанню.

Одним з головних питань, яке варто розглянути при вивченні етнодизайну, є вплив елементів національної культури на створення нових дизайнерських продуктів. Розуміння культурного контексту та традицій допомагає дизайнерам створювати продукти, які відповідають потребам та смакам різних народів. Також важливо розглянути питання етнодизайну як інструменту розвитку міжкультурної комунікації та співпраці. Студенти, які вивчають етнодизайн, отримують можливість поглиблювати знання про культури та традиції різних народів, що сприяє розумінню та толерантності між людьми з різних культур.

Наступним питанням, яке варто розглянути, є використання етнодизайну як інструменту розвитку творчого потенціалу студентів. Етнодизайн є прекрасним засобом для вивчення та розуміння різних культурних традицій та елементів народного мистецтва. Це дозволяє студентам не тільки поглиблювати свої знання про світову культуру, але й розвивати свій власний творчий потенціал шляхом експериментування з різними елементами дизайну.

Одним з прикладів використання етнодизайну є створення предметів інтер'єру в національному стилі. Студенти можуть вивчити різні техніки та матеріали, використовувані в народному мистецтві, та застосувати їх для створення своїх власних дизайнерських виробів. Наприклад, створення національних вишиванок, використання народних візерунків та орнаментів у дизайні меблів та інших предметів інтер'єру [1].

Додатково, етнодизайн може сприяти розвитку творчого мислення та здатності до самовираження. Студенти мають можливість експериментувати з різними елементами дизайну та створювати унікальні та інноваційні проекти, що розвиває їх творчий потенціал.

Крім того, етнодизайн може допомогти студентам розуміти важливість та цінність національної спадщини та культурної ідентичності. Це може стати основою для розвитку патріотичних почуттів та збереження культурної спадщини.

Етнодизайн може стати потужним інструментом для розвитку творчого потенціалу студентів. Для цього важливо розуміти, що етнодизайн – це не просто копіювання традиційних елементів, а спроба синтезувати старе і нове, зберегти культурну спадщину та надати їй сучасного вигляду.

Один з прикладів успішного використання етнодизайну в освіті – проект «Традиції в новому світлі» в Українській академії друкарства. Студенти спеціальності «Графічний дизайн» працювали над створенням етнодизайну для різдвяних прикрас та весільних запрошень. Вони використовували традиційні елементи української культури, такі як вишивка, писанки та народні мотиви, але додавали до них нові ідеї та технології. Проект не тільки дозволив студентам проявити свої творчі здібності, але й підвищив їх свідомість про значення традицій в культурі.

Інший приклад – проект «Етнодизайн у виробництві національного одягу» в одному з вищих навчальних закладів Києва. Студенти спеціальності «Модельєр-конструктор одягу» працювали над створенням нових колекцій одягу, використовуючи елементи традиційного одягу різних народів України. Цей проект дозволив студентам не лише показати свої здібності в галузі моди та дизайну, але й зглибитися у культуру народів України, збагатити свій світогляд та розвинути творчий потенціал.

Окрім того, етнодизайн може сприяти розвитку міжкультурної співпраці та взаєморозуміння між різними культурами. Наприклад, студенти можуть досліджувати традиції і ремесла інших країн і на основі цього створювати свої власні дизайнерські проекти з використанням елементів етнічного стилю. Такі проекти можуть сприяти розумінню та повагу до культурних різниць, а також допомогти зберегти і популяризувати традиції інших народів [2].

Ще одним прикладом використання етнодизайну є розробка дизайну предметів побуту, що відповідає національним традиціям та культурним цінностям. Наприклад, студенти можуть розробити проект дизайну національної страви та приборів до неї, що відповідає стилістиці конкретної культури.

Алгоритм створення речей з етнодизайну студентами може бути наступним:

1. Вибір етнічного мотиву або традиції, яка буде відображатися в продукті. Студенти можуть дослідити народні мотиви, символіку, традиції, історію та культуру, щоб знайти ідеї для створення продукту.

2. Розробка дизайну продукту на папері або в графічному редакторі. Студенти можуть експериментувати з формами, функціями та матеріалами, щоб

створити унікальний продукт, який відображатиме обраний етнічний мотив.

3. Вибір матеріалів для виробництва продукту. Студенти можуть вибрати матеріали, які відповідають концепції їхнього продукту та підходять для виробництва відповідних елементів.

4. Розробка технічної документації та креслень для виробництва. Студенти можуть створити технічну документацію, яка буде описувати процес виготовлення продукту та відповідні креслення для кожного елементу.

5. Виготовлення продукту. Студенти можуть використовувати різноманітні техніки та інструменти, щоб виготовити свій продукт. Вони можуть працювати з деревом, текстилем, металом, керамікою та іншими матеріалами.

6. Тестування та вдосконалення продукту. Після виготовлення продукту студенти можуть протестувати його на ефективність та відповідність етнодизайну. Якщо необхідно, вони можуть внести зміни та вдосконалити продукт.

7. Презентація продукту. Студенти можуть представити свій продукт на виставці або конкурсі, щоб показати його як ості та зібрати фідбек від аудиторії. Презентація дозволить студентам продемонструвати свої навички в області дизайну, етнографії та маркетингу. Крім того, це може бути корисним досвідом для майбутньої кар'єри в галузі дизайну або маркетингу [3].

Прикладом успішної інтеграції традиційного народного мистецтва та сучасного дизайну у навчальний процес, що сприяє розвитку творчого мислення студентів та створює можливості для розвитку культурного досвіду та взаєморозуміння між поколіннями є досвід ПНПУ імені В.Г. Короленка.

Полтавський національний педагогічний університет імені В.Г. Короленка реалізує проект з етнодизайну, який має на меті вивчення традиційного народного мистецтва та його втілення в сучасні дизайнерські рішення.

В рамках проекту проводяться курси з етнодизайну, на яких студенти вивчають основи народної творчості, її візуальні та символічні особливості. Вони навчаються використовувати елементи традиційного мистецтва у своїй роботі та створювати нові дизайнерські продукти, які поєднують у собі національний колорит та сучасний стиль. Також проводяться майстер-класи з виготовлення виробів народних ремесел, виставки та конкурси з етнодизайну, на яких студенти можуть продемонструвати свої творчі здібності та отримати визнання від фахівців у галузі дизайну та народного мистецтва. Досвід з етнодизайну у ПНПУ імені В.Г. Короленка є прикладом успішної інтеграції традиційного народного мистецтва та сучасного дизайну у навчальний процес, що сприяє розвитку творчого мислення студентів та створює можливості для розвитку культурного досвіду та взаєморозуміння між поколіннями.

Крім того, етнодизайн може бути використаний у вигляді творчих лабораторій, де студенти можуть вільно експериментувати з елементами етнічного стилю та традиційної культури. Це допоможе їм розширити свої знання та вміння в області дизайну та збільшити творчий потенціал.

Отже, етнодизайн є важливим інструментом розвитку творчого потенціалу студентів, який може бути застосований в різних галузях дизайну. Використання

елементів етнічного стилю та традиційної культури може сприяти розвитку креативності, сприйняття культурних різниць та міжкультурної співпраці студентів.

Список використаних джерел

1. Ковальчук О. І. Розвиток творчого потенціалу студентів засобами етнодизайну. *Мистецтвознавчі записки*. 2019. № 30. С. 49–53.
2. Максименко О. Застосування етнодизайну в освітньому процесі як засіб формування творчого мислення студентів. *Технології навчання та розвитку особистості*. 2020. № 3(20). С. 32–36.
3. Сіденко І. Етнодизайн як інструмент розвитку творчого потенціалу студентів вищих навчальних закладів. *Актуальні проблеми вищої освіти*. 2019. № 1(12). С. 101–108.

Артем Довгуля

Полтавський національний педагогічний університет імені В.Г. Короленка

ІННОВАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ В ПРОФЕСІЙНОМУ РОЗВИТКУ ПЕДАГОГІВ

Інноваційні технології в професійному розвитку педагогів є невід’ємною складовою сучасної освіти. За допомогою інноваційних технологій педагоги можуть розвиватися та вдосконалювати свої професійні навички та знання, що позитивно впливає на якість навчання учнів. Інноваційні технології допомагають педагогам вдосконалювати методи та підходи до навчання, забезпечують ефективне використання часу та ресурсів та дозволяють досягати кращих результатів у своїй роботі.

Інноваційні технології в професійному розвитку педагогів – це процес впровадження нових підходів, методів та технік, які допомагають педагогам вдосконалювати свої професійні навички та забезпечувати якісний рівень навчання своїх учнів.

Однією з інноваційних технологій є використання електронних засобів навчання. Це можуть бути електронні підручники, навчальні відео та аудіозаписи, інтерактивні завдання, електронні тести та інші електронні ресурси. Завдяки цим засобам педагоги можуть більш ефективно проводити уроки та забезпечувати високий рівень засвоєння матеріалу учнями.

Ще однією інноваційною технологією є використання інтерактивних методів навчання, таких як розв’язання проблемних завдань, групові дискусії, проекти, рольові ігри та інші. Ці методи сприяють активізації пізнавальної діяльності учнів, розвитку їх творчого мислення та сприяють формуванню комунікативних навичок [2].

Інноваційні технології також передбачають використання інтернет-ресурсів, соціальних мереж та інших інформаційних технологій. Це дає змогу

педагогам швидко отримувати необхідну інформацію, забезпечувати комунікацію з колегами та учнями, організовувати онлайн-курси та вебіари.

Окрім цього, до інноваційних технологій можна віднести індивідуалізацію та диференціацію навчання, що дає змогу педагогам підібрати оптимальний підхід до кожного учня та врахувати його індивідуальні особливості та потреби. Індивідуалізація навчання може відбуватися за допомогою комп'ютерних програм, які аналізують рівень знань учня та підбирають оптимальний набір завдань для кожного з них. Диференціація навчання передбачає створення різних рівнів складності завдань та використання різних форм навчання, що дозволяє підібрати найбільш ефективний підхід для кожного учня.

Ще однією інноваційною технологією в професійному розвитку педагогів є використання віртуальної та доповненої реальності в навчанні. Це дає змогу педагогам створювати іммерсивні навчальні середовища, в яких учні можуть відчувати себе у різних професійних ситуаціях та навчитися робити рішення в умовах, близьких до реальних. Крім того, використання віртуальної та доповненої реальності дозволяє педагогам створювати інтерактивні навчальні матеріали, які допомагають учням краще засвоювати навчальний матеріал та більш ефективно навчатися [1].

Іншою інноваційною технологією в професійному розвитку педагогів є використання онлайн-курсів та вебінарів. Це дозволяє педагогам отримувати нові знання, а також знайомитися з найсучаснішими методами та підходами до навчання. Онлайн-курси та вебіари можуть бути корисними не тільки для отримання нових знань, але й для спілкування та обміну досвідом з колегами з інших регіонів чи країн світу. Крім того, вони можуть бути доступними в будь-який зручний для педагога час, що дає змогу здійснювати професійний розвиток навіть при обмеженому часі на присутність у навчальному закладі.

Іншою важливою інноваційною технологією є використання електронних портфоліо. Завдяки електронним портфоліо педагоги можуть збирати та аналізувати свої досягнення, розвивати свої професійні навички та збагачувати свої знання, виконуючи різноманітні завдання. Використання електронних портфоліо забезпечує більшу прозорість та об'єктивність процесу оцінювання роботи педагога, а також допомагає зберігати та документувати педагогічний досвід [4].

Нарешті, однією з ключових інноваційних технологій в професійному розвитку педагогів є використання штучного інтелекту. Штучний інтелект може допомогти педагогам підвищити ефективність навчання та розвитку учнів, за допомогою індивідуальної адаптації змісту та методів навчання до потреб кожного учня. Наприклад, за допомогою аналізу даних про здібності та стиль навчання учнів, системи штучного інтелекту можуть рекомендувати вчителям конкретні методи та матеріали, що максимально відповідають потребам кожного учня.

Зважаючи на те, що інноваційні технології постійно розвиваються, їх може бути дуже багато. Однак, наведемо кілька прикладів інноваційних технологій, які вже успішно використовуються у професійному розвитку педагогів:

1. Мобільні додатки та програми: багато педагогічних інститутів та навчальних закладів використовують мобільні додатки та програми для підтримки навчального процесу. Наприклад, додаток Edmodo дозволяє педагогам створювати класні кімнати, додавати завдання та матеріали для вивчення, а також спілкуватися зі своїми учнями. Такі додатки допомагають педагогам ефективніше організувати навчальний процес та підвищувати його ефективність.

2. Онлайн-курси та вебіари: вже згадувалися в попередніх відповідях, але їх важко переоцінити як інструмент для професійного розвитку педагогів. Вони дозволяють педагогам отримувати нові знання та навички з будь-якого місця, де є доступ до Інтернету. Такі курси можуть бути безкоштовними або платними, залежно від навчального закладу або провайдера.

3. Віртуальна реальність (VR): ця технологія дозволяє створювати іммерсивне навчальне середовище, в якому учні можуть більш інтенсивно взаємодіяти з вивчуваним матеріалом. Наприклад, уроки хімії можуть стати більш захоплюючими та ефективними, якщо учні можуть досліджувати молекули та реакції у віртуальному просторі.

4. Ігрові технології: гри можуть бути використані як ефективний інструмент для навчання та розвитку навичок учнів. Наприклад, гра-симулятор може допомогти учням навчитися ефективно взаємодіяти з іншими людьми, розвивати комунікативні навички та вирішувати конфлікти. Також ігри можуть використовуватися для засвоєння нового матеріалу та закріплення вже вивченого [3].

У цілому, інноваційні технології в професійному розвитку педагогів дозволяють зробити процес навчання більш ефективним та цікавим, а також забезпечують можливість стеження за новинками та трендами у галузі освіти. Однак, важливо пам'ятати, що технології – це інструмент, а не самоціль. Головною метою залишається підвищення професійної компетентності педагога та покращення якості навчання і виховання.

Інноваційні технології стають все більш важливим елементом професійного розвитку педагогів. Вони дозволяють педагогам розвиватись, вдосконалювати свої професійні навички та знання, підвищувати ефективність навчального процесу та досягати кращих результатів у своїй роботі.

Отже, інноваційні технології в професійному розвитку педагогів є ключовим фактором удосконалення освітнього процесу та покращення його результативності. До таких технологій відносяться індивідуалізація та диференціація навчання, використання онлайн-курсів та вебінарів, впровадження інтерактивних технологій навчання та інших інструментів, що забезпечують взаємодію між педагогом та учнями.

Професійний розвиток педагога не є одноразовим процесом, а складається з постійного підвищення кваліфікації та розвитку професійних навичок. Саме завдяки використанню інноваційних технологій педагоги можуть постійно вдосконалюватися та збільшувати свій професійний потенціал. Важливо зазначити, що ці технології можуть бути успішно використані не тільки в

освітніх закладах, а й у позашкільних закладах, навчальних центрах, курсах підвищення кваліфікації та інших установах.

Таким чином, використання інноваційних технологій в професійному розвитку педагогів дозволяє не тільки забезпечити якісну підготовку учнів, а й підвищувати професійні навички та знання вчителів. Це в свою чергу забезпечує високу якість навчання та розвиток національної освіти в цілому.

Список використаних джерел

1. Малиновська І.О. Використання інноваційних технологій в підготовці майбутніх учителів. *Науковий часопис НПУ імені М.П. Драгоманова*. 2020. №12(116). С. 54–60.

2. Бабенко В. Інноваційні технології в професійному розвитку педагога. *Науковий вісник Миколаївського державного університету імені В.О. Сухомлинського*. 2020. №2(31). С. 19–24.

3. Гнатюк Л. (2021). Застосування інноваційних технологій в педагогічній практиці. *Вісник Луганського національного університету імені Тараса Шевченка*. 2021. №34(2). С. 38–45.

4. Ковальова І. Інноваційні технології в професійному розвитку педагогів: сутність, особливості впровадження, перспективи. *Наукові записки Кіровоградського національного технічного університету*. 2020. №185. С. 35–40.

Валентин Дубов

Науковий керівник: доктор філософії, доцент Філімонова І.А.
Уманський державний педагогічний університет імені Павла Тичини

СУЧАСНІ АСПЕКТИ ОРГАНІЗАЦІЇ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ УЧНІВ В ПРОЦЕСІ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ

Нині самостійна робота – це активні форми і методи навчання, єдність навчально-виховної, науково-дослідної та науково-практичної діяльності, тісна співпраця учня з викладачем. Широке застосування інновацій (ділові ігри, тренінги, творчі завдання, прес-конференції, наукові дискусії, майстер-класи, захист рефератів, складання аналітичних нотаток, метод дослідження під час навчання, круглі столи та ін.) сприяє підвищенню пізнавального інтересу, творчої активності учнів, відкриває нові можливості для самонавчання, розширення світогляду, збагачує учнів знаннями в опануванні нових технологій.

Формуванню усвідомленої потреби в розвитку творчого потенціалу і професійного мислення, створенню умов для самостійного здобуття знань, умінь та навичок їх застосування на практиці сприяє така форма навчальної діяльності як самостійна робота.

За умови чіткого розмежування матеріалу між урочним і позаурочним формами навчання, його опануванням, в учнів вибудовується науковий світогляд, глибше засвоюються поняття, факти, закони, а передусім формується

вміння раціонально планувати час, аналізувати і систематизувати фактичний матеріал. Самоосвіта залежить від самостійності як риси особистості та стає спонукальною до її утворення [1].

Основні аспекти, які ми вбачаємо в організації самостійної роботи учнів в процесі професійної підготовки:

1. Мета і завдання самостійної роботи. Учні повинні розуміти, які конкретні цілі вони повинні досягнути в результаті самостійної роботи. Необхідно розробити завдання, що допоможуть учням зосередитись на важливих аспектах підготовки.

2. Методи навчання. Важливо використовувати різноманітні методи навчання для організації самостійної роботи учнів. Наприклад, можна використовувати інтерактивні технології, проекти, викладачі можуть давати рекомендації з читання та самостійного дослідження.

3. Систематичність. Самостійна робота учнів повинна бути організована систематично. Наприклад, учні можуть працювати над проектом щодня протягом тижня, щоб досягти мети.

4. Контроль і оцінка результатів. Необхідно вести контроль за тим, як учні виконують завдання та добиваються результатів. Для оцінки роботи учнів можна використовувати різні методи, наприклад, тестування, реферати, проекти тощо.

5. Мотивація. Для того, щоб учні були зацікавлені у самостійній роботі, важливо знайти способи мотивації. Наприклад, можна пропонувати цікаві завдання, які пов'язані зв'язані з їхніми інтересами, використовувати ігрові технології, надавати можливості для творчого самовираження.

6. Індивідуалізація. Кожен учень має свої особливості та потреби, тому важливо індивідуалізувати процес самостійної роботи. Наприклад, можна враховувати інтереси та сильні сторони кожного учня при створенні завдань.

7. Розвиток критичного мислення. Організація самостійної роботи має сприяти розвитку критичного мислення учнів. Учні повинні вміти аналізувати та оцінювати інформацію, робити висновки та знаходити рішення.

8. Співпраця. Самостійна робота учнів не повинна виключати співпрацю між ними. Наприклад, можна створити групи для взаємної підтримки та допомоги [3].

Результативність самоосвітньої діяльності учня безпосередньо пов'язана з мотивацією навчання. Вона визначається як готовність людини до навчання, освоєння професійної діяльності та професійного росту. Формування мотиваційної спрямованості – не тільки особиста справа учня, а і завдання викладача, особливо в перші роки навчання. Цей процес сприяє розвитку їхньої самостійності й організованості, творчого підходу до розв'язання проблем навчального і професійного рівнів, що сприяє підвищенню якості підготовки майбутніх фахівців до подальшої практичної діяльності [1].

Актуальною залишається проблема підвищення результативності самостійної пізнавальної діяльності учнів закладів професійної освіти: з одного боку, змінюються пріоритети щодо цілей (формування творчу, активну, самостійну, відповідальну особистість; забезпечити самовизначення, реалізацію

освітніх потреб та створити умови для вибору учнями індивідуальних освітніх траєкторій), а з іншого боку, організація навчання будується переважно на традиційній основі. Проте часто поза увагою залишається природна потреба учнів у самостійному здобутті та поглибленні знань, використанні різних інформаційних джерел, їх критичному оцінюванні, виборі свого шляху досягнення мети та усвідомленні власної професійної позиції.

Це активізує пошук нових форм, засобів організації самостійної пізнавальної діяльності, коли учні постають перед необхідністю самостійного, творчого розв'язання проблеми, самовизначення, самореалізації через побудову власного освітнього проєкту.

Самостійна робота за умов особистісно-орієнтованого навчання враховує індивідуальність учня, його особисті здібності та спонукає до творчого підходу до навчання. Особливо слід підкреслити роль джерел інформації в самостійному навчанні. Науково-технічний прогрес призвів до постійного і стрімкого збільшення інформаційних потоків. Учні під час самостійної роботи отримують інформацію з багатьох джерел: підручників, довідників, каталогів, конспектів лекцій, періодичних фахових видань, Інтернету. Для якісного засвоєння знань необхідні сучасні джерела інформації, актуальна навчальна і наукова література.

Інноваційний прорив у галузі інформаційних комп'ютерних технологій, що відбувається в наш час, змушує переглядати питання організації інформаційного забезпечення самостійної роботи.

Налагодити ефективну самостійну роботу учнів із використанням інноваційних технічних засобів, зокрема, дозволяє Internet. У цьому контексті перспективними є технології дистанційного навчання як система процесуально-методичних дій викладача, що відповідають поставленій меті, регламентують навчальну діяльність учнів, спрямовану на засвоєння змісту певної теми (розділу), контроль та оцінювання результатів.

Дистанційні форми передбачають самостійне вивчення нового матеріалу за допомогою мультимедійних дистанційних підручників, самостійна робота з мультимедійними довідниками, базами даних, дистанційні електронні тестування, участь у телеконференціях, консультаціях за допомогою форуму, чату, електронної пошти тощо. Створення діалогів у мережі й організація тематичних web-сторінок посідають чільне місце між форм організації самостійної роботи учнів. У процесі такої діяльності учні створюють нову орієнтовану основу діяльності на базі раніше засвоєних способів діяльності й, таким чином, отримують нові знання і нову інформацію про дії в нетрадиційних умовах її застосування [2].

На заняттях необхідно стимулювати учнів до самостійного пошуку, накопичення і збереження відеоінформації за професійним спрямуванням, вміння ділитися інформацією й обговорювати її з іншими учнями. Підтримка викладачем ініціативи учнів до пошуку професійної інформації та фокусування цього пошуку на певній професійній тематиці сприяє розвитку вмінь і навичок професійної самоосвіти майбутніх фахівців. Стимулювання викладачем пошукової діяльності учнів виводить процес самоосвіти (отримання інформації

з ініціативи учня на основі зацікавленості) на рівень усвідомленого вивчення матеріалу (отримання, обробка, представлення професійної інформації в певному напрямі). Пошук, аналіз, обробка учнем професійної інформації і представлення її перед аудиторією у вигляді доповіді (реферату) формує навички презентування себе як особистості, робить його конкурентоспроможним фахівцем [4].

Таким чином, описані технології допомагають учням у пошуку інформації, дають можливість самостійно перевірити свої знання, вміння й навички, дізнатися про наукові новинки, долучитися до галузевих проблем, зрештою, вдосконалювати свої знання.

Загалом, організація самостійної роботи учнів в процесі професійної підготовки має сприяти розвитку їхніх знань, вмінь та навичок, а також підготувати їх до самостійної роботи в майбутньому.

Список використаних джерел

1. Ничкало Н. Г. Розвиток професійної освіти і навчання в контексті європейської інтеграції / Педагогіка і психологія. 2008. № 1. С. 57–61.
2. Ніколаєнко Л.М., Ільченко Л. А. (2021). Самостійна робота за дистанційної форми навчання: результати опитування учнів. Наукові записки. серія: педагогічні науки, (194), 162-167. <https://doi.org/10.36550/2415-7988-2021-1-194-162-167>.
3. Скуратівська С. Особливості організації самостійної роботи учнів URL: http://ru.osvita.ua/school/lessons_summary/education/36615//. (дата звернення 20.03.2023 р.).
4. Цись О. О. Організація самостійної навчальної діяльності студентів технологічно-педагогічних спеціальностей засобами інформаційно-комунікаційних технологій : навчальний посібник. – Тернопіль : Осадца Ю.В., 2018. 150 с.

Владислав Ємельянцев,

Науковий керівник: д.пед.н., професор Терещук А.І.

Уманський державний педагогічний університет імені Павла Тичини

НАСКРІЗНІ УМІННЯ НОВОЇ УКРАЇНСЬКОЇ ШКОЛИ У ВИМІРІ РОЗВИТКУ М'ЯКИХ НАВИЧОК (SOFT SKILLS)

Провідною вимогою Стандартів освіти нової української школи, є формування наскрізних умінь притаманних усім ключовим компетентностям.

До таких умінь відносять уміння конструктивно керувати емоціями, логічно обґрунтовувати позицію, системно та критично мислити та інші [2].

Наскрізні уміння формуються у процесі виконання творчих колективних проєктів, коли учні у спільній діяльності навчаються працювати на спільний результат. Традиційно, у вітчизняній освіті учнів, передусім спрямовували на засвоєння готової системи знань та наперед визначених умінь. У цьому процесі

особистість здобувача освіти знаходилася у стані об'єкта, для суб'єкт-об'єктної взаємодії. Учні вивчають і засвоюють уміння, які визначені вчителем, і звісно не знаходять свого використання у житті школярів, що у свою чергу призводить до їх фрагментарного засвоєння та остаточного не включення у їхній особистий досвід. Разом з тим, наскрізні уміння ґрунтуються на особистісних якостях особистості, є гнучкими та мобільними для використання у різних видах навчальної та практичної діяльності учнів. Саме тому ці уміння відносять до м'яких навичок та навичок для XXI століття.

Вказані уміння, на нашу думку, можна віднести лише до де-яких м'яких навичок (англ. - *soft skills*). Коротко розглянемо наскрізні уміння з позицій розвитку м'яких навичок, як особистісних якостей здобувачів освіти.

М'які навички достатньо широке поняття, якщо розглядати його з точки зору розвитку особистості, і зокрема різноманітних якостей особистості. М'які навички, сьогодні, стали предметом наукових розвідок достатньо широкого кола науковців.

В сучасних дослідженнях формування м'яких навичок пов'язують з проблемами працевлаштування – більшість науковців у галузі професійної освіти одноставно спираються на твердження представників бізнесу, роботодавців у різних галузях професійної діяльності, яке ґрунтується на тому, що лише професійних навичок для успішного виробництва буде замало [1]. Серед причин вказують інтеграцію науки й суспільства, бізнесу та виробництва, що вимагає досліджувати поряд з професійними уміннями й м'які навички. Інтегративна природа походження м'яких навичок потребує особливих умов для їхнього розвитку, і відповідну організацію освітнього процесу на інтегрованій основі. Причому така інтеграція може відбуватися на усіх рівнях – як змісту навчання так і в безпосередній організації. Наприклад, у 2017 році один з потужних світових роботодавців, корпорація Google, провела внутрішнє дослідження, щоб визначити найбільш ефективні команди і підрозділи. В результаті дослідники виявили, що найбільш успішними командами були змішані групи співробітників з сильними *soft skills* [1].

Огляд літературних джерел з проблем розвитку м'яких навичок [1; 3 та інші] дає змогу окреслити наступні суттєві ознаки наскрізних умінь (*soft skills*).

По-перше, м'які навички існують і виявляються лише в структурі особистості, і відповідно визначають розвиток або наявність певних особистісних якостей.

По-друге, мають гнучкість, пов'язану із здатністю постійно продовжувати навчання, що відповідає компетентності «навчатися у продовж життя».

По-третє, м'які навички потребують додаткового вивчення у зв'язку з умовами у яких розгортається життєдіяльність людини.

Враховуючи інтегративний характер м'яких навичок є потреба у розгляді питання щодо формування наскрізних умінь, як окремого випадку широкого кола м'яких навичок, у вимірі нової української школи, з урахуванням умов військового стану у якому, крім громадськості, перебуває й усе українське учительство. Адже сьогодні вчителю доводиться не лише працювати на вимогу

Державного стандарту але й відповідати на складні виклики, які можна подолати через формування та розвиток відповідних умінь.

Проблема формування умінь не є новою і має певний розвиток у різних освітніх галузях. Традиційно уміння визначалися як здатність учня діяти у розв'язанні завдань, щоб мало закріпити набутті знання, що обумовлювало у знаннєвій парадигмі їх другорядність, підпорядкованість засвоєнню знань. Вимоги Державного стандарту нової української школи, передусім стосуються розвитку в учнів умінь. Тому, метою досліджень у галузі методики навчання є виявлення потенційних можливостей технологічної, природничої та інформатичної галузей для розвитку в учнів м'яких навичок у непередбачуваних умовах пов'язках з війною та іншими викликами глобального чи над природного характеру (локальні повені, землетруси тощо).

Провідним засобом для формування як наскрізних умінь так й інших м'яких навичок є створення вчителем крім навчального процесу – освітнього середовища, яке дозволяє учневі віднайти у його умовах своє місце з урахуванням власних здібностей, індивідуальних освітніх потреб та професійних намірів. Інструментом для конструювання освітнього середовища може бути будь-яка педагогічна технологія, яка ґрунтується на суб'єкт-суб'єктній взаємодії вчителя й учнів, яка націлена на кінцевий освітній результат. До таких технологій у першу чергу відносять метод проєктів, інтерактивну технологію та технологію формувального оцінювання.

Список використаних джерел

1. Абрамова О. В., Пуляк О. В., Терещук А. І. Формування м'яких навичок у здобувачів освіти через застосування тренінгових технологій. Вісник післядипломної освіти : збірник наукових праць. Серія «Педагогічні науки». Випуск 18(47) 2021. С. 10-28. URL: [https://doi.org/10.32405/2218-7650-2021-18\(47\)10-28](https://doi.org/10.32405/2218-7650-2021-18(47)10-28)
2. Державний стандарт базової середньої освіти від 30 вересня 2020 р. № 898. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/898-2020-%D0%BF#n16>
3. Закон України про освіту (2017). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19>
4. Нова українська школа. URL: <https://mon.gov.ua/ua/tag/nova-ukrainska-shkola>
5. Сергеева Л. М. Конкуретноздатний випускник – нова філософія закладу професійної освіти, на Всеукр. Наук.-практ. Конф. «Підготовка конкурентоздатних фахівців: виклики сучасності». Кривий Ріг, Т. І., с. 199-203, 2018.

Юлія Єр'оміна

Науковий керівник: к.пед.н., доцент Срібна Ю.А.

Полтавський національний педагогічний університет імені Г. Короленка

ІНТЕГРАТИВНИЙ ПІДХІД ДО ПРОЕКТНО-ОРІЄНТОВАНОГО НАВЧАННЯ ВИГОТОВЛЕННЯ ІГРАШОК З КОНСТРУКЦІЙНИХ МАТЕРІАЛІВ У 6 КЛАСІ

Інтегративний підхід до навчання здобуває все більшу популярність серед педагогів. Це пов'язано з тим, що такий підхід дозволяє поєднувати різні предмети та навички в одному проекті, що допомагає зробити навчання більш цікавим та зрозумілим для учнів.

Одним із таких інтегративних проектів є виготовлення іграшок з конструкційних матеріалів у 6 класі. Цей проект поєднує в собі елементи технологічної освіти та проектного навчання, що дозволяє учням не тільки виготовити цікаву іграшку, але й розвивати свої технічні та творчі навички. Учасники проекту мають можливість використовувати різноманітні конструкційні матеріали, такі як дерево, пластик, метал, що розвиває їхні здібності до роботи з різними матеріалами та інструментами. Крім того, учні вивчають принципи конструювання та роботи з механізмами, що допомагає розвинути їх технічне мислення та креативність. Окрім того, проект передбачає етап планування та дизайну іграшки, що дозволяє учням розвивати свої навички проектного менеджменту та критичного мислення. У процесі роботи, учні збирають дані, аналізують їх та вносять зміни у проект згідно зі своїми потребами та можливостями.

Таким чином, інтегративний підхід до проектного навчання виготовлення іграшок з конструкційних матеріалів у 6 класі не тільки сприяє розвитку технічних та творчих навиків учнів, але й допомагає розвивати їх критичне мислення, комунікаційні та організаційні здібності. Для успішного виконання проектів учні повинні працювати в команді, вирішувати проблеми та постійно удосконалювати свої професійні та соціальні навички. Окрім того, такий підхід до навчання дозволяє створити ситуації, що максимально наближаються до реального життя, де учні можуть застосовувати свої знання та вміння у практичній діяльності. Це сприяє формуванню мотивації до навчання, підвищенню інтересу до предмета та збільшенню мотивації до досягнення успіху [3].

Інтегративний підхід до проектно-орієнтованого навчання виготовлення іграшок з конструкційних матеріалів у 6 класі передбачає поєднання різних дисциплін, зокрема технічного, художнього, математичного та інших. Такий підхід дозволяє забезпечити комплексне формування навичок і вмінь учнів, зокрема розвиток технічного мислення, творчості, комунікаційних та організаційних навичок.

Під час інтегративного проектного навчання учні працюють в групах, де кожен має свою роль та відповідальність. Вони вивчають конструкційні

матеріали, ознайомлюються з правилами безпеки, проектують та створюють власні іграшки, розробляють схеми та креслення, використовуючи математичні знання та навички. Крім того, інтеграція художньо-естетичної складової дозволяє розвивати творчу уяву та художній смак учнів, а також підвищує їх мотивацію до вивчення технічних дисциплін. Учасники проекту можуть використовувати різноманітні матеріали та інструменти для створення унікальних іграшок, що сприяє розвитку творчого мислення та виявленню індивідуальних здібностей учнів.

Таким чином, інтегративний підхід до проектно-орієнтованого навчання виготовлення іграшок з конструкційних матеріалів у 6 класі є ефективним методом навчання, який сприяє комплексному формуванню навичок та вмінь учнів, а також стимулює їх творчість та мотивацію до навчання. Також інтегративний підхід до проектно-орієнтованого навчання виготовлення іграшок з конструкційних матеріалів у 6 класі дозволяє не тільки розвивати технічні та творчі навички учнів, але й сприяє їхньому розвитку в інших галузях, таких як математика, науки про природу, інформатика тощо. Інтеграція дисциплін дозволяє учням бачити зв'язок між різними предметами та реалізувати цей зв'язок у практичній діяльності. Крім того, проектно-орієнтований підхід дозволяє учням відчувати себе активними учасниками процесу навчання, а не просто слухачами. Учні стають більш самодостатніми та самостійними, розвивають уміння співпрацювати в команді, робити дослідження та вирішувати проблеми, що виникають під час роботи над проектом. При цьому, інтегративний підхід до проектного навчання виготовлення іграшок з конструкційних матеріалів допомагає вчителям залучати учнів до навчального процесу та забезпечувати ефективний розвиток учнів з різних пізнавальних стилів та здібностей. Такий підхід створює сприятливі умови для розвитку креативності та розвитку інтелектуальних здібностей учнів [1].

Інтегративний підхід до проектно-орієнтованого навчання виготовлення іграшок з конструкційних матеріалів може бути реалізований за допомогою різних практичних прикладів на уроках технології чи трудового навчання. Деякі з них:

1. Розробка проекту виготовлення конструктора «Міст» з дерев'яних паличок та клейонки. Учні можуть досліджувати принципи конструкції мостів та здійснювати розрахунки для забезпечення максимальної міцності конструкції.

2. Розробка проекту виготовлення іграшкової вежі з конструктора «Лего». Учні можуть досліджувати принципи конструкції веж та здійснювати розрахунки для забезпечення максимальної міцності конструкції.

3. Виготовлення моделі будівлі з картону. Учні можуть розробляти проект будівлі, використовуючи різні типи картону та інші матеріали. Вони можуть також досліджувати принципи конструкції будівель та здійснювати розрахунки для забезпечення максимальної міцності конструкції.

4. Виготовлення іграшкового транспорту з конструктора «Механо». Учні можуть розробляти проекти автомобілів, літаків, кораблів та інших видів транспорту. Вони можуть також досліджувати принципи конструкції транспорту

та здійснювати розрахунки для забезпечення максимальної міцності конструкції.

5. Виготовлення меблів з пластикових бутлівок та дерев'яних паличок. Учні можуть розробляти проекти меблів, використовуючи різні матеріали. Вони можуть також досліджувати принципи конструкції та технології з'єднання матеріалів для створення міцних та функціональних меблів. Іншим практичним прикладом може бути виготовлення сонячного годинника з використанням паперу, картону та дерева. Учні можуть досліджувати сонячний хід, вивчати принципи роботи годинника, проектувати та створювати свій власний сонячний годинник. Такі проекти не тільки дають змогу зробити щось корисне та практичне, але й допомагають розвивати учнівську творчість, аналітичні та практичні навички [2].

Отже, інтегративний підхід до проектно-орієнтованого навчання виготовлення іграшок з конструкційних матеріалів у 6 класі є ефективним методом, який дозволяє учням розвивати навички та здібності в різних галузях, таких як наука, технологія, інженерія та математика. В результаті такого навчання учні можуть розвивати свою творчість, інноваційність та логічне мислення. Крім того, цей підхід сприяє формуванню в учнів позитивної мотивації до навчання, а також підвищенню їх інтересу до предметів навчання. Застосування інтегративного підходу до навчання виготовлення іграшок з конструкційних матеріалів може стати важливим кроком у підготовці учнів до майбутньої професійної діяльності.

Список використаних джерел

1. Школьник Ю. В. Формування творчої особистості учня на заняттях з технічної праці в умовах проектно-орієнтованого навчання. *Технічна та професійна освіта*. 2019. №(4). С. 38–43.

2. Крилова Л. С. Проектно-технологічна підготовка майбутніх учителів технічної та технологічної освіти в умовах реалізації вимог стандарту Нової української школи. *Теоретико-методичні проблеми виховання дітей та учнівської молоді*. 2020. №24(2). С. 415–431.

3. Лапінська Л. В., Шкляєва І. С. Особливості організації проектної діяльності учнів на уроках технологій. *Педагогіка і психологія професійної освіти*. 2018. №(4). С. 69–76.

Владислав Жогло

Науковий керівник: к.пед.н., доцент Люльченко В. Г.

Уманський державний педагогічний університет імені Павла Тичини

Формування предметної компетентності в учнів профільної школи

Інтеграція України в єдиний Європейський освітній простір передбачає докорінні зміни у питаннях розвитку освіти. Зокрема, для адаптації випускників закладів середньої освіти до умов ринкових відносин у суспільстві нині недостатньо лише тематично заданих знань, умінь та навичок, що набуваються в

процесі навчання. Перехід від знаннєвої до компетентнісної парадигми освіти передбачає підготовку творчої, активної й конкурентноспроможної особистості, здатної до саморозвитку та суспільного адаптування. У світлі такої трансформації вимог до Концепції «Нова українська школа» постає завдання формування і розвитку предметної компетентності учнів школи, яка відповідно до Закону України «Про освіту» 2017 р. відповідає базовій середній освіті. Необхідність вирішення цього завдання зумовлена тим, що незважаючи на засвоєння теоретичних знань і практичних умінь, учні неспроможні застосовувати їх в конкретних життєвих ситуаціях, а після закінчення школи бути готовими до прийняття самостійних рішень у різноманітних сферах буття.

Сучасний компетентнісний підхід є втіленням інноваційного процесу в освіту. Він забезпечує формування низки компетенцій, якими має оволодіти кожен і сприяє формуванню ключових, загальногалузевих та зокрема предметних компетентностей. Цей підхід безпосередньо пов'язаний з ідеєю всебічного розвитку індивіда, професіонала, розвиненої особистості, оскільки, поряд із конкретними знаннями і вміннями, охоплює здібності, готовність до пізнання і професійної діяльності. Зважаючи на те, що все більшого пріоритету у роботодавців набувають вимоги щодо наявності у випускників закладів вищої освіти.

Знання – це не єдине мірило професійності людини XXI століття. Креативне, аналітичне, творче, інноваційне мислення, вміння працювати над проектами в команді, інформаційна грамотність і навички ефективного використання ІКТ – ось неповний перелік характеристик сучасної успішної людини. Саме завдяки STEAM- освіті можна досягти перерахованих очікуваних результатів [3, с. 17].

STEAM-освіта – це інноваційний педагогічний процес, спрямований на формування і розвиток творчого потенціалу особистості. Рівень сформованості творчого потенціалу характеризує конкурентноспроможність особистості на світовому ринку праці; готовність творчої особистості розв'язувати складні задачі із застосуванням комплексу компетентностей у напрямках (наука, технології, інженерія, математика). Відповідно й вибір майбутньої професії значно ширший. Це дасть можливість постійно зростати професійно у вертикальному та горизонтальному напрямку, переходити з однієї сфери в іншу. Збирати неймовірну експертизу, адже STEAM-освіта дає можливість навчитися поєднувати різні науки та напрямки.» [4].

Мета впровадження STEAM - освіти в едукативний процес – динамічний розвиток особистості шляхом формування практико-орієнтованих компетентностей (інтегральних, загальних, фахових) на основі міждисциплінарного підходу в процесі навчально-наукової та науково-дослідницької діяльності; практичне застосування набутих компетентностей у професійній та академічній діяльності. Відповідно до концепції «Нова українська школа» її метою є створення нової структури школи, що дає змогу засвоїти новий зміст освіти і набути ключових компетентностей для самореалізації особистості, створення сучасного освітнього середовища, яке

забезпечить умови, засоби і технології для навчання учнів та вчителів, сприятиме формуванню конкурентоспроможного фахівця на ринку праці [5].

Науковець Шульга О. А. вказує на особливі надії у цьому контексті покладаються на природничо-математичний та інженерно-технологічний STEM-підхід виділяючи кілька цілей розвитку наукової освіти. Наукова освіта повинна зосереджуватись на компетентностях з акцентом на навчанні через науку та переході від STEM до STEAM шляхом зв'язку науки з іншими предметами та дисциплінами. Отже, підходи наукової освіти мають пронизувати не тільки природничо-математичні предмети, а й гуманітарні. Має стати тіснішою співпраця між формальними, неформальними та інформальними надавачами освітніх послуг, освітніми організаціями, підприємствами та громадянським суспільством задля забезпечення відповідного та змістовного залучення всіх суб'єктів суспільства до науки, піднесення рівня наукових досліджень та зростання можливостей наукової кар'єри, працевлаштування та конкурентоспроможності. Отже, необхідно розвивати наукове мислення у більшості для відповідального усвідомлення різних явищ і процесів та проєктування інноваційних рішень. Таким чином, наукова освіта має стати невід'ємною частиною освітнього процесу, оскільки саме вона створює передумови для розробки і впровадження інновацій [2, с. 4].

Перехід від знаннєвої до компетентнісної парадигми освіти передбачає підготовку творчої, активної й конкурентоспроможної особистості, здатної до саморозвитку та суспільного адаптування. У світлі такої трансформації вимог до шкільної хімічної освіти, які задекларовані в документу про новий Державний стандарт базової і повної загальної середньої освіти (від 2011р.), Концепції «Нова українська школа» постає завдання формування і розвитку предметної хімічної компетентності учнів основної школи, яка відповідно до Закону України «Про освіту» 2017 р. відповідає базовій середній освіті. Необхідність вирішення цього завдання зумовлена тим, що незважаючи на засвоєння теоретичних знань і практичних умінь, учні неспроможні застосовувати їх в конкретних життєвих ситуаціях, а після закінчення школи бути готовими до прийняття самостійних рішень у різноманітних сферах буття.

У сучасній школі успішно реалізуються інноваційні технології, які спрямовані на різноманітну самостійну діяльність зі змістом навчального матеріалу і передбачають створення учнями власного продукту (схеми, моделі, таблиці, презентації, проєкту). Для цього у шкільній освіті необхідне використання різноманітних пізнавальних завдань. урізноманітнення пізнавальних завдань, зокрема таких, що передбачають моделювання та схематизацію навчального матеріалу з використанням цікавих наочно-графічних образів. Така діяльність сприяє зосередженню уваги на суттєвих ознаках об'єкта, відображенні взаємозв'язків між ними, а отже, й узагальненню та систематизації отриманої інформації. Вона позитивно впливає на формування позитивного ставлення учнів до навчання загалом.

Організаційні та дидактичні умови формування предметної компетентності з технології мають передбачати розроблення та застосування

інноваційних педагогічних методик і технологій, що передбачають структурування змісту кожної теми, виділення змістових елементів, встановлення логічних внутрішніх та зовнішніх зв'язків, тобто формуванню логічної структури навчального матеріалу з урахуванням інтегративних зв'язків. До залученню учнів до мотивованої активної пізнавальної діяльності, розвитку їх переконань у потребі ефективного навчання, формуванню теоретичних і практичних знань учнів і здатності усвідомленого їх застосування та вирішенню проблеми оцінювання навчальних досягнень учнів на засадах компетентнісного підходу.

Способи формування предметної компетентності з технології учнів зумовлено такими її особливостями. Предметна компетентність з фізики є важливим компонентом ключової компетентності в природничих науках і технологіях, вона створює підґрунтя розвитку надпредметних компетентностей, а отже, має високу ступінь узагальнень, має метапредметний і міжпредметний характер, оскільки пов'язана одразу з декількома освітніми галузями та навчальними дисциплінами; вміщує компоненти ключових і предметних компетентностей, що належать до кожної шкільної дисципліни.

Дієвим комплексним, інтегративним процесом, способів і засобів організації діяльності учасників освітнього процесу з фізики є використання STEM-технології (science, technology, engineering and mathematics). STEM-технології спрямовані на розвиток особистості в таких ключових академічних областях як природничі науки, математика, технології та інженерія. STEM-технології припускають інтегрований підхід до навчання, в межах якого академічні науково-технічні концепції вивчають у контексті реального життя [1, с. 53].

Цілі використання STEM-технологій передбачають створення тісних зв'язків між школою, суспільством, роботою та світом у цілому, розвиток грамотності особистості в області STEM наук, підвищення конкурентоспроможності особистості. Серед STEM-технологій останнім часом велику увагу приділяють розвитку STEM і STEAM-освіти, які, крім сукупності природних наук, технології, інженерії та математики, містять відповідно робототехніку й мистецтво (живопис, архітектуру, скульптуру, музику та поезію).

За своєю суттю STEM-технології – це один з напрямків проектної та навчально-дослідницької діяльності учнів у школі й за її межами, важливою особливістю яких є колективна робота над проектом. Різноманітність навчальних проектів дозволяє залучити до їх виконання учнів з різними схильностями, навіть тих, хто не має чітко виражених здібностей у природних науках, інженерії або математиці.

Отже, впроваджувати STEM-навчання на відміну від традиційної організації навчального процесу, передбачають наближення учнів до реалій, усуваючи розрив між теоретичним розв'язанням проблеми і практичним втіленням в життя набутих знань. Найважливішим результатом застосування STEM-концепції вбачаємо розвиток критичного мислення учнів, зокрема, вміння

розуміти і будувати логічні зв'язки між фактами, обирати необхідні джерела даних, розв'язувати проблему системно, визначати актуальність та важливість ідей, аргументувати свої думки, виявляти невідповідності й помилки в отриманих даних та у власних судженнях, робити висновки тощо.

Список використаних джерел

1. Атаманчук П.С. STEM-інтеграція як важлива інноватика сучасної освітньої парадигми. *STEM-Освіта: проблеми та перспективи* : збірник матеріалів II міжнар. наук.-практ. Сем. 25-26 жовт. 2017 р. Кропивницький : ІСЛА НАУ, 2017. 120 с.

2. Гриневич Л. М., Морзе Н. В., Бойко М. А. Наукова освіта як основа формування інноваційної компетентності в умовах цифрової трансформації суспільства. *Інформаційні технології і засоби навчання*. 2020. Т. 77, № 3. С. 1-26.

3. Зоря Ю. М. STEAM-освіта як перспективна форма інноваційної освіти в Україні. Матеріали обласної науково-практичної інтернет-конференції. Черкаси : ЧОПОПІ, 2018. 117 с.

4. Критичне мислення, креатив і наука: чим STEAM-освіта відрізняється від традиційної. URL: <https://bit.ua/2021/12/steam-osvita/>

5. Концепція реалізації державної політики у сфері реформування загальної середньої освіти “Нова українська школа” на період до 2029 року. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/988-2016-%D1%80#Text>

6. Наскрізні лінії як засіб інтеграції ключових і загальнопредметних компетентностей. URL: <https://vseosvita.ua/library/naskrizni-linii-ak-zasib-integracii-klucovih-i-zagalnopredmetnih-kompetentnostej-202689.html>

Грина Жук

Науковий керівник: ст. викладач Погребняк М. Г.

Бердянський державний педагогічний університет

ВИКОРИСТАННЯ ІНТЕРАКТИВНИХ ТЕХНОЛОГІЙ НА УРОКАХ ТРУДОВОГО НАВЧАННЯ

Актуальність дослідження. Сучасний світ характеризується швидким технологічним прогресом який неминуче впливає на освіту та життя людей в цілому. Таким чином прогрес подарував нам інтерактивні технології, зважаючи на переваги яких ми активно використовуємо їх на уроках трудового навчання.

Інтерактивні технології навчання – це технології, які дозволяють учням цікаво взаємодіяти з навчальними матеріалами, досліджувати, та експериментувати, отримувати миттєвий зворотний зв'язок щодо своїх дій.

Ступінь досліджуваності проблеми. Значний внесок у впровадження інтерактивних технологій в освіту зробили К. Баханов, І. Дичківська, Т. Кошманова, О. Пометун, Л. Пироженко, Л. Пуховська та ін.

Мета дослідження: висвітлити проблематику впровадження інтерактивних технологій на уроках трудового навчання.

Сутність дослідження. Основним завданням трудового навчання та освіти в цілому є формування компетентностей, необхідних для успішної реалізації учнів у суспільстві. З урахуванням предметних компетентностей, їхньому розвитку може сприяти опанування навичками користування інструментами, виготовлення різноманітних виробів, підготовка проєктів, розвиток конструкторських навичок тощо. Інтерактивні технології дозволяють учням досягати цих цілей ефективніше та підвищують зацікавленість у навчанні.

Найрозповсюдженішим інтерактивним засобом навчання на сьогоднішній момент є обчислювальна техніка (комп'ютери, планшети, смартфони) і програмне забезпечення, що дозволяє імітувати роботу з різними інструментами та матеріалами. Наприклад, учні можуть використовувати програму для моделювання та проєктування будівель, створення схем для вишивання, розкрою тканини або використовувати програму для створення 3D-моделювання виробів. Таким чином програмне забезпечення та онлайн-ресурси допомагають учням зрозуміти процес використання інструментів і матеріалів і отримати практичний досвід.

Розповсюдженим інтерактивним засобом навчання останніх років в є інтерактивні дошки, які дозволяють створювати різноманітні матеріали, які презентуються учням. На інтерактивній дошці можна переглядати відеоуроки, демонструвати, як користуватися інструментами, здійснювати віртуальні екскурсії тощо. Учні також можуть активно взаємодіяти з дошкою, виконувати завдання та демонструвати свої знання.

Інтерактивні технології є вдалим варіантом для організації групової роботи та співпраці між учнями. Наприклад, можна використовувати програми для створення групових проєктів. Це допомагає розвивати комунікативні навички та допомагає розвивати командний дух.

Інтерактивні технології дають змогу вчителю ефективніше контролювати освітній процес та оцінювати роботу учнів. Наприклад, вчитель може використовувати програму для створення тестів та інтерактивних завдань, які дозволяють отримати швидкі та точні результати (Kahoot, LearningApps).

Інтерактивні вправи від сервісу LearningApps.org створюють нові освітні можливості. Сервіс LearningApps.org – це конструктор для розробки та зберігання інтерактивних завдань з різних дисциплін. Через зацікавленість у грі учні не помічають, що навчаються. Вони виконують інтерактивні вправи, які підвищують рівень знань, розвивають зосередженість, мислення, самостійність, адаптуються до умов гри, розвивають комунікативні навички, що сприяє формуванню пізнавальних інтересів.

Kahoot – це навчальна ігрова платформа, яка дозволяє створити інтерактивні тести для формуального оцінювання, анкетування, обговорення. У ньому ви можете створювати різні питання, використовуючи декілька варіантів відповіді, є можливість додавати відео або зображення. Під час гри програма створює рейтинг гравця, це залежить від кількості правильних відповідей.

Навчальна діяльність в ігровій формі підвищує рівень мотивації, розвиває комунікативні навички та навички роботи в команді.

Тому використання інтерактивних технологій на уроках трудового навчання дозволяє підвищити ефективність навчання та розвинути творчі здібності учнів. Ці прийоми допомагають учням зрозуміти процес використання інструментів і матеріалів, забезпечують активну участь у навчальному процесі, сприяють розвитку комунікативних навичок.

Основні висновки: Підсумовуючи, можна сказати, що використання інтерактивних технологій на уроках трудового навчання дозволяє значно підвищити ефективність навчання та розвивати компетентності учнів. Застосування таких технологій, як інтерактивні дошки та програми, може забезпечити активну участь учнів у навчальному процесі, сприяти формуванню комунікативних навичок, допомогти вчителю більш ефективно контролювати освітній процес та оцінювати роботу учнів.

Список використаних джерел

1. Пометун О., Пироженко Л. Сучасний урок: Інтерактивні технології навчання. Науково-методичний посібник. Київ. Видавництво А.С.К., 2004. 192 с.
2. Терещук А., Дятленко С. Методика організації проектної діяльності старшокласників з технологій: метод. посіб. для вчителів, навч. прогр., варіат. Модулі. Київ: Літера. ЛТД, 2010. 128 с.

Надія Загоруйко

Науковий керівник: к.пед.н., доцент Срібна Ю. А.

Полтавський національний педагогічний університет імені В.Г. Короленка

ІНТЕГРАЦІЯ ТЕХНОЛОГІЧНОЇ ОСВІТИ ТА ПРОЕКТНОГО НАВЧАННЯ НА УРОКАХ «ТЕХНОЛОГІЯ ДОГЛЯДУ ЗА ЖИТЛОМ» У 6 КЛАСІ

Інтеграція технологічної освіти та проектного навчання є одним із перспективних напрямів у педагогіці, оскільки вона дозволяє досягти більш ефективного навчання та підвищення мотивації учнів до вивчення нових знань. У цьому контексті особливо важливим є використання інноваційних технологій на уроках, які дозволяють створювати нові можливості для навчання та підвищують інтерес до предмету.

Один з прикладів такої інтеграції може бути застосування технологій на уроках «Технологія догляду за житлом» у 6 класі. Дана дисципліна є важливою для формування у школярів умінь та навичок з догляду за домашнім комфортом, та включає в себе такі теми, як організація простору в будинку, збереження побутової хімії, догляд за речами тощо [1].

Інтеграція технологічної освіти та проектного навчання може допомогти у розширенні та поглибленні знань учнів про технології догляду за житлом. Наприклад, створення проектів з виготовлення різноманітних виробів для дому

за допомогою 3D-принтера, використання спеціалізованих програм для планування простору та інтер'єру, розробка власних інноваційних рішень у сфері економії енергоресурсів та охорони довкілля.

Такий підхід до навчання може не тільки розвивати практичні навички учнів, але й сприяти їх творчому розвитку та стимулювати інтерес до вивчення нових технологій.

Тому інтеграція технологічної освіти та проектного навчання на уроках «Технологія догляду за житлом» у 6 класі може стати ефективним інструментом для досягнення освітніх цілей.

Однією з основних переваг такого підходу до навчання є можливість вирішувати реальні проблеми, що виникають у повсякденному житті. Наприклад, учні можуть досліджувати, як зменшити витрати електроенергії у будинку, які заходи можна прийняти для підвищення ефективності використання води, як зберігати продукти, щоб вони не псувалися тощо. Учні можуть обговорювати та шукати рішення в команді, ділитися знаннями та досвідом.

Крім того, інтеграція технологічної освіти та проектного навчання на уроках «Технологія догляду за житлом» у 6 класі може сприяти розвитку критичного мислення учнів. Вони навчаться аналізувати інформацію, приймати обґрунтовані рішення, оцінювати результати своєї роботи. Під час виконання проектів учні можуть використовувати різноманітні технології, такі як комп'ютерна графіка, моделювання, відео- та аудіомонтаж, що розвиває їх технічні навички та комп'ютерну грамотність [2].

Комп'ютерна графіка є важливою складовою сучасної технологічної освіти, оскільки дозволяє учням створювати та редагувати різноманітні графічні елементи, такі як малюнки, діаграми та схеми. Вона може бути використана для створення презентацій, а також для розробки веб-сайтів та мобільних додатків.

Моделювання включає в себе створення 3D-моделей та анімації, що дозволяє учням візуалізувати різні процеси та конструкції, такі як будівельні та механічні системи. Ця технологія також допомагає учням розвивати просторову уяву та логічне мислення.

Відео- та аудіомонтаж дозволяє учням створювати та редагувати відео та аудіо матеріали, такі як рекламні ролики, новинні відео, та подкасти. Ця технологія розвиває учнів у галузі медіа, дозволяючи їм розуміти, як працюють різні медіа формати та як вони можуть бути використані для передачі інформації.

Загалом, використання таких технологій на уроках «Технологія догляду за житлом» у 6 класі може допомогти учням розвивати свої технічні та комп'ютерні навички, а також розвивати їх творчий потенціал та інтерес до сучасних технологій.

Таким чином, інтеграція технологічної освіти та проектного навчання на уроках «Технологія догляду за житлом» у 6 класі може допомогти учням розвивати не тільки практичні навички, але й сприяти їх творчому розвитку, розвитку критичного мислення та технічних навичок. Крім того, такий підхід може стимулювати інтерес учнів до вивчення нових технологій та викликати більшу активність у навчальному процесі [4].

Наприклад, в рамках проекту учні мали змогу зануритися в різні аспекти технології догляду за житлом, від вивчення основних понять до проектування та створення прототипів. При цьому вони не тільки набули нових знань та навичок, але й використовували їх на практиці, роблячи власні проекти та прототипи. Одним із завдань проекту було створення плану догляду за кімнатними рослинами. Учні вивчали основні вимоги до рослин та їх догляду, а також виконували практичні завдання, наприклад, пересажували рослини, виконували процедури з поливу та обрізки. Наступним етапом проекту було створення прототипу «розумного домашнього саду», який був заснований на використанні сенсорів та автоматичної системи поливу рослин. Під час проекту учні також вивчали основні поняття з енергоефективності та енергозбереження в житлових приміщеннях, а також розробляли власні проекти з використанням відновлюваної енергії та енергоефективних технологій.

Інтеграція технологічної освіти та проектного навчання на уроках «Технологія догляду за житлом» у 6 класі є популярним підходом в сучасній освіті, оскільки він сприяє розвитку різних навичок учнів [3]. На прикладі однієї зі шкіл можна проілюструвати цей підхід на практиці.

У ЗОШ № 3 м. Львова було проведено проектно-технологічний тиждень на тему «Технологія догляду за житлом». Протягом тижня учні 6 класу працювали в командах та виконували завдання зі створення макету квартири, проектування планування житлових приміщень, розроблення інтер'єру, виконання ремонтних робіт, створення інформаційного порталу тощо.

Під час виконання проектів учні використовували різноманітні технології, такі як комп'ютерна графіка, моделювання, відео- та аудіомонтаж, що дозволило розвинути їх технічні навички та комп'ютерну грамотність. Учні також вчитувалися в теоретичний матеріал про технології будівництва та ремонту житла, що дало їм можливість розвинути свої знання та розуміння в цій галузі.

Окрім того, учасники проекту мали можливість розвинути комунікативні навички, оскільки працювали в командах та обговорювали та обгрунтовували свої ідеї. Також вони навчилися планувати свій час та керувати проектами, що є важливими навичками в сучасному світі.

Отже, практичний досвід інтеграції технологічної освіти та проектного навчання на уроках «Технологія догляду за житлом» у 6 класі підтверджує ефективність такого підходу до навчання. Учні не лише здобувають нові знання та вміння у галузі догляду за житлом, а й розвивають технічні та комп'ютерні навички, навички роботи в команді, критичне мислення та творчість. Завдяки цьому підходу, учні можуть більш ефективно використовувати свої знання та навички в практичних ситуаціях, а також розвиватись у напрямку, який їх цікавить та відповідає їх потребам та здібностям.

В цілому, інтеграція технологічної освіти та проектного навчання на уроках «Технологія догляду за житлом» у 6 класі показала свою ефективність у підвищенні мотивації та інтересу учнів до навчання, а також розвитку їх практичних навичок та критичного мислення.

Отже, інтеграція технологічної освіти та проектного навчання може сприяти розвитку критичного мислення учнів. Під час виконання проектів учні не просто повторюють знання, а навчаються застосовувати їх у практичній діяльності та аналізувати різноманітні ситуації, що виникають у процесі виконання завдань.

Крім того, проектне навчання стимулює творчий підхід до вирішення завдань та розвиває учнівську ініціативу. Учні самостійно формулюють завдання, визначають методи та інструменти для його виконання, що сприяє розвитку їх творчих здібностей та здатності працювати в команді.

Узагальнюючи, інтеграція технологічної освіти та проектного навчання на уроках «Технологія догляду за житлом» у 6 класі може бути ефективним інструментом для розвитку учнівських навичок та здібностей. Вона сприяє розвитку технічних навичок, комп'ютерної грамотності, критичного мислення та творчості, що може бути корисним не тільки у навчальному процесі, а й у майбутньому житті учнів.

Список використаних джерел

1. Крижанівська О. І. Формування інформаційної компетентності учнів засобами проектної діяльності у процесі вивчення курсу «Технологія домашнього управління». *Наукові записки Бердянського державного педагогічного університету*. 2018. Вип. 2(21). С. 108–116.

2. Кутейникова Т. В., Сиренко О. В. Моделі інтеграції проектної діяльності у технологічному навчанні. *Теорія та методика навчання і виховання*. 2018. Вип. 34. С. 1–8.

3. Маркова О. Інтеграція проектної та інформаційно-комунікаційної компетентності на уроках трудового навчання. *Педагогічний процес: теорія та практика*. 2019. Т. 3. № 60. С. 95–101.

4. Яковлева І. Інтеграція технологічної освіти та проектного навчання у системі підготовки майбутніх педагогів трудового навчання. *Теоретичні і прикладні аспекти розвитку освіти в Україні та світі*. 2018. Вип. 30. С. 193–198.

Ірина Замкова

Науковий керівник: к.пед.н., доцент Кравченко Т.В.

Уманський державний педагогічний університет імені Павла Тичини

ОСОБЛИВОСТІ НАВЧАННЯ УЧНІВ ПРОФЕСІЙНИХ ЗАКЛАДІВ ОСВІТИ ТЕХНОЛОГІЯМ БОРОШНЯНИХ КОНДИТЕРСЬКИХ ВИРОБІВ

Актуальність проблеми. Професійна освіта є складовою системи освіти України. І вона спрямована на формування у громадян професійних знань, умінь, навичок, розвиток духовності, культури, відповідного технічного, технологічного і економічного мислення з метою створення умов для їхньої професійної діяльності. Професійна освіта здобувається у професійних

навчальних закладах. Професійна освіта забезпечує первинну професійну підготовку, перепідготовку і підвищення кваліфікації робітників.

Первинна професійна підготовка – це здобуття професійно-технічної освіти особами, які раніше не мали робітничої професійної кваліфікації.

Формування професійних знань учнів відбувається на підставі оволодіння: загальнотехнічною та професійно-теоретичною підготовкою. Загальнотехнічна підготовка формує систему знань, умінь та навичок з технологічних напрямів розвитку виробничих сил відповідного виробництва. В процесі вивчення загальнотехнічних предметів учні одержують комплекс науково-технічних, загальнонавчальних та галузевих знань.

Формування професійних знань відбувається на підставі оволодіння предметами професійно-теоретичної підготовки, яка тісно пов'язана з професійно-практичною підготовкою.

Так, у нашому випадку вивчення предметів професійно-теоретичної підготовки передбачає вивчення учнями: загальних відомостей про певну галузь виробництва і перспективах її розвитку; розглядає основні відомості про пристрої, принцип дії та найбільш ефективні способи використання сучасної техніки; розглядає науково-технічне обґрунтування сучасних технологічних процесів та сучасних методів та прийомів технології, досягнень виробництва; представляє необхідні відомості з наукової організації праці, робочого місця, техніки безпеки, промислової санітарії та гігієни. Як правило, для більшості професій спеціальна підготовка забезпечується шляхом викладання самої спеціальної технології, але є цілий ряд професій, де вона забезпечується декількома дисциплінами.

Одним із прикладів сучасних технологій виробництва є окремий аспект навчання учнів основам кондитерського виробництва. Адже не секрет, що на ринок продуктів харчового виробництва виходять все нові продукти харчування. Надзвичайно широкий асортимент продукції кондитерського виробництва. Для виготовлення продукції кондитерського виробництва використовуються продукти переробки сільськогосподарської продукції. На якість готової продукції впливає багато чинників: вирощування сировини, ґрунт, мінеральні добрива, переробка сільськогосподарської сировини тощо. Надзвичайної актуальності набувають в наш час різні групи речовин хімічного походження, які покращують властивості кондитерських виробів. Разом з тим ця група речовин вимагає досить толерантного використання в технологічному процесі. На ці та інші проблеми ми вважаємо за потрібне акцентувати увагу в своєму дослідженні.

Проблемі навчання спеціальним технологіям кондитерського виробництва в різний час приділяли увагу О. Новікова, В. Ростовський та інші дослідники [3].

Сучасні технології борошняних кондитерських виробів розглядають Г. Дейниченко, І. Коретська, І. Золотухіна та інші [1; 2; 4]. В своєму дослідженні ми зробили аналіз даних технологій з метою вивчення їх в курсі підготовки фахівців відповідного профілю.

Список використаних джерел

1. Дейниченко Г.В. Дейниченко Л.Г., Золотухіна І.В., Кравченко Т.В. Розробка технології нового виду сиру. *Інноваційні технології в готельно-ресторанному бізнесі: матеріали VIII Всеукраїнської наук.-практ. конф.*, 19-20 бер. 2019. К. : НУХТ, 2019. С. 87-88.
2. Дейниченко Л., Бахмач В., Дейниченко Г., Кравченко Т. Розроблення технології тістового напівфабрикату «мигдальний» для чизкейків. *Ресторанний і готельний консалтинг. Інновації: 2021.* (Том 4 № 2). С. 284-298.
3. Ростовський В.С., Новікова О.В. Технологія виробництва борошняних кондитерських виробів: навч. посіб. К.: «Ліра-К», 2009. 574 с.
4. Koretska I., Deinychenko L., Kravchenko T. Analysis of the nonlinear criteria use for the foods quality assessment. *Tourism of the XXI century: global challenges and civilization values: materials II International scientific and practical conference*, Kyiv, June, 01, 2020. К. : KNUTE, 2020. P. 497-503.

Юлія Іваниця

Науковий керівник: к.тех.н., доцент Рябець С.І.

Центральноукраїнський державний університет імені Володимира Винниченка

ДО ПИТАННЯ КЛАСИФІКАЦІЇ ФОРМ ТА МЕТОДІВ ПРОФОРІЄНТАЦІЙНОЇ РОБОТИ НА УРОКАХ ТЕХНОЛОГІЙ

Деякі елементи профорієнтації та оцінювання здібностей особистості до певної роботи сягають середини III тис. до н.е., коли ще у стародавньому Вавилоні стали перевіряти учнів до готовності роботи в певних умовах. Також початки профорієнтації були знайдені у роботах науковців Стародавнього Китаю, Спарти, Афін, Риму.

Вже у 1908 році, у США світ почув про профорієнтацію та самовизначення особистості як про наукову дисципліну. Ця подія була приурочена до появи першого профорієнтаційного кабінету, який відкрився у США, місто Бостон [4, с.21].

Суспільство ставить певні вимоги перед майбутніми співробітниками у зв'язку з певним рівнем досягнень науки, техніки, автоматизації виробництва тощо.

Професійна орієнтація має здійснюватися вже в процесі освітньої роботи зі школярами, як майбутніми робітниками професій, шляхом забезпечення визначеного курсу загальноосвітньої підготовки. До такої підготовки можна віднести уроки, зокрема уроки трудового навчання та технологій, гуртки, факультативи, проведення олімпіад, заняття з виробничої праці, конкурси тощо.

Основною задачею профорієнтаційної роботи в ЗЗСО є дати якомога більше знань про світ професій [5, с.10]. Уроки технологій, на нашу думку, є чи не основним предметом, щоб досягти таких задач.

Вчитель технологій ознайомлює учнів зі світом професій, базовими виробництвами нашої країни, паралельно вивчаючи схильності та можливості кожної особистості. Така робота може проводитися в умовах підготовки та роботи на уроках професійного знання, підготовці до позакласних заходів, оформленні кабінету технологій, стендів, які відображають основні досягнення у сфері науки та техніки сьогодення.

Оскільки старшокласники у ЗЗСО вже можуть обрати профіль навчання, великої уваги потребує профорієнтаційна робота, основною задачею якої є ознайомити учнів зі світом професій так, що б кожен міг пов'язати свій майбутній вибір з однією з них [6, с.33]. Підготовка до такого самовизначення у ЗЗСО на уроках технологій має забезпечуватися вчителем трудового навчання який використовує певні форми та методи профорієнтаційної роботи. Розглянемо їх детальніше, але для початку дамо визначення основним термінам дослідження.

Форма профорієнтаційної роботи - це певний спосіб, у який організується робота з учнями у ЗЗСО за для майбутнього професійного визначення учня, має певну організацію та порядок дій, залежить від кількості учнів у класі, місця проведення такої роботи, її тривалості [1, с.9].

Методи профорієнтаційної роботи – це певні способи спільної діяльності учня та вчителя технологій, які забезпечать підготовку учня до майбутньої професії [1, с.9].

Серед основних форм профорієнтаційної роботи є індивідуальна робота з учнем, групова, колективна, класна та позакласна, шкільна та позашкільна роботи. Кожна з цих форм має застосовуватися вчителем технологій відповідно до поставлених задач профорієнтаційної роботи. Для прикладу, індивідуальну роботу з учнем використовують на уроках технологій, коли учень вже майже впевнений у своєму виборі майбутньої професії, але потребує ще деяких знань з цього професійного напрямку [3, с.22]. Класна профорієнтаційна робота найчастіше використовується для проходження тестів на профорієнтацію та для визначення нахилів учнів всього класу без винятку в умовах ЗЗСО. Робота у групах має ефективність, коли з учнями спілкується не тільки вчитель, а й майстер або керівник певної посади. Таким чином, вдається проаналізувати світоглядні позиції учнів щодо висвітлюваних професій. Усі вищезазначені форми профорієнтаційної роботи формують в учня складні психічні новоутворення, які визначають його, як особистість, схильну до певного напрямку роботи, розвивають емоційну й волюву сфери учня.

Серед найпоширеніших методів профорієнтаційної роботи на уроках технологічної освіти є пояснювально-ілюстративні або репродуктивні, інформаційно-пошукові та інтерактивні методи. Кожен з вищезазначених методів використовується вчителями технології для досягнення поставленої мети – активне залучення учня до самовизначення на уроках технологій. Вибір конкретного методу для профорієнтаційної роботи залежить від цілей такої роботи, кількості учнів, змісту профорієнтації, місця проведення роботи, підготовленості учня до сприйняття матеріалу тощо [2, с.112].

Один з найпоширеніших методів профорієнтаційної роботи у ЗЗСО на уроках технологій є бесіда, яка може поєднуватися з розповіддю, словесним поясненням матеріалу або ілюстраціями. Застосовується на ранніх етапах профорієнтаційної роботи з учнями.

Організація дослідницької діяльності є ключовою на уроках технологій. Вона представлена виконанням творчого проекту, який є відображенням інтересів учня та його професійних нахилів. Спонукає до пошуку нових можливостей та розширення світогляду особистості [2, с. 114]. Дослідницька діяльність на уроках технологій в процесі профорієнтації дозволяє учням самостійно порівнювати, узагальнювати та систематизувати свої знання з професій та їх значимості для суспільства.

Таким чином, професійна орієнтація учня ЗЗСО на уроках технологій багато у чому залежить від правильно обраних форм та методів профорієнтаційної роботи, нахилів учасників освітнього процесу, рівня професійного самовизначення тощо.

Список використаних джерел

1. Веленко А. Уроки профорієнтації в старшій школі: авторська розробка ігрових занять. К.: «Атлас», 2019. 21 с.
2. Горпинюк В., Докукіна Т., Хижняк А, Хромова О. Педагогічна підготовка сімей різного типу до професійного самовизначення старшокласників : методичний посібник. Кіровоград: Імекс-ЛТД, 2014. 268 с.
3. Лапій В. Готуємо школярів до свідомого вибору професії. Методична розробка. Вінниця: «Педагогічна думка». 2021. 40 с.
4. Мельник О. В. Зміст, форми та методи профконсультаційної роботи зі старшокласниками в процесі профільного навчання: науково – методичний посібник для педагогічних працівників, практичних психологів, соціальних педагогів. К.: «Мегапринт», 2008. 76 с
5. Мельник О. В. Професійна орієнтація старшокласників: теорія і практика: науково-методичний посібник для вчителів К.: «Четверта хвиля», 2009. Вип. №1. 230 с.
6. Повалій Л. В. Професійне самовизначення старшокласників : методичний посібник. Кіровоград: Імекс-ЛТД, 2014. 51 с.

Валерій Кандюк

Науковий керівник: к.пед.н., доцент Люльченко В. Г.

Уманський державний педагогічний університет імені Павла Тичини

ФОРМУВАННЯ ТЕХНОЛОГІЧНОЇ КУЛЬТУРИ УЧНІВ НА ЗАНЯТТЯХ ТЕХНОЛОГІЙ У ПРОЦЕСІ ВИВЧЕННЯ НАВЧАЛЬНОГО МОДУЛЯ «ОСНОВИ АВТОМАТИКИ І РОБОТОТЕХНІКИ»

Сучасна вища освіта працює у напрямку пошуку вирішення проблеми ефективного формування компетентностей у здобувача. Це викликано новим

етапом розвитку освіти, щодо перегляду та внесення змін до змісту навчання в закладах середньої освіти для створення сприятливого освітнього середовища розвитку задатків здобувачів середньої освіти, розширення спектру інтересів та позитивної зацікавленості до опанування нового, що дозволить формувати певні життєві компетентності. Національний розвиток освіти України направлений на впровадження проекту «Нова українська школа», який в повній мірі дозволить створити такі умови освітнього процесу при яких дитина зможе себе творчо проявити як особистість та сформувати ключові компетентності для динамічного об'єднання отриманих знань, сформованих умінь, набутих навичок для можливості по іншому оцінювати погляди, цінності та особисті якості, що стане основою для успішної подальшої освітньої діяльності. Майбутній педагог повинен бути професіоналом своєї справи, мати сформовані компетентності, досвід та педагогічну майстерність тобто бути готовим до формування ключових компетентностей у здобувача середньої освіти.

Актуальним на сьогодні є перегляд, а можливо переформатування освітнього процесу професійної підготовки майбутніх вчителів трудового навчання та технології, що викликано особливою роллю розвитку нової української школи. Адже майбутній вчитель трудового навчання та технології під час освітнього процесу в закладі вищої освіти повинен опанувати загальні та фундаментальні дисципліни, а результатом даної підготовки є засвоєння знань про різні галузі із встановленням міжпредметних зв'язків. Результатом освітнього процесу стане опанування необхідних знань, умінь, навичок до творчого процесу, з сформованим чітким світоглядом до діяльності в професійній сфері тобто сформовані професійні компетентності. Отже, майбутній вчитель трудового навчання та технології має педагогічні можливості формувати в здобувача середньої освіти компетентності у галузі природничих наук, техніки і технологій.

Науковець О. Торубара зосереджує свою увагу на модернізації змісту освіти освітнього процесу підготовки майбутнього вчителя необхідну з виконанням завдань, щодо формування ключових компетентностей у здобувачів освіти. У зв'язку із чим у професійній підготовці майбутніх учителів необхідно забезпечити їх готовність до реалізації компетентнісного підходу у навчальному процесі [5, с. 421].

Для визначення поняття технічної компетентності слід врахувати позицію науковця О. Коберника, що сформована компетентність – це інтегрована особистісна якість людини, що формується на етапі навчання, остаточно оформлюється і розвивається під час практичної діяльності та забезпечує компетентнісний підхід до вирішення професійних завдань [3, с. 67]. Дослідник В. Ягупов під поняттям компетентність розуміє певну теоретичну та практичну підготовленість, інтелектуальну, діяльнісну і суб'єктивну здатність із наявним позитивним ставленням і сформованих якостей особи з відповідною її готовністю до певного виду діяльності. А провідні характеристики компетентності це багатогранність, багатоконпонентність, багатовимірність,

надпредметність і міждисциплінарність, різнофункціональність та суб'єктність [7, с. 6].

Дослідник О. Федорова вказує на те, що для вчителя трудового навчання та технологій предметною компетенцією є технологічна компетенція, як сукупність професійних і особистісних характеристик педагогів професійного навчання, а функції технологічної компетентності проявляються у взаємодії суб'єктів професійної діяльності, в різних формах організації навчального процесу [6, с. 171]. Дослідник О. Корець обґрунтовує, що формування базової технічної професійної компетентності у майбутніх учителів трудового навчання та технологій дозволить професійно оперувати знаннями про досягненнями науки й техніки та здійснення практичної проектно-технічної діяльності відповідно до галузі освіти «Технології» [4, с. 278]. Формування технологічної компетентності у майбутнього вчителя трудового навчання та технології вказує на певний рівень готовності до виконання професійних обов'язків в закладах середньої освіти. На практиці це може мати прояв, як практична реалізація професійної підготовленості фахівця, що стане запорукою особистісно-професійний розвитку учнів, оволодіння управлінськими, педагогічними, проектними, соціальними знаннями, вміннями, нормами і цінностями, а також способами здійснення управлінсько-педагогічної, проектно-технологічної діяльності та формування соціальної взаємодії [6, с. 172].

Поняття технічна компетентність вчителя трудового навчання та технології включає опановані знання, сформовані уміння та набуті навички. А сутність поняття технологічної компетентності майбутнього вчителя трудового навчання та технології із врахуванням вимог Нової української школи полягає в набутті знань про існуючі конструкційні матеріали їх властивості (технологічні, механічні, фізичні, гігієнічні) і можливість використання, технології добування та процеси обробки (ручний, механічний). Засвоєння знань передують формуванню умінь, щодо добору конструкційних матеріалів враховуючи їх властивості та критерії, конструювати вироби враховуючи особливості матеріалів, здійснювати економічний обрахунок під час підбору матеріалів для проекту, підбір способу обробки конструкційних матеріалів з послідовністю технологічних операцій, використовувати вторинні матеріали та застосовувати творчі здібності під час освітнього процесу у закладах середньої освіти.

Робототехніка – порівняно новий науковий напрям, розвиток якого зумовлений необхідністю освоєння нових сфер і галузей діяльності людини, а також потребою широкої автоматизації сучасного виробництва, спрямованої на різке підвищення його ефективності. Базовим поняттям в робототехніці є «робот», під яким розуміють автоматизовану технічну систему або інтелектуальну машину, що імітує дії та діяльність людини. Роботів, залежно від параметрів виробництва, поділяють на два класи: маніпуляційні та мобільні роботи. Маніпуляційні роботи – автоматичні машини (стаціонарні або пересувні), що складається з виконавчого пристрою у вигляді маніпулятора, що має кілька ступенів рухливості, і пристрої програмного управління, які служать для виконання у виробничому процесі рухових і керуючих функцій. Такі роботи

виготовляються в підлоговому, підвісному і порталному виконаннях, та набули широкого застосування в машинобудівних і приладобудівних галузях. Мобільні роботи - автоматичні машини, в яких є рухоме шасі з автоматично керованими приводами. Такі роботи можуть бути колісними, крокуючими і гусеничними. Існують також плазуючі, плаваючі і літаючі мобільні робототехнічні системи.

Для вивчення курсу «Основи робототехніки» потрібне спеціальне обладнання, що включає конструкторський комплект матеріалів, сенсорів, моторів та процесорного блоку. У повному обсязі названі матеріали входять до конструкторів серії Arduino. Разом з набором постачається середовище програмування, призначене для розробки програм, опрацювання яких контролером призводить до можливості виконання роботом завдань в автономному режимі.

Як правило, платформи для створення роботів включають в себе наступні компоненти, механіка, периферійна електроніка, керуючий модуль, середовище розробника (софт). Платформи бувають закритими, наприклад такі як Lego, Fischertechnik і відкритими – Arduino, Multiplo. Також можна відокремити проміжні варіанти – наприклад Huna [1, с. 43].

Сучасні досягнення людства, тенденції та перспективи розвитку суспільства, нерозривно пов'язані з автоматизацією та роботизацією технологічних процесів. Із кожним роком усе більше робіт на виробництві та в побуті виконують автоматичні пристрої, машини та технічні системи. На виробничих підприємствах автоматичні пристрої та роботи надають можливість виготовляти якісну продукцію, знижувати її собівартість, виконувати різні виробничі операції в недоступних та шкідливих для людини умовах, можуть самостійно контролювати технологічні процеси та приймати необхідні рішення. Досягнення автоматизації та робототехніки застосовуються для дослідження космосу, океану, в зонах високого радіаційного забруднення та у військових цілях.

Основи автоматизації та робототехніки познайомлять з сучасними досягненнями автоматизації та розвитком робототехніки, застосуванням пристроїв, машин і технічних систем у виробництві та побуті. У працях багатьох науковців і педагогів знаходять своє відображення проблема використання електронних пристроїв під час навчального процесу та розробка й опис нових пристроїв. Для викладачів, вчителів та інших користувачів основним елементом може стати платформа Arduino, що дозволить на практичному досвіді засвоїти основні елементи схемотехніки, обчислювальної техніки та електроніки.

Результатом вивчення модуля «Основи автоматизації та робототехніки» є радіотехнічне та робототехнічне конструювання з використанням програмного забезпечення комп'ютерної техніки та елементної бази сучасної мікроелектроніки [2, с. 121].

Отже, засади формування технологічної культури учнів закладів загальної середньої освіти та розроблена методика формування технологічної культури учнів у процесі організації проектної діяльності на заняттях технологій у 10-11-их класах. Визначено, що основне завдання загальноосвітніх навчальних

закладів на сучасному етапі – це формування готовності до саморозвитку і безперервної освіти учнів, адже освіта є складовою частиною культури людини і суспільства.

В результаті аналізу інформаційних джерел ми визначили особливості формування технологічної культури як складової загальної культури особистості учня. Розвиток технологічної культури особистості учня заснований на знанні і розумінні ними явищ, процесів, результатів і наслідків перетворення навколишнього світу, які є регулюючими факторами перетворюючої діяльності людини. Використання в навчальному процесі засобів мікроелектроніки, автоматики та робототехніки є одним із аспектів фахової підготовки майбутніх вчителів фізики та ефективного навчання учнів. Програмно-апаратні засоби Arduino забезпечують технологічні умови для розробки різноманітного обладнання та приладів. А правильна організація праці дозволяє виділити цілі та завдання, відзначити результати, досягнення учнів за певний період.

Список використаних джерел

1. Андрієнко В.О., Бондаренко М.О. Робототехнічні системи в технічній освіті. *Інформаційні технології в освіті, науці і техніці*: матеріали IV Міжна. наук.-прак. конф., м. Черкаси, 17-18 травня 2018 р. ЧДТУ, 2018. С. 43-45.
2. Данильчук М. О., Дерев'янчук О. В., Дерев'янчук Я. В. Особливості організації навчального модуля «Основи автоматики та робототехніки». *Інформаційне суспільство: технологічні, економічні та технічні аспекти становлення*: Міжна. наук.-прак. конф., м. Тернопіль, 11-12 травня 2022 р. 2022. С. 120-122.
3. Компетентнісний підхід у професійній підготовці майбутніх учителів технологій: колективна монографія. Умань, 2007. 280 с.
4. Корець, О.М. (2014) Роль фізико-математичних дисциплін у формуванні технічної компетентності майбутніх учителів технологій. зб. наук. пр. Кам'янець-Подільського національного університету ім. Івана Огієнка, 2014. Вип. 20. С. 277–279.
5. Торубара, О. М. (2017). Особливості професійної підготовки майбутніх учителів в умовах сьогодення. Проблеми підготовки сучасного вчителя : зб. наук. пр. Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини. 2017. Вип. 15. С. 418–425.
6. Федорова О. В. Технологічна компетентність як предметна компетентність вчителя трудового навчання та технологій. *The VIII International Science Conference «Problems and tasks of modernity and approaches to their solution»*, Tokyo, Japan. 2021. С. 169–173.
7. Ягупов В. В. Компетентнісний підхід до підготовки фахівців у системі вищої освіти. *Наукові записки НаУКМА*. 2007. Вип. 71. С. 3-8.

Остап Козій

Науковий керівник: к.пед.н., доцент Дубова Н.В.

Уманський державний педагогічний університет імені Павла Тичини

СУЧАСНІ ТЕХНОЛОГІЇ НАВЧАННЯ У МЕТОДИЦІ ВИКЛАДАННЯ ХАРЧОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ

Сучасний етап розвитку освіти передбачає орієнтацію системи освіти на перспективні потреби соціально-економічного розвитку, тенденції розвитку галузей економіки; підвищення рівня адаптації та включення закладів освіти у сферу ринкових відносин; підвищення якості освіти, формування у студентів прагнення до постійного оновлення своїх знань. Крім того, сучасна освіта відіграє важливу роль у формуванні пізнавальної активності, самостійності, розвитку креативності.

За кількістю зайнятих та за обсягом валової продукції харчова промисловість належить до найважливіших галузей національної економіки у більшості країн світу. Вона є однією з провідних структуроформуючих галузей господарства України. Крім того, ми маємо найбільш сприятливий природний, людський, геополітичний і ресурсний потенціал для розвитку харчової промисловості, раціональне використання якого може забезпечити провідне місце на світовому й регіональному продовольчих ринках [1].

Аналіз матеріалів з проблем підготовки майбутніх педагогів професійного навчання з харчових технологій, дослідження теоретичних джерел і педагогічної практики з питань змісту освіти дозволяє зробити висновок про те, що найбільш ефективним механізмом становлення майбутніх фахівців є вироблення у них уміння самостійно поповнювати і творчо застосовувати набуті знання в різних практичних і педагогічних ситуаціях; формування особистості, яка відзначалася б свідомим ставленням до виконання функціональних обов'язків, високими фаховими компетентностями та професійно-педагогічними якостями, здатними до саморозвитку і самореалізації. Для цього необхідно вирішити ряд основних суперечностей між: новими вимогами до фахової підготовки майбутніх педагогів професійної освіти з харчових технологій, знаннями інновацій на виробництвах відповідної галузі та своєчасністю їх реалізації у процесі підготовки фахівців; запитамі суспільства до фахової компетентності педагогів професійно-технічних навчальних закладів та науково-методичними підходами до процесу фахової підготовки педагогів професійної освіти з харчових технологій; досягненнями науково-технічного прогресу, пошуком шляхів ефективного розвитку харчової промисловості та змістом навчання харчових технологій майбутніх педагогів професійно-технічних навчальних закладів; теоретичним рівнем підготовки педагогів професійної освіти у галузі харчових технологій та їх здатністю до практичної реалізації у професійній діяльності сучасних ефективних технологій галузі [2].

Очевидно, фахова підготовка педагогів професійної освіти з харчових технологій згідно з сучасними потребами суспільства, зростаючими обсягами

наукової і технічної інформації повинна полягати в оволодінні методами самостійного пошуку, аналізу і синтезу процесів та суспільних явищ. Розробка методики навчання харчових технологій майбутніх педагогів професійної освіти дозволяє знайти оптимальні способи вирішення існуючих суперечностей між стрімким розвитком харчової промисловості соціально-економічними змінами, та рівнем фахової підготовки педагогів професійної освіти у вищих навчальних закладах.

Технологія передбачає мистецтво володіння процесом, певну послідовність операцій з використанням необхідних засобів (матеріалів, інструментарію та алгоритму дій), тобто у процесуальному розумінні технологія має дати відповідь на запитання: «Як досягти результату діяльності (з використанням чого і якими засобами)?».

У структурному відношенні освітні технології (вважає Т.І. Туркот) містять декілька послідовно виконуваних блоків- операцій:

- Маркетинг і прогноз суспільних та особистих потреб в отриманні професійних знань.
- Діагностика об'єктів навчання і виховання.
- Формування навчально-виховних цілей і завдань.
- Визначення змісту і методів навчально-виховного процесу.
- Перевірка ефективності отриманих результатів.
- Корекція і упровадження освітніх технологій в реальну педагогічну практику [2].

Сучасні технології навчання можуть бути використані у методиці викладання харчових технологій для підвищення ефективності та якості навчання. Ось кілька з них:

1. Відеоуроки. Відеоуроки є одним з найбільш ефективних методів навчання, оскільки вони забезпечують візуальну демонстрацію процесу приготування страви. Інструктор може записати процес приготування страви на відео, роз'яснюючи кожен етап та вказуючи на техніку та технологію приготування.

2. Віртуальні та аугментовані реальності. Віртуальні та аугментовані реальності можуть допомогти студентам зрозуміти техніку та технологію приготування страви, які не можуть бути показані в реальному житті. Наприклад, студенти можуть віртуально досліджувати різні інгредієнти, переглядати 3D-моделі приладдя та кухонного обладнання, та взаємодіяти з ними віртуально [3].

3. Онлайн-навчання. Онлайн-навчання дозволяє студентам навчатися у власному темпі та в зручний для них час. Вони можуть прослуховувати лекції, переглядати відеоуроки та брати участь у віртуальних заняттях з будь-якого місця з доступом до Інтернету.

4. Інтерактивні заняття. Інтерактивні заняття можуть допомогти студентам активно брати участь у навчальному процесі. Наприклад, викладач може запропонувати студентам взаємодіяти з віртуальною кухнею, вирішуючи практичні завдання та тести, щоб перевірити розуміння та знання студентів.

5. Мобільні додатки. Мобільні додатки можуть бути використані для навчання харчових технологій. Наприклад, додатки можуть надавати студентам інформацію про інгредієнти, рецепти, техніку приготування та іншу корисну інформацію, щоб підвищити їх розуміння та знання.

6. Соціальні мережі. Соціальні мережі можуть допомогти студентам відстежувати та обмінюватися інформацією про харчові технології. Вони можуть ділитися фотографіями своїх страв, рецептами та досвідом з іншими студентами, щоб підвищити їх мотивацію та взаємодію в навчальному процесі.

Загалом, сучасні технології навчання можуть бути використані для підвищення ефективності та якості навчання харчових технологій. Вони можуть забезпечити студентам доступ до візуальної демонстрації процесу приготування страви, дозволити їм взаємодіяти з віртуальною кухнею, використовувати мобільні додатки для доступу до корисної інформації та взаємодіяти з іншими студентами за допомогою соціальних мереж.

Саме від якості проєктування й застосування технологій навчання залежить реформування освіти в Україні. Вчителі, педагоги мають навчитися науковому проєктуванню й застосуванню найбільш продуктивних і перспективних технологій навчання, які не лише враховують рівень підготовки, інтереси, схильності і здібності учня чи студента, а, що важливо, роблять його активним суб'єктом навчального процесу, визначальною, центральною фігурою процесу.

Список використаних джерел

1. Берестова А. Інноваційні технології та методи навчання у професійній освіті [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://nadoest.com/innovacijni-tehnologiyi-ta-metodi-navchannya-u-profesijnij-osv>.

2. Лебедик Л. В., Стрельников В. Ю., Стрельников М. В. Сучасні технології навчання і методики викладання дисциплін : навч.-метод. посібник для слухачів курсів підвищення кваліфікації педагогічних працівників закладів середньої, професійної (професійно-технічної), фахової передвищої та вищої освіти. Полтава : АСМІ, 2020. 303 с.

3. Чайковський, О., Волокита, А., Кир'янов, А., Луцький, Г. Метод аугментації даних із використанням генеративних змагальних мереж. *Технічні науки та технології*. 2021. (2(24)), 83–91.

Денис Котик
Науковий керівник: старший викладач Коробань О.В.
Уманський державний педагогічний університет імені Павла Тичини

ВИКОРИСТАННЯ НОВІТНІХ ТЕХНОЛОГІЙ ПРИ ВИКЛАДАННІ ДИСЦИПЛІНИ «ІНФОРМАТИКА» В ЗАКЛАДАХ ПРОФЕСІЙНО- ТЕХНІЧНОЇ ОСВІТИ

У сучасному цифровому світі, що швидко розвивається, використання сучасних технологій стає все більш важливим у кожному аспекті нашого життя. Особливо це стосується сфери освіти, де інтеграція передових технологій може значно підвищити якість викладання та навчання. У закладах професійно-технічної освіти дисципліна «Інформатика» відіграє вирішальну роль у підготовці здобувачів освіти до кар'єри в технологічних галузях. Використовуючи новітні технології у викладанні дисципліни «Інформатика», заклади професійно-технічної освіти можуть надати учням інноваційний, захоплюючий та персоналізований досвід навчання. Це може дозволити здобувачам освіти отримати практичні навички та знання, необхідні для досягнення успіху в сучасному робочому середовищі та забезпечити їхню конкурентну спроможність на ринку праці, що постійно змінюється. Актуальність дослідження передбачає виявлення найбільш ефективних і результативних способів використання новітніх технологій для при викладанні дисципліни «Інформатика» в закладах професійно-технічної освіти для покращення досвіду навчання здобувачів освіти.

Сучасні технології відносяться до набору інструментів, методів і систем, які розроблені з використанням останніх наукових та інженерних знань для спрощення та покращення життя людини. Вони включають технології, які з'явилися в останні кілька десятиліть, такі як смартфони, соціальні медіа, хмарні обчислення, штучний інтелект, робототехніка та відновлювані джерела енергії. Ці технології суттєво змінили сьогоднішнє життя, роботу, спілкування та доступ до інформації, зробивши наше існування більш зручним і ефективним.

Відомі дослідники в сфері педагогічної інноватики (О. Арламов, М. Бургін, В. Журавльов, Н. Юсуфбекова, А. Ніколс та ін.) намагаються співвіднести поняття нового у педагогіці з такими характеристиками, як корисне, прогресивне, позитивне, сучасне, передове. Зокрема, В. Загвязинський вважає, що «нове у педагогіці – це не лише ідеї, підходи, методи, технології, які у таких поєднаннях ще не висувались або ще не використовувались, а й той комплекс елементів чи окремі елементи педагогічного процесу, які несуть у собі прогресивне начало, що дає змогу в ході зміни умов і ситуацій ефективно розв'язувати завдання виховання та освіти»[1, с.19].

Вирішуючи, чи впроваджувати інновацію, важливо приймати рішення на основі аналізу фактичної ситуації, а не лише особистих уподобань чи бачення. Слід враховувати технологічні аспекти, специфіку використання нових педагогічних засобів, особистісні якості вчителя, його професійна підготовку,

комунікабельність та емоційність, оскільки це може вплинути на його здатність ефективно освоїти новий інструмент.

Потрібно також мати на увазі, що не всі інновації дають позитивні результати, і не кожна інновація є раціональною, виправданою чи прогресивною. Насправді запровадження чогось нового іноді може дестабілізувати педагогічну систему та створити додаткові виклики для вчителів та їхніх учнів. В. Паламарчук новацію вважає «результатом (продуктом) творчого пошуку особи або колективу, що відкриває принципово нове в науці і практиці, результатом породження, формування і втілення нових ідей. Саме втілення нових ідей є ознакою, за якою відрізняють інновації від власне новацій: якщо педагог відкриває принципово нове, то він новатор, якщо трансформує наукову ідею у практику – інноватор» [1, с.24].

У сфері освіти, інтеграція нових технологій має потенціал для революції у викладанні та навчанні, покращуючи залучення здобувачів освіти, мотивацію та результати навчання. Деякі з новітніх технологій, які можна використовувати при викладанні дисципліни «Інформатика» в закладах професійно-технічної освіти, включають:

1. Віртуальна та доповнена реальність: ці технології можуть надати здобувачам освіти захоплюючий та інтерактивний досвід навчання, дозволяючи їм візуалізувати складні концепції та процеси більш відчутним та привабливим способом.

2. Гейміфікація: шляхом включення ігрових елементів у навчальну діяльність гейміфікація може підвищити мотивацію та залученість здобувачів освіти, роблячи навчання більш приємним та ефективним.

3. Адаптивні системи навчання: ці системи використовують алгоритми штучного інтелекту для персоналізації навчального вмісту та діяльності відповідно до навчальних потреб окремих здобувачів освіти, дозволяючи їм просуватися у своєму власному темпі та максимізувати результати навчання.

4. Інструменти спільного навчання: ці інструменти можуть полегшити групову роботу та співпрацю, дозволяючи здобувачам освіти працювати разом над проектами, обмінюватися ідеями та розвивати критичне мислення та навички вирішення проблем.

5. Мобільне навчання: Мобільне навчання дозволяє здобувачеві освіти отримувати доступ до навчального контенту та діяльності на своїх мобільних пристроях, забезпечуючи їм гнучкість і зручність навчання.

Ці нові технології мають потенціал змінити те, як ми викладаємо та вивчаємо «Інформатику» в закладах професійно-технічної освіти, надаючи їм інноваційний та захоплюючий досвід навчання, який може допомогти отримати навички та знання, необхідні для успіху в сучасній робочому середовищі.

Впровадження інформаційно-комунікаційних технологій (ІКТ) в систему освіти має на меті підвищити якість освіти, що є актуальною проблемою сучасного суспільства. Використовуючи ІКТ, можна досягти значного прогресу в досягненні цієї мети. Це пояснюється тим, що система базується на фізіології людини, яка показує, що лише частина інформації засвоюється лише на слух

(1/4), тоді як перегляд інформації покращує запам'ятовування (1/3), а як бачення, так і чуття разом покращують запам'ятовування навіть більше (1/2).

Процес організації навчання здобувачів освіти з використанням ІКТ дозволить:

- зробіть навчання цікавим, з одного боку, за рахунок новизни й незвичайності такої форми роботи;
- ефективно вирішить проблему наочності навчання;
- індивідуалізує процес навчання;
- здійснить самостійну навчальну-дослідницьку діяльність;
- створить комфортні психологічні умови при відповіді на питання;
- реалізує входження здобувача освіти у реальний світ дорослих.

Як висновок, у сучасному суспільстві використання новітніх технологій має вирішальне значення майже в кожному аспекті людської діяльності. Уміння оволодіти цими технологіями, значною мірою впливає на майбутні професійні успіхи. Ефективніше навчати цим навичкам не лише на заняттях інформатики, а й на інших предметах, що допомагає здобувачам освіти застосовувати отримані знання на практиці та в реальних ситуаціях. Інноваційний підхід до викладання може мотивувати здобувачів освіти, покращити їхні когнітивні здібності та здатність приймати рішення, а також сприяти творчості. Головна мета інноваційного навчання – створити середовище успіху та забезпечити оптимальні умови для повноцінної участі кожного здобувача освіти. Сучасні викладачі повинні звернути увагу на ці нові технології навчання, щоб забезпечити високу якість освіти, привабливе середовище в групі, та максимальну співпрацю між викладачами та здобувачам освіти. Інтерес здобувачів освіти до предмету багато в чому залежить від того, як проводяться заняття, а використання сучасних технологій на заняттях може зробити їх більш захоплюючими, пізнавальними та міжпредметними, перетворюючи предмет із пасивного об'єкта вивчення на активний інструмент отримання нових знань.

Список використаних джерел

1. Дичківська І.М. Інноваційні педагогічні технології : навч. посіб. Акад. вид-во, Київ: 2004. 352 с.

2. Корольський В.В. Інноваційні інформаційно-комунікаційні технології навчання : навч. посіб. Кривий Ріг : Книжк. вид-во Кіреєв., 2009. 316 с.

3. Пометун О. І. Сучасний урок. Інтерактивні технології навчання : навч. посіб. Київ : Вид-во А.С.К, 2004. 192 с.

ЗАГАЛЬНІ ТЕХНОЛОГІЧНІ ВІДОМОСТІ З ХАРАКТЕРИСТИКИ ТА ВИКОНАННЯ ВОЛОГО-ТЕПЛОВИХ РОБІТ

В процесі виготовлення одягу значне місце займає волого-теплова обробка тканини, яка має вплив на якість виробів. За допомогою волого-теплової обробки одягу надається необхідна форма, виконується вирівнювання зім'ятих ділянок тканини, розпрасування швів. Така обробка використовується також в операціях з'єднання деталей швейних виробів термопластичними клеями, в операціях різання й оплавлення країв деталей з деяких хімічних матеріалів [2, с. 12].

Якість і зовнішній вигляд швейних виробів багато в чому залежать від волого-теплової обробки. При виготовленні одягу волого-теплова обробка становить близько 15-25% від усієї трудомісткості обробки виробу (залежно від виду виробу і тканини).

Волого-теплова обробка швейного виробу – це спеціальна обробка деталей або виробу вологою, теплом і тиском за допомогою спеціального обладнання.

Волого-теплова обробка застосовується з метою надання об'ємно-просторової форми деталей одягу, обробки різних за видом швів, остаточної обробки швейних виробів, з'єднання деталей за допомогою клейових матеріалів.

Волого-теплова обробка заснована на властивостях високополімерних матеріалів, які служать сировиною для виготовлення одягу, змінювати свою будову під дією вологи, тепла і тиску.

У результаті дії на матеріали вологи та тепла, вони можуть перебувати в трьох станах:

- склоподібному, з малими пружними і легко зворотними деформаціями;
- високоеластичному, коли деформації більші, але вони ще зворотні;
- в'язкотекучому стані, який характеризується різко збільшеними незворотними деформаціями.

Деформацію одягу при волого-тепловій обробки проводять в момент, коли матеріал знаходиться у високоеластичному стані.

При дії тепла відбувається послаблення зв'язків між молекулами волокон і матеріал легше деформується. Для рівномірного і прискореного прогрівання матеріал зволожують водою і паром, доводять до високоеластичного стану і деформують, викликаючи зміни в ланцюгах молекул. При наступному видаленні вологи та охолодженні матеріалу зв'язок між молекулами відновлюються, але вже в новому положенні їх ланцюгів, що сприяє закріпленню отриманої форми. Таким чином, згідно з дослідженням науковців, весь цикл волого-теплової обробки може бути розбитий на чотири стадії:

1. Перехід волокон матеріалу у високоеластичний стан (розм'якшення волокна вологою і теплом).

2. Формування матеріалу (надання певної форми тиском).

3. Часткова фіксація нової форми виробу (закріплення отриманих форми шляхом видалення вологи теплом і тиском).

4. Остаточна фіксація отриманої форми (остаточне висушування матеріалу і охолодження до рівноважного стану в нормальних умовах).

Волого-теплова обробка може бути внутрішньопроесною (проводиться в процесі обробки виробу) і остаточною (проводиться при обробці готової продукції).

Внутрішньопроесна обробка деталей і вузлів виробу включає в себе: формування виробу відповідно до силуету одягу та особливостей фігури людини, зменшення товщини країв і швів при збереженні їх форми і закріплення складок, заціпів і т.п.

Остаточна обробка проводиться з метою надання виробу кінцевого товарного вигляду і закріплення отриманих раніше форм.

Різні матеріали по-різному реагують на волого-теплову обробку, це залежить від волокнистого складу, переплетення ниток, ступеня скручування ниток, товщини оброблюваних деталей та ін.. Тому й реакція на волого-теплову обробку різна. Правильний вибір режиму обробки та суворе його дотримання забезпечить необхідну якість, збереже властивості матеріалу, дозволить підвищити продуктивність праці.

Режими волого-теплової обробки – це діапазон значень основних факторів (температура, вологість, тривалість дії і тиск) та їх взаємозв'язок, що забезпечує якість робіт.

Вологість - це необхідний фактор, що прискорює рівномірне прогрівання матеріалу, переведення його в високоеластичний стан, який оберігає поверхню матеріалу, що стикається з гріючими елементами устаткування, від оплавлення.

При використанні вологи необхідна деформація досягається в чотири рази швидше, ніж при обробці тканини в повітряно-сухому стані. Кількість вологи, що подається, залежить від виду матеріалу і складає 20-30% при зволоженні водою і 3-6% при зволоженні парою від маси матеріалу в повітряно-сухому стані [1, с.7].

Надмірна кількість вологи збільшує тривалість обробки, знижує продуктивність праці, погіршує якість і призводить до виникнення лас. Ласи швейного виробу - це небажаний блиск матеріалу, який створюється плескатою поверхнею волокон в результаті направленою відбиття світла (дефект, що виник в результаті порушення режимів волого-теплової обробки).

Температура теплостійкості матеріалу – це коли тепло забезпечує рівномірне нагрівання матеріалу до температури, при якій він (матеріал) здатний зворотно змінювати свої властивості при нагріванні і наступному охолодженні до нормальної температури. Температура теплостійкості залежить від теплостійкості волокон. Перевищення температури викликає втрату міцності волокон та їх зносостійкості, зміну кольору і руйнування (обвуглювання) матеріалу.

Тривалість взаємодії прасувальної поверхні з напівфабрикатом встановлюється в залежності від фізико-механічних властивостей

оброблюваного матеріалу, товщини пакета та вибраних режимів волого-теплової обробки.

Експериментально встановлено, що основна частина деформації (70-80%) відбувається протягом перших двох секунд прогріву. Регулювання температури нагрівання при виконанні операцій праскою виробляється в результаті візуальної оцінки якості прасування, при роботі на пресах - за допомогою реле часу.

Тиск пресування складає в середньому $(0,2-1) \times 10^5$ Па і залежить від фізико-механічних властивостей матеріалу та виду виконуваної операції.

Перевищення тиску не збільшує деформації, але веде до утворення лас. Зняття лас вимагає додаткових витрат часу, енергії і може призвести до часткової релаксації матеріалу і зменшення ефекту від волого-теплової обробки.

Отриману форму закріплюють шляхом видалення з матеріалу вологи, тобто його висушують і охолоджують. Охолодження матеріалу можна провести природним шляхом на нижній подушці преса або в результаті відсмоктування вологи і продування повітря через матеріал. Останній спосіб в 3-5 разів ефективніше, ніж перший [4, с. 23].

Виділяють три способи проведення волого-теплової обробки: прасування, пресування, пропарювання.

Прасування – це спосіб волого-теплової обробки, при якому прасувальна поверхня переміщається по матеріалу при одночасному тиску на нього.

Пресування – це спосіб волого-теплової обробки, при якому матеріал стискається між двома прасувальними поверхнями, що гріються, без переміщення по ньому.

Пропарювання – спосіб остаточної волого-теплової обробки, при якому тиск на виріб виробляється за допомогою пари без впливу гарячої поверхні.

Прасування проводиться за допомогою прасок, пресування – за допомогою пресів, пропарювання – за допомогою пароповітряних манекенів.

При виконанні волого-теплової обробки можуть виникнути такі дефекти: плями, ласи, опали, теплові усадки, пожовтіння ворсу, зміна кольору матеріалу, пролягання припусків на шви, слабина однієї з деталей по лінії шва (навали) і т.д.

Причиною виникнення дефектів можуть стати порушення режимів волого-теплової обробки (підвищення температури, тиску, тривалості пресування) або нерівномірний розподіл деталей перед закриттям преса.

Зняття лас проводять при остаточній обробці виробу. Їх утворення можна попередити в ході виконання операцій шляхом зменшення температури нагріву прасувальних поверхонь, тиску пресування, збільшення тривалості пропарювання, інтенсивності пропарювання шляхом регулювання вологою подачі пари, зменшення тривалості вакуумного відсмоктування [3, с. 35].

Пролягання припусків шва попереджається, якщо обтягнути гладильні форми пружним шаром пакета.

Отже, необхідно пам'ятати, що тканина втрачає міцність значно раніше, ніж на ній з'являються помітні для ока зміни, і тому волого-теплова обробка має важливе значення в процесі виготовлення швейних виробів.

Список використаних джерел

1. Абрінова Н. С., Орловський Б. В. Технологічне обладнання галузі (швейне виробництво) : навч. посіб. К.: КНУТД, 2013. 285 с.
2. Бондар К.І. Практикум з технології швейних виробів: навч.посіб. Хмельницький: ХНУ, 2004 – 94 с.
3. Єжова О. В., Гур'янова О. В. Технологія оброблення швейних виробів: навч. посіб. Київ, 2017. 256 с.
4. Кучер В. О., Степура А. О.Обладнання швейного виробництва: навч. посіб. для проф.-техн. навч. закладів. К: Вікторія, 2001. 416 с.

Сергій Лизун

Науковий керівник: д.пед.н., професор Грітченко А.Г.

Уманський державний педагогічний університет імені Павла Тичини

ФОРМУВАННЯ ІНФОРМАЦІЙНОЇ КУЛЬТУРИ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ КОМП'ЮТЕРНИХ ТЕХНОЛОГІЙ ЗАСОБАМИ ЕЛЕКТРОННОГО НАВЧАННЯ

Постійно зростаюча роль інтеграції інформаційних технологій з усіма сферами життя і діяльності людини призводить до того, що неухильно збільшується попит на ІТ - фахівців, без яких вже не може обійтися жодна компанія. Майбутній фахівець у галузі комп'ютерних технологій може працювати програмістом, науковим співробітником, інженером, в науково-дослідних і проектно-конструкторських інститутах, організаціях телекомунікаційної сфери, державних органах управління, а також інших організаціях в якості фахівця, що використовує методи математичного і комп'ютерного моделювання, інформаційні технології.

Для того, щоб студенти, що навчаються за вказаним напрямком підготовки, могли стати висококваліфікованими і компетентними працівниками, їм необхідно опанувати певний набір знань і умінь, отримати достатній досвід роботи з сучасними інформаційними технологіями, сформувати високий рівень інформаційної культури.

Інформаційна культура – не лише незаперечна характеристика сучасного фахівця як особистості, але й як складова частина цілих галузей сучасної науки (інформатики, кібернетики, менеджменту тощо), як феномен нового суспільства, інформаційного як за своїми аксіологічними параметрами, так і за технологічними особливостями [3].

Інформаційну культуру у вузькому сенсі можна трактувати як найбільш оптимальні способи обміну даними, інформацією та подання їх зацікавленому споживачу для вирішення теоретичних і практичних завдань, а також як механізми вдосконалення системи навчання, підготовки людини до ефективного використання інформаційних засобів та інформації [1, с.163].

Науковці стверджують, що «Інформаційна культура є невід'ємною частиною загальної культури людини, необхідною умовою існування і розвитку

особистості в інформаційному суспільстві, і її необхідно розглядати як цілісну готовність людини до освоєння нового способу життя на інформаційній основі, що передбачає побудову власної інформаційної картини світу, визначення особистістю свого ставлення до об'єктів і явищ швидкозмінного інформаційного середовища, формування світогляду про глобальний інформаційний простір та інформаційні взаємодії в ньому, можливості його пізнання і перетворення людиною» [2, с.141].

Для формування інформаційної культури у майбутніх фахівців комп'ютерних технологій ми використовували засоби електронного навчання, оскільки вони є зручним інструментом реалізації сучасних педагогічних підходів, дають можливість урахування особистісних якостей студентів, а також самі по собі, в рамках предметного поля майбутньої професійної діяльності, формують інформаційну культуру у майбутніх фахівців комп'ютерних технологій. Зазначимо також, що завдяки своїм перевагам, електронне навчання активно впроваджується в освітній процес ЗВО в Україні.

Історично склалося, що електронні технології в освіті почали застосовуватися для організації дистанційного навчання, а потім стали все більш активно застосовуватися і за традиційних форм організації освітнього процесу.

Дослідження в галузі розробки понятійно-термінологічного апарату, а також вирішення проблем, пов'язаних з дистанційним, а потім і електронним навчанням, інформатизацією освіти проводили та проводять такі провідні вітчизняні та зарубіжні дослідники, як: І. Арістова, С. Валянський, Р.С.Гуревич, О. Дзьобань, М. Кучерявенко, С. Матузак, В.М. Монахов, Н.В.Морзе, С. Ожегов, Ю.С.Рамський, А. Рац, С. Смичок, А. Федоров, Н. Шведова, Д. Шпенюв та ін.

У нашому дослідженні під поняттям «електронне навчання» будемо розуміти організацію освітньої діяльності із застосуванням інформації, що міститься в базах даних і використовується при реалізації освітніх програм, і забезпечує її обробку інформаційними технологіями, технічними засобами, а також інформаційно-телекомунікаційними мережами, що забезпечують передачу по лініях зв'язку зазначеної інформації, взаємодію студентів та педагогічних працівників.

Для перевірки ефективності розробленої моделі організації електронного навчання майбутніх фахівців комп'ютерних технологій нами була проведена дослідно-експериментальна робота зі студентами, які навчаються за спеціальністю 015.39. Професійна освіта. Цифрові технології денної форми навчання.

Основними завданнями експерименту були:

- оцінка початкового рівня розвитку інформаційної культури майбутніх фахівців комп'ютерних технологій;
- перевірка ефективності розробленої моделі формування інформаційної культури майбутніх фахівців комп'ютерних технологій засобами електронного навчання;
- узагальнення результатів експериментального дослідження.

При проведенні експерименту застосовувалися наступні методи науково-педагогічного дослідження : аналіз наукової і навчально-методичної літератури з теми дослідження, узагальнення педагогічного досвіду, анкетування і тестування студентів, аналіз їх успішності, статистична обробка результатів експерименту.

Діагностика сформованості інформаційної культури у майбутніх фахівців комп'ютерних технологій проводилася покомпонентно на основі аналізу знаннєвого, операційно-діяльнісного і особистісного її компонентів. Вимір рівня їх розвитку здійснюється у рамках поточного і підсумкового (у формі заліку або іспиту) контролю.

Для визначення рівня розвитку знаннєвого компонента використовувалися різні навчальні автоматизовані тести з тем дисциплін комп'ютерного циклу, представлених у рамках електронних освітніх ресурсів, що вивчалися.

Сформованість операційно-діяльнісного компонента інформаційної культури майбутніх фахівців комп'ютерних технологій визначалася впродовж семестру за допомогою оцінки виконання студентами лабораторних, проектних і творчих завдань, а також при виконанні практичних завдань на іспитах і заліках.

Нарешті, для визначення рівня розвитку особистісного компонента інформаційної культури застосовувалися:

- анкетування студентів за допомогою: анкети для оцінки здатності до аналізу рівня розвитку власної професійної компетентності тощо;
- тестування студентів: тести для виявлення сформованості когнітивної сфери як найбільш важливої для ефективної роботи з інформаційними технологіями; тести на увагу, оцінки здібностей логічного мислення тощо.

Констатувальний етап експерименту показав: що результати навчання студентів із застосуванням традиційних форм, методів і засобів статистично невиразні; значиму кореляцію між рівнем розвитку особистісного компонента інформаційної культури майбутніх фахівців комп'ютерних технологій і знаннєвим, а також операційно-діяльнісними компонентами; недостатній ріст числа студентів з високим і середнім рівнем розвитку компонентів інформаційної культури і, як наслідок, необхідність розробки моделі організації навчання майбутніх фахівців комп'ютерних технологій із застосуванням засобів електронного навчання.

Для вирішення зазначених недоліків, був проведений формувальний експеримент, цілями якого були: визначення і уточнення структури і змісту моделі організації електронного навчання майбутніх фахівців комп'ютерних технологій; розробка змісту електронних освітніх курсів на підтримку базових дисциплін комп'ютерного циклу; діагностика рівнів сформованості знаннєвого, операційно-діяльнісного і особистісного компонентів інформаційної культури майбутніх фахівців комп'ютерних технологій.

У цей період дослідження відбувалося в контрольній і експериментальній групах. Контрольна і експериментальні групи були утворені природним чином, оскільки, як вже відзначалося нами раніше, відповідно до навчального плану,

одна академічна група розділяється на дві підгрупи для вивчення дисциплін комп'ютерного циклу. У контрольній групі заняття проводилися стандартним чином, без застосування розробленої нами моделі, іншим викладачем.

При навчанні студентів експериментальної групи активно використовувалося єдине електронне середовище на базі MOODLE. Нами в ній були створені електронні освітні ресурси з дисциплін з комп'ютерного циклу, в яких розміщувався необхідний теоретичний матеріал, тести для здійснення самоконтролю майбутніх фахівців комп'ютерних технологій, а також для виміру рівня розвитку знанневого компонента їх професійної компетентності.

Також в електронних курсах був варіативний набір рівневих лабораторних завдань за темами, що вивчалися. Майбутнім фахівцям комп'ютерних технологій надавалася можливість вибору рівня складності завдань. Це дозволяло студентам знаходити для себе компроміс між посиленістю завдань і кількістю балів, що отримуються за їх виконання. Крім того, у студентів була можливість вибору того або іншого практичного прикладу, на базі якого їм було б цікавіше вивчати запропоновану тему. Таким чином, відповідно до вживаної сукупності педагогічних підходів забезпечувалася індивідуалізація траєкторії навчання у рамках загальної навчальної програми.

Окрім власне виконання завдань, перед студентами ставилося завдання їх захисту. Такий спосіб контролю виконання не лише дозволяв викладачеві упевнитися в самостійності студента, але і сприяв розвитку професійного тезауруса майбутніх фахівців комп'ютерних технологій, оскільки вони були вимушені постійно оперувати професійною термінологією і співвідносити її зі своїми практичними діями.

Важливу роль в ході експерименту зіграли заняття, що проводяться з використанням інтерактивних методів і форм (ділові ігри, веб-квести), у рамках яких студентам доручалося командне створення деякого проекту. Елемент змагання, що вноситься при цьому, роботи в команді, розподіл по професійних ролях і велика частка самостійності при використанні інформаційних технологій включали практично усі механізми реалізації вживаної сукупності педагогічних підходів.

Результати експериментальної перевірки підтвердили ефективність моделі організації електронного навчання майбутніх фахівців комп'ютерних технологій, заснованій на застосуванні сукупності інтеграційного, диференційованого, особистісно-орієнтованого, професійно-орієнтованого і компетентнісного підходів, що реалізуються із застосуванням засобів електронного навчання, про що свідчать дані діагностування рівнів розвитку компонентів інформаційної культури майбутніх фахівців комп'ютерних технологій: знанневого, операційно-діяльнісного і особистісного.

У кінці експерименту студенти експериментальної групи, на відміну від контрольної, краще справлялися з виконанням автоматизованих тестів, що містять питання теоретичного характеру з дисциплін комп'ютерного циклу.

Також студенти експериментальної групи краще справлялися з рішенням практичних завдань, причому вони могли виконувати не лише вправи

практичного характеру, але, на відміну від більшості студентів в контрольних групах, ще і створювати додатки, функціональність яких була наближена до професійних програмних продуктів. До таких, наприклад, можна віднести додатка з графічним інтерфейсом користувача, веб-сайт для організації роботи наукових конференцій, додатки, що формують фрактальні зображення тощо).

До кінця експерименту студенти експериментальних груп отримали досвід роботи в команді, завдяки активному використанню в навчальному процесі активних і інтерактивних методів навчання, таких, наприклад, як ділові ігри.

Крім того, отриманий ними достатній досвід роботи з інформаційними технологіями, як у рамках використання єдиного електронного повчального середовища, так і використання мережі Інтернет, у тому числі для пошуку інформації (у рамках веб-квестів) сприяв не лише поповненню багажу їх знань, розвитку умінь і навичок, але також дозволяв сформуваати адекватніший рівень комп'ютерної самоефективності, розвитку когнітивної сфери, найбільш важливих для ефективної роботи з інформаційними технологіями і, зрештою, мотивації до майбутньої професійної діяльності.

Усе це в сукупності складає передумови до подальшого саморозвитку і формування інформаційної культури майбутніх фахівців комп'ютерних технологій.

Список використаних джерел

1. Уханова Н.С. Інформаційна культура особистості: сутність і зміст. *Інформація і право*. 2021. № 1(36). С.159-167.
2. Макаренко Л.Л. Інформаційна культура особистості: історико-педагогічний аналіз. *Науковий часопис НПУ імені М. П. Драгоманова*. 2016. Вип. 53. С. 128-141.
3. Прудникова О. В. Інформаційна культура: концептуальні засади та світоглядний сенс : монографія. Харків : Право, 2015. 352 с.

Микола Лісовський

Науковий керівник: к.тех.н., доцент Рябець С.І.

Центральноукраїнський державний університет імені Володимира Винниченка

ДО ПИТАННЯ ВИВЧЕННЯ САПР НА УРОКАХ ТЕХНОЛОГІЙ

Сучасна технологічна освіта потребує постійного пошуку ефективних форм та методів навчання здатних не тільки підвищити ефективність освітянської діяльності, а й надати інтелектуальний, фізичний і соціальний розвиток особистості школяра [1, с.17].

Освітня галузь «Технологія», ознайомлює учнів з проектно-технологічною діяльністю та зі світом професій, спираючись на знання з основ наук [2, с.2 5]. Їх залучають до проектної, конструкторсько-технологічної, художньо-конструкторської та дослідницької діяльності, що сприяє розвитку в школярів здатності реально оцінювати свої можливості, обирати посильні творчі завдання

[6]. Тобто умови - це чинники, що надають змогу успішно досягти певних поставлених задач.

Сучасні освітні заклади мають реальну можливість підготовки учнів 10-11 класів до змін професійних характеристик у майбутньому. Така специфічна підготовка відбувається в рамках проєктно-технологічної діяльності учня на уроках технологій у ЗЗСО. Особливе місце в цій діяльності сьогодні відводиться використанню систем автоматизованого проєктування. Реалізація ж САПР у освітній діяльності старшокласника забезпечує виконання ряду функцій [5, с. 55]:

- навчальну, яка спонукає учнів до отримання знань, умінь і навичок геометрографічної діяльності за допомогою комп'ютерного моделювання;
- інформаційно-освітню. Вміння володіти методами комп'ютерного моделювання;
- сприяє розвитку просторового мислення учня, його дослідницьких навичок, самостійності;
- технологічну (сприяє освоєнню різних комп'ютерних технологій, розвиває трудові навички учня);
- виховну, яка сприяє розвитку сенсорного сприйняття, інтелектуальної, вольової, емоційної сфери, ергономічних взаємин, зокрема естетичну (вироблення акуратності виконання графічних зображень, естетичного смаку).

Важливо також наголосити, що САПР тут виступає одночасно і засобом, і методом досягнення результату – успішного проєктування. Крім того, цінність віртуального моделювання засобами САПР полягає в тому, що саме ця діяльність привчає старшокласників до активної творчої роботи за комп'ютером, виховує прагнення до створення нового або існуючого, проте вдосконаленого виробу, формує уявлення щодо перспектив його застосування, розвиває моральні та трудові якості особистості, мотивує до вибору майбутньої професії [3].

Таким чином, використання засобів САПР на уроках технологій підвищує ефективність проведення проєктної роботи у класі, зацікавленості учнів у сучасних методах моделювання засобами САПР, стимулює підвищенню якості конструкторської документації під час розробки та виготовлення творчого проєкту, а використання знань отриманих на уроках технологій з використанням САПР формує якісного майбутнього спеціаліста [4, с.130].

Список використаних джерел:

1. Артикуца Н. В. Освітні інновації у контексті євроінтеграційних процесів. Вища освіта України у контексті інтеграції до Європейського освітнього простору: моніторинг якості освіти. К.: Гнозис, 2018. Дод. 3, т. 5. С. 15-23.
2. Коберник О. М. Методика навчання учнів ЗЗСО проєктуванню в процесі вивчення технології обробки деревини та металу: навчально-методичний посібник. Умань: УДПУ, 2018. 114 с.

3. Конструкторсько-технологічна діяльність. URL: <http://conf.vntu.edu.ua/humed/2010/txt/Mamus.php> (дата звернення: 03.04.2023р.).
4. Копустинський К.В., Шаров С.В. Напрямки використання САПР на уроках у ЗЗСО. К: «Зорецвіт», 2021 с.132.
5. Мелентьев О.Б.. Методика впровадження систем автоматизованого проектування у навчальний процес. Умань: «АЛМІ», 2018. 155 с.
6. Навчальна програма закладів загальної середньої освіти «Технології 10-11 класи. Рівень стандарту». МОН України, 2017. 29 с.URL: <http://mon.gov.ua/osvita/zagalna-serednya-osvita/navchalni-programi/navchalni-programi-dlya-10-11-klasiv> (дата звернення 01.04.2023).

Юлія Мармалюк

Науковий керівник: д.пед.н., професор Грітченко А.Г.

Уманський державний педагогічний університет імені Павла Тичини

ФОРМУВАННЯ КУЛЬТУРИ САМООРГАНІЗАЦІЇ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ ГАЛУЗІ КОМП'ЮТЕРНИХ ТЕХНОЛОГІЙ У ПРОЦЕСІ ФАХОВОЇ ПІДГОТОВКИ

Соціально-економічні перетворення, що відбуваються нині в Україні, торкнулися всіх ланок суспільного життя, у тому числі й галузі вищої педагогічної освіти. Саме тому в умовах інтеграції системи освіти України у світовий освітній простір, що регламентується нормативними документами Болонського процесу, особливо актуальною є проблема підвищення ефективності професійної підготовки майбутніх фахівців різних галузей, зокрема, комп'ютерних технологій.

Сучасні підходи до професійної підготовки майбутніх фахівців у галузі комп'ютерних технологій зумовлюють урахування необхідності посилення загальнокультурної спрямованості педагогічної освіти у зв'язку з імплементацією нового Закону України «Про вищу освіту». Суспільство покладає великі надії на виховну місію педагога, якому належить сформувати в молоді культурно-ціннісні координати соціально затребуваної життєдіяльності. І саме фахівець у галузі комп'ютерних технологій має стати провідником у світ науки й навчити її мистецтву самоорганізації, Тому зростає важливість формування культури самоорганізації майбутнього фахівця у галузі комп'ютерних технологій у системі фахової освіти.

Феномен самоорганізації майбутнього фахівця у процесі його професійної підготовки був предметом наукових пошуків Н. Дуднік, Т. Козловської, С. Котової, А. Яворського та ін. У цих дослідженнях найчастіше вживається поняття «професійна самоорганізація». Категорія педагогічної самоорганізації розглянута в працях В. Арешонкова, О. Вознюка, О. Дубасенюк, Т. Новаченко.

Дослідженням питань розвитку самоорганізації особистості займалися М. Аверін, С. Амірова, О. Демченко, В. Донцов, О. Тесленков та ін. Також процес

самоорганізації з погляду навчально-професійної діяльності висвітлено в працях В. Андрєєва, Н. Дмитриєнко, С. Даніярова та ін.

Водночас теоретичний аналіз наукових праць та практичного досвіду педагогічних вищих навчальних закладів показує, що проблема формування культури самоорганізації майбутніх фахівців галузі комп'ютерних технологій у процесі професійної підготовки досі не була предметом окремого дослідження.

З урахуванням надбань філософської, педагогічної, психологічної літератури уточнено сутність поняття «культура самоорганізації майбутніх фахівців комп'ютерних технологій», яку розуміємо як інтегративне динамічне особистісне утворення, що виявляється в усвідомленому ставленні до успішності власної діяльності, готовності до самостійного ефективного її здійснення, умінні планувати свою діяльність, організувати себе, а також у здатності виконувати свідому роботу над собою з метою всебічного розвитку, удосконалення рис характеру та здібностей, необхідних майбутнім фахівцям комп'ютерних технологій для підвищення рівня власного професіоналізму.

Самоорганізацію визначає як «цілеспрямовану діяльність особистості з метою накопичення певної інформації, її узагальнення, аналізу, формулювання висновків та визначення шляхів подальшого самовдосконалення особистості. Самоорганізацію, на думку науковця, необхідно розглядати як специфічну характеристику особистості майбутнього вчителя, результат і умову активності студентів у професійній самореалізації та самовдосконаленні» [2].

Аналіз різних підходів до структурування змісту культури самоорганізації, а також особливостей професійного становлення студентів педагогічних вищих навчальних закладів дозволив виокремити компоненти в структурі культури самоорганізації майбутніх фахівців комп'ютерних технологій: спонукально-аксіологічний, пізнавально-інформаційний та операційно-рефлексивний, що відображають усвідомлення особливостей культури самоорганізації фахівців комп'ютерних технологій, сформованість мотивів культури самоорганізації та сприйняття її як особистісної цінності, активність і наполегливість студентів в оволодінні прийомами й методами самоорганізації.

Відповідно до виділених компонентів культури самоорганізації майбутніх фахівців комп'ютерних технологій визначено її критерії (мотиваційно-ціннісний, знаннєвий, особистісно-діяльнісний) та показники сформованості: ціннісне ставлення майбутніх фахівців комп'ютерних технологій до феномену «культура самоорганізації»; усвідомлення своєї ролі в успішному здійсненні навчально-пізнавальної діяльності; характер мотивації самоорганізації навчальної діяльності; прагнення, інтерес до оволодіння знаннями та вміннями; наявність вольових якостей, необхідних для досягнення навчально-професійних цілей: цілеспрямованості, рішучості, наполегливості, здатності доводити справу до завершення; системність і глибина теоретичних знань стосовно ефективності організації власної навчально-пізнавальної діяльності; знання методів, прийомів, засобів організації діяльності; адекватність самооцінки власного рівня культури самоорганізації; вміння ефективно здійснювати навчально-пізнавальну діяльність (ефективність використання часу, сил, засобів тощо); володіння

різними методами, прийомами, технологіями самоорганізації; володіння комплексом умінь самоорганізації (цілепокладання, планування, організація діяльності, регулювання, контроль, оцінювання); здатність до рефлексії.

На основі аналізу наукових досліджень [1] щодо культури самоорганізації виокремлюємо такі рівні її розвитку є майбутніх фахівців галузі комп'ютерних технологій:

- перший рівень – потреби в самовихованні ще не придбали конкретного змісту. Як правило, на цьому рівні професійне становлення здійснюється під впливом зовнішніх умов і об'єктивних вимог;

- другий рівень – цілепокладання стає конкретнішим. Студент ставить перед собою певні завдання щодо саморозвитку. Ці завдання найчастіше стосуються не особистості загалом, а окремих якостей і вмінь. Багато що як і раніше залежить від обставин;

- третій рівень – студент самостійно і всесторонньо аналізує та формулює цілі власного професійного розвитку, самостійно здійснює планування, намічає засоби і прийоми роботи над собою, проводить самоконтроль проміжних і кінцевих результатів, уточнення цілей і корекцію дій.

У дослідженні ефективність формування культури самоорганізації майбутніх фахівців комп'ютерних технологій обґрунтовано за таких педагогічних умов: забезпечення розвитку потреби культури самоорганізації студентів; активізація самостійної навчально-пізнавальної роботи майбутніх фахівців комп'ютерних технологій на основі рефлексивної оцінки власної діяльності.

Дослідно-експериментальна робота щодо розвитку культури самоорганізації студентів мала систематичний характер і здійснювалась відповідно до розроблених напрямків педагогічного супроводу. Здійснено аналіз філософської, соціологічної, педагогічної, психологічної та методичної літератури з проблеми формування культури самоорганізації особистості та особливостей професійної діяльності майбутніх фахівців у галузі комп'ютерних технологій; проведено бесіди зі студентами та викладачами ЗВО з метою з'ясування ставлення майбутніх фахівців до своєї професії, професійного самовизначення, до організації навчального процесу та самостійної роботи, до культури самоорганізації; вивчався передовий педагогічний досвід, що дало змогу ознайомитись з практикою та методикою організації професійної підготовки майбутніх фахівців у галузі комп'ютерних технологій у вітчизняних і зарубіжних ЗВО, формування в них навичок культури самоорганізації; визначалась структура культури самоорганізації вчителя, критерії та показники її сформованості; здійснювався аналіз документації, зокрема навчальних планів, програм дисциплін з метою визначення їх потенційних можливостей у формуванні культури самоорганізації студента; підбирались методи діагностики; розроблялись тренінги, що допомагають визначити й підвищити рівень розвитку культури самоорганізації майбутніх фахівців у галузі комп'ютерних технологій; формувалась вибірка студентів, які будуть задіяні в експерименті.

Дослідницький етап було реалізовано в три підетапи: констатувального, формувального та контрольного. Констатувальний етап педагогічного експерименту, спрямований на початкову діагностику рівня культури самоорганізації майбутніх фахівців у галузі комп'ютерних технологій. На формувальному етапі педагогічного експерименту було впроваджено визначені нами педагогічні умови формування культури самоорганізації майбутніх фахівців у галузі комп'ютерних технологій, що детально обґрунтовані у другому розділі дослідження.

Під час формувального етапу експерименту заняття в ЕГ відбувалися за розробленими нами методичними рекомендаціями, куди увійшли обґрунтовані нами педагогічні умови та поетапна методика формувального етапу експерименту. У контрольній групі навчально-виховний процес відбувався традиційно, відповідно до стандарту вищої педагогічної освіти.

Формування культури самоорганізації студентів експериментальної групи реалізовували поетапно, починаючи з адаптаційно-мотиваційного, потім – пошуково-пізнавального етапу, продовжуючи практично-тренувальним та завершуючи результативно-рефлексивним етапом. Виокремлення зазначених етапів формування культури самоорганізації було досить умовним, оскільки на всіх чотирьох етапах використано педагогічні прийоми та методи формування культури самоорганізації, які певним чином дублювали та доповнювали один одного.

Деякі прийоми та методи, спрямовані на формування багатьох умінь, застосовувалися нами протягом усіх етапів розвитку культури самоорганізації студентів. Крім того, кожен з етапів не мав чітко визначених часових обмежень. Адаптаційно-мотиваційний етап, наприклад, можна схарактеризувати як наскрізний, що тривав протягом усього періоду формувального експерименту, оскільки завдання формування внутрішньої потреби майбутніх фахівців у галузі комп'ютерних технологій у культурі самоорганізації, розвитку вольових якостей, необхідних для досягнення навчально-професійних цілей чи інших показників завжди залишалося актуальним. Це певним чином стосується й інших етапів формування культури самоорганізації, пов'язаних один з одним за принципом позитивного зворотного зв'язку, що передбачає їхнє взаємне потенціювання. Проте кожен із виокремлених нами етапів має свої відмінності та особливості, що враховані нами під час дослідження.

I етап формування культури самоорганізації майбутніх фахівців у галузі комп'ютерних технологій – адаптаційно-мотиваційний. На адаптаційно-мотиваційному етапі експерименту студенти експериментальної групи мали усвідомити значущість культури самоорганізації для майбутньої професії на основі чіткого окреслення цілей професійної діяльності фахівця у галузі комп'ютерних технологій. Реалізовано таку педагогічну умову, як забезпечення розвитку потреби культури самоорганізації у процесі засвоєння технологій тайм-менеджменту. Серед основних методів і прийомів, що використовувалися на цьому етапі з метою формування культури самоорганізації, варто назвати: лекції,

дискусії, проблемне навчання, ділові й рольові ігри, евристичні бесіди, диспути та ін.

II етап формування культури самоорганізації майбутніх фахівців у галузі комп'ютерних технологій – пошуково-пізнавальний. Для реалізації завдання пошуково-пізнавального етапу формування культури самоорганізації майбутніх фахівців у галузі комп'ютерних технологій застосовувалися такі методи й форми: лекції, бесіди, ділові й рольові ігри; інноваційні методи та ін.

III етап формування культури самоорганізації майбутніх фахівців у галузі комп'ютерних технологій – практично-тренувальний. Метою третього етапу є розвиток: вмінь майбутніх фахівців у галузі комп'ютерних технологій ефективно здійснювати навчально-пізнавальну діяльність (ефективно використовувати час, власні сили, наявні засоби тощо); умінь володіти різними методами, прийомами, технологіями самоорганізації; володіння комплексом умінь самоорганізації (цілепокладання, планування, організація діяльності, регулювання, контроль, оцінювання); а також розвиток здатності майбутніх фахівців до рефлексії.

IV етап формування культури самоорганізації майбутніх фахівців у галузі комп'ютерних технологій – результативно-рефлексивний. На цьому етапі активно удосконалюються показники усіх трьох критеріїв культури самоорганізації майбутніх фахівців у галузі комп'ютерних технологій, розвивається суб'єктна позиція студентів у межах змодельованої майбутньої професійної діяльності. Враховувалося, що саме здатність до рефлексії забезпечує майбутньому вчителю початкових класів можливість інтегрувати в собі одночасно дві функції: функцію суб'єкта поведінки і функцію суб'єкта управління.

Результати дослідження показали, що завдяки дотриманню визначених педагогічних умов формування культури самоорганізації майбутніх фахівців комп'ютерних технологій у процесі професійної підготовки за період проведення формувального експерименту в експериментальній групі суттєво зменшився відсоток студентів з низьким рівнем культури самоорганізації (з 39,2% до 10,9%), натомість суттєво підвищилася кількість студентів з високим (з 12,5% до 28,2%) рівнем культури самоорганізації. Використання критерію Пірсона (40,56) підтвердило статистичну достовірність цих змін ($\alpha=0,05$).

Проведене дослідження не вичерпує всіх аспектів означеної проблеми, зокрема, подальшого дослідження потребують форми і методи розвитку культури самоорганізації у позааудиторній діяльності; формування культури самоорганізації засобами інформаційно-комунікаційних технологій, формування культури самоорганізації фахівців інших напрямів підготовки.

Список використаних джерел

1. Килівник А. М. Формування культури самоорганізації майбутнього вчителя. Вісник Житомирського державного університету імені Івана Франка.– Житомир, 2011. – Вип. 57 – С. 127-130.

2. Дуднік Н. Уміння професійної самоорганізації як засіб підвищення адаптованості першокурсників до умов навчання у вищій школі. *Вісник Львів. унту. Серія педагогічна*. 2009. Вип. 25. Ч. 4. С. 81-88.

Ольга Мелехіна

Науковий керівник: к.п.н., доцент Дубова Н.В.

Уманський державний педагогічний університет імені Павла Тичини

ПРОФЕСІЙНА МОБІЛЬНІСТЬ ЯК ПОКАЗНИК ЯКОСТІ ПІДГОТОВКИ ФАХІВЦІВ

В суспільстві зростає інтерес до формування професійної мобільності фахівців, яка забезпечує успішність у професійному і особистому житті, а також конкурентоспроможність на ринку праці.

Формування професійної мобільності майбутніх фахівців в умовах єдиного європейського освітнього простору відкриває нові можливості не тільки для здобуття освіти, а й для формування європейського ринку праці.

Тому актуальним стає зростання ролі мобільності протягом трудового життя, що вимагає підготовки мобільних фахівців, здатних реалізовувати гнучкі, різнострокові та міждисциплінарні проекти.

Динамічний розвиток економіки, посилення конкуренції, скорочення обсягів некваліфікованої й малокваліфікованої праці, глибокі структурні зміни в сфері зайнятості визначають постійну потребу в професійно мобільних кваліфікованих робітничих кадрах, підвищенні професійної кваліфікації й перепідготовці працюючих робітників. Тому вимоги сучасної ринкової економіки спонукають до розв'язання завдань формування кваліфікованих робітників нового типу, робітників, які прагнуть постійно підвищувати професійну майстерність з метою бути конкурентоспроможними на ринку праці завдяки своїй високій професійній мобільності.

Важливе значення для професійної мобільності має сформована готовність до неї, що виявляється у позитивному ставленні до професійної діяльності, адаптивності та професіоналізму особистості, а також навички регулювання власної діяльності, самостійність, самоосвіту, саморозвиток, самоконтроль; процедурні знання, пізнавальні уміння, практичний інтелект; перцептивну адекватність та рефлексію.

Процес формування професійної мобільності відбувається більш ефективно, якщо він є цілеспрямованим, планомірним і спеціально організованим. У формуванні професійно мобільного фахівця перевага надається самостійному розв'язанню проблем з використанням власного соціального та професійного досвіду як індивідуального, так і групового.

Сутність професійної мобільності спеціаліста ми розуміємо як якість особистості, що інтегрує професійні компетенції і адаптивно важливі якості, які є її структурними компонентами. Професійна мобільність передбачає готовність фахівця до зміни виконуваних професійних завдань, робочого місця, здатність

швидко освоювати нові спеціальності. Зміст професійної мобільності визначаємо компетентністю фахівця, зокрема, як здатність до виконання професійних функцій, пов'язаних з виробничими та посадовими обов'язками; знання і вміння, необхідні професійно мобільному кваліфікованому робітнику як професіоналу; мотиваційно-цільові установки, як особистісні якості, що забезпечують ефективність діяльності та професійну мобільність.

Науковці розглядають наступні типи професійної мобільності: 1) за певних обставин випускник закладу освіти змінює сферу діяльності в рамках однієї широкої спеціальності, але при цьому явного професійного росту не відбувається; 2) характер діяльності працівника зазнає тих чи інших змін у зв'язку з призначенням на нову (вищу) посаду; 3) працівник змінює одну професію на іншу, тією чи іншою мірою подібну до першої, що дозволяє хоча б в обмеженому варіанті спиратися на набуті в процесі навчання знання, уміння і навички; 4) кардинальна зміна професії, коли потрібно заново опанувати нове поле діяльності.

Професійна мобільність виявляється на різних рівнях – на рівні особистісних якостей (комунікативність, самостійність, критичність мислення, здатність до самопізнання і саморозвитку та ін.); на рівні характеристик діяльності (цілевизначення, прогнозування, креативність, рефлексивність та ін.); на рівні процесів перетворення власної особистості, діяльності та навколишнього середовища.

Педагогічними умовами успішного формування майбутнього професійно мобільного фахівця є: інтеграція фундаментальних і спеціальних знань у підготовці майбутнього фахівця; впровадження інноваційних педагогічних технологій; формування ключових компетенцій; врахування особливостей професійної підготовки у закладах різного профілю; залучення до позаурочної виховної діяльності.

В контексті забезпечення формування професійної мобільності майбутніх фахівців слід передбачити можливість формування психологічної готовності до зміни спеціальності (принаймні в рамках обраної сфери діяльності на початковому етапі) і, в зв'язку з цим, формування у них постійної потреби в безперервній самоосвіті на основі усвідомлення цінності самого знання та вміння як основи майбутньої ефективно професійної, соціальної та особистісної реалізації, а також на основі усвідомлення того, що будь-які знання швидко застарівають, і, в принципі, не може бути такої ситуації, коли здобутих знань буде цілком достатньо. Особливу увагу слід приділяти розробці технологій формування комплексу рефлексивних умінь і способів діяльності, передусім в контексті вибору власного професійного маршруту та його корекції.

Професійна мобільність передбачає готовність фахівців до переїзду за межі своєї країни, роботи в різних галузях, відкриття власного бізнесу або пошуку нових можливостей для розвитку кар'єри. Це дозволяє фахівцям знаходити роботу, що відповідає їхнім інтересам та навичкам, розширювати свої знання та досвід, а також отримувати більш високу зарплату.

Для випускників закладів освіти важливо мати можливість набувати міжнародного досвіду, відвідувати конференції та семінари, брати участь у стажуваннях та обмінах, що дозволяє розширити їхні можливості для розвитку кар'єри та отримання роботи в іноземній компанії.

Таким чином, професійна мобільність є важливим показником якості підготовки фахівців, що дозволяє їм успішно працювати в різних галузях та країнах, а також впевнено розвиватися в своїй професії.

Список використаних джерел

1. Музальов О. Місце та роль світоглядної культури у формуванні професійної адаптації учнів вищих професійних училищ. Психолого-педагогічні основи професійної адаптації майбутніх фахівців : монографія. Львів : СПОЛОМ, 2008. С. 255–276.

2. Ничкало Н. Г. Трансформація професійно-технічної освіти України : монографія. К. : Пед. думка, 2008. 200 с.

3. Сушенцева Л. Л. Формування професійної мобільності майбутніх кваліфікованих робітників у професійно-технічних навчальних закладах: теорія і практика: монографія. Кривий Ріг : Видавничий дім, 2011. 439 с.

Владислав Мигалик

Науковий керівник: к.пед.н., доцент Марущак О.В.

Вінницький державний педагогічний університет імені Михайла Коцюбинського

STEM-ТЕХНОЛОГІЯ ЯК ЗАСІБ РОЗВИТКУ ТВОРЧИХ ЗДІБНОСТЕЙ УЧНІВ ЗАКЛАДІВ ЗАГАЛЬНОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ

Фундаментальна місія сучасної освіти вбачається у підготовці конкурентоспроможних фахівців, здатних до міждисциплінарної, інтегрованої діяльності, спрямованої на вирішення проблем, що існують у суспільстві. Нині можна спостерігати протиріччя між темпами техніко-технологічного розвитку суспільства та значним зниженням інтересу учнів до дисциплін природничо-математичного циклу, знання яких є основою сучасних технологій різного рівня та напрямку.

На всесвітньому економічному форумі у Давосі у 2016 р. було зазначено, що четверта промислова революція супроводжується кардинальними змінами ринку праці. Зокрема, наголошено на неминучості докорінної трансформації якості життя у найближчому майбутньому, характеру спілкування, діяльності та взаємодії членів суспільства. Так, протягом 20-х рр. XXI ст. прогнозується кардинальна зміна понад 35% компетенцій сучасних працівників, зникнення деяких професій і набуття статусу звичних тими професіями, які ще не існують.

Крім цього, прогностичні дослідження McKinsey Global Institute констатують потенційний глобальний дефіцит працівників з поглибленими аналітичними навичками, а також брак менеджерів та аналітиків у

високотехнологічних сферах. У відповідних висновках наголошено на необхідності докорінного перегляду існуючих моделей освіти, освітніх програм і підходів до організації навчання.

Однією з тенденцій сучасного світу є інтеграція знань, різних галузей діяльності та виробництва, в основу якої покладено багаточисельні зв'язки математики, технології, інженерії та природничих наук. Це, у свою чергу, відображається на освітніх системах низки країн, зокрема й України, які впроваджують елементи STEM-освіти: навчання за інтегрованими курсами, розроблення міждисциплінарних проєктів, навчання у контексті вирішення проблем.

Проблемам інноваційного науково-дослідного мислення учнів як бази для STEM-освіти присвячені роботи як вітчизняних, так і зарубіжних науковців. STEM передбачає інтегрований підхід до навчання, у межах якого академічні науково-технічні концепції вивчаються у реальному житті. Слід зазначити, що проблема STEM-освіти як засобу розвитку творчих здібностей учнів закладів загальної середньої освіти (ЗЗСО) у науковому контексті нині ще недостатньо досліджена вітчизняними вченими. Звернення до STEM-стратегії навчання на різних академічних рівнях є найновішим викликом для класичної системи освіти. Хоча цей якісно новий підхід до формування змісту та організації освіти, орієнтований на формування науково-технічної еліти, зародився ще в 90-х рр. ХХ ст.

STEM (від англ. Science – природничі науки, Technology – технології, Engineering – інжиніринг, проєктування, дизайн, Mathematics – математика) визначає характерні риси розглядуваної дидактики, сутність якої полягає у поєднанні міждисциплінарних практико-орієнтованих підходів до вивчення як окремих дисциплін, так і сучасних методів та засобів наукових та техніко-технологічних досліджень. Головною ідеєю STEM-технології в педагогіці є конструювання навчальних дисциплін (курсів) на міждисциплінарній основі (інтегроване навчання відповідно до певних тем, а не окремих дисциплін), комплексне формування ключових професійних і соціально-особистісних компетенцій учнів.

У нашому дослідженні ми визначаємо STEM-технологію як категорію, що зумовлює спрямованість відповідного педагогічного процесу (технології) формування та розвитку розумово-пізнавальних і творчих якостей молоді, рівень яких визначає конкурентну спроможність на сучасному ринку праці. Нині особливої актуальності набуває потреба у психолого-педагогічних дослідженнях та створенні діагностичних методик, інструментарію виявлення здібностей та готовності учнів до STEM-професій. За цих умов виникає необхідність у плануванні стратегій розвитку інтересів і практичних навичок учнів, схильних до STEM у спеціальних освітніх професійних програмах, конкурсах, турнірах, олімпіадах, завдання до яких мають розробляти педагоги разом з фахівцями обраної галузі.

Фізико-математичний контент є основним у навчанні, що орієнтоване на STEM. Його реалізація передбачає використання інженерного методу

дослідження (інженерного проектування), який включає такі етапи: визначення сутності проблеми, попереднє дослідження, визначення вимог, мозковий штурм, розроблення та тестування прототипу, оцінювання результату, внесення змін та представлення отриманого результату. На відміну від наукового методу дослідження, у контексті цього підходу учні отримують знання, які можна застосувати у вирішенні різноманітних завдань, що виступають проміжним результатом навчання під час досягнення конкретної освітньої мети.

Сформованість творчих здібностей ще не гарантує творчих успіхів. Для їх досягнення необхідний «двигун», який запустив би роботу механізму мислення, необхідна «мотиваційна основа». Саме такою основою можуть стати STEM-технології, які поєднують творче та креативне мислення, художній смак та естетичне виховання, ідеї та міжпредметні зв'язки. Така система освіти навчає жити в реальному світі, що швидко змінюється, формує вміння реагувати на виклики сучасності, критично мислити, бути творчою особистістю.

Творчість – це посилена діяльність, спрямована на пошук новизни, і в контексті цього підходу основною педагогічною ідеєю STEM-технологій є організація освітнього процесу, що сприятиме розвитку творчого потенціалу та креативного мислення особистості майбутнього фахівця. Творче мислення, на нашу думку, це, в першу чергу, відхід від шаблону, від заданого стандарту, поєднання непоєднуваного, що і є ознакою оригінальності. Саме тому важливою передумовою активізації творчого мислення є свобода, незашореність мислення, здатність переходити межі стереотипів. Творчість та інновації йдуть пліч-о-пліч. Креативне мислення може вдихнути нове життя у будь-який науковий та технологічний проєкт, показати його ще не розкриті можливості. Крім того, ті, хто здатен вийти за межі технічних навичок і мислити нестандартно, можуть винаходити щось абсолютно нове у багатьох інших галузях життєдіяльності людини.

Педагогічний пошук і практичний досвід доводять, що ідеальна модель STEM-освіти має певні особливості, які необхідно враховувати в освітньому процесі – від планування конкретного заняття до взаємодії з вчителями суміжних дисциплін. Так, заняття мають бути проблемного характеру з формулюванням завдань з реальним контекстом, вирішення яких передбачає міждисциплінарну взаємодію, переважне використання індуктивних методів дослідження, роботу в команді тощо.

Крім того, STEM-освіта сприяє формуванню в особистості певного комплексу якостей, складовими компонентами якого є критичне мислення, навички творчого вирішення проблеми та діяльність у команді. Очевидно, що впровадження та розвиток STEM-освіти потребує підготовки відповідних педагогічних кадрів, правової та інформаційної підтримки на різних рівнях, створення спільнот, що об'єднують не лише фахівців, а й зацікавлених представників різних верств населення та професій.

Навчання у контексті STEM сприяє розвитку критичного мислення, підвищенню загальної наукової грамотності та вихованню нового покоління новаторів і винахідників. Наприклад, учні в процесі конструювання та

програмування власних робіт, окрім фізики та математики, вивчають робототехніку, програмування. На кожному уроці учні планують, розробляють моделі сучасної промисловості, створюють проекти, намагаються запропонувати власну модель, аналізують, роблять висновки, пов'язують її з життєвими ситуаціями, з власним досвідом. Це сприяє формуванню в них впевненості у своїх можливостях, у досягненні власної мети, навчання долати перешкоди, перевіряти свою роботу декілька разів, водночас не зупинятися перед перешкодами.

Працюючи у групах, учні вільно висловлюють власну думку, відстоюють її, навчаються правильно формулювати та представляти свою роботу. Чим більше вони займаються практичною роботою, тим більше розкривають свої здібності та виявляють інтерес до технічних дисциплін. Це дає змогу правильно обрати майбутню професію, навчитися розуміти складну термінологію, підготуватися до адекватного сприйняття життя.

Таким чином, розглядувана технологія навчання покликана формувати як професійні (предметні), так і соціальні компетенції сучасної молоді, що дозволить бути затребуваними завдяки вмінню комплексно вирішувати певні завдання, критично й креативно мислити, знаходити нестандартні рішення, здійснювати інноваційну діяльність. У нашому дослідженні, STEM-освіта – це створення умов для формування підґрунтя науково-орієнтованої та гармонійної освіти на основі модернізації не тільки природничої, а й суспільно-гуманітарної освіти, це широкий вибір можливостей для професійно-особистісного розвитку.

У сучасних умовах проблема вивчення творчості з розряду маловивчених переходить у категорію доступних для природничо-наукового аналізу, набуває наукової предметності та дослідницької цінності. Творчість – це явище, що відноситься до конкретних суб'єктів і пов'язане з особливостями людської психіки, закономірностями мислення та вищої нервової діяльності, розумової праці. У проблемі творчості виокремлюють кілька основних аспектів: це процес творчості, творча особистість, творчі здібності, творчий клімат.

Науковий та практичний потенціал STEM-технологій величезний, проте їх впровадження у систему навчання одночасно з проектним методом на різних рівнях сприятиме розвитку нових технологій, інноваційного мислення, творчих здібностей учнів, забезпечить потребу у відповідно підготовлених технічних кадрах. Взаємозв'язок і взаємодія знань з багатьох галузей сприятимуть кращому розумінню учнями непростого й цікавого навколишнього світу в усьому його різноманітті.

Список використаних джерел

1. Марущак О.В., Лукова О.М., Шевцова Л.О. Умови розвитку творчих здібностей у майбутніх учителів трудового навчання та технологій. *Актуальні проблеми підготовки вчителя трудового навчання та технологій: теорія, досвід, проблеми*: зб. наук. праць. Вінниця, 2019. Вип. III. С. 26-29.

Марущак О.В., Миколук Д.М., Панасюк Я.П., Скотар В.Т. Міждисциплінарна інтеграція як засіб формування у майбутніх учителів трудового

навчання та технологій професійних компетенцій. *Topical issues of the development of modern science. Abstracts of the 8th International scientific and practical conference.* Publishing House «ACCENT». Sofia, Bulgaria. 2020. Pp. 357-366.

Алла Мисник

Науковий керівник: к.тех.н., доцент Рябець С.І.

Центральноукраїнський державний університет імені Володимира Винниченка

ВИВЧЕННЯ НОВИХ ЗРАЗКІВ ТЕХНІКИ ТА ТЕХНОЛОГІЙ ЯК МОТИВАЦІЙНИЙ ФАКТОР УСПІШНОГО НАВЧАННЯ

Стрімкий розвиток нових зразків техніки та сучасних технологій у суспільстві висуває нові вимоги і до вчителів, і до змісту підготовки учнів, що вимагає активного впровадження в освітній процес технологій нових методів викладання предмету для успішного навчання учня у ЗССО.

Методичні знання є невід'ємним елементом професійної діяльності вчителя трудового навчання та технологій, адже розвиток методики викладання технологій, зокрема вивчення нових зразків техніки та сучасних технологій відбувається двома відносно самостійними напрямками [1, с. 137]:

1) загальна методика викладання,

2) окремі методики викладання, які варіюються залежно від змістового наповнення наприклад, технічна праця, обслуговуюча праця, графіка, культура будинку тощо.

При проведенні уроку технологій як фактору успішного навчання учня з тем, що представляють знання про сучасні технології засобами проектної діяльності, на нашу думку, доцільно використати методику поєднання традиційних методів технологічного навчання (особистого показу вчителя як пріоритетного методу професійно-практичної підготовки) з методами візуалізації освітньо-виробничого процесу (презентацією, мультимедійними інструкційними картками) та використовувати їх на кожному етапі уроку. [4, с. 405. 6, с. 30]

Під час пояснення нового матеріалу вчитель технологій повинен акцентувати увагу старшокласників на важливості сформування міцних знань з теми вивчення нових зразків техніки та технологій, оскільки ці знання є важливим компонентом їх майбутньої професійної діяльності

Завдання вчителя технологічної освіти на цьому етапі – сформувати внутрішню мотивацію, що буде сприяти отриманню позитивних емоцій від праці та викликати подальший інтерес. Вступна мотивація активізує освітню діяльність здобувачів, сприяє формуванню початкового бажання освоїти навчальний матеріал, викликає інтерес до процесу навчання [3, с. 97].

На етапі актуалізації базових знань з технологій і навколишнього середовища відтворюються знання, вміння або життєвий досвід учнів закладу загальної середньої освіти, котрі потрібні для вивчення нової теми. Це

можливість для вчителя технологічної освіти оцінити рівень знань учня ЗЗСО та те, наскільки вони є готові до сприйняття нової інформації.

З метою узагальнення сказаного на уроці учням пропонується перегляд різних відеоматеріалів з теми нових зразків техніки та сучасних технологій [2, с. 137].

Перевірка знань та вмінь учнів досягається шляхом репродуктивного відтворення вивченого та побаченого – пробним виконанням основних прийомів роботи.

Порівняння отриманих результатів освітньої діяльності з поставлених раніше завдань дає вчителю технологічної освіти можливість виявити яких помилок допустилися учні та визначити шляхи для їх усунення [5, с.8]. Висновком до всього сказаного вище, є те що спонукаючи учня до вивчення теми нових зразків техніки та технології, ми формуємо обізнану особистість, здатну конкурувати на ринку праці у майбутньому, тому навчання за такою методикою є одним із факторів успішності в цілому та в професійному самовизначенні зокрема.

Список використаних джерел:

1. Бондар В.І. Теорія, методика, технологія і педагогічна техніка: сутність, зв'язки, взаємозбагачення. *Наукові записки: Збірник наукових статей Національного педагогічного університету ім.М.П. Драгоманова*. К.: НПУ, 2019. Вип. 4.1. 278 с.

2. Гаврілова Л., Топольник Я. Цифрова культура, цифрова грамотність, цифрова компетентність як сучасні освітні феномени. *Інформаційні технології і засоби навчання: наук. фах. вид. України*. 2017. №5. С. 1-14.

3. Коберник О. М. Інноваційні педагогічні технології у трудовому навчанні. Тернопіль: «Азбука», 2017. 208 с.

4. Колесник М.І., Соколюк О.М. Реалізація компетентнісного підходу у ЗЗСО. Збірник праць Шостої міжнародної конференції «Нові технології в освіті для всіх. К., 2023.С.405-411.

5. Кремень В.Т. Інновація в контексті науки і освітньої практики. *Педагогічна освіта і освіта дорослих: європейський вимір: зб. наук. пр.* К., 2018. С.8-16.

6. Хищенко О.О. Особливості організації проектно-технологічної діяльності учнів на уроках технологій. *Науковий часопис НПУ імені М. П. Драгоманова*. К., 2019. С. 29-32.

Олександр Моргун
Науковий керівник: ст. викладач Великдан Ю. В.
Університет Григорія Сковороди в Переяславі

ЕФЕКТИВНЕ ВИКОРИСТАННЯ МУЛЬТИМЕДІА НА УРОКАХ ТРУДОВОГО НАВЧАННЯ ДЛЯ РОЗВИТКУ КРЕАТИВНОСТІ ТА ТЕХНІЧНОГО МИСЛЕННЯ

У сучасному світі, де технології є невід'ємною частиною нашого життя, використання мультимедіа на уроках трудового навчання стає дедалі популярнішим. Використання відео, аудіо, фото та інших мультимедійних ресурсів особливо під час дистанційного навчання може сприяти розвитку креативності та технічного мислення учнів.

Однією з основних сфер застосування мультимедіа є освіта, у широкому розумінні слова, включаючи як навчальні програми і курси, так і відеоенциклопедії, довідники, словники, інтерактивні путівники, тренажери, ситуаційно-рольові ігри тощо. Розв'язання проблеми поєднання потоків інформації різної модальності (звук, текст, графіка, відео) робить комп'ютер універсальним інструментом у практично будь-якій галузі знання і людської діяльності[4, с.6]

Перш за все, мультимедіа дозволяє навчатися у більш доступній формі. Завдяки відео, учні можуть бачити та сприймати складні процеси у реальному часі, що дозволяє учням зрозуміти процес краще та запам'ятати його довше.

Друге, використання мультимедіа на уроках трудового навчання допомагає стимулювати креативність та розвивати технічне мислення учнів. Вони можуть бачити різноманітні техніки та прийоми роботи з матеріалами та інструментами, що дозволяє їм думати творчо та розширювати свої можливості. Учні можуть використовувати ці знання та вміння для розв'язання проблем та створення нових проектів.

Використання мультимедійних засобів сприяє підвищенню інтенсивності й ефективності процесу навчання; створює умови для самоосвіти та дистанційної освіти, тим самим дозволяючи здійснювати перехід до безперервної освіти; у поєднанні з телекомунікаційними технологіями розв'язує проблему доступу до нових джерел різноманітної за змістом і формою представлення інформації [1].

Використання мультимедіа на уроках трудового навчання також може допомогти учням з різними типами сприйняття інформації. Деякі учні краще сприймають інформацію через візуальні зображення, інші - через аудіофайли, тоді як інші можуть краще розуміти інформацію, яку вони самі створили. Використання мультимедіа дозволяє учителю представити інформацію у різних форматах, що забезпечує краще розуміння та сприйняття матеріалу різними учнями.

Також використання мультимедіа може допомогти учителю більш ефективно використовувати час на уроці. У зв'язку з тим, що матеріал презентується у форматі відео або іншого мультимедіа, учні можуть

зосередитися на ньому, що дозволяє зменшити кількість часу, витраченого на пояснення матеріалу.

Мультимедіа – це комплекс апаратних і програмних засобів, що дозволяють користувачеві спілкуватися з комп'ютером, використовуючи різноманітні, природні для себе середовища: графіку, гіпертексти, звук, анімацію, відео тощо [3]. Тож, використання мультимедіа на уроках трудового навчання може бути ефективним інструментом для розвитку в першу чергу технічного мислення учнів.

Так як, технічне мислення - це складний багатоаспектний процес, який відбувається при тісному поєднанні теоретичної і практичної діяльності учнів, яка спрямована на розв'язання технічних завдань [2]. Саме на уроках трудового навчання, мультимедіа може бути використано для показу різних механізмів, процесів та інших технічних рішень. Адже, використання мультимедіа дозволяє вчителям створювати динамічні уроки, які стимулюють інтерес та мотивацію учнів до вивчення технічних процесів. Крім того, мультимедіа може забезпечити учням можливість зануритися в технічний світ, досліджуючи технічні процеси та механізми, які вони можуть досліджувати і вдосконалювати у майбутньому

Наприклад, на уроках трудового навчання можуть бути показані відео про різні технічні процеси, такі як виготовлення меблів, будівництво, обробка металу, тощо. Учні можуть бути викликані до дії, використовуючи інтерактивні програми, де вони зможуть створювати та збирати різні технічні механізми, використовуючи віртуальні інструменти.

Застосування мультимедіа на уроках трудового навчання може також допомогти учням розвивати свою креативність. Використовуючи мультимедійні ресурси, вчителі можуть запропонувати учням створювати власні проекти та механізми, що вимагають нестандартного технічного рішення. Учні можуть бути заохочені до створення власних винаходів, що може стимулювати їхній інтерес до технічного навчання.

Нарешті, мультимедіа може допомогти учням зробити навчання більш доступним та зрозумілим для всіх. Використання різних форматів мультимедіа, таких як відео, зображення та звук, може допомогти учням з різними рівнями сприйняття інформації зрозуміти складні технічні процеси та концепції.

Усі ці фактори підкреслюють важливість використання мультимедіа на уроках трудового навчання для розвитку технічного мислення та креативності учнів. Вчителі можуть використовувати різні інтерактивні мультимедійні ресурси, щоб забезпечити максимальну взаємодію між учнями та забезпечити їхній активний розвиток. Погодимось зі В. Шкляр, що викладач, котрий «веде заняття за допомогою мультимедійного проектора, електронної дошки та комп'ютера, використовує на уроці та під час підготовки до нього ресурси Інтернет, має якісні переваги перед колегою, який користується «крейдяною технологією» [5].

Одним із засобів ефективного використання мультимедіа на уроках трудового навчання є використання відео та аудіоматеріалів. Відеоматеріали можуть стати важливим інструментом для показу реальних технічних процесів,

аудіоматеріали ж можуть допомогти учням зосередитися на процесі навчання та зрозуміти складні концепції.

Крім того, мультимедіа можна використовувати для проведення інтерактивних досліджень та експериментів. Наприклад, вчителі можуть використовувати комп'ютерні програми для створення віртуальних механізмів, що дозволяють учням вивчати їх у деталях та вдосконалювати їх за потребою.

Також, мультимедіа можна використовувати для створення мультимедійних презентацій, що дозволяють вчителям показати важливі концепції та процеси у доступній та зрозумілій формі. Учні можуть також використовувати мультимедіа для створення власних проєктів та презентацій, що дозволяє їм виразити свою креативність та досліджувати технічні процеси в реальному часі.

Усі ці методи використання мультимедіа дозволяють вчителям та учням розвивати технічне мислення, креативність та інтерес до навчання. Використання мультимедіа на уроках трудового навчання стає все більш популярним у світі, тому що це ефективний спосіб забезпечити якісну та доступну освіту для всіх учнів.

Отже, використання мультимедіа на уроках трудового навчання може бути дуже ефективним інструментом для розвитку технічного мислення учнів. Використання мультимедіа дозволяє вчителям створювати динамічні уроки, які стимулюють інтерес та мотивацію учнів до вивчення технічних процесів. Крім того, мультимедіа може забезпечити учням можливість зануритися в технічний світ, досліджуючи технічні процеси та механізми, які вони можуть досліджувати і вдосконалювати у майбутньому. Тому, використання мультимедіа на уроках трудового навчання - це один із способів, які можуть допомогти зробити навчання більш ефективним та захоплюючим для учнів.

Список використаних джерел:

1. Великдан Ю.В., Литвин А.Ф. Інноваційні та інформаційні технології навчання у процесі удосконалення професійної підготовки майбутніх вчителів трудового навчання та технологій у закладах вищої освіти. *Професійна підготовка сучасного вчителя трудового навчання та технологій* : колективна монографія / за ред. С. М. Ящука. Умань, 2019. С. 85-105.

2. Вільям М.Ю, Технічне мислення як необхідна умова розвитку технічної творчості школярів. *Фізика. Математика. Комп'ютерні науки. Статистика. Освітні вимірювання. Технології. Навчання*: тези доп. учасників Всеукраїнської науково-практичної конференції студентів та молодих науковців, м. Кропивницький, 2017. URL: <http://surl.li/fxzjm> (дата звернення: 28.03.2023).

3. Гончаренко С. У. Український педагогічний енциклопедичний словник. Видання друге, доповнене і виправлене. Рівне: Волинські обереги, 2011. 522 с.

4. Мультимедійні системи як засоби інтерактивного навчання: посібник/ав.: Жалдак М. І., Шут М. І., Жук Ю. О., Дементієвська Н. П., Пінчук

О. П., Соколюк О. М., Соколов П. К. / За редакцією: Жука Ю. О. Київ, 2012. 112 с.

5. Шкляр В. М. ІКТ – освіта без кордонів. модернізація освіти в умовах інформатизації суспільства. *Science Rise. Pedagogical Education*. 2016. No 1 (5). С. 42–47. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/texc_2016_1%285%29__10 (дата звернення: 27.03.2023).

ОЛЬГА НАЗАРОВА

Хмельницький національний університет

РОЗВИТОК ТЕХНІЧНОЇ ТВОРЧОСТІ В УЧНІВ СТАРШИХ КЛАСІВ НА УРОКАХ ТРУДОВОГО НАВЧАННЯ

Креативність старшокласників на уроці трудового навчання є виразною характеристикою творчої особистості. Розвиток творчих здібностей учнів стоїть на найпершому місці, оскільки у школярів значно більше можливостей засвоювати навчальний матеріал як в звичайній, так і в нестандартній ситуації. Під творчістю розуміється планомірна діяльність людини, яка спрямована на створення нового з метою вдосконалення засобів праці, технічних процесів, робочих планів отримуючи при цьому естетичне задоволення від почутого, побаченого й пережитого. На думку таких науковців, як І. Веремійчик, О. Митник, О. Жорник, Т. Довги, О.Хохліни, В. Паламарчук, С. Рудаківської, В. Хорунжого, О. Шарко та ін., творча діяльність дітей характеризується тими самими закономірностями, що й творча діяльність дорослих людей, а саме:

а) все, що створюється дітьми, незалежно від суспільного значення наслідків праці, є результатом копіткої напруженої діяльності;

б) творча діяльність дітей наближується до творчої діяльності дорослих і за значенням у процесі її основних психічних компонентів;

в) творча діяльність дітей характеризується тими самими станами, що й творча діяльність дорослих.

Навчальний предмет «Трудове навчання» тісно пов'язаний з технічною творчістю учнів так як це предмет творчий, то при його вивченні потрібно сконцентрувати увагу на розвиток ініціативи, пошук і засвоєння змісту навчального матеріалу, створення реальних умов для реалізації індивідуальних здібностей старшокласників. Адже саме у творчій діяльності народжуються нові ідеї та виникає атмосфера співробітництва.

Як зазначає В. Мельничук, створення і функціонування ефективних форм технічної творчості учнів пов'язане з певними проблемами, які можна розділити на п'ять груп:

1-ша група організаційно-методичного характеру:

- технічна творчість учнів не знайшла належного місця в системі навчально-виховного процесу;

- технічна творчість часто не підпорядкована конкретним завданням комплексної підготовки учнівської молоді та має абстрактний характер, не визначена її цільова функція в загальній системі виховання, зміст роботи;
- відсутні методичні рекомендації щодо технічної творчості учнів, які відображають специфіку і особливості її організації в нових соціально-економічних умовах;
- відсутні науково обґрунтовані програми методичної підготовки до творчої діяльності учнів;
- недостатньо використовуються соціально-економічні можливості технічної творчості школярів.

2-га група технічні проблеми:

- відсутня матеріально-технічна база для виконання комплексу творчих робіт на належному технічному, технологічному, естетичному й організаційному рівнях;
- не розв'язане питання централізованого забезпечення сільських середніх загальноосвітніх шкіл матеріалами, комплектуючими виробами, інструментами, обладнанням для технічної творчості учнів.

3-тя група фінансові проблеми:

- не передбачено фінансування на потреби технічної творчості учнів по лінії МОН молодьспорту України;
- в умовах становлення ринкової економіки практично зникла допомога базових підприємств матеріалами та комплектуючими виробами.

4-та група правові проблеми:

- не розроблено положення про конструкторську, дослідну і творчу роботу в сільських середніх загальноосвітніх школах в умовах ринкової економіки, а також положення про базове підприємство;
- не передбачено пільги для абітурієнтів вищих закладів освіти, які брали активну участь у технічній творчості.

5-та група суб'єктивні фактори:

- бракує вчителів, які бажають в умовах економічної скрути вдосконалювати форми технічної творчості учнів, очолювати експериментально-конструкторські бюро;
- відсутній досвід організації технічної творчості дітей в умовах ринкової економіки;
- участь учителів у експериментально-конструкторській роботі, керівництві гуртками технічної творчості не є наразі обов'язковим компонентом їхньої професійної діяльності.

Отже, задля досягнень в технічній творчості учнів старших класів на уроках Трудового навчання потрібно акцентувати увагу на розвитку творчого і критичного мислення, вмінні здійснювати аналіз та оцінку технологічних карток, об'єктів, засобів та матеріалів, формувати в учнів навички та вміння з вирішення задач проектно-технологічної діяльності та розвивати творчий підхід до вирішення технологічних завдань.

Список використаних джерел

1. Хорунжий В. І. Практикум у навчальних майстернях з методики трудового навчання. – Тернопіль : Астон, 2001. – 220 с.
2. Основи теорії технологічної освіти : навчальний посібник / С.І. Ткачук, О.М. Коберник // Умань: Видавничо-поліграфічний центр «Візаві», 2014. – 304 с.
3. Веремійчик І. М. Методика трудового навчання в початковій школі : навчальний посібник / І.М. Веремійчик. – Тернопіль : Мальва – ОСО, 2004. – 276 с.
4. Технічна творчість учнів основної школи у процесі проектної і технологічної діяльності: навчально – методичний посібник/ Тарара А.М.– К. : Педагогічна думка, 2014.– 134 с.

Ярослав Нижник

Науковий керівник: к.тех.н., доцент Орлова О.М.

Уманський державний педагогічний університет імені Павла Тичини

ФОРМУВАННЯ ТЕХНІЧНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ УЧНІВ У ПРОЦЕСІ ПРОЕКТНО – ТЕХНОЛОГІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ НА УРОКАХ ТРУДОВОГО НАВЧАННЯ.

Аналіз останніх досліджень і публікацій підтверджує, що переважна більшість науковців, педагогів, освітян-практиків дотримуються думки, щодо необхідності формування сукупності компетентностей в учнів під час навчання у закладах загальної середньої освіти. Однією з таких компетентностей є технічна компетентність, яка є ключовою на уроках трудового навчання в школі. Зосереджується увага на варіативності, як основній складовій освітнього процесу з учнями в реалізації методу проектів на заняттях трудового навчання в закладах загальної середньої освіти. Процес проектного підходу сприяє не лише формуванню цілісної системи знань та вмінь, а й розвиває увагу, пам'ять, творчих здібностей.

Освітній простір в Україні певний час оперує поняттями компетентності в тому сенсі, який щорічно пропонують європейські країни. Існує окремий досвід впровадження компетентнісного підходу в рамках сучасних міжнародних проектів, що здійснюються багатьма вітчизняними дослідниками. [2]

Перспективний розвиток України залежить від висококваліфікованих майбутніх педагогів, тому перед закладами вищої освіти ставлять нові високі вимоги щодо удосконалення освітнього процесу. Це зумовлено переходом на Нову українську школу, яка встановлює чіткі вимоги до здійснення якісної професійної підготовки майбутнього педагога. Успішна реалізація мети Концепції «Нова українська школа» залежить від рівня професіоналізму, досвіду, компетентності та педагогічної майстерності майбутнього вчителя закладу середньої освіти. Науковець О. Торубара зосереджує увагу на

модернізації змісту освітнього процесу підготовки майбутнього вчителя, що повинен відповідати основним завданням щодо формування ключових компетентностей у здобувачів освіти. У зв'язку із чим у професійній підготовці майбутніх учителів необхідно забезпечити їхню готовність до реалізації компетентнісного підходу в освітньому процесі [5, с. 421].

Побудова освітнього процесу підготовки майбутнього вчителя в закладі вищої освіти повинна враховувати вирішення педагогічної проблеми щодо формування ключової технічної компетентності як елемента готовності вчителя трудового навчання та технологій до праці в закладах середньої освіти, а саме: здійснювати діяльність з формування в учнів знань про конструкційні матеріали та технології добування й обробку. Слушною є позиція, що вимоги, які висувають до технічної підготовки майбутніх фахівців, мають містити більш широкий спектр і обсяг технічних та технологічних знань і навичок, пов'язаних з рівнем їхньої технічної освіти [3, с. 278].

Для визначення поняття «технічна компетентність» слід врахувати позицію науковця О. Коберника, що сформована компетентність – це інтегрована особистісна якість людини, що формується на етапі навчання, остаточно оформлюється і розвивається під час практичної діяльності та забезпечує компетентнісний підхід до вирішення професійних завдань [2, с. 67]. Дослідник В. Ягупов під поняттям «компетентність» розуміє певну теоретичну та практичну підготовленість, інтелектуальну, діяльнісну і суб'єктивну здатність із наявним позитивним ставленням і сформованими якостями особистості з відповідною їй готовністю до певного виду діяльності.

В сучасних педагогічних дослідженнях зосереджується увага на обговоренні проекту нової сучасної програми з трудового навчання, в якій робляться спроби привести зміст трудового навчання у відповідність до існуючих умов освітнього процесу в Новій українській школі: матеріально-технічного забезпечення учбових майстерень; регіональних особливостей навчання здобувачів закладів загальної середньої освіти; можливостей реалізації сучасних інноваційних технологій навчання; особливостей індивідуальних запитів учнів та можливостей їх реалізації в умовах дистанційного навчання у зв'язку з продовженням карантинних умов; забезпечення процесу трудового навчання педагогічними кадрами та навчально-допоміжним персоналом; забезпеченням якісних інтернет ресурсів у найбільш віддалених населених пунктах України. [1, с. 2] А це, в свою чергу, вимагає розроблення відповідної методики, перегляду деяких важливих питань проведення уроків трудового навчання.

Провідним напрямом реалізації нового змісту трудового навчання у закладах загальної середньої освіти, відповідно до оновленої навчальної програми, Концепції Нової української школи, Закону України «Про освіту» та інших, є проектна діяльність, яка інтегрує всі види сучасної діяльності людини: від появи творчого задуму до реалізації готового продукту. [7] Важливою умовою у публікаціях українських вчених А. Дубасенюк, Н. Нічкало, В. Савченко, Т. Сорочан, В. Ягупова та інших

виступає компетентнісний підхід в освітній діяльності. Розробці проблем забезпечення якості трудового навчання та підготовки кваліфікованих педагогічних кадрів та навчально допоміжного персоналу на компетентнісній основі у своїх дослідженнях приділяли увагу вітчизняні та зарубіжні дослідники: Н. Боринець, В. Бербець, О. Коберник, В. Мадзігон, Л. Оршанський, В. Сидоренко, В. Стешенко, Г. Терещук.[8]

Реформування української системи освіти відбувається у відповідності до світових тенденцій, які встановлюють пріоритет творчого розвитку, критичного мислення, компетентностей особистості над традиційним вивченням знань і вмінь.

Вчитель не стільки контролює вивчення і відтворення учнем певних знань і відповідних вмінь, а допомагає і підтримує його у процесі засвоєння і застосування нових знань на практиці з урахуванням його особистих здібностей та природних нахилів.

Відповідно до цього змінюються традиційні підходи до змісту освіти, і зокрема, в трудовому навчанні учнів. Так, сучасний розвиток суспільства та виробництва потребує не лише навчати учнів запам'ятовувати і відтворювати техніко-технологічні знання та прийоми роботи інструментом, а й застосовувати такі знання та вміння на практиці – через розв'язання творчих завдань (виконання навчальних і творчих проєктів), формування відповідного досвіду.

Реалізація такої моделі забезпечується змістом трудового навчання учнів.

Трудове навчання — загальноосвітній предмет, який становить основу предметного наповнення освітньої галузі “Технологія”.

Зміст навчальної програми орієнтовано на формування в учнів ключових і предметних технічних компетентностей, які покликані наблизити процес трудового навчання до життєвих потреб учня, його інтересів та природних здібностей, це знання, уміння і навички у комплексі із сформованою життєвою позицією учня.

Головна мета трудового навчання – формування технологічно грамотної особистості, підготовленої до життя і активної трудової діяльності в умовах сучасного високотехнологічного, технічного, інформаційного суспільства.

На уроках трудового навчання учні на політехнічній основі оволодівають системою техніко-технологічних та економічних, технічних знань, набувають умінь і навичок самостійної роботи з різними матеріалами, використовуючи практично інструменти, пристосування і прилади, в них формується відповідальне ставлення до процесу праці та її результатів. Усі ці якості мають безпосереднє значення для подальшого вибору учнем своєї майбутньої професії.

При виборі учнем майбутньої професії в школі важлива роль належить учителю трудового навчання. Його загально - технічна спрямованість дозволяє орієнтуватися в загальних закономірностях влаштування та застосування технічних об'єктів, розуміти перспективи та шляхи технічного прогресу в різних сферах виробництва. Одним із завдань змісту трудового навчання є створення

умов для професійного самовизначення, обґрунтованого вибору професії з урахуванням власних здібностей, уподобань та інтересів учнів.

Уроки трудового навчання дають можливість ознайомити учнів з багатьма професіями, виховати інтерес до них та вибрати одну з них в залежності до своїх вподобань та нахилів. Цінність уроків праці полягає в тому, що школярі не тільки одержують певні знання, але в процесі створення конкретних об'єктів праці, які мають корисну значимість, здобувають спеціальні вміння й навички, пробують свої сили в практичній діяльності, розвивають професійні інтереси й здібності. Перед кожним уроком необхідно ставити такі завдання та організувати роботу на уроці, так, щоб виник стійкий інтерес до вибору професії. [5]

Для цього необхідно підбирати такі завдання та вироби, які відповідають нахилам та здібностям школярів і є їм цікаві, в такому разі процес засвоєння знань, формування вмінь та навичок відбувається ефективно та продуктивно.

Під час занять необхідно використовувати такі форми й методи діяльності, які забезпечують найбільшу активність і самостійність учнів в оволодінні знаннями й особливо трудовими вміннями. До них відносяться виконання проектів, лабораторних та практичних робіт, екскурсії на виробництво, що включають у себе самостійні спостереження, досліди, аналізи, розрахунки, рішення виробничих завдань, безпосередньо продуктивна праця.

Необхідно знайомити учнів не тільки із професіями, але й з економікою, організацією, технікою й технологією виробництва, шляхами освоєння професій.

Запровадження методу проектів на уроках трудового навчання дає змогу орієнтувати учнів на більший спектр професій та спрямовувати їх на самостійну роботу та вибір професії. Під час складання проекту діти оцінюють свої здібності з тими, які, наприклад, необхідні інженеру, проектувальнику та виконавцю, спостерігаючи та аналізуючи досягнення учнів можна судити про його нахили до того чи іншого виду діяльності.

Метод проектів спрямований не на просте оволодіння деякою сумою знань, чи навіть їх системою, а на розвиток умінь вирішувати проблеми, показувати практичне використання знань. В основі методу проектів знаходиться розвиток пізнавальних навичок школярів, умінь самостійно конструювати свої знання.

Метод проектів дає можливість в стінах школи формувати життєві компетентності, творчу особистість, пробуджує і розвиває в дитині таланти, дає можливість дітям осмислено застосовувати свої знання, реалізує їх соціальні потреби, формує мотивацію до навчання. [4]

При проектуванні слід враховувати вікові та психологічні особливості учнів бо зрозуміло, що бачити, як роблять інші і робити самому – речі абсолютно різні.

Проектна діяльність дозволяє розширити мету і завдання уроків, змінити їх форму. Уроки - проекти дають можливість зняти перевантаження з учнів. Цікава робота, якою є проектна діяльність, не викликає напруження розумових процесів дітей, а це означає, що проекти можна вважати технологіями, які зберігають здоров'я. Використання цього метода має свою специфіку: всі етапи підготовки і планування учні здійснюють разом з учителем.

Поняття «технічна компетентність учителя трудового навчання та технології» охоплює опанування профільних знань, формування вмінь та набуття навиків. А сутність зазначеного поняття із врахуванням вимог Нової української школи полягає в набутті знань про конструкційні матеріали, їхні властивості (технологічні, механічні, фізичні, гігієнічні) та можливість їх використання, технології добування та процеси обробки (ручний, механічний). Засвоєння знань передуює формуванню вмінь щодо добору конструкційних матеріалів; навичок конструювати вироби враховуючи особливості матеріалів, здійснювати економічний обрахунок під час підбору матеріалів для проекту, підбір способу обробки конструкційних матеріалів з послідовністю технологічних операцій; використовувати вторинні матеріали та застосовувати творчі здібності під час освітнього процесу у закладах середньої освіти. [6]

Формування технічної компетентності у майбутнього вчителя трудового навчання та технології буде ідеальним результатом професійної підготовки. Доведено необхідність підготовки такого майбутнього педагога, що опанує необхідні знання про конструкційні матеріали, уміння конструювати вироби; враховуючи властивості матеріалів, зможе здійснювати економічний обрахунок під час підбору матеріалів для проекту та успішно сформувати власні технічні навички.

Список використаних джерел

1. Державний стандарт базової і повної загальної середньої освіти. [Електронний ресурс]: Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua>. Заголовок з екрана.
2. Компетентнісний підхід у професійній підготовці майбутніх учителів технологій: кол. монографія. Умань, 2007. 280 с.
3. Корець О. М. Роль фізико-математичних дисциплін у формуванні технічної компетентності майбутніх учителів технологій. Кам'янець-Подільський, 2014. Вип. 20. С. 277–279. Сидоренко В. К. Проектно-технологічний підхід як основа оновлення змісту трудового навчання школярів / В.К. Сидоренко // Трудова підготовка в закладах освіти. – 2007. - №1. – С. 41-44.
4. Сидоренко В. К. Концепція технологічної освіти учнів загальноосвітніх закладів України (проект)/ В. К. Сидоренко, О. М. Коберник // Трудова підготовка в закладах освіти. – 2010. – № 6.
5. Торубара О. М. Особливості професійної підготовки майбутніх учителів в умовах сьогодення. Проблеми підготовки сучасного вчителя. Умань, 2017. Вип. 15. С. 418–425.
6. Рябець С. І. Про один з підходів визначення міжпредметних зв'язків як засобу формування у студентів компетентності в галузі природничих наук, техніці і технологіях. Педагогічна освіта: теорія і практика. 2021. Вип. 30. С. 251–261.

7. Гаргін В.В. Застосування методу проєктів у процесі трудової підготовки учнів. Збірник наукових праць «Педагогіка та психологія». Вип. 56. Харків, 2017. С. 186–194

Євгенія Огійко

Полтавський національний педагогічний університет імені .Г. Короленка

ФОРМУВАННЯ ДИЗАЙНЕРСЬКИХ НАВИЧОК У СТУДЕНТІВ З УРАХУВАННЯМ РЕГІОНАЛЬНОГО КОНТЕКСТУ

У сучасному світі дизайнерські навички стають все більш важливими у будь-якій сфері життя. Студенти, які вивчають дизайн, повинні мати не тільки базові знання та навички, але і розвинену творчість та чуття до прекрасного. Однак, розвиток дизайнерських навичок у студентів повинен відбуватися з урахуванням регіонального контексту.

Регіональний контекст є важливим фактором в розвитку дизайнерських навичок у студентів, оскільки він визначає особливості місцевої культури та традицій, які можуть бути використані в дизайні. Наприклад, студенти, які вивчають дизайн в місцях з багатою національною спадщиною, можуть використовувати ці традиції у своїх роботах та дизайнах, надаючи їм унікальний характер та відображаючи культурну спадщину місцевого населення.

Для формування дизайнерських навичок у студентів з урахуванням регіонального контексту, необхідно забезпечити їх можливість ознайомитися з місцевою культурою та традиціями, а також проводити практичні заняття та проєкти з використанням елементів місцевої культури. Наприклад, студенти можуть створювати дизайн-проєкти з використанням національних візерунків або кольорів, що є традиційними для певної місцевості.

Окрім того, для ефективного формування дизайнерських навичок студентів з урахуванням регіонального контексту необхідно використовувати сучасні технології та програмні засоби, які дозволяють студентам реалізовувати свої творчі ідеї та розвивати навички роботи з графічними редакторами, відео- та аудіомонтажерами. Наприклад, можна використовувати програмні продукти, такі як Adobe Photoshop, Illustrator, InDesign, Adobe Premiere Pro, Adobe After Effects та інші, які дозволяють студентам створювати дизайн-проєкти, візуалізації, анімацію, монтаж відео та звуку тощо. Крім того, для формування навичок роботи з Інтернетом та соціальними мережами можна використовувати спеціальні курси та тренінги, які дозволяють студентам оволодіти необхідними компетенціями в цій сфері [1].

В сучасному світі дизайн має велике значення в різних сферах діяльності, включаючи бізнес, мистецтво, промисловість та інші. У зв'язку з цим, формування дизайнерських навичок стає важливим елементом в освіті, зокрема, у вищих навчальних закладах. Однак, для досягнення успіху в цій галузі, необхідно мати належні знання та навички, а також урахувати регіональний контекст.

У Полтавській області існує багато підприємств, які працюють в галузі дизайну та мають високий рівень професіоналізму. Тому для студентів важливо знати специфіку цього регіону, його культурні особливості та традиції. Крім того, студентам необхідно володіти сучасними технологіями та програмним забезпеченням для розробки проектів з дизайну, а також бути здатними до комунікації з клієнтами та виконавцями проектів.

Для досягнення цих цілей, викладачі повинні розробляти програми навчання, які включають в себе регіональний аспект, сучасні технології та практичну роботу з програмним забезпеченням. Крім того, університети та інші навчальні заклади можуть проводити семінари та майстер-класи з професіоналами дизайну з Полтавської області для обміну досвідом та взаємного навчання.

У результаті, студенти зможуть виробити навички, необхідні для успішного розвитку в галузі дизайну з урахуванням регіонального контексту та забезпечення високої конкурентоспроможності на ринку праці. Крім того, використання сучасних технологій та програмних засобів сприяє підвищенню інтерактивності та практичності навчального процесу, дозволяючи студентам отримати практичний досвід у роботі з різноманітними інструментами та технологіями.

Зокрема, використання 3D-моделювання, комп'ютерного проектування та візуалізації дозволяє студентам поглибити свої знання та вміння у створенні дизайну відповідно до регіонального контексту. Також важливим елементом формування дизайнерських навичок є розробка веб-сайтів та графічних інтерфейсів, що забезпечує здатність студентів до проектування та розробки інтерактивних продуктів, спрямованих на розвиток регіону та задоволення його потреб [2].

Таким чином, формування дизайнерських навичок у студентів з урахуванням регіонального контексту важливе для їх успішної кар'єри в галузі дизайну. Використання сучасних технологій та програмних засобів допомагає забезпечити ефективність навчального процесу та дозволяє студентам отримати практичний досвід у роботі з різноманітними інструментами та технологіями.

Нижче наведені практичні приклади формування дизайнерських навичок студентів з урахуванням регіонального контексту в Полтавській області:

1. Організація творчих майстерень та лекторіїв з відомими дизайнерами Полтавщини. Це дозволить студентам отримати практичний досвід роботи з майстром своєї справи, а також зрозуміти, які елементи дизайну можуть бути використані в регіональному контексті.

2. Використання регіональних елементів в дизайні місцевих культурних заходів. Студенти можуть приймати участь у розробці логотипів, афіш, програм та інших матеріалів для фестивалів, концертів та інших подій в Полтавській області.

3. Розробка дизайну веб-сайтів та мобільних додатків для місцевих підприємств та організацій. Студенти можуть навчитися використовувати сучасні технології та програмні засоби для розробки дизайну, що відповідає

потребам регіонального бізнесу.

4. Участь у конкурсах на кращий дизайн місцевих продуктів та брендів. Це надасть студентам можливість проявити свої творчі здібності та досвід у розробці дизайну з урахуванням потреб регіонального ринку.

5. Створення студентських дизайн-студій, де студенти можуть співпрацювати між собою, обмінюватися досвідом та створювати спільні проекти, що відповідають потребам регіонального контексту [3].

Отже, у сучасному світі дизайн є необхідною складовою більшості галузей діяльності. Формування дизайнерських навичок студентів з урахуванням регіонального контексту є важливим завданням сучасної освіти. Це дозволяє підготувати висококваліфікованих спеціалістів, які зможуть успішно працювати в галузі дизайну, враховуючи особливості свого регіону та забезпечуючи високу конкурентоспроможність на ринку праці. Ефективне використання сучасних технологій та програмних засобів, практичне застосування знань у проектуванні та розробці дизайнерських рішень дозволяють студентам підвищувати свій професійний рівень та розвиватися як фахівці у галузі дизайну.

Список використаних джерел

1. Березіна Т. О. Формування дизайнерської компетентності майбутніх фахівців у вищих навчальних закладах на засадах інтердисциплінарності. *Освітологічний дискурс: електронне наукове фахове видання*. 2019. №4 (28). С. 8–20.

2. Маринова І. В. Формування дизайнерської компетентності учнів в умовах профільної освіти. *Професійна освіта: методологія, теорія та технології*. 2020. №1 (21). С. 120–126.

3. Стельмах О. І. Формування дизайнерської компетентності майбутніх вчителів технологій у процесі педагогічної практики. *Молодий вчений*. 2020. №8 (86). С. 108–110.

Дмитро Пахолук

Науковий керівник: д.пед.н., професор ТЕРЕЩУК А.І.

Уманський державний педагогічний університет імені Павла Тичини

ОРГАНІЗАЦІЯ ОСВІТНЬОГО СЕРЕДОВИЩА НА ОСНОВІ МОДЕЛЬНОЇ ПРОГРАМИ З ТЕХНОЛОГІЙ ДЛЯ 5-6 КЛАСІВ

Однією з провідних цінностей нової української школи є освітнє середовище, що задекларовано у змісті Державного стандарту базової середньої освіти [1]. Ефективне формування ключових компетентностей неможливе лише традиційними засобами, і зокрема, у межах *навчального процесу*.

У вітчизняній методиці трудового навчання, як галузі педагогічної науки, предметом дослідження вважають «навчальний процес», і, все що з ним пов'язано. Однак сьогодні, є потреба у розширенні цього предмету терміном

«освітнє середовище», яке більш сприятливе для запровадження особистісно-орієнтованого та компетентнісного навчання.

Тому серед наукових досліджень, пов'язаних зі створення освітнього або навчального середовища, провідними є роботи у яких охоплено різні напрямки цієї проблеми. Так, зокрема, у статтях В. Бикова, О. Соколюк, А. Терещука та інших дослідників, обґрунтовуються як теоретичні так і методичні аспекти створення освітнього середовища [2-4 та ін.].

Провідним засобом для створення освітнього середовища є модельна навчальна програма та здатність вчителя за її допомогою конструювати освітню траєкторію кожного учня, створюючи для цього навчальну програму предмету та відповідне календарно-тематичне панування занять.

Підготовка вчителя трудового навчання до занять відбувається з урахуванням відповідної модельної програми [4]. Розглянемо основні підходи у роботі вчителя за модельною програмою «Технології 5-6 класи».

За новим стандартом освітні цілі сформульовані у вигляді загальних і конкретних результатів навчання. Вчитель має лише змодельювати зміст навчання з урахуванням учнівських інтересів, особливостей шкільної майстерні, виробничого оточення, у якому перебуває заклад освіти, потреб громади тощо. Новим і незвичним для вчителя й закладу освіти, є те, що таких варіантів моделей реалізації технологічної освіти може бути багато. Тому предмет «Технології» в різних закладах і регіонах нашої країни за своїм змістовим наповненням може бути різним. Це дає змогу максимально враховувати можливості не лише закладу, а й інтереси та здібності учнів.

Моделюючи зміст технологічної освіти, вчитель може знаходити цікаві поєднання з іншими освітніми галузями. Так, до прикладу, цікавими доповненнями до предмету технології в реалізації вимог стандарту можуть стати інтегровані курси як-от: «Технології та мистецтво», STEM, «Фізика та техніка», та багато інших.

Однак не залежно від того, яку модель технологічної освіти обере вчитель або заклад освіти, завжди у фокусі цієї, творчо створеної моделі, мають бути результати навчання з технологічної освітньої галузі Державного стандарту базової середньої освіти. Ці результати вчителю треба простежувати в такій логічній послідовності: групи результатів навчання – загальні результати – конкретні результати – орієнтири для оцінювання. А далі очікувані результати навчання в модельній програмі – цілі на певному навчальному занятті або в системі таких занять.

Учитель може безпосередньо на занятті відстежувати та корегувати досягнення учнями результатів навчання. Розгляньмо приклад із загальним та конкретним результатом. Так, у групі результатів «Втілення задуму в готовий продукт за алгоритмом проектно-технологічної діяльності» є три загальних результати, і перший з них «Проектує особистісно і соціально значущий виріб [ТЕО 1.1]». Продовженням цього загального результату є конкретні, поміж яких, є такий: «Здійснює художнє конструювання виробу з використанням методів

проектування [6 ТЕО 1.1.4]». Для цього конкретного результату є такі орієнтири, за якими вчитель оцінюватиме цей результат:

1) «Здійснює пошук та обирає моделі-аналоги відповідно до запланованого об'єкта проектування» [6 ТЕО 1.1.4-1].

2) «Обговорює ідеї, конструктивно взаємодіє з іншими особами у процесі комбінування власної моделі на основі аналізу найкращих ознак моделей-аналогів» [6 ТЕО 1.1.4-2].

3) «Застосовує методи проектування відповідно до індивідуальних здібностей та власних інтересів з метою втілення творчих ідей в конструкції виробу [6 ТЕО 1.1.4-3]».

4) «Продукує та відображає творчий задум у зручній формі [6 ТЕО 1.1.4-4]».

На основі вказаних орієнтирів вчитель планує тему заняття та відповідні цілі й завдання уроку або ті питання, які потрібно розв'язати у спільній взаємодії з учнівським колективом.

Зважаючи на вище згадані орієнтири та обов'язково зіставляючи їх із загальними й конкретними результатами галузі, можна скласти перелік цілей для навчальних занять (уроків) з тем: «Художнє конструювання виробу», «Методи проектування», «Моделі-аналоги об'єкту проектування, їх аналіз» тощо:

1) використовуючи інформаційні джерела знайти інформацію на основі визначених завдань проекту [6 ТЕО 1.1.4-1];

2) з'ясувати, що таке модель-аналог, яке її призначення;

3) знайти й відібрати моделі-аналоги для об'єкту проектування;

4) скомбінувати виріб на основі аналізу знайдених конструкцій моделей-аналогів [6 ТЕО 1.1.4-2];

5) з'ясувати, що таке метод проектування, для чого він потрібен;

6) сконструювати власний виріб, використовуючи методи проектування: мозковий штурм, метод комбінування та ін. [6 ТЕО 1.1.4-3]

Із наведеної схеми та прикладів видно, що індекси допомагають відстежувати як загальні так і конкретні результати на всіх рівнях змісту технологічної освіти: від держстандарту і модельної програми та навчальної програми до календарно-тематичного планування і цілей та завдань заняття.

Список використаних джерел

1. Державний стандарт базової середньої освіти від 30 вересня 2020 р. № 898. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/898-2020-%D0%BF#n16>

2. Биков В. Ю. Теоретико-методологічні засади моделювання навчального середовища педагогічних систем / В. Ю. Биков // Інформаційні технології і засоби навчання: збірник наукових праць. – Київ: Атіка, 2005. С. 5-15

3. Соколюк О. Середовища навчання для реалізації навчального процесу з природничо-математичних дисциплін у старшій школі /Олександра Соколюк // Наукові записки. Серія: Проблеми методики фізико-математичної і технологічної освіти. Вип. 7. URL: file:///tmp/mozilla_debian0/238-457-1-SM.pdf

4. Терещук А. І., Гащак В. М., Абрамова О. В., Павич Н. М. Технології. 5-6 класи. Методика організації освітнього середовища. Навчально-методичний посібник. Чернівці : Букрек, 2021. 168 с.

Анна Подаляко

Полтавський національний педагогічний університет імені .Г. Короленка

РОЗВИТОК ТРУДОВИХ НАВИЧОК ЧЕРЕЗ ВИКОРИСТАННЯ ІНФОРМАЦІЙНО-КОМУНІКАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ НА УРОКАХ ТРУДОВОГО НАВЧАННЯ

Розвиток трудових навичок учнів є одним з важливих завдань сучасної освіти, а використання інформаційно-комунікаційних технологій на уроках трудового навчання може бути дієвим інструментом у досягненні цієї мети. Використання ІКТ дозволяє учням активно працювати з інформацією, розвивати навички самостійного пошуку та аналізу інформації, а також сприяє формуванню навичок роботи з комп'ютером та використання різних програмних засобів.

Окрім того, за допомогою ІКТ можна здійснювати візуалізацію процесів та об'єктів, що розширює можливості учнів у розумінні принципів роботи різноманітних технічних засобів та механізмів. Застосування відеоінструкцій, мультимедійних презентацій, відео- та аудіоматеріалів сприяє вивченню нового матеріалу у більш зрозумілій та доступній формі.

Також, використання ІКТ на уроках трудового навчання сприяє формуванню навичок роботи в команді, розвитку комунікативних та організаційних здібностей, оскільки багато завдань можуть бути розв'язані лише в колективному співробітництві [1].

Інтеграція інформаційно-комунікаційних технологій у процес навчання трудових навичок сприяє формуванню компетентної молоді, готової до ефективної роботи у сучасному світі, де інформаційні технології мають визначальну роль у всіх сферах життя.

Одним з ключових факторів, який впливає на розвиток трудових навичок, є практичний досвід. Інформаційно-комунікаційні технології можуть допомогти учням отримати практичний досвід через віртуальні симуляції та інтерактивні тренажери. Наприклад, на уроках трудового навчання можуть використовуватися комп'ютерні програми, які дозволяють учням моделювати процес виробництва та виконувати віртуальну монтажну роботу. Це дозволяє учням отримати практичний досвід та відчувати себе в ролі робітника.

Іншим важливим аспектом є розвиток творчого мислення та проблемного мислення. Інформаційно-комунікаційні технології дозволяють створювати інтерактивні ситуації, які вимагають від учнів активної участі та пошуку креативних рішень. Наприклад, учні можуть розробляти власні проекти з використанням 3D-моделювання або відеомонтажу, що сприяє розвитку їхнього творчого потенціалу та проблемного мислення.

Практичний досвід розвитку трудових навичок через використання інформаційно-комунікаційних технологій на уроках трудового навчання може бути досить різноманітним і залежати від конкретних умов навчального закладу та наявності необхідних ресурсів.

Одним з можливих прикладів використання ІКТ на уроках трудового навчання є розробка веб-сайту або блогу учнями з висвітленням власних проєктів та результатів роботи. Це дозволяє учням не лише продемонструвати свої здібності та досягнення, але й розвинути вміння самостійно працювати з інформацією та ефективно комунікувати свої ідеї.

Іншим прикладом може бути використання різних програм для моделювання та проєктування виробів. Учні можуть створювати 3D-моделі своїх проєктів, використовуючи спеціальні програми, і тим самим розвивати вміння працювати з цифровими технологіями та візуалізації своїх ідей [3].

Також можна використовувати відеоуроки та онлайн-курси з певних тем, що допоможуть учням зрозуміти особливості виробничих процесів та набути нових знань та вмінь.

Важливим аспектом використання ІКТ на уроках трудового навчання є також забезпечення безпеки та охорони праці. Учні можуть використовувати спеціальні програми для імітації робочих ситуацій та навчатися правильно виконувати роботу без небезпеки для здоров'я та життя.

Ще одним важливим аспектом розвитку трудових навичок за допомогою ІКТ є використання відеоуроків та онлайн-курсів. Такі матеріали можуть бути корисними для поглиблення знань у певній сфері, розширення практичних навичок та розвитку творчих здібностей учнів. Онлайн-курси можуть містити інтерактивні завдання та тести, що сприяють підвищенню зацікавленості учнів у навчальному процесі [2].

Крім того, з використанням ІКТ можна створювати проєкти та виконувати дослідження в обраній сфері. Важливою складовою таких проєктів є комунікація та співпраця між учнями, які можуть використовувати онлайн-інструменти для обговорення своїх ідей та обміну досвідом.

Також, на уроках трудового навчання можна використовувати 3D-моделювання та прототипування за допомогою спеціальних програм. Це дає змогу учням розвивати просторове мислення, творчі здібності та практичні навички вирішення технічних задач.

У загальному, використання ІКТ на уроках трудового навчання може значно покращити якість навчання та сприяти розвитку трудових навичок учнів. Важливо, щоб вчителі були відкриті до використання сучасних технологій та мали необхідні знання та навички для їх ефективного використання.

Список використаних джерел

1. Бабій І. М. Використання ІКТ на уроках трудового навчання як засіб підвищення ефективності навчального процесу. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету*. Серія «Педагогіка і психологія». 2016. №16(1). С. 127–130.

2. Гавриш О. О. Формування трудових навичок засобами інформаційно-комунікаційних технологій на уроках трудового навчання в початкових класах. *Інформаційні технології і засоби навчання*. 2019. №70(6). С. 163–174.

3. Клименко Н. В. Використання ІКТ на уроках трудового навчання як засіб розвитку творчих здібностей учнів. *Науковий вісник Миколаївського державного університету імені В. О. Сухомлинського*. Серія: Педагогічні науки. 2018. №2(9). С. 68–73.

Станіслав Полтавець

Науковий керівник: к.тех.н., доцент Орлова О.М.

Уманський державний педагогічний університет імені Павла Тичини

ФОРМУВАННЯ ІНФОРМАЦІЙНОЇ КУЛЬТУРИ УЧНІВ У ПРОЦЕСІ ТРУДОВОГО НАВЧАННЯ

Інформацію завжди вважали важливою, невід’ємною складовою життя людини. Проте до середини ХХ ст. ця категорія не була об’єктом пильної громадської уваги та аналізу з точки зору її впливу на особистість і державу. Лише із входженням суспільства до нової соціальної стадії розвитку, коли економічне лідерство почало свідомо ототожнюватися з наукоємною продукцією, глибокими знаннями, вмінням швидко нарощувати професійний потенціал завдяки умілому опрацюванню інформаційних матеріалів, сформувалося принципово нове ставлення людства до інформації. З того часу її стали визнавати стратегічним ресурсом, що стоїть в одному ряду з природними, фінансовими, трудовими та іншими ресурсами розвитку суспільства і держави.[1]

Пріоритет інформації порівняно з іншими цінностями, набуття інформаційними ресурсами статусу стратегічних визначаються також тим, що в будь-якій сфері діяльності, зокрема економічній, політичній, соціальній, перевагу мають ті, хто володіє можливістю повного доступу до інформації та відповідними засобами її отримання, опрацювання, поширення і зберігання.

Першими, хто звернувся до питань сутності та формування інформаційної культури, були академік Української академії інформатики професор Є. Семенюк і доцент Харківської державної академії культури Є. Медведева. Є. Семенюк опублікував статті, присвячені, серед інших проблем інформації, й питанням інформаційної культури. Автор глибоко дослідив проблеми інформатизації суспільства, інформаційної та технологічної культури. Він також визначив поняття „інформаційна культура”. Є. Медведева запропонувала перейти від традиційної пропаганди бібліотечно бібліографічних знань серед читачів бібліотек до їх цілеспрямованого інформаційного навчання і виклала власну концепцію інформаційної освіти, що включала питання структурно змістових особливостей навчання користувачів бібліотек, підготовки відповідних педагогічних кадрів тощо. Згідно з цією пропозицією було створено пакет навчальних програм „Основи інформаційної культури” та „Інформаційна

культура спеціаліста” для рівнів бакалавра та спеціаліста вищих навчальних закладів неінформаційного профілю, в яких було визначено змістові межі найважливіших інформаційних знань, а також структурно-організаційні особливості навчання.[2]

В нових умовах стрімкого зростання обсягу інформації у світі йде переоцінка цінностей в освіті. Навички лічби, письма, читання, що становлять основу початкової освіти протягом багатьох століть, сьогодні все менше визнаються єдино важливими і достатніми для школи теперішнього і майбутнього. Зростає потреба у формуванні навичок роботи з інформацією.

Сьогодні висуває досить високі вимоги до особистості громадянина суспільства. І одним з важливих компонентів загальної культури людини є її інформаційна культура. Тому важливо формування інформаційної культури розпочинати з молодшого шкільного віку і навіть раніше, оскільки активне формування знань, умінь і навичок починається приблизно у чотирирічному віці.

Інформаційна культура може розглядатися як складова частина загальної культури, орієнтована на інформаційне забезпечення людської діяльності. Інформаційна культура відображає досягнуті рівні організації інформаційних процесів та ефективності створення, збирання, зберігання, опрацювання, подання і використання інформації, що забезпечують цілісне бачення світу, його моделювання, передбачення результатів рішень, які приймаються людиною.

Питання формування інформаційної культури студентів вищих навчальних закладів галузевого спрямування (майбутніх фахівців прикладного і декоративного мистецтва, офіцерів, аграріїв, економістів та філологів) предметно розглядаються в дисертаціях М. Близнюка [1], Г. Вишинської, О. Ільків, М. Коляди та А. Фінькова, О. Значенко, І. Смирнова, А. Столяревська [6] присвятили свої дослідження проблемі формування інформаційної культури майбутніх викладачів. Крім того, в Україні питання формування інформаційної культури особистості висвітлено в працях таких науковців, як Ю. Вобленко, Н. Джинчарадзе, О. Матвієнко, Л. Філіпової, А. Чачко [3,4] та ін.

У наш час, через стрімке збільшення обсягів інформації, шкільні посібники з будь-якого предмета не можуть вмістити всі наявні відомості. Більше того, інформація швидко застаріває, і не варто розраховувати на те, що набуті знання будуть актуальними упродовж кількох десятиліть, "багажем на все життя". Сьогодні важливо не стільки примусити учня зазубрити певний обсяг інформації, скільки навчити його самостійно набувати нові знання, використовуючи всю різноманітність інформаційних ресурсів, зокрема друковане слово, аудіо- та відео матеріали, електронні мережі. Курс з основ інформаційної культури має бути самостійним повноправним предметом шкільної програми. І викладати його повинні бібліотекарі як фахівці в галузі інформаційних ресурсів. Бібліотеки дають можливість повною мірою реалізувати зв'язок інформаційної теорії з практикою, наочно показати результати ефективного розв'язання різних типів інформаційних завдань, відчути проблеми непідготовленого споживача інформації під час роботи з її реальними масивами.

Сьогодні в столітті бурхливого інформаційного прогресу і стрімких змін в галузі освіти нагальною потребою є формування та розвиток інформаційної культури та компетентності як учнів, так і вчителів. У цьому напрямі важливим джерелом нашого дослідження стали праці В. Бикова, Ю. Богачкова, С. Литвинової та багатьох інших вчених. Зокрема, С. Литвинова у своїх працях звертає увагу на такі ефективні засоби формування даної культури та компетентності суб'єктів освітнього процесу, як мережеві ресурси .[5]

М.І. Жалдак вважає, що найважливішими складовими інформаційної культури вчителя є: вміння визначати і формулювати цілі, здійснювати постановку задач, будувати інформаційні моделі процесів і явищ, що вивчаються, аналізувати інформаційні моделі за допомогою автоматизованих інформаційних систем та інтерпретувати отримані результати, передбачати можливі наслідки своїх рішень, використовувати сучасні інформаційно-комунікаційні технології. При цьому важливим є вміння впорядкування, систематизації, структурування даних і знань, розуміння суті інформаційного моделювання, способів подання даних і знань.[7]

Результати вивчення та аналізу шкільної практики, методичних і наукових джерел дозволив виокремити суперечності між недостатнім рівнем сформованості ІЦК педагогів і вихованців та об'єктивною необхідністю розвитку ключових компетентностей вчителів та учнів. У сучасних дослідженнях вчені зазначають, що подолати ці суперечності можливо лише за умови ефективного використання інформаційних засобів мережевих комунікацій. При цьому їх основною перевагою є інтерактивність, яка надає можливості для залучення учнівської молоді до якісних продуктивних дій з удосконалення знань, навичок, умінь, способів діяльності та сприяє створенню комфортних умов для навчання.[8]

Як показує практика, такий підхід є дієвим способом реалізації компетентнісного підходу в школі взагалі, та на уроках трудового навчання, зокрема. Це пов'язано з проектно-технологічною діяльністю учнів, яка є провідною на уроках трудового навчання і яку повинен організовувати вчитель на належному рівні.

Інформаційна культура майбутнього вчителя трудового навчання, як багатокомпонентне явище, формується як під час навчання, так і у повсякденній діяльності, в процесі передачі та отриманні нових знань, що означає постійну, неперервну самоосвіту. До її структури відносимо такі елементи: навички постановки професійних задач і вміння їх вирішення за допомогою інформаційних технологій; володіння методами інформаційного моделювання і вміння їх реалізації на основі алгоритмічних структур; навички роботи з комп'ютерними системами та вміння підбирати прикладне програмне забезпечення для розв'язання відповідних типів фахових задач; навички одержання результатів і вміння правильно інтерпретувати розв'язання практичних задач.

Учитель в своїй професійній діяльності широко використовує інформаційні технології, застосування яких забезпечує підвищення якості

вивчення трудового навчання. Також на допомогу сучасному вчителю приходять технічні засоби навчання до яких відносяться відеоматеріали, мультимедійні дошки та персональні комп'ютери. Завдяки ним педагогу надається можливість використовувати додатковий матеріал, підвищити якість наочності, цим самим збільшити мотивацію до навчання та прагнення до поглиблення знань і пізнання сучасного світу техніки та технологій.

Список використаної літератури

1. Близнюк М.М. Формування основ інформаційної культури у студентів вищих навчальних закладів прикладного та декоративного мистецтва: Автореф. дис... канд. пед. наук: 13. 00. 02 / Нац. пед. ун-т ім. М.П. Драгоманова. – К., 2001.– 20с

2. Медведєва Є.А. Визначення поняття інформації у точних і природничих науках // Вісн. Харк. держ. акад. культури: Зб. наук. пр. / ХДАК; Відп. ред. Н.М.Кушнарєнко. – Х.: ХДАК, 2001. – Вип. 7. – С. 100- 108. – Бібліогр.: 14 назв.

3. Ільків О.С. Формування інформаційної культури студентів аграрних закладів освіти I-II рівнів акредитації: Автореф. дис... канд. пед. наук: 13.00.04 / Нац. пед. ун-т ім. М.П. Драгоманова. – К., 2003.– 20 с.: мал.

4. Матвієнко О. Теоретико-методологічні підходи до розроблення концептуальних основ інформаційної освіти // Вісн. Кн. палати. – 2004. – №7. – С. 33-37.

5. Богачков Ю. М. Роль сучасних інформаційно-комунікаційних технологій у сфері профорієнтації та освітнього консультування в умовах сталого розвитку суспільства [Електронний ресурс] / Ю. М. Богачков, В. М. Милашенко. – Режим доступу: <https://sites.google.com/site/openhc/potok/publish/2010-11-18>.

6. Ясінський А.М. Формування основ інформаційної культури школярів засобами інтегрованих завдань з інформатики: Автореф. дис... канд. пед. наук: 13. 00. 02 / Нац. пед. ун-т ім. М.П. Драгоманова. – К., 2000. – 22 с. – Бібліогр.: с. 17-18.

7. Жалдак М.І. Основи інформаційної культури вчителя // Використання нової інформаційної технології в навчальному процесі: Зб.наук. праць – К., РНМК, 1990.

Гуревич Р.С., Кадемія М.Ю., Козяр М.М. Інформаційно-комунікаційні технології в професійній освіті майбутніх фахівців. Львів, 2012. 380 с.

Лілія Решетило

Науковий керівник: к.пед.н., доцент Срібна Ю. А.

Полтавський національний педагогічний університет імені Г. Короленка

ІНТЕГРАТИВНИЙ ПІДХІД У НАВЧАННІ ВИШИВАННЯ СЕРВЕТОК ЯК ЗАСІБ ФОРМУВАННЯ ТЕХНОЛОГІЧНИХ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ УЧНІВ

Інтегративний підхід у навчанні вишивання серветок як засіб формування технологічних компетентностей учнів – це підхід до навчання, який включає в себе поєднання декількох дисциплін або предметів з метою досягнення більш ефективного результату. У контексті навчання вишивання серветок це означає, що студенти мають можливість вивчати не лише техніки вишивання, а й матеріали, історію та культуру, пов'язані з цим видом рукоділля.

Використання інтегративного підходу у навчанні вишивання серветок допомагає студентам збільшити свої знання та розуміння у зв'язку з більш широким контекстом предмета. Наприклад, вивчення історії вишивки та народних звичаїв, пов'язаних з нею, може допомогти студентам краще розуміти значення традиційних мотивів та технік вишивки. Вивчення матеріалів та інструментів для вишивки також може бути корисним для формування технологічних компетенцій учнів.

Інтегративний підхід можна використовувати як на уроках вишивання серветок, так і на інших предметах, наприклад, історії, культурі, мистецтві. Цей підхід дає можливість студентам бачити взаємозв'язок між різними аспектами навчання та розвивати свої компетенції, які необхідні для досягнення успіху в різних сферах життя. Інтегративний підхід у навчанні вишивання серветок передбачає використання не лише традиційних методів, але і новітніх технологій, що дозволяють підвищити ефективність навчального процесу та залучити учнів до активної та творчої діяльності. У навчанні вишивання серветок інтегративний підхід означає використання засобів інформаційно-комунікаційних технологій (ІКТ), що дозволяють швидко та ефективно передавати інформацію, показувати приклади вишивки на екрані, а також навчати використанню різних програм для проектування вишивки [2].

Основна ідея інтегративного підходу полягає в тому, що зміст навчання має бути не лише технічним, але й зорієнтованим на формування особистісних та соціальних компетентностей учнів. Наприклад, у процесі навчання вишивання серветок можна розвивати комунікативні навички учнів, вчати їх співпраці та взаємодії під час спільного створення вишивки.

Також важливим аспектом інтегративного підходу є використання різних видів мистецтва для навчання вишивання серветок. Наприклад, учні можуть вивчати традиційні українські вишивки та їх символіку, що допоможе розширити культурний кругозір та виховувати національну свідомість.

Окрім того, інтегративний підхід передбачає використання проектних технологій, що дозволяють учням розвивати творчість та самостійність. У

процесі навчання вишивання учні повинні розробляти свої власні проекти вишивання, де вони мають враховувати не тільки техніку вишивання, але й елементи дизайну, колірну гаму та композицію. Таким чином, вони навчаються не тільки технології вишивання, але й естетики та художнього мислення. Крім того, проектна діяльність сприяє формуванню комунікативних навичок, адже учні працюють в групах, обговорюють ідеї та допомагають одне одному.

Також інтегративний підхід передбачає використання інтерактивних технологій на уроках, таких як відеоуроки, вебінари, інтерактивні дошки тощо. Це дозволяє зробити навчання цікавішим та динамічнішим, а також залучити до нього увагу та інтерес учнів. Загалом, інтегративний підхід до навчання вишивання серветок дозволяє ефективно формувати технологічні компетенції учнів, сприяє розвитку їх творчих та комунікативних навичок, а також використанню сучасних інтерактивних технологій на уроках. Доцільним є використання інтегративного підходу у навчанні вишивання серветок як засобу формування технологічних компетентностей учнів. Цей підхід передбачає поєднання різних компонентів навчального процесу, таких як теоретичний матеріал, практичні вправи, творчі завдання та соціальні проекти.

На уроках вишивання серветок можна використовувати різноманітні технології, такі як відеоуроки, презентації, інтерактивні завдання та ігри, що сприятимуть більш ефективному засвоєнню матеріалу та підвищенню мотивації учнів до навчання. Також важливо дбати про індивідуалізацію навчання, працюючи з кожним учнем окремо та враховуючи його потреби та можливості.

Інтегративний підхід в навчанні вишивання серветок дозволяє формувати не лише технологічні компетентності, а й розвивати творчі та соціальні навички учнів. У процесі навчання можна включати завдання, що передбачають дослідницьку роботу, творчу діяльність та співпрацю у групах. Це сприятиме формуванню навичок самостійної роботи, комунікації та розвитку творчого мислення [1].

Один з можливих прикладів інтегративного підходу у навчанні вишивання серветок полягає в тому, щоб поєднати технологію вишивання з математикою та геометрією. Учні можуть навчитись розраховувати розміри та форми серветок, використовуючи геометричні формули, і згодом вишивати їх, дотримуючись відповідних креслень.

Ще один приклад полягає в тому, щоб поєднати вишивання з історією та культурою. Учні можуть вивчати історію вишивання в різних країнах та регіонах, а також вивчати символіку та традиції, пов'язані з вишиванням. Далі, вони можуть створювати власні дизайни серветок, використовуючи різні символи та техніки вишивання, що відповідають певним культурним та історичним контекстам.

Інший приклад може полягати в поєднанні вишивання з екологією та збереженням природних ресурсів. Учні можуть вивчати екологічні аспекти виробництва тканин та ниток, а також шукати способи використання вторинних матеріалів у вишиванні, таких як старі тканини, нитки та інші матеріали, що можуть бути використані повторно. Ці приклади демонструють, як

інтегративний підхід у навчанні вишивання серветок може бути використаний для розвитку технологічних компетентностей учнів, а також розвитку їх творчості, самостійності та інших навичок, які будуть корисні для них у майбутньому [3].

Отже, інтегративний підхід у навчанні вишивання серветок дозволяє не лише формувати технологічні компетентності учнів, але й сприяє розвитку різноманітних здібностей та навичок, таких як творчість, самостійність, комунікація та організація роботи в команді. Застосування проектних технологій під час навчання вишивання серветок дозволяє учням взаємодіяти між собою та з учителем, сприяє активній участі кожного учня в процесі навчання та забезпечує створення сприятливої навчальної атмосфери. Використання інтегративного підходу у навчанні вишивання серветок може стати ефективним засобом формування технологічних компетентностей учнів, а також розвитку їх особистості в цілому.

Список використаних джерел

1. Кравчук І. В. Методика вишивання смугової серветки як засіб формування технологічних компетенцій майбутніх учителів трудового навчання. *Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології*. 2019. №8(86). С. 84–92.

2. Крижанівська І. В., Куліш М. В. Інтегрований підхід у навчанні вишивання як засіб формування технологічної компетентності учнів. *Технології навчання і формування професійної компетентності*. 2018. №19. С. 59–66.

3. Максимова С. В. Використання вишивання як засобу формування технологічної компетентності учнів на уроках трудового навчання. *Наукові записки Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка*. Серія: Педагогіка. 2018. №1(2). С. 45–48.

Єлизавета Сич

Науковий керівник: к.пед.н., доцент Дубова Н.В.

Уманський державний педагогічний університет імені Павла Тичини

СТИМУЛЮВАННЯ ПРОФЕСІЙНОГО САМОРОЗВИТКУ УЧНІВ КУЛІНАРНОГО ПРОФІЛЮ

Професійний саморозвиток є важливою складовою успіху будь-якого фахівця, включаючи учнів кулінарного профілю та є важливим елементом освіти, який допомагає розвивати навички та компетенції в галузі кулінарії.

Професійний саморозвиток вимагає від працівника постійної самоосвіти. Щоб залишатися конкурентоспроможним та успішним у своїй галузі, необхідно постійно вдосконалювати свої знання та навички.

Сучасний світ швидко змінюється, технології постійно розвиваються, а вимоги роботодавців до працівників зростають. Тому, щоб бути ефективним у

своїй роботі та досягати нових професійних досягнень, працівник повинен постійно вдосконалювати свої знання та навички.

Останнім часом пошуки шляхів підвищення професіоналізму здобувачів освіти пов'язані з актуалізацією спрямованості освітнього процесу на особистість учня, його духовний світ, моральну та інтелектуальну культуру. Освіта за своєю природою орієнтована на виконання соціальних функцій. Вона водночас є засобом освоєння культури, розвитку можливостей особистості та способом інтеграції людини в професійну діяльність та соціальне життя.

Зростання вимог до професійної підготовки майбутніх фахівців у системі професійної освіти націлює педагогічні колективи на використання особистісно-орієнтованих технологій навчання, основною метою яких є «виявлення суб'єктного досвіду кожного учня та надання психолого-педагогічної допомоги в становленні його індивідуальності, в життєвому самовизначенні, самореалізації» [3].

У зв'язку з цим особливого значення набуває ідея цільової орієнтації професійного навчання на особистість, її професійну компетентність, здібності та нахили, забезпечення лінії «сюжетного» професійного руху кожного учня, його самоствердження та самовираження.

Аналіз останніх досліджень і публікацій вказує на високий науковий інтерес до вивчення проблеми професійної підготовки фахівців як вітчизняними, так і зарубіжними дослідниками. Увага вчених зосереджена на різних аспектах. Так, компетентнісний підхід до підвищення якості професійної підготовки вивчають В. Байденко, Т. Базавова, Н. Бібік, Е.Зеєр, І. Зимня, В. Луговий, Дж. Равен, В. Радкевич, В. Свистун, Л. Спенсер, Х. Хершген, А.Хуторської, В.Ягупов та ін.

Підвищення рівня підготовки майбутнього фахівця у галузі харчових технологій є процесом, спрямованим на зміни кількісних і якісних властивостей особистості таких, як світогляд, самосвідомість, ставлення до дійсності, характеру, здібностей, психічних процесів, накопичення досвіду. Безперечно, основою і рушійною силою формування і розвитку особистості є сумісна діяльність, у якій здійснюється засвоєння особистістю заданих соціальних ролей. Принагідно зазначити, що ті види діяльності, які спрямовані на одержання суб'єктивно нового (для кожної конкретної особистості) результату, вчені називають продуктивною діяльністю [1].

Саме до продуктивної діяльності має здійснюватися підготовка фахівців у професійній закладах освіти. А тому зростає необхідність посилення особистісно і практично-орієнтованого навчання, активізації зусиль кожної особистості до професійного саморозвитку.

Наукова категорія "професійний саморозвиток" означає процес постійного підвищення рівня професійної компетентності та розвитку навичок і знань, що дозволяють пристосовуватися до нових вимог і викликів в професійній діяльності. Ця категорія включає в себе індивідуальні зусилля працівника для підвищення своєї професійної кваліфікації, а також організаційні заходи з метою підвищення рівня знань і навичок працівників [1].

Стимулювання професійного саморозвитку учнів кулінарного профілю може бути досягнуто за допомогою різноманітних методів і інструментів, таких як:

1. Використання інноваційних технологій та програм для навчання кулінарного мистецтва. Можна надавати учням доступ до відеоуроків та онлайн-курсів з кулінарної тематики, які допоможуть розвивати їх професійні знання та навички.

2. Організація творчих змагань та конкурсів з кулінарної майстерності. Це може стати стимулом для учнів розвивати свої професійні навички та вміння.

3. Організація майстер-класів, семінарів та тренінгів. Це допоможе учням не тільки вивчати нове, але й отримувати практичні навички, які їм будуть потрібні в майбутньому [2].

На сучасному етапі особливої актуальності набуває зміна акцентів з предметно-змістового аспекту на особистість майбутнього фахівця, що потребує трансформацій в організації навчальної діяльності. З нашої точки зору, важливо забезпечити долучення учнів в такі ситуації, де б вони вимушені були активно діяти, приймати рішення, нести відповідальність за свої дії. Побудова навчальної роботи як процесу вирішення розумових завдань забезпечує професійну перспективу. Тому важливо навчати учнів самостійно розробляти систему завдань, спрямованих на розвиток професійних умінь і навичок.

В процесі підготовки фахівців у галузі харчових технологій необхідно створювати умови для професійної поведінки, накопичення досвіду самостійного аналізу і професійних дій, закріплення індивідуального стилю діяльності та розвитку їх відповідних здібностей. Вирішення цих завдань можливо лише в процесі моделювання під час занять з дисциплін професійної спрямованості. Це сприяє професійному саморозвитку, самоствердженню і самовираженню. У процесі моделювання ситуацій учні мають можливість створювати, програвати, відпрацьовувати та закріплювати власні професійні дії та вчинки, що стимулює їх професійне зростання та готовність до творчої професійної діяльності.

Дослідження професійного саморозвитку особистості може бути досить різноманітним і охоплювати різні аспекти цього процесу. Ось деякі можливі напрямки досліджень у цій області:

1. Фактори, що впливають на професійний саморозвиток: дослідження можуть вивчати, які фактори (наприклад, мотивація, досвід, середовище тощо) сприяють або заважають професійному саморозвитку, а також які саме аспекти професійного саморозвитку є найбільш важливими для різних категорій осіб (наприклад, для фахівців різних професій).

2. Методи і форми професійного саморозвитку: дослідження можуть вивчати різні методи і форми професійного саморозвитку (наприклад, навчання, самостійне вивчення, менторство, тренінги тощо), їх ефективність та переваги та недоліки відносно інших методів.

3. Взаємозв'язок професійного саморозвитку з іншими аспектами життя: дослідження можуть вивчати, як професійний саморозвиток взаємодіє з іншими

аспектами життя людини (наприклад, з особистісним зростанням, здоров'ям, родинним життям тощо) та які можуть бути оптимальні способи поєднання цих аспектів.

4. Визначення успіху професійного саморозвитку: дослідження можуть вивчати, як визначити успіх професійного саморозвитку (наприклад, досягнення мети, покращення навичок та знань, збільшення ефективності роботи тощо).

Особливого значення може набувати тренінг самопізнання та саморозвитку – це програма, яка допомагає учасникам краще зрозуміти себе, свої сильні та слабкі сторони, а також знайти способи для покращення своєї особистості та досягнення більш високих результатів у різних сферах життя.

Отже, постійна самоосвіта та розвиток навичок є ключовими компонентами професійного саморозвитку. Професійний саморозвиток є важливою складовою успішної кар'єри та досягнення високих результатів у своїй професійній діяльності. Для досягнення успіху в роботі працівник повинен бути готовим навчатися новому і розвиватися як фахівець.

Список використаних джерел

1. Белікова Ю. Наукова категорія «професійний саморозвиток»: аспекти аналізу в історичній ретроспективі. *Вісник Запорізького національного університету: збірник наукових праць: Педагогічні науки*. 2013. № 3 (21), С.15-19.

2. Клопота Є. А. Тренінг самопізнання та саморозвитку : навч. посіб. для студ. Вищ. навч. закл. /Держ. вищ. навч. закл. «Запоріз. Нац. ун-т». Запоріжжя : ЗНУ, 2013. 207 с.

3. Кузікова С. Б. Конструювання методики дослідження саморозвитку особистості. *Вісник Національного технічного університету України «Київський політехнічний інститут». Філософія. Психологія. Педагогіка*. 2010. № 2. С. 106-112.

Віталій Соловей

Полтавський національний педагогічний університет імені .Г. Короленка

ІНТЕГРАЦІЯ ТРАДИЦІЙНОГО ДЕКОРАТИВНО-ПРИКЛАДНОГО МИСТЕЦТВА В СУЧАСНИЙ УКРАЇНСЬКИЙ ЕТНОДИЗАЙН

Інтеграція традиційного декоративно-прикладного мистецтва в сучасний український етнодизайн є актуальною темою в сучасному світі, оскільки дозволяє поєднувати національну культуру з сучасними технологіями та створювати унікальні дизайнерські вироби. Основною метою інтеграції традиційного декоративно-прикладного мистецтва в сучасний український етнодизайн є збереження національних традицій та культурних цінностей, а також розвиток та популяризація української культури в світі.

Одним з прикладів інтеграції традиційного декоративно-прикладного мистецтва в сучасний український етнодизайн є використання вишивки на

сучасних предметах одягу та інтер'єру. Такі вироби поєднують в собі традиційну українську вишивку та сучасний дизайн, що робить їх популярними та привабливими для споживачів. Інший приклад – це використання традиційного гончарства в сучасному етнодизайні. Вироби з глини можуть бути використані для створення сучасного інтер'єру та декорування приміщень, що дозволяє зберегти традиційний характер виробів та одночасно створити їх сучасний вигляд [1].

Інтеграція традиційного декоративно-прикладного мистецтва в сучасний український етнодизайн передбачає не лише збереження національних традицій та культурних цінностей, а й розвиток креативності та нових ідей у сфері дизайну. Цей підхід дає змогу створювати унікальні та оригінальні речі, які мають яскраву індивідуальність та відображають національний дух. В сучасному українському етнодизайні використовуються елементи народної символіки, геометричні та рослинні орнаменти, техніки різьблення та вишивки. Це дозволяє поєднувати сучасні тенденції в дизайні з традиційними українськими мотивами, створюючи нові форми і варіації декоративних елементів.

Інтеграція традиційного декоративно-прикладного мистецтва в сучасний український етнодизайн також дозволяє забезпечити відновлення майстерності і технологій, які втрачаються в процесі глобалізації та індустріалізації виробництва. Таким чином, інтеграція традиційних елементів у сучасний дизайн дозволяє зберегти унікальність та оригінальність українського народу, а також сприяє розвитку туризму та популяризації культури.

Ще однією перевагою інтеграції традиційного декоративно-прикладного мистецтва в сучасний український етнодизайн є зміцнення національної свідомості та самоідентифікації українського народу. Це зокрема досягається завдяки тому, що український народний декоративний стиль має свої власні символічні знаки та ознаки, які допомагають розрізнити його від інших народів та культур. Важливо зазначити, що інтеграція традиційного декоративно-прикладного мистецтва в сучасний український етнодизайн має свої виклики та складнощі, особливо у зв'язку зі зміною смаків та попиту на ринку. Проте, при вдалих підходах, інтеграція традиційних елементів в дизайн може стати справжнім відродженням української культури та мистецтва, а також сприяти розвитку економіки та туризму в Україні [2].

Інтеграція традиційного декоративно-прикладного мистецтва в сучасний український етнодизайн може бути втілена у різних сферах, включаючи моду, інтер'єр та предметний дизайн. Наприклад, українські вишиванки, які є невід'ємною частиною традиційної української культури, можуть бути інтерпретовані в новому контексті і втілені у сучасному дизайні одягу. Українські гончарні вироби, ткацькі вироби та вишиті рушники можуть бути використані для створення унікальних предметів інтер'єру, які підкреслять національний колорит та додадуть особливого шарму приміщенню. Крім того, традиційні елементи українського декоративно-прикладного мистецтва можуть бути використані для дизайну предметів побуту, таких як посуд, приладдя для кухні, текстильні вироби тощо.

Така інтеграція не тільки сприяє збереженню культурної спадщини, а й стимулює розвиток креативності та нових ідей у сфері дизайну. Використання національних традицій та елементів декоративно-прикладного мистецтва у сучасному дизайні допомагає зберегти національну ідентичність та підвищити популярність українського мистецтва як на внутрішньому, так і на зовнішньому ринку.

Інтеграція традиційного декоративно-прикладного мистецтва в сучасний український етнодизайн є практикою, яка знаходить все більше підтримки та розуміння серед художників, дизайнерів та громадськості. Наприклад, український дизайнер Тарас Шемчук використовує техніку традиційного вишивання у своїх колекціях одягу, поєднуючи її з сучасними кроєм та матеріалами. Іншим прикладом є проект «Скарбниця культури», який зосереджується на збереженні та просуванні української традиційної культури через створення сучасних предметів побуту та інтер'єру, які виконані за допомогою технік народного декоративно-прикладного мистецтва, таких як глина, вишивка, різьблення та ін. Також можна згадати проект «Українська країна», який поєднує в собі сучасний дизайн та традиційні мотиви української вишивки. В рамках проекту створюються яскраві та стильні речі побуту, які відображають український національний колорит та культурну спадщину [3].

Ці приклади демонструють, як інтеграція традиційного декоративно-прикладного мистецтва в сучасний український етнодизайн може сприяти збереженню національних традицій та розвитку креативності та нових ідей у дизайні.

Застосування інтеграції традиційного декоративно-прикладного мистецтва в сучасний український етнодизайн є актуальною темою в сучасному світі. Це дозволяє зберегти національні традиції та культурні цінності, а також відкриває нові можливості для розвитку креативності і створення нових ідей в дизайні. За допомогою інтеграції традиційного мистецтва можна створювати унікальні дизайнерські рішення, які будуть відображати українську культуру та її багату історію. Таким чином, інтеграція традиційного декоративно-прикладного мистецтва в сучасний український етнодизайн є важливим напрямком розвитку сучасної культури та мистецтва в Україні.

Список використаних джерел

1. Миколайчук І. В. Інтеграція традиційного мистецтва в сучасний дизайн. *Наукові праці Державного університету інфраструктури та технологій*. 2019. №1(37). С. 28–33.
2. Старченко Н. В. Інтеграція народних традицій в дизайн сучасного інтер'єру. *Східноєвропейський журнал передових технологій*. 2018. №4(10). С. 28–33.
3. Шевчук О. О. Інтеграція традиційних українських елементів у вироби з кераміки. *Кераміка та скло*. 2019. №4. С. 20–24.

СТИМУЛЮВАННЯ ТВОРЧОЇ АКТИВНОСТІ УЧНІВ НА УРОКАХ ТЕХНОЛОГІЙ

Однією з ключових цілей навчання та виховання дітей шкільного віку є формування та розвиток їх творчої активності. Це є важливим показником успіху у процесі навчання та є глибинним проявом творчого потенціалу дитини. Однак, для досягнення цієї мети, вчителю необхідно володіти технологіями та методами формування творчого потенціалу дитини, зокрема, її творчої активності.

Мета статті – вивчення методів стимулювання творчої активності учнів на уроках технологій, як прояву реалізації їх творчого потенціалу.

Психологічні основи творчої активності розглянуті у працях О. Бедлінського, Д. Богоявленської, В. Романець, Г. Костюка, С. Сисоева та ін. Педагогічний аспект проблеми розкривається у роботах Л. Аристової, Л. Базиленко, О. Гірного, О. Гур'янової, О. Кульчицької, О. Лисенко, Н. Мироненко, Л. Момот, Т. Невської, О. Савченко, Л. Собко, І. Хоменчука. На сучасному етапі розвитку педагогічної науки, проблема формування творчої активності особистості є дуже актуальною і була представлена досить всебічно і детально А. Алексюк, В. Буряк, В. Лозова, Л. Момот, В. Моляко [6], Л. Охотін, В. Паламарчук, О. Савченко. Різні аспекти виявів творчої активності учнів на уроках трудового навчання та технологій розглядали О. Коберник, Н. Мироненко [5], М. Пелегайченко, Н. Слюсаренко, А. Терещук та інші.

А. Макаренко та В. Сухомлинський розкривали ідеї щодо розвитку творчості у своїх працях. Вони розглядали творчу діяльність учнів як засіб для розвитку цілого комплексу якостей творчої особистості, таких як самостійність у виборі знань, працелюбність, уміння виділяти головне, визначати спільне в різних явищах, розумова активність, підбір матеріалу і багато іншого. Кінцевим результатом цих якостей має бути продукт творчої діяльності.

В. Сухомлинський [7] розглядає творчість у єдності із вихованням та навчанням як важливий аспект формування моральних, естетичних, емоційних якостей людини. Розвиток творчих здібностей спонукає до формування всебічно розвиненої обдарованої особистості, сприяє виробленню таких навичок та вмінь як, самостійність у виборі знань, працелюбність, уміння виокремлювати головне, визначати спільні риси, систематизувати окремі явища у загальне бачення, стимулює розумову активність, підбір матеріалу, необхідного для виконання конкретного завдання тощо.

Поняття «активність» та «творчість» взаємопов'язані та залежать одна від одної. Активність – це риса особистості, яка проявляється у бажанні й готовності до самостійної діяльності, тоді як творчість – це діяльність, спрямована на створення нових індивідуально-оригінальних матеріальних та духовних цінностей та розвиток самої особистості. Творча активність школяра – це якість особистості, яка формується у процесі відповідної діяльності та базується на

високому рівні духовності, самостійності, пізнавальній активності, формуванні потреби та інтересу до творчої діяльності, а також на якості цієї діяльності [5].

Творчість – це діяльність, результатом якої є створення індивідуально нового, неповторного та оригінального. Творча активність людини залежить від змісту, характеру й мети діяльності. Організація творчої діяльності на уроках технологій є ключовим фактором у розвитку творчих здібностей учнів. Учитель повинен створити умови для виявлення нового для учнів на уроці.

Згідно Державного стандарту базової середньої освіти (2020), метою технологічної освітньої галузі є реалізація творчого потенціалу учня, формування критичного та технічного мислення, готовності до зміни навколишнього природного середовища без заподіяння йому шкоди засобами сучасних технологій і дизайну, здатності до підприємливості та інноваційної діяльності, партнерської взаємодії, використання техніки і технологій для задоволення власних потреб, культурного та національного самовираження [4].

Формування компетентностей, наскрізних вмінь в учнів та реалізації зазначеної мети технологічної галузі за Держстандартом здійснюється через досягнення результатів навчання, що об'єднані у чотири групи результатів навчання. Вчитель визначає які результати навчання потрібно досягти на уроці та створює умови для їх забезпечення [1, с. 51].

Творчість учнів залежить від того, наскільки ефективно організований освітнього процес, що в свою чергу залежить від уміння вчителя створювати сприятливу навчальну атмосферу. Творчість – це індивідуальний процес і різні учні можуть виконувати творчі завдання з різною швидкістю та успішністю. Незважаючи на це, творча робота під час уроків є важливим аспектом навчання. Ключовим фактором для досягнення цього є стимулювання творчого мислення та самостійності учнів під час виконання завдань і розв'язання проблем [3, с. 230].

Формування позитивного ставлення до творчості та усвідомлення її значення у житті дитини, можна досягти за допомогою реалізації творчих проєктів, які стимулюють учнів до самостійної творчої діяльності. Для підвищення спрямованості на творчу діяльність також важливо забезпечити можливість вибору учня того виду творчості, який найбільше його цікавить, та створити умови для постійного самовдосконалення та розвитку своїх здібностей. Проєктно-технологічна діяльність учнів забезпечує такий підхід, адже на уроках технологій учень самостійно або у співпраці з однокласниками обирає об'єкт проєктування, проводить маркетингові дослідження, планує виконання етапів реалізації проєкту, експериментує, вдосконалює виріб/продукт, співпрацює у команді, обговорює результати власної чи спільної проєктно-технологічної діяльності, презентує результати та здійснює самооцінювання, рефлексію тощо. Все це передбачено результатами навчання, які повинен досягнути учень за новим Держстандартом.

Вчителю потрібно підібрати види навчальної діяльності до уроку, спрямовані на досягнення результатів навчання, які він закладає у формулювання мети уроку відповідно до модельної чи навчальної програми з технологій створеної за Державним стандартом базової середньої освіти (2020).

Для цього вчителю стануть помічними застосування педагогічних технологій: проєктної, інтерактивної та інших. Також, на уроках технологій широко застосовують ІКТ та нестандартні уроки. Окрім цього, на уроках технологій використовуються й традиційні методи навчання, такі як фантазування, створення образу ідеального об'єкту, мозковий штурм, фокусування уваги на об'єкті та інші [8, с. 227].

Існує більше десятка типів нестандартних занять, кожен з яких має свою назву, яка відображає його мету, завдання та методику проведення [2, с. 110]. До таких типів занять відносяться: перевернуте навчання, ділова гра, прес-конференція, змагання, взаємонавчання, рольова гра, конференція, семінар, екскурсійний, урок-подорож, урок-квест тощо. Нестандартні заняття спонукають до творчості вчителів і учнів, підтримують співпрацю між ними та учнями між собою. Їх підготовка потребує особливої уваги, тому вони проводяться не так часто. Нестандартне заняття відрізняється від звичайного тим, що воно сприяє розвитку пізнавальної самостійності, творчої активності та ініціативи учнів. Це заняття спрямоване на самостійний пошук інформації, формування наскрізних умінь, набуття компетентностей, необхідних у реальному житті.

Розвитку творчих навичок учнів та його творчої активності на уроках сприяє вміння вчителя створити сприятливі умови та риси вчителя, які допомагають у цьому процесі: здатність до нестандартного мислення; проблемно-пошуковий стиль мислення; вміння створювати проблемні і нестандартні навчальні та виховні ситуації; оригінальність у всіх аспектах діяльності; розвинена творча фантазія та уява; специфічні особистісні якості, такі як сміливість, готовність до ризику, винахідливість, цілеспрямованість, оптимізм, ентузіазм, настирливість, упевненість, кмітливість, інтуїтивне відчуття нового та оригінального; гнучкість і адаптивність до потреб індивідуальності учня; вміння створювати сприятливий мікроклімат для розвитку творчих здібностей учнів, включаючи доброзичливе ставлення, підтримку, розуміння, толерантність; здатність до комунікації та взаємодії з учнями, відкритість до їхніх ідей і пропозицій; навички визначення та розв'язування проблем, що виникають у процесі навчання та виховання; повага до різноманітності і культурної спадщини учнів; вміння сприяти самостійному мисленню та розвитку критичного мислення учнів; знання і застосування різних методів навчання та організації роботи, що сприяють розвитку творчих здібностей учнів; системне і постійне самовдосконалення, в тому числі за допомогою участі у навчанні та різних професійних заходах.

Реалізація творчого потенціалу учня забезпечується технологічною освітньою галуззю через досягнення її мети закладеної Державним стандартом базової середньої освіти. Творчий потенціал учнів розкривається завдяки його творчій активності на уроках технологій та компетентнісному підходу, як основи кожної освітньої галузі, що спирається на формуванні ключових компетентностей учнів, визначених Законом України про освіту. Учні вчаться на основі діяльнісного підходу, на засадах інтеграції, реалізують різноманітні

проекти та завдання, а не лише слухають вчителя. Технологічна освітня галузь передбачає діяльність учнів за алгоритмом проєктно-технологічної діяльності. Такі підходи допомагають учням вирішувати реальні проблеми з використанням знань з різних предметів. Вчитель має свободу дій у виборі видів навчальної діяльності учнів на уроці, методів, технологій тощо із урахуванням індивідуальних особливостей учнів. Усе це сприяє досягненню мети технологічної галузі, реалізацію творчого потенціалу учня та сприяє його творчій активності.

Список використаних джерел:

1. Абрамова О., Вдовенко В. Ключові компетентності як інтеграційний чинник у проєктній діяльності. *Наукові записки*. Вип. 201. Серія: Педагогічні науки. Кропивницький: КОД, 2021. С. 49-53. URL: <https://pednauk.cuspu.edu.ua/index.php/pednauk/issue/archive>
2. Горбань А., Абрамова О. Застосування ІКТ у плануванні та проведенні нестандартних уроків технологій. *Технологічна та професійна освіта: Всеукраїнський збірник наукових праць студентів, аспірантів, викладачів і вчителів закладів загальної середньої освіти*. Кропивницький: РВВ ЦДПУ ім. В. Винниченка, 2021. Вип. 7. С. 110-114.
3. Гур'янова О.В. Активізація творчого мислення особистості при застосуванні нових технологій розвитку. *II Міжнар. наук. конф.: соціально-гуманітарні вектори педагогіки вищої школи*, м. Харків, ХДАДМ. Харків: ХДАДМ, 2010. С. 229-231.
4. Державні стандарти. Державний стандарт базової середньої освіти. 2020 р. Сайт МОН. URL: <https://cutt.ly/tg6JvXT>
5. Мироненко Н. В. Творчо-інтелектуальні здібності учнів та особливості їх розвитку на уроках трудового навчання: [Навчально-методичний посібник для студентів вищих навчальних закладів педагогічних спеціальностей]. Кіровоград: вид. ТОВ «КОД», 2011. 94 с.
6. Моляко В.О. Концепція виховання творчої особистості. *Директор школи, ліцею, гімназії. Всеукраїнський науково-практичний журнал*. № 21(1), 2020. С. 50–55.
7. Сухомлинська О.В. Проблеми теорії виховання дітей і молоді в Україні. *Педагогічна газета АПН Україна*. 1995. № 12, грудень.
8. Шпортюк С.М. Розвиток творчих здібностей учнів на уроках трудового навчання. *Теоретико-методичні аспекти технологічної освіти учнівської та студентської молоді засобами естетичної культури та дизайну: збірник матеріалів Всеукраїнської науково-практичної конференції кафедри теорії і методики технологічної освіти Полтавського національного педагогічного університету імені В.Г. Короленка (24-25 вересня 2020 року)*. Полтава: ПНПУ імені В.Г. Короленка, 2020. С. 224-227.

Любов Сторчак

Науковий керівник: к.пед.н., доцент Срібна Ю. А.

Полтавський національний педагогічний університет імені .Г. Короленка

ІНТЕГРАТИВНИЙ ПІДХІД ДО НАВЧАННЯ ОЗДОБЛЮВАЛЬНИХ РОБІТ НА УРОКАХ ТЕХНОЛОГІЙ У 7 КЛАСІ

Інтегративний підхід у навчанні оздоблювальних робіт у 7 класі полягає в поєднанні різних предметів із залученням технологій та інтерактивних методів навчання. Даний підхід має на меті не лише формування творчих навичок та здібностей учнів, але і розвиток їхньої технологічної та комунікативної компетентності. У рамках інтегративного підходу до навчання оздоблювальних робіт у 7 класі можна поєднувати різні предмети, наприклад, мистецтво, технології, історію та географію. У процесі вивчення історії можна ознайомити учнів із традиційними елементами декору та оздоблення, а у мистецтві навчити їх техніці малювання та створення орнаментів. Технології можуть допомогти учням зрозуміти, які матеріали краще використовувати для створення певного виду декору.

Окрім того, інтегративний підхід до навчання оздоблювальних робіт можна здійснювати з використанням інтерактивних методів навчання, таких як проектна діяльність, групова робота, дискусії та інші. Це сприятиме розвитку творчості та креативності учнів, а також покращить їхню співпрацю та комунікацію з іншими.

Навчальний процес орієнтується на формування у учнів творчих та професійних навичок, які відображають основні етапи проектування, виготовлення та оздоблення різноманітних об'єктів. Інтегрований підхід до навчання оздоблювальних робіт включає в себе знання з таких предметів, як мистецтво, історія, математика та геометрія, фізика та технології, що дозволяє учням розуміти процеси, які відбуваються в процесі роботи з матеріалами. Наприклад, учні можуть навчитися створювати різні орнаменти та декоративні елементи за допомогою геометричних фігур та математичних формул. Такий підхід дозволяє учням не лише здобувати знання з окремих дисциплін, а й розвивати пізнавальні та творчі здібності. У процесі виконання оздоблювальних робіт учні отримують практичний досвід та можуть застосовувати набуті знання в різних сферах життя [3].

Використання інтегрованого підходу до навчання оздоблювальних робіт у 7 класі дозволяє не лише підвищити якість навчання, а й сприяє формуванню повноцінної особистості, готової до життя в сучасному світі.

Інтегративний підхід до навчання оздоблювальних робіт у 7 класі може мати різні практичні приклади, залежно від конкретних завдань та цілей навчання. Одним з прикладів може бути створення колективного проекту «Хата на колесах», де учні спільно працюють над дизайном та оздобленням невеликого транспортного засобу, наприклад, велосипеда або самоката.

Інший приклад – це виготовлення декоративних квіткових горщиків з пап'є-маше, де учні не лише навчаються техніці роботи з пап'є-маше, але й досліджують різноманітність рослинного світу, вивчають біологічні особливості кожної рослини та відповідні вимоги до її утримання.

Також можна використовувати інтерактивні методи, наприклад, «хмару слів», де учні збирають терміни та поняття, пов'язані з оздоблювальними роботами, а потім групують їх за темами та обговорюють взаємозв'язки між ними.

Інтегративний підхід також можна застосовувати при вивченні історії мистецтва, де учні досліджують еволюцію оздоблювального мистецтва в різних епохах та країнах світу, а також вивчають художні техніки та прийоми, які використовувались для створення оздоблювальних робіт.

Фарбувальні роботи є одним з важливих аспектів навчального процесу на уроках технологій в 7 класі. Використання інтегративного підходу до навчання дає можливість поєднувати в собі не тільки знання з технічного малювання та розпису, а й з історії мистецтва, колірної гами та композиції.

Один із практичних прикладів може бути фарбування предметів з використанням різних технік та матеріалів. Наприклад, учні можуть фарбувати керамічні вироби за допомогою гуаші та акрилових фарб, використовуючи штампи, шаблони та різноманітні інструменти для створення орнаменту та декору [1].

Інший приклад може бути створення фарбових композицій з використанням різних матеріалів, таких як папір, картон, тканини, дерево та інші. Учні можуть вивчати та експериментувати з колірними гаммами, композиційними прийомами та різноманітними техніками фарбування, щоб створювати цікаві та оригінальні роботи.

Інтегративний підхід до навчання фарбувальних робіт дозволяє учням зрозуміти не тільки технологічні аспекти роботи з фарбами, але й надати їм можливість висловити свою творчість та самовираження, що дуже важливо у процесі їхнього розвитку [2].

Висновуючи з викладеного, інтегративний підхід до навчання оздоблювальних та малярних робіт у 7 класі є дієвим методом, який дозволяє учням розвивати креативність, технічні навички та знання в різних галузях. Використання інтерактивних методів та інструментів, таких як мультимедіа, художні нейромережі, техніки інтер'єрного дизайну та інші, сприяє підвищенню мотивації учнів до навчання та розвитку їхнього творчого потенціалу. Крім того, інтеграція різних дисциплін у навчальний процес дозволяє учням розширити свій кругозір, розвивати інтелектуальні та комунікативні навички та підготуватися до майбутніх викликів у сучасному світі.

Список використаних джерел

1. Бондаренко І. В., Кравчук Н. В. Педагогічні умови розвитку творчої активності учнів на уроках технології з використанням інтегрованого підходу. *Науковий часопис НПУ імені М.П. Драгоманова*. Серія 14. Теорія і методика

мистецької освіти. Фізична культура і спорт. 2017. Вип. 23. С. 3–7.

2. Гармаш Л. В., Єременко С. А. Використання інтерактивних технологій на уроках технології. *Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології*. 2018. № 7. С. 19–28.

3. Кравчук Н. В., Корнієнко І. І. Інтегрований підхід до навчання оздоблювальних робіт учнів на уроках технології. *Теорія та методика навчання і виховання*. 2018. Вип. 3. С. 1–7.

Аліна Тітова

Полтавський національний педагогічний університет імені В. Г. Короленка

ФОРМУВАННЯ В УЧНІВ ЗДАТНОСТІ ГЕНЕРУВАТИ НОВІ ІДЕЇ (КРЕАТИВНОСТІ) У ПРОЄКТНО-ТЕХНОЛОГІЧНІЙ ДІЯЛЬНОСТІ

Модернізація системи вищої освіти сприяє впровадженню новітніх інформаційно-комунікаційних технологій, які вдосконалюють навчальний процес, підвищують доступність та ефективність освіти, досліджують нові методи та ресурси для покращення підготовки майбутніх фахівців.

У «Національній стратегії розвитку освіти в Україні на 2012-2021 роки» зазначено, що інноваційний розвиток освіти залежить від належної підготовки педагогічних кадрів, підвищення їх професійного та загальнокультурного рівня. У зв'язку з цим підготовка майбутніх учителів технологій відіграє важливу роль, оскільки вони є ключовою складовою системи неперервної освіти [3].

Вчителі трудового навчання та технологій є нормативними носіями загальнолюдських цінностей і сенсу власного життя, які свідомо чи несвідомо передають їх у словах, діях і вчинках своїм вихованцям, які є найбільш чутливими суб'єктами до зовнішніх соціальних впливів.

Креативність - це здатність генерувати незвичайні ідеї. Відхилятися від традиційних схем мислення та швидко вирішувати проблеми та ситуації. Це необхідний елемент для учнів 21 століття, щоб досягти успіху.

Сучасна система освіти полягає головним чином у тому, щоб давати учням готові відповіді на незадані запитання. На уроках технологій слід розвивати таку особистість, щоб не просто отримувати готову інформацію від учителя за підручниками, а вчити учнів самостійно здобувати знання з інших джерел та сприяти формуванню індивідуальної освіти з урахуванням потреб школярів. Формування креативних навичок є сучасним засобом партнерської взаємодії вчителя та учня. Творче викладання підвищує інтерес до предмета та сприяє розвитку учнів, удосконаленню їхнього нестандартного мислення та винахідливості.

У багатьох країнах світу питання підготовки вчителів до педагогічної творчості розробляється як питання підготовки їх до розвитку своїх творчих здібностей шляхом відбору змісту педагогічної майстерності для самостійної роботи. З цією метою майбутні вчителі проходять курси з розвитку інтуїції, уяви та прикладної фантазії [1, с. 21].

Д. Скотт переконана, що розвиток інтуїції пов'язаний зі здатністю створювати візуальні образи і картини в почуттях, символах, синтезі та уяві [4, с. 9]. Для розвитку інтуїції вона розробила цілісний спосіб сприйняття інформації, який дає можливість людині ставити під сумнів те, що здається очевидним, і таким чином відкриває нові можливості.

Виховати творчу особистість може тільки творчий педагог, творча особистість, яка володіє унікальними і самобутніми методами та прийомами, підходом до діяльності та до кожного студента [4, с. 16]. Творча компетентність майбутніх педагогів трудового навчання та технологій – це комплексне поняття, яке містить такі елементи: мовна компетентність – комплексне поняття, яке містить систему мовленнєвих умінь (здатність вести, сприймати, відтворювати та продукувати усні й письмові монологи та діалоги різних типів, стилів і жанрів у проектно-технологічній діяльності. Творча компетентність – це педагогічна творчість в освітньому процесі, яка створює умови для розвитку індивідуальних здібностей учнів і стимулює їх до творчості у проектно-технологічній діяльності [1, с. 22].

Таким чином, креативна компетентність – це сукупність знань, умінь і навичок, що включає систему мовленнєвих умінь, здатність до творчих способів і засобів спілкування, здатність генерувати нові унікальні ідеї на основі реалізації власних творчих здібностей, використовувати засоби формування гармонійно розвиненої особистості [2, с. 45].

Розвитку креативності учнів в освітньому процесі сприяє використання нетрадиційних освітніх форм і методів, інноваційних методик, тренінгів, спрямованих на розвиток творчої компетентності, розв'язування професійних завдань, творчих пауз, дидактичних, рольових, ділових ігор, форм і методів діалогу між суб'єктами освіти, дослідницьких проєктів, конкурсу, творчих полегшених за рахунок використання майстер-класів тощо [2, с. 50].

Список використаних джерел

1. Арабаджи-Донець Л. І. Компетентнісний підхід в сучасній освіті. Особистіснопрофесійний розвиток вчителя в умовах реалізації Концепції Нової української школи: Матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції з міжнародною участю (14–16 червня 2018 р., м. Мелітополь, Україна) / Ред.-упоряд. Дубяга С. М., Чорна В. В., Яковенко І. О. Мелітополь: ФОП Однорог Т.В., 2018. С. 21-22.

2. Бібік Н. М. Компетентнісний підхід: рефлексивний аналіз застосування. Компетентнісний підхід у сучасній освіті: світовий досвід та українські перспективи. Київ, 2004. С. 45 – 50.

3. Національна стратегія розвитку освіти в Україні на 2012–2021 роки. – URL: http://oneu.edu.ua/wpcontent/uploads/2017/11/nsro_1221.pdf

4. Терещук Г. В. Індивідуалізація навчання в контексті ідей концепції Нової української школи. Наукові записки Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка. Серія: Педагогіка, 2017. С. 6–16.

Юрій Томашевський

Науковий керівник: к.пед.н., доцент Дубова Н.В.

Уманський державний педагогічний університет імені Павла Тичини

ОРГАНІЗАЦІЯ ЗМІШАНОГО НАВЧАННЯ УЧНІВ ЗАКЛАДІВ ПРОФЕСІЙНОЇ ОСВІТИ КУЛІНАРНОГО ПРОФІЛЮ

У багатьох країнах професійну (професійно-технічну) освіту сприймали як таку, яку неможливо надавати дистанційно. Але останніми роками з'являється щораз більше прикладів і доказів того, що змішане навчання в закладах П(ПТ)О, особливо в поєднанні з практичною підготовкою на виробництві/підприємстві, має багато переваг над «традиційним». У публікації «Стратегії для змішаної П(ПТ)О у відповідь на Covid-19» міжурядової організації Commonwealth of Learning, яка тісно співпрацює з ООН та ЮНЕСКО у питаннях освіти, запропоновано три схеми застосування змішаного навчання, дистанційних та інформаційно-комунікаційних технологій:

1. Навчання зосереджене в межах закладу освіти, в аудиторіях та майстернях, а його результати підсилюються за допомогою цифрових технологій та моделей змішаного навчання.

2. Навчання відбувається на місці виробництва, із застосуванням змішаного навчання на базі закладу П(ПТ)О та в дистанційному режимі.

3. Навчання здобувачів освіти з боку закладу П(ПТ)О відбувається повністю дистанційно, а практичних вмінь вони набувають без участі співробітників закладу освіти на виробництві (передбачає додаткову підготовку працівників підприємств, організацій тощо для супроводу здобувачів освіти).

Змішане навчання у сфері професійної (професійно-технічної) освіти має майбутнє і набирає обертів у світі.

Змішане навчання, також відоме як гібридне навчання або *blended learning*, – це форма навчання, що комбінує традиційний навчальний процес з використанням технологій та інтернет-ресурсів. Вона поєднує в собі елементи навчання в присутності викладача та самостійної роботи студента.

Змішане навчання дає такі переваги для закладу П(ПТ)О:

- збільшить доступність до П(ПТ)О для більшої кількості здобувачів освіти, адже можна буде навчатися з мінімальним відривом від роботи; також це робить навчання більш доступним для осіб з інвалідністю, робить ваш заклад освіти доступним для здобувачів з географічно віддалених регіонів;

- зменшить витрати: хоча на перших етапах підготовка до змішаного навчання, навпаки, вимагатиме більших (не лише фінансових) ресурсів. Але у тривалій перспективі витрати на підготовку одного здобувача освіти суттєво зменшуються;

- може вирішити проблему з обмеженим аудиторним фондом, браком приміщень для навчання у закладі П(ПТ)О;

- забезпечує додатковий розвиток м'яких умінь у здобувачів освіти (як-от впевненість у власних силах, цілеспрямованість, уміння самостійно вчитися), які дуже цінують роботодавці;

- надає можливість оцінити саме те, що має бути оцінене: за допомогою відео, симуляторів тощо викладачі можуть перевірити, чи справді здобувач/здобувачка володіє запланованими вміннями (а не просто вміє проходити тести чи письмово або усно висловлюватися).

Змішане навчання має також низку переваг для здобувачів П(ПТ)О:

- доступ до навчальних матеріалів у будь-який зручний момент (і з будь-якого зручного місця або пристрою);

- автономія здобувача/-ки освіти: можливість вибрати індивідуальний темп навчання, а також простіше забезпечувати індивідуальну освітню траєкторію;

- більший інтерес до навчання (через використання цифрових технологій, інноваційних методик і підходів, гейміфікацію тощо);

- здобувачі освіти під час змішаного навчання запам'ятовують більше матеріалу;

- розвиток м'яких умінь (умінь XXI століття) – зокрема, комунікативних навичок, уміння навчатися, впевненість у власних силах.

У контексті закладів професійної освіти змішане навчання може включати такі елементи:

Інтерактивні онлайн-курси з можливістю самостійного навчання на платформах для дистанційного навчання.

Відео-лекції та вебінари, які можна переглядати в режимі онлайн або записувати на комп'ютер для подальшого перегляду.

Формування груп для обговорення матеріалів, роботи в онлайн-чатах та дискусійних форумах.

Навчання в класі з використанням електронних засобів, таких як інтерактивні дошки, комп'ютери та інші технічні засоби.

Змішане навчання може допомогти учням професійних навчальних закладів отримати більше можливостей для самостійного навчання та підвищення своєї компетентності в різних сферах. Воно може також допомогти викладачам підвищити ефективність своєї роботи, зменшити завантаження та забезпечити більш індивідуальний підхід до кожного учня.

Для ефективного впровадження змішаного навчання потрібні відповідні цифрові компетентності керівництва, педагогів і здобувачів освіти.

Існує кілька загально-прийнятих варіантів реалізації змішаного навчання.

За умови повного відвідування занять найпопулярнішою моделлю є ротація за станціями: коли в межах одного заняття змінюються види діяльності, частина яких – онлайн. Модель змішаного навчання, яка передбачає чергування форматів онлайн та офлайн впродовж очного заняття. Зазвичай плануються «станції» індивідуальної роботи, роботи в малих групах, а також епізоди фронтальної роботи. Найчастіше онлайнною є індивідуальна робота, хоча цифровій трансформації можуть підлягати й інші етапи заняття. Однією з основних переваг ротації станцій є можливість урізноманітнити хід заняття,

забезпечити можливість індивідуалізації навчання (адже педагог може приділити більше уваги окремим здобувачам освіти, які потребують допомоги). Учасники освітнього процесу набувають навичок роботи з цифровими середовищами, що допомагає підвищити їх цифрову компетентність та готовність до можливого дистанційного навчання.

Ще одна модель, яка може бути особливо корисною для викладання дисциплін з лабораторно-практичними роботами, передбачає відвідування окремих занять (наприклад, лабораторних), тоді як решта курсу відбувається онлайн. Це так звана ротація за лабораторіями. Вона передбачає проведення різних занять курсу у різному режимі чи форматі. Навіть якщо всі заняття відбуваються очно, частина з них може проходити у спеціалізованій лабораторії, а також у комп'ютерному класі. Очні заняття можна зосередити на початку курсу. Тоді цей час доцільно відвести на відпрацювання процедур дистанційного навчання, правил взаємодій та комунікації. Після кількох очних занять здобувачі освіти переходять в онлайнний режим. Можна передбачити періодичні консультації, а також альтернативні можливості опрацювання матеріалу для здобувачів освіти, які не мають стабільного доступу до мережі Інтернет чи цифрового середовища. Якщо програма курсу містить практичну та лабораторну складову, тоді варто розглянути можливість проведення їх у звичайному форматі, а лекційну частину – в онлайн. Якщо є можливість запланувати очні заняття наприкінці курсу, то їх варто використати для проведення підсумкового контролю, добросесійності якого складно забезпечувати в онлайнному режимі.

Індивідуальна ротаційна модель У кожного здобувача освіти є індивідуальний графік вивчення предмета, проте одним з обов'язкових умов є онлайн-етап. Особливістю моделі є те, що здобувачам освіти не обов'язково проходити всі етапи роботи з матеріалом, як у моделі зі «станціями». Перевага цієї моделі – це можливість створення індивідуальної освітньої траєкторії для кожного здобувача освіти. Вона допомагає враховувати особисті потреби і, наприклад, комусь пропонувати більше роботи онлайн, а комусь – роботу в групах очно. Приклад. У закладі освіти *Сagrе Dіem* здобувачі освіти мають спеціальний графік, який задає їм траєкторію роботи з матеріалом: онлайн-робота, самостійна робота, робота на семінарах у класі. Тривалість кожного етапу – 35 хвилин. Також під час карантинних обмежень українські заклади П(ПТ)О активно використовували цю модель у роботі з майбутніми випускниками, під час їхньої підготовки до державної кваліфікаційної атестації.

Перевернутий клас Під час традиційних навчальних занять робота зазвичай триває на початкових рівнях пізнавальної діяльності: запам'ятовування та розуміння. Практика застосування часто залишається на домашнє опрацювання. А такі рівні діяльності, як аналіз, оцінювання та творчість пропонуються лише для особливо зацікавлених здобувачів освіти. Під час використання методики перевернутого класу з матеріалом знайомляться перед заняттям, в онлайнному режимі. Це може бути відеозапис лекції, підготовлений текстовий матеріал, подкаст чи збірка вебресурсів для ознайомлення тощо. Час заняття відводиться на рефлексію опрацьованого, дискусії, групову роботу (з

дотриманням норм фізичного дистанціювання), а також виконання практичних завдань. Додатково можуть виконуватись проєкти, презентації та інші види діяльності, які дозволяють здобувачам освіти глибше зануритись у тему. Під час використання методики перевернутого класу надзвичайно важливо правильно розподілити активності здобувачів освіти перед заняттям, на занятті та після нього. Зокрема, здобувачі освіти мають опрацювати матеріал перед тим, як прийти на заняття, і це може бути викликом. Аби переконатись, що здобувачі освіти вже володіють певними теоретичними засадами, доцільно проводити тестування чи опитування за матеріалом домашньої лекції на початку заняття.

Ще одна модель змішування – навчання комбінованої групи здобувачів освіти, очних та дистанційних. Це вимагає технічного оснащення аудиторій, а також адаптації освітньої діяльності. У такому режимі доречно скористатись досвідом так званої гнучкої, або Flex моделі змішаного навчання, за якої здобувачі освіти отримують навчальні матеріали онлайн, а аудиторії використовують для консультацій. Гнучка модель змішаного навчання У гнучкій моделі змішаного навчання первинним каналом отримання навчальних матеріалів та ресурсів є онлайн-система. Здобувачі освіти, навіть перебуваючи на заняттях, працюють у цифровому середовищі, опановують відеолекції та інші ресурси, виконують інтерактивні вправи, практичні завдання. Педагог, присутній в аудиторії, консультує та допомагає у проблемних ситуаціях. Водночас здобувач освіти чи педагог можуть перебувати і вдома, а консультації надаються за допомогою цифрових технологій.

Самостійне змішування Самостійне змішування, або «модель a-la carte», передбачає «добирання» окремих онлайн-курсів у доповнення до очної освітньої програми. За цієї моделі можна тимчасово перевести заняття у формат дистанційного навчання, а решту курсів освітньої програми здобувачі освіти опановуватимуть очно. Самостійне змішування робить освітній процес гнучкішим, слухачі можуть проходити курси підвищеної складності або навпаки – надолужувати попередній матеріал за узгодженим графіком. Водночас такий формат вимагає підвищеної самодисципліни та мотивації від здобувача чи здобувачки освіти. Відповідно до цієї моделі здобувачі освіти проходять один або кілька онлайн-курсів на додаток до звичайних. Здобувачі освіти можуть навчатися на цих курсах як в освітніх закладах, так і поза ними. Приклад: Квакертан (QCSD) у Пенсильванії пропонує здобувачам освіти можливість взяти один або кілька онлайн-курсів. Вони можуть завершити ознайомлювальний онлайн-курс до зарахування. Курси є асинхронними, тож здобувачі освіти можуть працювати з ними будь-коли протягом дня. QCSD створив «кіберкімнати відпочинку», де здобувачі освіти можуть проходити онлайн-курси безпосередньо в закладі освіти.

Віртуальне середовище – це модель, за якої протягом навчання здобувачі освіти ділять свій час між відвідуванням очних занять і дистанційним навчанням. Відмінність цієї моделі від «перевернутого класу» полягає в тому, що здобувачі освіти не відвідують заклад освіти щодня. Крім того, від моделі самостійного

змішування вона відрізняється тим, що це не просто методика вивчення курсу, а модель роботи всього закладу освіти.

Організація та реалізація змішаного навчання потребує ретельного планування, підготовки й зміни ставлення, а відтак – і усталених моделей поведінки учасників та учасниць освітнього процесу. Змішане навчання зміщує фокус із фізичної присутності в спільному фізичному освітньому просторі на інтелектуальну залученість та присутність у спільному віртуальному освітньому просторі. Як викладачі, так і здобувачі освіти, маючи доступ до необхідних технічних засобів, можуть готувати й опрацьовувати навчальні матеріали, перебуваючи будь-де, не обов'язково у закладі освіти. Цей спосіб організації освітнього процесу базується на таких ціннісних засадах: відповідальність; взаємна довіра та повага; повага до часу один одного; добросовісність; розуміння повної картини курсу (усвідомлення навчальної мети та очікуваних навчальних результатів).

Список використаних джерел

1. Оксана Пасічник, Юлія Єлфімова, Христина Чушак, Олена Шинаровська, Андрій Донець. Змішане навчання у закладах професійної (професійно-технічної) освіти. Навчально-методичний посібник. Київ. 2021. 92с.

2. Рекомендації щодо впровадження змішаного навчання у закладах фахової передвищої та вищої освіти. Міністерство освіти і науки України. URL: <http://surl.li/ехер> (дата звернення: 31.03.2023 р.)

3. Змішане навчання. Сутність та переваги у сучасному світі. URL: <http://blog.ed-era.com/blended-learning/> (дата звернення: 31.03.2023 р.)

Віталій Усик

Науковий керівник: к.пед.н., доцент Литвин А.Ф.

Університет Григорія Сковороди в Переяславі

ВПРОВАДЖЕННЯ ЗДОРОВ'ЯЗБЕРЕЖУВАЛЬНИХ ТЕХНОЛОГІЙ В ОСВІТНІЙ ПРОЦЕС У ЗАКЛАДАХ ПРОФЕСІЙНО-ТЕХНІЧНОЇ ОСВІТИ

Освіта є однією з ключових сфер життя суспільства, і, на жаль, здоров'я студентів не завжди є пріоритетом у навчальних закладах. За статистикою, значна частина студентів, які навчаються в професійно-технічних учбових закладах, стикаються з проблемами здоров'я, пов'язаними з депресією, стресом, сидячим способом життя та неправильним харчуванням.

Зважаючи на ці проблеми, важливим є впровадження здоров'язбережувальних технологій в освітній процес у закладах професійно-технічної освіти. Ці технології можуть бути використані для поліпшення здоров'я та благополуччя студентів, забезпечення їхньої підготовки до ринку праці та забезпечення високої якості професійної підготовки.

У вітчизняній і зарубіжній педагогічній науці досліджувалися різні аспекти проблеми здоров'язбереження молодого покоління, а саме: теоретичні засади здоров'язбережувальних технологій (Н. Беседа, Л. Горяна, О. Дубогай, Л. Попова, С. Лапаєнко та інші); чинники формування здоров'язбережувального освітнього середовища в загальноосвітньому та вищому навчальному закладі (О. Ващенко, С. Дудко, В. Звекова, О. Клестова, К. Оглоблін та інші), результати дослідження яких знайшли значного поширення у педагогічній практиці і мають теоретичне обґрунтування.

В. Лозинський пише, що під здоров'язбережувальною технологією розуміється система, що створює максимально можливі умови для збереження, зміцнення і розвитку духовного, емоційного, інтелектуального, особистого і фізичного здоров'я всіх суб'єктів освіти (учнів, студентів, педагогів і ін.) [3, с. 67].

Т. Бойченко трактує поняття «здоров'язбережувальні технології» як сутність здоров'язбережувальних та здоров'яформувальних технологій постає в комплексній оцінці умов виховання і навчання, які дозволяють зберігати наявний стан учнів, формувати більш високий рівень їхнього здоров'я, навичок здорового способу життя, здійснювати моніторинг показників індивідуального розвитку, прогнозувати можливі зміни здоров'я і проводити відповідні психолого-педагогічні, корегувальні, реабілітаційні заходи з метою забезпечення успішності навчальної діяльності та її мінімальної фізіологічної «вартості», поліпшення якості життя суб'єктів освітнього середовища [1, с. 24].

І. Поташнюк пояснює, що здоров'язбережувальна технологія – це умови навчання учнів/студентів у навчальному закладі (відсутність стресу, адекватність вимог, адекватність методик навчання і виховання); раціональна організація навчального процесу (у відповідності з віковими, статевими, індивідуальними особливостями і гігієнічними вимогами); відповідність навчального і фізичного навантаження віковим можливостям; необхідний, достатній і раціонально організований руховий режим [2, с. 111].

За характером діяльності здоров'язбережувальні технології можуть бути як окремі (вузькоспеціалізовані), так і комплексні (інтегровані). За напрямом діяльності серед окремих здоров'язбережувальних технологій розрізняють такі: медичні (технології профілактики захворювань; корекції і реабілітації фізичного здоров'я; санітарно-гігієнічні); освітні, що сприяють здоров'ю; соціальні (профілактики і корекції девіантної поведінки); психологічні (технології профілактики і психокорекції психічних відхилень особистісного та інтелектуального розвитку) [4].

З метою впровадження здоров'язбережувальних технологій у професійно-технічних учбових закладах, необхідно провести аналіз стану здоров'я студентів та виявити основні фактори, які впливають на їхнє здоров'я. Такий аналіз дозволить розробити ефективні методики здоров'язбереження та відповідні навчальні програми.

Одним із важливих аспектів здоров'язбереження є фізична активність студентів. У професійно-технічних учбових закладах можуть бути впроваджені

різноманітні фізкультурні заходи, такі як спортивні секції, турніри, змагання та інші заходи. Окрім цього, необхідно впроваджувати практичні заняття та вправи з фізичної культури, які будуть сприяти збереженню здоров'я студентів.

Однак, здоров'язбережувальні технології в освітньому процесі не обмежуються фізичною активністю студентів. Також важливим є розробка правильної харчової поведінки та здорового способу життя. У професійно-технічних учбових закладах можна проводити спеціальні курси з питань здорового харчування та гігієни, які допоможуть студентам правильно планувати свій раціон та уникати шкідливих звичок.

Також, необхідно впроваджувати практику здорового розуму, включаючи методики медитації та релаксації. Це допоможе студентам підвищити свою ефективність та зосередженість на навчанні, зменшити ризик розвитку депресії та стресу та забезпечити позитивний психологічний настрій.

У процесі впровадження здоров'язбережувальних технологій необхідно враховувати індивідуальні особливості студентів, їхній вік, стать, фізичний та психологічний стан. Для досягнення успіху у цій справі необхідно співпрацювати з педагогами, психологами, лікарями та іншими фахівцями.

Таким чином, впровадження здоров'язбережувальних технологій у професійно-технічній освіті має велике значення для забезпечення здоров'я та добробуту студентів. Це вимагає від учбових закладів та педагогічних працівників певної підготовки та організаційних зусиль.

Одним з ключових аспектів впровадження здоров'язбережувальних технологій у професійно-технічну освіту є підвищення рівня свідомості студентів щодо здорового способу життя та його користі для їхнього особистого та професійного розвитку. Наприклад, можна включати у навчальний процес курси здоров'язбереження, які включають в себе відомості про користь регулярної фізичної активності, здорового харчування та здорового способу життя.

Орім того, важливо створити сприятливі умови для здорового способу життя студентів у навчальних закладах, забезпечуючи доступ до спортивних заходів, занять фізичною культурою та здорового харчування. Для цього можна створювати спеціальні спортивні зали та тренажерні зали, організовувати спортивні змагання та турніри, встановлювати автомати з здоровою їжею та напоями.

Важливо залучати до цього процесу батьків та громадськість, оскільки вони є важливими партнерами у здоров'язбережувальному вихованні молоді. Наприклад, можна проводити заняття здорового харчування та здорового способу життя для батьків та родичів студентів, а також запрошувати їх на спортивні змагання та інші заходи.

Отже, впровадження здоров'язбережувальних технологій у професійно-технічній освіті є невід'ємною складовою її розвитку та успішної підготовки молоді до професійної діяльності. Це вимагає систематичної роботи педагогів та керівників навчальних закладів з метою організації та забезпечення здорового способу життя студентів.

Здоров'язбережувальні технології повинні бути впроваджені у всіх аспектах професійно-технічної освіти, від планування навчального процесу до забезпечення сприятливих умов для здорового способу життя студентів. Це включає в себе впровадження практичних занять з фізичної культури, курсів здоров'язбереження та здорового способу життя, забезпечення спортивних та рекреаційних заходів, створення умов для здорового харчування та багато іншого.

У підготовці молоді до професійної діяльності важливо не лише забезпечити їх професійними знаннями та навичками, але й дбати про їхнє здоров'я та добробут. Впровадження здоров'язбережувальних технологій у професійно-технічну освіту допоможе досягти цієї мети та забезпечити здоровий та активний спосіб життя для молоді.

Список використаних джерел:

1. Бойченко Т.Є., Василяшко І.П., Коваль Н.С. Основи здоров'я: підруч. для 9 кл. загальноосвіт. навч. закл.. Київ: Генеза, 2009. 160 с.
2. Поташнюк І.В. Теоретичні і методичні засади застосування здоров'язбережувальних технологій навчання учнів у загальноосвітніх навчальних закладах: дис.... докт. наук: 13.00.02. Київ, 2012. 507 с.
3. Лозинський В. Техніки збереження здоров'я. Київ: Главник, 2008. 160 с.
4. Носко М.О., Гаркуша С.В., Воєділова О.М. Здоров'язбережувальні технології у фізичному вихованні: монографія. Київ: СПД Чалчинська Н.В., 2014. 300 с.

Максим Фролов

Науковий керівник: к.пед.н., доцент Гвоздецька Ю.В.

Уманський державний педагогічний університет імені Павла Тичини

ПРОФЕСІЙНА КУЛЬТУРА В АСПЕКТІ ПІДГОТОВЦІ ФАХІВЦІВ

Сучасна професійна освіта спрямована не тільки на підготовку конкурентоспроможного фахівця, здатного до саморозвитку і творчого пошуку у професійній діяльності, але й особистості зі стійкою системою цінностей. Відтак, метою сучасної професійної освіти стає підготовка фахівця як носія загальної і професійної культури [2, с. 5].

Формування професійної культури майбутнього фахівця має ґрунтуватися на загальнолюдських цінностях та досвіді минулих поколінь, враховувати тенденції розвитку певної професійної галузі та суспільства в цілому [1, с. 106].

Аналіз наукової літератури свідчить про відсутність єдиного погляду щодо сутності та структури культури, в цілому, і професійної культури, зокрема. Хоча в загальному розумінні культура – це історично визначений рівень розвитку суспільства і людини, що виражається у типах і формах організації життєдіяльності людей і тих матеріальних та духовних цінностях, що ними створені [4, с. 46].

Серед безлічі визначень поняття «культура» є одне, яке, на наш погляд, являється більш доречним враховуючи тенденції розвитку людства на початку ХХІ століття: «Культура – це спосіб діяльності людини по оволодінню світом». Зразу варто зазначити, що цей спосіб діяльності завдав непоправної шкоди як світові, так і людині [4, с. 37].

Існує загально визнаний поділ культури на матеріальну, соціальну і духовну. Матеріальною культурою вважається все, що відноситься до взаємостосунків людини з довкіллям, задоволення її потреб, забезпечення подальшого існування, технологічної сторони життя. Під соціальною культурою розуміється відношення людей один до одного, система статусів і соціальних інститутів. Духовна ж культура – це суб'єктивні аспекти життя, ідеї, установки, цінності і способи поведінки, що орієнтуються на них [10, 28, 29].

Якщо надається характеристика культури в різних конкретних формах суспільного життя, то мова йде про культури: естетичну, моральну, професійну, політико-правову, економічну, екологічну, побутову, фізичну. До кожної з перерахованих видів культур можна застосовувати загальне визначення культури як специфічного засобу організації і розвитку людської діяльності, відображеного в продуктах матеріальної та духовної праці, в системі соціальних норм, в духовних цінностях, у відношеннях людей до природи, між собою, до себе. Але кожний з вищевказаних видів має свою специфіку [7, с. 39].

Водночас професійна культура – це цілісна, складно ієрархічна система професійної структури особистості, що складається і функціонує у взаємодії двох форм: об'єктивної (мобікультурні об'єкти та реалії) та суб'єктивної (відбиток культури у свідомості) [8].

Професійна культура формується як важливий механізм взаємодії, що допомагає людям жити в професійному середовищі, зберігати єдність і цілісність науково-практичної діяльності [1, с. 108].

Професійна культура характеризує рівень та якість професійної підготовки. Стан суспільства безумовно впливає на якість професійної культури. Для її підтримки необхідні відповідні навчальні заклади, які надають кваліфіковану освіту, інститути та лабораторії, студії та майстерні і т. інше. Саме тому високий рівень професійної культури і є показником розвинутого суспільства [5].

Професійне становлення майбутніх фахівців на сучасному етапі розвитку суспільства потрібно розглядати як індивідуальний розвиток особистості майбутнього фахівця, у ході якого відбувається усвідомлення професійно-значущих утворень [6, с. 93].

Професійне становлення майбутнього фахівця у процесі професійної підготовки вимагає від нього складної напруженої творчої роботи над розвитком власної особистості, подолання себе, вибір одних можливостей і відмова від інших. Майбутній фахівець має досягнути, в першу чергу, найвищого рівня розвитку мистецтва жити – особливого вміння і високої майстерності у творчій побудові свого життя, що базується на глибокому знанні життя, розвиненій самосвідомості і володінні системою засобів, методів, технологій

програмування, конструювання і здійснення життя як індивідуально-особистісного життєвого проекту [7, с. 415].

Велике значення має професійна підготовка. Вона, як відомо, відповідає на два питання: що людина повинна знати і що вміти? В зв'язку з цим перед освітою всіх рівнів (середньою і вищою) виникла об'єктивна потреба розвивати силу і гнучкість розуму особистості таким чином, щоб поновлення знань, набуття навиків і вміння стало процесом, який не буде припинятися все життя [7, с. 142].

Серед великої кількості професійно-значущих якостей у процесі підготовки майбутніх фахівців у навчальних закладах перевага має бути надана, в першу чергу, системі професійно необхідних якостей [6, с. 111].

Проблема розвитку професійної культури тісно поєднана з механізмом особистісного розвитку здобувачів, який передбачає самоспостереження, самоаналіз, особистісну психокорекцію. Запорукою успішного розвитку майбутнього фахівця є усвідомлення ним необхідності глибинного самопізнання, корекції та пошуків шляхів самовдосконалення [3, с. 41].

Сутність, структура і функції культури виступають теоретичним підґрунтям для її формування в процесі професійної підготовки майбутніх фахівців, адже культурний досвід людства є системою знань, умінь, форм діяльності і відносин, способів спілкування, конкретних зразків поведінки [4 с. 102].

Реалії сьогодення полягають в тому, що більшість навчальних закладів не виховує основи розвитку професійної культури майбутніх фахівців. Сучасні заклади освіти в основному націлені на те, щоб особа здобула спеціальні уміння та знання, достатні для виконання професійних завдань інноваційного характеру і тільки в другу чергу – на сформування професійної культури сучасного фахівця [2, с. 11].

Професійна культура характеризує майбутнього фахівця як суб'єкта діяльності у сфері обраної професії. Формування професійної культури означає переведення нормативної основи професійної діяльності в індивідуальний стиль її виконання, що характеризується індивідуальним вибором засобів і способів цієї діяльності, підходами до її проектування, а також мотивами, ціннісними орієнтаціями, особливостями процесу її виконання.

Список використаних джерел

1. Безрученков Ю.В. Професійна культура фахівця ресторанного господарства як складова якості туристичної послуги. *Перспективи розвитку туристичної індустрії в Україні: регіональні аспекти*: збірник тез за матеріалами Всеукр. наук.-практ. Інтернет-конференції. Умань: Вид.-поліг. цен. «Візаві», 2013. С. 107 – 109.

2. Довженко І.В. Формування культури україномовного спілкування у майбутній професійній діяльності фахівців сфери обслуговування: Дис ... канд. пед. наук: 13.00.02/ Херсонський державний університет. Херсон, 2008. 255 с.

3. Коржуева Е.В. Формирование профессиональной культуры будущего специалиста по работе с молодежью в процессе обучения в вузе: Дис ... канд. пед.

наук: 13.00.08/ Калужский государственный университет им. К.Э.Циолковского. Калуга, 2019. 205с.

4. Кормич Л.І. Культурологія (історія і теорія світової культури ХХ століття: Навчальний посібник. Х.: Одісей, 2003. 304 с.

5. Кребер А.Л. Культура. Критический обзор понятий и определений. *Культурология*. 2000, №1. С. 105–183.

6. Лобур М.С. Формування професійно значущий якостей майбутніх молодших фахівців сфери харчування : Дис ... канд.. пед. наук: 13.00.04 / Київський національний університет ім.Тараса Шевченка. К., 2006. 253 с.

7. Неперервна професійна освіта: філософія, педагогічні парадигми, прогноз: Монографія / В.П.Андрущенко, І.А.Зязюн, В.Г.Кремень, С.Д.Максименко, Н.Г.Ничкало, С.О.Сисоєва, Я.В.Цехмістер, О.В.Чалий / За ред. В.Г.Кременя. К.: Наукова думка, 2003. 853с.

8. Професійна освіта: словник: навч. пос. / ред. Н.Г.Ничкало. К.: Вища школа, 2000. 380с.

Аліна Чайка

Науковий керівник: к.пед.н., доцент Срібна Ю. А.

Полтавський національний педагогічний університет імені В.Г. Короленка

ФОРМУВАННЯ НАВИЧОК БЕЗПЕКИ ВИКОРИСТАННЯ ПОБУТОВИХ ЕЛЕКТРОПРИЛАДІВ НА УРОКАХ ТЕХНОЛОГІЇ: ІНТЕГРАТИВНИЙ ПІДХІД

Формування навичок безпеки використання побутових електроприладів є важливою темою для уроків технології. Інтеграційний підхід до цієї теми полягає в тому, щоб об'єднати різні дисципліни і підходи для створення цілісного підходу до безпеки використання побутових електроприладів.

Основою інтегрованого підходу є співпраця між вчителем технології і вчителем фізики або електротехніки. На уроках технології учні можуть навчатися правильно використовувати різні побутові електроприлади, наприклад, електричні чайники, тостери, мікрохвильові печі та інші. У цьому процесі важливо навчити учнів виконувати дії за певними інструкціями, а також пояснити правила безпеки при використанні цих пристроїв. Учитель фізики або електротехніки може допомогти у розумінні принципів роботи електроприладів та впливу електричної енергії на людину. Вони можуть пояснити основні поняття, такі як напруга, струм, опір, потужність, і як ці поняття пов'язані з безпекою використання електроприладів [1].

Інший підхід до формування навичок безпеки використання побутових електроприладів на уроках технології полягає в інтеграції цієї теми з темою «Охорона здоров'я». На уроках технології учні можуть вивчати, які речовини використовуються в побуті, що може стати джерелом небезпеки для здоров'я людини, та як їх можна уникнути.

У процесі інтегрованого навчання учні здійснюють певну послідовність дій, що передбачає розуміння важливості дотримання правил безпеки використання електроприладів. Зокрема, учитель може почати зі спостереження учнів за різними побутовими електроприладами, які вони використовують вдома, із зауваженням на те, які з них можуть бути небезпечними, якщо їх використовувати неправильно.

Далі можна провести демонстрацію того, як використовувати електроприлади правильно, звернувши увагу на важливість перевірки стану електропроводки та заземлення пристроїв, а також на важливість використання захисних пристроїв, наприклад, автоматичних вимикачів або розеток з захистом від перевантаження.

Також можна провести ігри та практичні вправи, що допоможуть учням запам'ятати та використовувати правила безпеки використання електроприладів. Наприклад, учні можуть створити маленьку електростанцію і виміряти напругу та силу струму на різних ділянках кола.

Під час навчання учитель може використовувати інтерактивні технології, які дозволять учням самостійно вивчати правила безпеки використання електроприладів та ознайомитися з документами та нормативно-правовими актами, що регулюють цю сферу. Наприклад, можна створити цифрові навчальні матеріали, які будуть містити відеоуроки, ілюстрації, інтерактивні завдання тощо [2].

Для формування навичок безпеки використання побутових електроприладів на уроках технології можуть бути використані різноманітні педагогічні методи та прийоми:

1. Проведення практичних вправ, спрямованих на формування навичок безпеки використання електроприладів, наприклад, демонстрація правильної техніки вмикання/вимикання приладів, правильного зберігання та очищення від пилу, використання регуляторів потужності тощо.

2. Включення теми безпеки в інтегровані проекти, наприклад, проект «Створення моделі екологічного будинку», де можна обговорити необхідність використання електроприладів з низьким рівнем споживання енергії та зменшення впливу на довкілля.

3. Використання сучасних технологій, таких як інтерактивні дошки, відеопроекції тощо, для демонстрації різних ситуацій та прикладів безпечного використання електроприладів.

4. Організація відвідування виробничих підприємств, де вчені можуть побачити, як виготовляються електроприлади, та поспілкуватися з фахівцями з питань безпеки.

5. Включення батьків до процесу навчання, проведення батьківських зборів та лекцій з питань безпеки використання електроприладів вдома.

6. Оцінювання знань та навичок з питань безпеки використання електроприладів за допомогою тестів та практичних завдань на уроках технології [3].

Отже, формування навичок безпеки використання побутових електроприладів на уроках технології є надзвичайно важливим завданням, яке можна вирішити за допомогою інтегративного підходу. Цей підхід передбачає використання різних методів інтерактивного навчання та мультимедійних засобів, що дозволяє створити реалістичну обстановку та навчити учнів правильному використанню побутових електроприладів та запобігати нещасним випадкам. Таким чином, застосування інтегративного підходу на уроках технології може допомогти у формуванні необхідних навичок та знань учнів щодо безпеки використання електроприладів в побуті.

Список використаних джерел

1. Гордієнко Н. І. Формування навичок безпеки життєдіяльності на уроках технології. *Науковий часопис НПУ імені М. П. Драгоманова*. Серія 14: Теорія і методика мистецької освіти. 2018. Вип. 35. С. 82–85.
2. Карпенко І. М. Розвиток навичок безпечної експлуатації побутової техніки у процесі навчання технології. *Наукові записки кафедри педагогіки і психології*. 2019. Т. 1, № 1. С. 42–46.
3. Шкільна безпека: навчально-методичний посібник / О. В. Жук (відп. ред.) та ін. Київ : Генеза, 2020. 240 с.

Тетяна Шаповал

Полтавський національний педагогічний університет імені В.Г. Короленка

ПЕДАГОГІЧНІ УМОВИ УСПІШНОЇ РЕАЛІЗАЦІЇ КУЛЬТУРИ ЗДОРОВ'Я НА УРОКАХ ТРУДОВОГО НАВЧАННЯ

Педагогічні умови є важливим фактором для успішної реалізації культури здоров'я на уроках трудового навчання. Основною метою культури здоров'я є формування у учнів позитивних навичок та здорових звичок щодо свого фізичного, психічного та соціального благополуччя.

Серед педагогічних умов, необхідних для успішної реалізації культури здоров'я на уроках трудового навчання, можна виділити наступні:

1. Системність та цілісність підходу. Культура здоров'я на уроках трудового навчання має бути не лише окремою темою, але й вбудованою у весь курс навчання. Необхідно підходити до цього питання системно та цілісно, починаючи від вивчення стандартів гігієни та безпеки праці, та завершуючи вивченням питань про здоровий спосіб життя.

2. Активна участь учнів у процесі навчання. Учні мають бути активно включені у процес формування культури здоров'я. Їм слід надавати можливість висловлювати свої думки, виконувати рольові ігри, проводити аналіз власного стану здоров'я та використовувати здобуті знання у повсякденному житті.

3. Використання інтерактивних методів навчання. Використання інтерактивних методів навчання дозволяє залучити учнів до процесу навчання та

підвищити їхню мотивацію до вивчення питань про здоров'я. Такі методи, як проектні та дослідницькі роботи, графічні організатори та мультимедійні презентації, можуть допомогти зрозуміти та запам'ятати матеріал легше, а також розвивають технічні навички та здатність працювати з інформаційними технологіями. Крім того, використання інтерактивних методів на уроках трудового навчання стимулює активну участь учнів у процесі навчання, сприяє розвитку творчих здібностей та розширенню кругозору учнів. Такі педагогічні умови створюють сприятливу атмосферу для розвитку культури здорового способу життя на уроках трудового навчання [2].

Зокрема, проектні роботи дозволяють учням не лише здобувати нові знання про здоровий спосіб життя, але й вирішувати реальні проблеми свого життя та оточуючого середовища. Дослідницькі роботи сприяють розвитку критичного мислення учнів та здатності до самостійного пошуку та аналізу інформації про здоров'я. Графічні організатори та мультимедійні презентації дозволяють наочно продемонструвати та роз'яснити учням правильний спосіб життя, а також зробити уроки трудового навчання цікавішими та ефективнішими. Ще однією важливою педагогічною умовою успішної реалізації культури здоров'я на уроках трудового навчання є використання інтерактивних методів навчання, таких як робота в парах та групах, дискусії, ігри та інші. Ці методи сприяють активізації пізнавальної діяльності учнів та розвитку їхньої творчої та креативної активності. Крім того, важливим елементом успішної реалізації культури здоров'я на уроках трудового навчання є створення сприятливої психологічної атмосфери в класі, що передбачає підтримку позитивних міжособистісних стосунків, заохочення до співпраці та допомоги одне одному, врахування індивідуальних особливостей учнів та їх потреб у додатковій допомозі.

Одним з практичних прикладів педагогічних умов успішної реалізації культури здоров'я на уроках трудового навчання може бути використання інтерактивних форм роботи, таких як рольові ігри або ігри-симулятори, що дозволяють учням зануритися у певну тему та здійснити певні дії у віртуальному середовищі. Інший приклад – це організація проектної роботи з учнями, під час якої вони можуть працювати в групах над створенням різноманітних об'єктів побуту, спрямованих на поліпшення якості життя. Це може бути проект зі створення меблів з екологічно чистих матеріалів, проект зі створення енергоефективної лампи або проект зі створення інноваційного дизайну кухонних приладів [4].

Крім того, важливим аспектом успішної реалізації культури здоров'я на уроках трудового навчання є використання сучасних інформаційних технологій, таких як відеоуроки, вебінари, інтерактивні дошки тощо. Це дозволяє учням отримати більш повну інформацію про тему уроку та забезпечити більш ефективне засвоєння матеріалу. Окрім цього, успішна реалізація культури здоров'я на уроках трудового навчання передбачає використання індивідуального підходу до кожного учня, що дозволяє враховувати його інтереси, здібності та потреби. Наприклад, вчителі можуть пропонувати

додаткові завдання чи проекти для учнів, які демонструють більш високий рівень знань та навичок з даної теми. З іншого боку, для учнів з особливими потребами, вчителі можуть підготувати індивідуальні завдання, які будуть відповідати їхньому рівню розвитку та сприятимуть їхньому здоров'ю. Додатково, важливо створити комфортну та безпечну атмосферу на уроках, забезпечивши необхідну технічну базу та дотримуючись правил техніки безпеки. Це забезпечить надійний захист від травм та нещасних випадків, що можуть виникнути в процесі виконання практичних робіт. Крім того, важливо регулярно проводити моніторинг здоров'я учнів та узгоджувати плани роботи на уроках з рекомендаціями медичних фахівців, що дозволить вчасно реагувати на будь-які зміни у здоров'ї учнів та уникнути негативних наслідків [3].

Класифікація педагогічних умов успішної реалізації культури здоров'я на уроках трудового навчання може включати такі складові:

4. Фізичне середовище та обладнання: забезпечення безпечної та комфортної обстановки на уроках трудового навчання, наявність необхідного обладнання та інструментів для проведення різноманітних практичних занять.

5. Організаційно-методичні аспекти: розробка індивідуальних програм для учнів з різним рівнем знань та навичок, використання різноманітних методів та прийомів навчання (проектні роботи, рольові ігри, дослідження та ін.), формування умінь та навичок самостійної роботи учнів.

6. Розвиваюче середовище: створення сприятливого середовища для розвитку творчих здібностей та інтересів учнів, активна участь учнів у практичних діях та проектах, сприяння розвитку соціальних вмінь та навичок комунікації.

7. Медико-психологічні аспекти: забезпечення психологічної підтримки учнів, створення сприятливих умов для фізичного та психічного здоров'я учнів, залучення медичних працівників для проведення профілактичної роботи з учнями.

8. Соціально-педагогічні аспекти: сприяння взаємодії з батьками та громадою для формування позитивної атмосфери на уроках трудового навчання, розуміння та поваги до різних культур та традицій [2].

Вибір і використання певних педагогічних умов залежить від конкретних умов навчання та потреб учнів. Проте, загальні педагогічні умови успішної реалізації культури здоров'я на уроках трудового навчання можуть включати в себе створення сприятливого психологічного клімату, використання сучасних інформаційно-комунікаційних технологій, індивідуального підходу до учнів та їх мотивації до здорового способу життя. Важливо також пам'ятати про постійну самоосвіту та розвиток професійних компетенцій вчителів, які є ключовим фактором успішної реалізації культури здоров'я на уроках трудового навчання.

Отже, з усього вищезгаданого, можна зробити висновок, що успішна реалізація культури здоров'я на уроках трудового навчання вимагає від вчителя певних педагогічних умов. До таких умов можна віднести розробку та впровадження цілеспрямованих планів та програм, використання інтерактивних методів навчання, індивідуальний підхід до учнів, сприяння здоровому способу

життя, а також створення сприятливого психологічного клімату в класі. Важливим аспектом успішної реалізації культури здоров'я є також використання сучасних технологій та інформаційних засобів, що дозволяє зробити навчання більш цікавим та зрозумілим для учнів. Реалізація таких умов допоможе досягти мети та покращити якість трудового навчання, а також допоможе учням зробити здоровий спосіб життя своїм стилем життя.

Список використаних джерел

1. Гайворонська Н. М. Формування культури здоров'я учнів на уроках трудового навчання в загальноосвітній школі. *Науково-педагогічні проблеми сучасного університету*. 2018. №2(48). С. 31–36.

2. Столярчук О. І. Культура здоров'я на уроках трудового навчання як засіб формування здоров'язбережувальної компетентності учнів. *Теоретико-методичні проблеми виховання дітей та учнівської молоді*. 2019. №23(2). С. 246–254.

3. Хом'як О. І. Педагогічні умови формування культури здоров'я на уроках трудового навчання в загальноосвітній школі. *Вісник Полтавської державної аграрної академії*. 2020. №3. С. 156–161.

4. Шаповал Н. В. (2018). Формування культури здоров'я на уроках трудового навчання з використанням інноваційних технологій. *Педагогічний альманах*. 2018. №25. С. 157–160.

Сергій Шестак

**Науковий керівник: к.пед.н., старший викладач Коробань О.В.,
Уманський державний педагогічний університет імені Павла Тичини**

ЕЛЕКТРОННИЙ ПОСІБНИК ЯК ЗАСІБ ОРГАНІЗАЦІЇ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ ЗДОБУВАЧІВ ОСВІТИ В ЗАКЛАДАХ ПРОФЕСІЙНО-ТЕХНІЧНОЇ ОСВІТИ

Нині, в епоху цифрових технологій, застосування інформаційно-комунікаційних технологій, що гарантує подальше вдосконалення навчального процесу, доступність та ефективність освіти, є одним з ключових напрямків удосконалення системи освіти. Створення електронних посібників є одним з методів досягнення мети вдосконалення навчального процесу. Використання електронних посібників може мати великий вплив на ефективність проведеного заняття, наскільки здобувачі освіти зацікавлені в навчанні, як вони сприймають матеріал, який вивчають, і як можна розширити освітній процес в цілому та допомогти здобувачеві освіти в опануванні його професії. Це пов'язано з активним впровадженням інформаційних технологій, які допомагають ширше доносити інформацію за допомогою мультимедіа та зберігати велику кількість інформації.

Розвиток сучасних технологій надав змогу створення електронних посібників, які можуть бути використані для полегшення та покращення процесу навчання здобувачів професійно-технічної освіти. Цей тип інструменту надає здобувачам освіти структуроване навчальне середовище, що дозволяє їм контролювати власний навчальний процес у власному темпі.

Питання, пов'язані із створенням та використанням електронних засобів навчання, а в тому числі і електронних посібників, досліджувались такими науковцями: В. Усик, В. Вембер, В. Федорчук, В. Агеєв, Н. Апатова, А. Башмаков, І. Башмаков, В. Биков, Л. Брескіна, А. Верлань, І. Ветрова, Є. Вінниченко, В. Горох, Ю. Горошко, А. Гуржій, О. Данилова, Ю. Дорошенко, М. Жалдак, Ю. Жук, І. Іваськів, Л. Зайнутдінова.

В. Биков стверджує: «Сучасний електронний посібник – це цілісна дидактична система, заснована на використанні комп'ютерних технологій та засобів Інтернет, що ставить за мету забезпечити навчання здобувачів освіти» [1, с. 11-22].

В той час як В. Усик наголосив: «Методи створення електронного посібника швидко удосконалюються, і потребують дослідження в організації навчального середовища постійно»[4. С. 209-212]

Тому проблема використання електронних посібників як засобу організації самостійної роботи у закладах професійно-технічної освіти (ЗПТО) є дуже актуальною і потребує подальшого вивчення з метою максимального використання їхнього потенціалу для підвищення ефективності навчального процесу та покращення результатів навчання здобувачів професійно-технічної освіти.

Мета полягає у аналізі електронних посібників, визначення їх переваг та недоліків і способів їх використання як новітніх засобів у самостійній роботі здобувачів професійно-технічної освіти.

У сучасному суспільстві комп'ютерній підтримці будь-якої професійної діяльності приділяється велика увага. Обмін професійними знаннями та досвідом може бути спрощений завдяки використанню нових інструментів обміну інформацією. Освітній процес, в якому використовуються навчальні електронні посібники з різних дисциплін, є тим місцем, де це в першу чергу доречно.

Використання електронних посібників на заняттях може підвищити успішність здобувачів професійно-технічної освіти у цій галузі знань, а також їхній ентузіазм у навчанні. Незалежно від рівня освіти, здобувачі професійно-технічної освіти можуть брати активну участь у навчанні, персоналізувати свій навчальний досвід і практикувати самоконтроль завдяки навчальним комп'ютерним програмам та електронним посібникам.

У нашому дослідженні ми будемо розглядати електронний посібник як засіб організації самостійної роботи здобувачів освіти в ЗПТО, тому для подальшого розгляду нам необхідно дати визначення електронного посібника.

Електронний посібник – це електронне видання, яке частково або повністю замінює або доповнює посібник і офіційно затверджене в якості даного виду

видання[4. с. 209-212]. Електронний посібник простими словами електронна версія традиційного посібника, до якої можна отримати доступ і читати на різних цифрових пристроях, таких як комп'ютери, планшети та смартфони. Зазвичай він містить текст, зображення, відео, інтерактивну графіку та інші мультимедійні елементи, які покращують навчальний процес.

Для більш кращого розуміння розглянемо основні форми електронних посібників сьогодення:[3. с. 162-170]

PDF-файли: Це цифрові версії традиційних посібників, які часто включають такі функції, як гіперпосилання, функції пошуку та можливість додавати нотатки.

Інтерактивні електронні книги: Забезпечують цікавий навчальний процес з мультимедійними елементами, такими як відео, анімація та інтерактивні вікторини.

Веб-посібники: Доступ до них здійснюється через веб-браузер і може включати інтерактивні елементи та посилання на зовнішні ресурси.

Мобільні додатки: Призначені для використання на смартфонах або планшетах і надають учням зручний спосіб доступу до навчальних матеріалів на ходу[2. с. 20].

Посібники у віртуальній та доповненій реальності: Використовують імерсивні технології, щоб надати студентам практичний досвід навчання у віртуальному середовищі.

Під час дослідження літератури нами було виявлено певні особливості електронного посібника, ось деякі з них[5. с. 180-185]:

Інтерактивний контент: Е-посібники часто містять інтерактивний контент, який дозволяє здобувачам освіти взаємодіяти з матеріалом у більш практичний спосіб.

Персоналізовані параметри: Е-посібники дозволяють здобувачам освіти налаштовувати параметри відповідно до їхніх навчальних уподобань.

Вміст з можливістю пошуку: Е-посібники мають функцію пошуку, яка дозволяє здобувачам освіти швидко і легко знаходити певну інформацію. Ця функція економить час і робить навчання більш ефективним.

Економічна ефективність: Е-посібники часто є більш економічно вигідними, ніж традиційні посібники, оскільки вони усувають необхідність друку, доставки та зберігання.

Доступність: Е-посібники більш доступні, ніж традиційні посібники, оскільки їх можна читати на різних цифрових пристроях. Це означає, що здобувачі освіти можуть отримати доступ до своїх посібників з будь-якого місця і в будь-який час, що особливо вигідно для тих, хто навчається дистанційно.

Всі вище перераховані особливості підштовхують нас до того, що електронний посібник надає можливість легше засвоювати матеріал здобувачам освіти ЗПТО під час самостійної роботи.

Електронний посібник має низку переваг для здобувачів освіти ЗПТО, зокрема можливість планувати та керувати власною навчальною діяльністю. За допомогою електронних книг здобувачі освіти ЗПТО мають доступ до широкого

спектру навчальних ресурсів, включаючи посібники, інтерактивні вправи, відео та інші мультимедійні матеріали. Вони можуть використовувати ці ресурси для планування своєї навчальної діяльності відповідно до власного стилю та темпу навчання.

Електронний посібник також дозволяє здобувачам освіти ЗПТО легко робити закладки та виділяти важливу інформацію, а також робити нотатки безпосередньо в тексті. Це допомагає здобувачам краще організувати своє навчання та за потреби повторювати ключові поняття.

Крім того, електронний посібник може надати здобувачам освіти ЗПТО негайний зворотній зв'язок щодо їхнього навчального прогресу за допомогою інтерактивних оцінювань та тестів. Цей зворотній зв'язок може допомогти здобувачам освіти визначити сфери, в яких їм потрібно вдосконалюватися, і відповідно скоригувати свою навчальну діяльність.

Використання е-посібників може допомогти здобувачам освіти ЗПТО взяти під контроль власне навчання, надаючи їм гнучке, доступне та інтерактивне навчальне середовище.

Електронний посібник, безсумнівно, є ефективним засобом організації самостійної роботи здобувачів освіти у закладах професійно-технічної освіти. За допомогою електронних посібників здобувачі освіти отримують доступ до широкого спектру навчальних матеріалів, включаючи посібники, інтерактивні тести та мультимедійні ресурси, які допомагають їм здобувати знання та розвивати свої навички.

Однією з головних переваг використання електронних посібників для самостійної роботи є гнучкість і зручність, які вони пропонують. Здобувачі освіти можуть отримати доступ до електронних посібників у будь-який час і в будь-якому місці, що робить їх ідеальними для тих, кому потрібно поєднувати навчання з роботою або іншими зобов'язаннями. Крім того, е-посібники можна легко оновлювати, що гарантує здобувачам освіти доступ до найактуальнішої інформації.

Однак, незважаючи на свої численні переваги, електронні посібники не можуть повністю замінити роль викладача. Важливо, щоб викладачі надавали рекомендації та підтримку здобувачам освіти під час роботи з матеріалами, а також відстежували їхній прогрес, щоб переконатися, що вони досягають навчальних цілей.

Загалом, електронний посібник є цінним інструментом для організації самостійної роботи здобувачів освіти у закладах професійно-технічної освіти. За умови ефективного використання він може допомогти здобувачам освіти здобувати знання та розвивати свої навички у гнучкий та персоналізований спосіб, водночас надаючи можливості для керівництва та підтримки з боку викладачів.

Список використаних джерел

1. Биков В. Ю. Цифрове навчальне середовище: нові технології та вимога до здобувачів знань. Сучасні інформаційні технології та інноваційні: методики

навчання в підготовці фахівців: методологія, теорія, досвід, проблеми. 2020 Вип. 55. С. 11-22.

2. Вембер В. П. Методичні основи проектування та використання електронного підручника з інформатики для загальноосвітньої школи : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. пед. наук: 13.00.02 «теорія і методика навчання (інформатика)» Київ, 2008. 20 с.

3. Гайдаєнко І. Електронний підручник як новий засіб подання інформації у навчальному процесі. Наукові записки Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка. Серія : Історія. 2016. № 2. С. 162–170.

4. Усик В. В. Розробка електронного підручника як один із засобів підвищення ефективності навчання у вищих навчальних закладах. Збірник наукових праць Харківського національного університету Повітряних Сил. 2011. № 2. С. 209–212.

5. Федорчук В. В. Інтерактивні технології та їх використання у навчальному процесі вищої школи. Збірник наукових праць Уманського державного педагогічного університету. Умань. 2009. № 3. С. 180–185.

Світлана Шпак

Науковий керівник: к.пед.н., доцент Литвин А.Ф.

Університет Григорія Сковороди в Переяславі

ФОРМУВАННЯ ФАХОВИХ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ У МАЙБУТНІХ ВИКЛАДАЧІВ ЗАКЛАДІВ ПРОФЕСІЙНОЇ ОСВІТИ

У сучасних умовах формування фахових компетентностей є однією з ключових завдань професійної освіти. Особливо важливою є ця проблема для майбутніх викладачів закладів професійної освіти, оскільки вони відповідають за підготовку кваліфікованих фахівців з різних галузей.

Метою даної статті є розгляд питання формування фахових компетентностей у майбутніх викладачів закладів професійної освіти. Для досягнення цієї мети було проведено аналіз наукових джерел та практичний досвід викладання.

Формуванню фахових компетентностей присвячені праці Н. Бібик, Н. Глузман, І. Зимня, О. Овчарук, О. Олексюк, О. Пометун, С. Сисоєва, Л. Хоружа, А. Хуторський, С. Архангельського, О. Киррилова, О. Марченко, В. Нароліна, О. Овчарук, О. Орловської, Л. Пляката.

Загалом поняття «фахова компетентність» як складний феномен вивчають І. Зязюн, Н. Кузьміна, Н. Ничкало, О. Савченко, О. Шиянта ін. Поняття «фахова компетенція» вони досліджують у двох напрямках: широкому та вузькому. Щодо вузького сенсу, то це є готовність та здатність фахівця приймати ефективні рішення під час професійної діяльності. У широкому значенні фаховою компетенцією є сукупність інтегрованих знань, умінь та досвіду, а також якостей

особистості, які дозволяють людині здійснювати професійну діяльність під час взаємодії з оточуючим світом [1].

За результатами дослідження було встановлено, що формування фахових компетентностей у майбутніх викладачів закладів професійної освіти передбачає:

1. Формування теоретичних знань з профільних дисциплін. Майбутні викладачі повинні мати достатній рівень теоретичних знань з галузі, яку вони викладатимуть. Для цього необхідно використовувати сучасні навчальні матеріали та методики.

2. Розвиток практичних навичок. Майбутні викладачі повинні мати можливість відпрацьовувати свої навички на практиці. Для цього важливо забезпечити стажування та практику в закладах професійної освіти.

3. Розвиток вмінь організації навчального процесу. Майбутні викладачі повинні вміти ефективно організовувати навчальний процес та використовувати різноманітні методи навчання.

4. Розвиток вмінь та навичок взаємодії зі студентами. Майбутні викладачі повинні вміти працювати зі студентами на різних етапах навчального процесу, сприяти їхньому активному навчанню та вирішенню проблем.

5. Розвиток вмінь оцінювання студентів. Майбутні викладачі повинні вміти об'єктивно оцінювати рівень знань та вмінь студентів, використовуючи сучасні методи оцінювання.

6. Розвиток вмінь працювати в команді. Майбутні викладачі повинні вміти працювати в команді з іншими викладачами та фахівцями, співпрацювати з ними для досягнення спільної мети.

7. Розвиток вмінь самоосвіти та професійного розвитку. Майбутні викладачі повинні бути готовими до постійного професійного розвитку та самоосвіти, використовуючи сучасні методи та технології навчання.

8. Розвиток вмінь застосування інноваційних технологій у навчальному процесі. Сучасний світ не стоїть на місці, тому майбутні викладачі повинні бути готові до застосування новітніх технологій у своїй роботі, таких як віртуальні класи, онлайн-курси, електронні підручники та інші.

9. Розвиток вмінь організації практичної підготовки студентів. Майбутні викладачі повинні вміти організовувати практичну підготовку студентів, забезпечувати необхідний рівень матеріально-технічної бази та відповідний рівень підготовки викладачів-практиків.

10. Розвиток вмінь планування та аналізу навчального процесу. Майбутні викладачі повинні вміти планувати навчальний процес, враховуючи різні вимоги та потреби студентів, аналізувати результати навчальної діяльності та вносити корективи для поліпшення якості навчання.

11. Розвиток вмінь роботи зі здатностями студентів. Кожен студент має свої здібності та особливості, тому майбутні викладачі повинні вміти працювати зі здатностями кожного студента, враховуючи їхні індивідуальні потреби та особливості.

12. Розвиток вмінь організації самостійної роботи студентів. Однією з важливих складових успішності студента є його самостійна робота. Майбутні викладачі повинні вміти організовувати самостійну роботу студентів та стимулювати їх до активної участі в ній. Для цього необхідно вміти давати чіткі завдання та інструкції щодо їх виконання, контролювати процес виконання завдань та надавати необхідну підтримку та допомогу у разі потреби.

13. Розвиток вмінь взаємодії з колегами та іншими фахівцями у сфері освіти. Майбутні викладачі повинні бути відкриті до співпраці з колегами та іншими фахівцями у сфері освіти, вміти обмінюватися досвідом та ідеями, спільно розробляти та впроваджувати новітні методики та технології навчання.

14. Розвиток вмінь оцінювання та аналізу рівня навчальних досягнень студентів. Майбутні викладачі повинні вміти оцінювати рівень навчальних досягнень студентів, проводити аналіз результатів навчальної діяльності та вносити корективи для поліпшення якості навчання.

Отже, формування фахових компетентностей у майбутніх викладачів закладів професійної освіти передбачає розвиток різноманітних вмінь та навичок. Це включає вміння співпрацювати зі студентами, застосовувати інноваційні технології, організовувати самостійну роботу студентів та розвивати вміння взаємодії з колегами та іншими фахівцями у сфері освіти. Крім того, майбутні викладачі повинні мати глибокі знання у своїй галузі, бути орієнтованими на результат та постійно розвивати свої професійні навички та компетенції.

Важливо зазначити, що процес формування фахових компетентностей майбутніх викладачів повинен бути комплексним та системним. Це означає, що необхідно забезпечити інтегроване використання різноманітних методів та підходів до навчання, таких як проектна діяльність, ігрові технології, електронні та інтерактивні засоби навчання, інтерактивні методи та ін.

Також важливо надавати майбутнім викладачам можливості для практичного застосування своїх знань та навичок у реальних умовах. Наприклад, організація педагогічної практики в закладах професійної освіти дозволяє майбутнім викладачам отримати практичний досвід та відчути на собі особливості професійної діяльності.

Розвиток відповідних вмінь та навичок допоможе майбутнім викладачам успішно виконувати свої професійні обов'язки та забезпечить високий рівень якості професійної підготовки студентів, що має велике значення для подальшої кар'єри студентів та їх успішного вступу на ринок праці.

Одним із важливих елементів формування фахових компетентностей у майбутніх викладачів є їх професійна майстерність. Для досягнення високої майстерності необхідно набувати практичних навичок та використовувати їх у педагогічній діяльності. Також важливо постійно вдосконалювати свої знання та компетенції, відвідувати професійні тренінги, семінари та конференції, співпрацювати з колегами.

Значну роль у формуванні фахових компетентностей у майбутніх викладачів відіграє також їх особистість. Важливо мати розвинені такі якості, як

відповідальність, терплячість, емпатія, комунікабельність, креативність. Ці якості допоможуть викладачам створювати сприятливу та дружню атмосферу в групі, залучати студентів до активної участі у навчальному процесі та вирішенні різноманітних завдань.

Таким чином, формування фахових компетентностей у майбутніх викладачів закладів професійної освіти є складним та багатогранним процесом, який вимагає поєднання теоретичних знань та практичного досвіду. Для досягнення цієї мети необхідно використовувати сучасні методи та технології навчання, забезпечувати стажування та практику, розвивати вміння організації навчального процесу та взаємодії зі студентами. Тільки таким чином майбутні викладачі зможуть підготувати кваліфікованих фахівців з різних галузей, відповідно до сучасних вимог ринку праці.

Список використаних джерел:

1. Чаговець А. Сучасна професійна підготовка майбутніх вихователів дошкільних навчальних закладів. Теоретичний аспект. Обрії. 2015. № 1. С. 99 – 102.

Віталій Штельмах
Науковий керівник: к.пед.н., старший викладач Лаун С.Ю.
Університет Григорія Сковороди в Переяславі

ЗАСТОСУВАННЯ ІНФОРМАЦІЙНО-КОМУНІКАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ У ФАХОВІЙ ПІДГОТОВЦІ МАЙБУТНІХ ВИКЛАДАЧІВ ЗПТО

За останні роки інформаційно-комунікаційні технології (ІКТ) значно змінили спосіб, яким ми живемо та працюємо. ІКТ стали необхідним інструментом у багатьох галузях, включаючи освіту. Фахова підготовка майбутніх викладачів ЗПТО не є винятком, і використання ІКТ стає все більш важливим у цьому процесі.

Перед науковою спільнотою закладу вищої освіти постає завдання вдосконалення освітнього процесу з метою підготовки висококваліфікованого та конкурентоспроможного фахівця, здатного вирішувати актуальні завдання в професійній сфері з урахуванням вимог нового інформаційного суспільства та потреб ринку праці. У Національній доктрині розвитку освіти України у ХХІ столітті зазначається, що стратегічним напрямом удосконалення освітнього процесу, доступності та ефективності освіти є впровадження ІКТ та створення індустрії сучасних засобів навчання, які відповідатимуть світовому науково-технічному рівню [1].

Концептуальні підходи щодо необхідності формування інформаційної компетентності майбутніх викладачів ЗПТО та їх готовності до використання ІКТ у професійній діяльності знаходять відображення у працях Т. Андрющенко, О. Кучая, Г. Назаренко та інших.

Дослідження показують, що використання ІКТ в навчальному процесі допомагає покращити ефективність навчання та забезпечити більш активну участь учнів у навчанні. Зокрема, використання комп'ютерних програм, відео та інтерактивних матеріалів допомагає зробити навчальний процес цікавішим та доступнішим для учнів.

У фаховій підготовці майбутніх викладачів ЗПТО ІКТ також можуть відігравати важливу роль. Використання ІКТ може допомогти підготувати викладачів до викладання сучасних технологій та методів навчання, а також допомогти у розробці та проведенні ефективних уроків.

Аналіз наукових джерел та інтернет-ресурсів показав, що використання ІКТ у фаховій підготовці майбутніх викладачів ЗПТО може бути ефективним. Зокрема, було виявлено, що використання ІКТ у навчальному процесі допомагає збільшити мотивацію студентів до навчання та забезпечити більш активну участь у навчанні.

Використання ІКТ у фаховій підготовці майбутніх викладачів ЗПТО може включати в себе використання комп'ютерних програм та веб-сайтів для навчання теорії та практики, використання електронних підручників та курсів для дистанційного навчання, використання відео та інтерактивних матеріалів для забезпечення більш доступного та цікавого навчання.

Деякі дослідження показали, що використання ІКТ у фаховій підготовці майбутніх викладачів ЗПТО дозволяє підвищити ефективність навчання та забезпечити краще розуміння матеріалу студентами. Використання ІКТ може також сприяти створенню більш активного та залученого навчального середовища, яке розвиває навички співпраці, комунікації та критичного мислення.

Деякі інші дослідження доводять, що використання ІКТ в навчальному процесі може збільшити мотивацію студентів та підвищити їх інтерес до навчання. Також використання ІКТ може сприяти підвищенню рівня самостійності та саморозвитку студентів, оскільки вони можуть швидше знаходити та аналізувати інформацію з використанням різноманітних джерел та програм.

Однак, деякі дослідження також показали, що використання ІКТ може мати певні негативні наслідки, які повинні бути враховані. Наприклад, можуть виникнути проблеми з якістю навчання, якщо студенти використовують ІКТ занадто часто та без належної підготовки. Також можуть виникнути проблеми зі збереженням конфіденційної інформації та захистом персональних даних.

Тому, при використанні ІКТ в фаховій підготовці майбутніх викладачів ЗПТО, необхідно враховувати як позитивні, так і негативні наслідки, та використовувати їх з розумінням їх можливостей та обмежень. Також важливо забезпечити належну підготовку викладачів для використання ІКТ у навчальному процесі. Це може бути досягнуто через проведення курсів, семінарів та тренінгів з використання ІКТ у навчанні. Особливу увагу слід звернути на навчання викладачів з використання спеціалізованого програмного забезпечення, яке використовується у професійній діяльності.

ІКТ у фаховій підготовці майбутніх викладачів ЗПТО можуть покращити якість навчання і забезпечити більш ефективну підготовку фахівців для ринку праці. Використання ІКТ може сприяти формуванню в учнів певних компетенцій, зокрема, інформаційної грамотності, критичного мислення, творчого підходу до розв'язання проблем, комунікативних навичок тощо.

Варто зазначити, що використання ІКТ у навчанні сприяє розвитку самостійності та ініціативності учнів. Учні стають більш активними у процесі навчання, забезпечують більш глибоке засвоєння матеріалу, формують навички самостійної роботи з інформацією та вміння працювати з різноманітними джерелами інформації.

Отже, використання ІКТ у фаховій підготовці майбутніх викладачів ЗПТО є важливим елементом для покращення якості навчання та формування компетентних фахівців. Належна підготовка викладачів з використання ІКТ у навчальному процесі, а також створення умов для ефективного використання ІКТ у навчанні можуть забезпечити позитивні результати навчання студентів, покращення якості знань та підготовки майбутніх фахівців.

Додатково, використання ІКТ дозволяє викладачам створювати інтерактивні матеріали, які допомагають студентам легше засвоювати матеріал, забезпечують більш активну участь студентів у навчальному процесі та дозволяють викладачам більш ефективно оцінювати знання студентів.

Враховуючи те, що ІКТ вже стали невід'ємною частиною сучасного світу, їх використання у навчальному процесі є актуальним завданням. Навчання з використанням ІКТ дозволяє формувати у студентів навички, які є необхідними в сучасному ринку праці, а саме: робота з комп'ютером, пошук і обробка інформації, комунікація в мережі, розвиток критичного мислення тощо.

Застосування ІКТ у фаховій підготовці майбутніх викладачів ЗПТО є дієвим засобом підвищення якості навчання, формування навичок, необхідних для сучасного ринку праці, та розвитку професійних компетенцій викладачів. Необхідно продовжувати дослідження у цьому напрямку та розробляти нові методики та технології, що забезпечать ще більш ефективне використання ІКТ у фаховій підготовці майбутніх викладачів ЗПТО.

У фаховій підготовці майбутніх викладачів ЗПТО ІКТ є ефективним та необхідним. Використання ІКТ допомагає зробити навчальний процес цікавішим та більш ефективним, підготувати викладачів до викладання сучасних технологій та методів навчання, а також забезпечити більш активну участь учнів у навчанні.

У подальшому дослідженні можна розглянути більш детально роль ІКТ у фаховій підготовці майбутніх викладачів ЗПТО та вивчити їх взаємозв'язок з іншими факторами, такими як мотивація, ефективність навчання та професійна компетентність. Дослідження можуть також орієнтуватися на ефективність конкретних технологій та програм, що використовуються в навчанні викладачів.

Потрібно також звернути увагу на те, що використання ІКТ вимагає підготовки викладачів та учнів до роботи з цими технологіями. Необхідно

забезпечити належний рівень доступності та підтримки для викладачів та студентів, щоб забезпечити ефективне використання ІКТ у навчанні.

Також важливо зазначити, що використання ІКТ повинно бути розглянуте як допоміжний засіб для досягнення мети навчання, а не як засіб самої мети. ІКТ мають бути використовувані з розумінням їх можливостей та обмежень.

Отже, застосування ІКТ у фаховій підготовці майбутніх викладачів ЗПТО є важливим та необхідним кроком у покращенні якості навчання та підготовці кваліфікованих фахівців. Дослідження та впровадження нових технологій у навчання сприятимуть підвищенню рівня компетентності викладачів та забезпеченню їх готовності до викладання сучасних технологій та методів навчання у своїх учнів.

Список використаних джерел

1. Національна доктрина розвитку освіти України у XXI столітті. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/347/2002#Text> (дата звернення: 27.03.2023).

Антон Ярмілко

Науковий керівник: к.пед.н., доцент Іванчук А. В.

Вінницький державний педагогічний університет імені Михайла Коцюбинського

ТЕХНОЛОГІЯ ПЕРЕТВОРЕННЯ ЕНЕРГІЇ В ЗМІСТІ ТЕХНОЛОГІЧНОЇ ОСВІТИ ШКОЛЯРІВ

Традиційна машинознавча підготовка майбутніх учителів трудового навчання та технологій нерелевантна змісту технологічної освіти школярів. Однією з причин такого стану В. Юрженко називав синонімічність понять «техніка» і «машина» при їх використанні в підготовці майбутніх учителів трудового навчання та технологій [7]. Як наслідок технічна грамотність (компетентність) студентів переважно прирівнювалася до їхньої технологічної грамотності (компетентності) або використовувалося комбіноване поняття техніко-технологічна грамотність (компетентність) студентів. При такому підході зникала потреба формування в студентів загального уявлення про будь-яку робочу машину, бо її розглядали лише як елемент системи машин конкретної технологічної лінії виробничого процесу або елемент системи машин певного технологічного процесу. Таким чином, вилучалася із використання технічна інформація світоглядного характеру, яка мала культурологічну цінність, а також як могла бути пропедевтичним засобом для самовизначення щодо подальшої трудової діяльності в сфері проєктування, конструювання, виготовлення, експлуатації та ремонту робочих машин, а також елементом технічної грамотності для всіх.

А. Білан і В. Гетта поставили принципове запитання про те, чи потрібне загальне уявлення про машину користувачу техніки, наприклад, водію автомобіля та дали відповідь на нього [1]. Їхня відповідь лежала в руслі концепції грамотної експлуатації робочої машини, тобто грамотна експлуатація робочої

машина користувачем неможлива без сформованого загального уявлення про неї. Якщо прийняти до уваги, що головним об'єктом техніки є машина, тоді буде доречно синонімічність цих понять та буде доцільно розглянути рівні сучасного наукового розуміння поняття «машина» висвітлені Л. Гріффеном [2]. «...виділяється чотири різних розуміння техніки: техніка як засіб праці; як система штучних органів діяльності; як суспільна матеріальна система; як особливим чином організована людиною матерія і енергія» [2, с. 2]. Великий педагогічний потенціал має, на нашу думку, концепція вивчення машини як спеціально організованої енергії. Спеціально організована людиною енергія становить сутність запропонованого нами поняття «технологія перетворення енергії».

Варто відзначити, що поняття «технологія перетворення енергії» не є новим та зустрічається в різних контекстах у дослідженнях, присвячених змісту трудового навчання та освітньої галузі «Технологія». Так Д. Тхоржевський зазначав, що технологічну машину доцільно вивчати в контексті передачі механічної енергії до виконавчого механізму [6]. О. Коберник ставив такі задачі для технологічної освіти школярів як політехнічний розвиток; формування уявлення про основи техніки, технології перетворення матеріалів, енергії та інформації [3]. М. Корець зазначав, що «...зміст машинознавства необхідно максимально наблизити до змісту програми трудового навчання в школі. ...вчителю трудового навчання необхідно мати певний обсяг узагальнених знань про всі існуючі різновидності машин без надмірно поглибленого їх вивчення» [4, с. 176]. Продовжуючи думку М. Корця, наголосимо, що узагальнені знання шклярів про машину можливі у формі уявлення про машину як приклад реалізації типової технології перетворення механічної енергії обертального руху.

Л. Гріффен запропонував методику пошуку узагальненого поняття про машину [2], яку ми назвали пошук рамок для абстрагування від різних видів робочих машин. У цій методиці основний напрям пошуку лежить у бік наукової класифікації робочих машин на такі види як: технологічні машини, транспортні машини, транспортуючі машини. Наступний крок полягав у пошуку спільного у функціонально-морфологічних описах різних видів машин.

Цікаво, що спільне у функціонально-морфологічних описах різних видів машин давно відоме, тільки воно не розглядалося в контексті технології перетворення механічної енергії обертального руху. Ним є поняття приводу машини, який призначений для підведення енергії до робочого органу машин. Більше того, давно відома узагальнена функціональна схема машини в якій компонентами є привід та її робочий орган [5].

Якщо розглядати машину як ієрархічну технічну систему, то в ній є підсистеми в яких також є власний привід. Звідси слідує, що поняття приводу володіє властивістю фрактальності (різномасштабності). Тобто взявши за об'єкт вивчення студентами привід, ми не тільки абстрагуємося від конкретних технологічних машин, але зможемо також абстрагуватися від машини взагалі, розглянувши, скажімо, привід масляного насосу двигуна внутрішнього згорання, привід механізму відкривання дверей трамваю тощо. При цьому

фрактальність поняття приводу дозволяє вивчати як привід машини, наприклад, трансмісію автомобіля, так і привід якого-небудь механізму машини і сутність узагальнених знань про машину не зміниться. Тому, що ядром узагальнених знань про машину незалежно від масштабу приводу є три базові технічні явища: передача механічного руху на відстань; зміна кінематичних параметрів механічного руху; зміна силових параметрів механічного руху [8].

Технічними засобами реалізації типової технології перетворення механічної енергії обертального руху є механічні передачі: циліндричні зубчасті, конічні зубчасті, черв'ячні, гвинт-гайка, ланцюгові, фрикційні, пасові, а при необхідності і гвинтові та рейкові. Отже, достатньо розглянути будь-який вид механічної передачі не лише в контексті її функціонально-морфологічного опису, але і в контексті технології перетворення механічної енергії обертального руху і буде можливість формувати в процесі технологічної освіти школярів різнорівневі узагальнені знання про машину. Узагальненість цього виду технічних знань буде забезпечена обов'язковим вивченням трьох базових технічних явищ приводу будь-якої робочої машини.

На що ж конкретно необхідно звертати увагу школярів, якщо взяти в якості об'єкта вивчення, наприклад, циліндричну зубчасту передачу? Увагу необхідно зосередити на параметрах взаємодії ведучого і веденого елементів зубчастої передачі – шестірні і веденого колеса. Характер зміни цих параметрів і буде узагальненими технічними знаннями про привід, а отже і знаннями про машину в цілому. Розглядаючи характер взаємодії ведучого і веденого елементів будь-якої механічної передачі, необхідно розглянути такі технічні закономірності базових технічних явищ приводу машин як: зменшення величини частоти обертання (кутової швидкості) веденого елемента механічної передачі супроводжується збільшенням величини обертального моменту на валу веденого елемента; збільшення величини частоти обертання (кутової швидкості) веденого елемента механічної передачі супроводжується зменшенням величини обертального моменту на валу веденого елемента.

Головною педагогічною задачею в процесі формування узагальнених уявлень школярів про машину буде навчальне відкриття школярами причини зміни кінематичних і силових параметрів приводу машини. З пропедевтичною метою необхідно буде актуалізувати в школярів елементарні природничо-наукові знання, зокрема, відстань, шлях, швидкість, сила, плече сили, момент сили та ін. Коли вказані знання будуть в школярів актуалізовані, необхідно їм допомогти зрозуміти сутність умови відсутності проковзування в кінематичній парі шестірня – зубчасте колесо. За умови відсутності проковзування в зазначеній кінематичній парі забезпечується рівність відстаней пройдених будь-якою точкою шестірні і зубчастого колеса за один їх оберт. Звідси прямий шлях до розуміння механізму зміни кінематичних параметрів в механічній передачі (друге базове технічне явище). Для відкриття школярами механізму зміни обертального моменту на валу веденого зубчастого колеса, необхідно актуалізувати розуміння сутності важеля першого роду. Після актуалізації знань школярів, пов'язаних з принципом дії важеля першого роду, необхідно

допомогти учням зробити навчальне відкриття радіусів початкових кіл в кінематичній парі шестірня – зубчасте колесо як плеч колової сили циліндричної зубчастої передачі. Так буде відкрита сутність технічного явища зміни обертальних моментів на валу веденого зубчастого колеса. У випадку вибору в якості об'єкта дослідження не циліндричної зубчастої передачі, а якої-небудь іншої механічної передачі будуть внесені адаптаційні зміни різного рівня складності.

Таким чином, широко використовувані в технічній літературі поняття про привід робочої машини практично не розглядалися в контексті технології перетворення енергії. Відповідно різко обмежувався світоглядний потенціал цього виду машинознавчих знань. Майбутні вчителі трудового навчання та технологій втрачали можливість використовувати в технологічній освіті школярів знання, релевантні завданням технологічної освіти школярів. Через засвоєння загальних технічних знань про машину вдасться сформувати основи технічної грамотності в старшокласників, яка буде як елементом їхньої загальної культури, так і елементом їхньої готовності до самовизначення щодо подальшого навчання та трудової діяльності в галузях предметно-перетворювальної діяльності. Подальші дослідження цієї проблеми доцільно зосередити на розкритті специфіки прояву базових технічних явищ в різних видах механічних передач, а також розробці дидактичних систем навчальних технічних задач як засобу закріплення і поглиблення знань школярів про технічні явища в механічних передачах.

Список використаних джерел

1. Білан А. М., Гетта В. Г. Методика навчання будови автомобіля: навч. посіб. Чернігів, 2012. 333 с.
2. Гріффен Л. О. До питання про визначення техніки. *Питання історії науки і техніки*. 2013. №3. С. 2–12. URL: <http://dspace.nbuv.gov.ua/bitstream/handle/123456789/77715/02-Griffen.pdf?sequence=1> (дата звернення: 19.03.2023).
3. Коберник О. М. Концептуальні засади технологічної освіти учнівської молоді в Україні. *Збірник наукових праць Уманського державного педагогічного університету ім. П. Тичини*. 2010. Вип. 2. С. 273–280. URL: <http://znp.udpu.edu.ua/article/view/188061> (дата звернення: 27.02.2023).
4. Корець М. С. Методика викладання технічних навчальних дисциплін: навч. посіб. Київ: Вид-во НПУ імені М. П. Драгоманова, 2019. 240 с.
5. Технологічні машини: підручник / С. М. Гнітько та ін. Київ: Вид-во Ліра-К, 2020. 258 с.
6. Тхоржевський Д. О. Методика трудового та професійного навчання. Частина 1. Теорія трудового навчання: підручник. Київ: РННЦ «ДІНІТ», 2000. 248 с.
7. Юрженко В. В. Феноменологічні аспекти лінгводидактики у змістовому полі технологічної освітньої галузі. *Національна ідентичність в мові і культурі: матеріали XIV міжнар. конф., м. Київ, 21-22 квіт. 2021 р.* Київ: НАУ, 2021. С.

205–211. URL: <https://dspace.nau.edu.ua/bitstream/NAU/51852/1/Yurzhenko.pdf> (дата звернення: 19.03.2023).

8. Ivanchuk A., Zuziak T., Marushchak O., Matviichuk A., & Solovei V. Training pre-service technology teachers to develop schoolchildren's technical literacy. *Problems of Education in the 21st Century*. 2021. Vol. 79(4). P. 554–567.

Іван Шуляк

Науковий керівник: к.пед.н., доцент Бербец В. В.

Уманський державний педагогічний університет імені Павла Тичини

РЕАЛІЇ ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ КУЛЬТУРИ КВАЛІФІКОВАНОГО РОБІТНИКА

Як зазначається в Державній національній програмі “Освіта” (Україна ХХІ століття) професійна освіта спрямована на забезпечення професійної самореалізації особистості, формування її кваліфікаційного рівня, створення соціально активного, загальнокультурного, морально і фізично здорового національного виробничого потенціалу, який має посідати важливе місце у технологічному оновленні виробництва, впровадженні у практику досягнень науки і техніки [3, с. 11]. Тому серед головних завдань освіти взагалі, і професійно-технічної зокрема, суспільство висуває вимогу не тільки у формуванні фахівця, здатного професійно виконувати свою власну роботу, а і загальнокультурної особистості, здатної працювати в колективі, раціонально підходити до власного зростання, оцінювати та вирішувати ситуації, які виникають у процесі життєдіяльності. Тобто бути особистістю, яка має “сучасний світогляд та моральну свідомість, гармонійно поєднує професійну компетентність і громадську активність, здатна до творчої інноваційної діяльності та конструктивної праці в проблемних ситуаціях” [2, с. 223].

У перекладі з латинської мови "культура" – це оброблення, обробка, догляд, поліпшення [1 с. 21]. Спочатку це слово використовувалося стосовно до обробки й оброблення ґрунту, тобто до культури землеробства. Потім ці поняття стали використовувати для характеристики якості життєдіяльності окремого народу і навіть цивілізації. Сьогодні мова йде про культуру спілкування, професійну культуру, естетичну, моральну, економічну тощо.

Таким чином, професійно-технічна школа є одним із різновидів освітніх інститутів, що створені в нашому суспільстві для соціалізації підростаючого покоління та передавання йому професійних культурних цінностей людства. Де процес формування особистості підлітка, адаптування його до життя в суспільстві, здійснюється шляхом його навчання та залучення до праці, культури. Це надає учневі можливість засвоїти в певному обсязі культурні норми і цінності, щоб діяти у відповідності до них.

Завдання формування особистості в системі професійно-технічної освіти має цілеспрямовано комплексний характер, оскільки тут здійснюються

професіоналізація молоді, виховання кваліфікованих робітників – виконавців особливих функцій у системі суспільного розподілу праці.

Під час проведення опитування роботодавців стосовно найбільш затребуваних характеристик кухаря поряд із загальноосвітніми та загальнопрофесійними знаннями, уміння і навичками замовники кадрів визначають [3, с. 298]:

– когнітивні здібності – здатність переносити знання із одного виду професійної діяльності на інший, здатність вирішувати проблеми, самостійність і критичність мислення, професійна гнучкість та мобільність;

– психомоторні здібності – загальні психомоторні здібності, координація дій, витривалість, швидкість реакцій, концентрація уваги;

– персональні якості – дисциплінованість, надійність, відповідальність, оптимізм, мотивація досягнень, прагнення забезпечувати якість роботи, уміння швидко поновлювати та поповнювати знання;

– соціальні здібності – співробітництво, комунікативність, толерантність, корпоративність, справедливість.

Відповідно, зростає роль соціально-психологічних факторів, професійна освіта видозмінюється і розуміється не просто як сума знань, а як фахова та методична підготовка плюс комп'ютерна грамотність і певний рівень інформаційної культури. Одночасно формується нова професійна освіта і навчання "третьої" грамотності: культура спілкування, естетичне виховання, широка інтелектуальна діяльність, яка характеризує загальну культуру людини. Таким чином, на нашу думку, основними аспектами щодо підготовки кваліфікованих робітників можна визначити наступні:

1. Забезпечення високого рівня загальної, загальнотехнічної і професійної підготовки учнів. Зрозуміло, що з часом від зміни змісту діяльності та функцій робітника у суспільному, культурному житті та виробничій діяльності, змінюватимуться і характер та обсяг елементів кваліфікації робітника, що характеризують його знання, уміння та навички, досвід творчої діяльності.

2. Формування професійної культури майбутніх кваліфікованих робітників шляхом підвищення їх культурно-технічного рівня. Поняття «культурно-технічний рівень» містить два взаємопов'язані аспекти: професійно-технічний і культурний рівень робітника [2, с. 163].

3. Виховання учнів у процесі оволодіння професією. Передбачає побудову навчально-виховного процесу на засадах демократизації і гуманізації.

Отже, процеси навчання і виховання у професійно-технічних навчальних закладах повинні поєднувати загальну мету – формування всебічно розвиненої, високопрофесійної та загальнокультурної людини як особистості та найвищої цінності суспільства.

Список використаних джерел

1. Державна національна програма “Освіта” (Україна ХХІ століття). – К. : Райдуга, 1994. – 62 с.

2. Зданевич О. Г. Управління розвитком професійної компетентності вчителів загальноосвітнього навчального закладу. Науковий вісник УМО

URL:http://umo.edu.ua/images/content/institutes/imp/vydannya/visnyk_umo/pedagogika/3_2017/Zdanevich.

3. Семиченко В.А. Пріоритети професійної підготовки: діяльнісний чи особистісний підхід? *Неперервна професійна освіта : проблеми, пошуки, перспективи* : монографія / За ред. І.А. Зязюна. Київ: Вид-во "Віпол", 2010. 636с.

Іван Олійник

Науковий керівник: к.пед.н., доцент Бербец Т. М.

Уманський державний педагогічний університет імені Павла Тичини

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ОРГАНІЗАЦІЇ ТВОРЧОЇ ДІЯЛЬНОСТІ УЧНІВ В ПРОЦЕСІ ТЕХНОЛОГІЧНОЇ ОСВІТИ

Ринкова економіка змушує до перегляду змісту, форм і методів науково-технічної творчості. При розгляді системи навчання та виховання, що склалася у середніх загальноосвітніх школах, з позицій даного дослідження, виявлена недооцінка технічної творчості учнів як дієвого фактора навчання і виховання учнівської молоді – майбутніх спеціалістів. В окремих випадках має місце спроба звести все різноманіття видів творчої діяльності лише до технічної творчості учнів, яка, в свою чергу, часто зводиться до репродуктивної діяльності (виготовлення моделей за зразком, копій відомих приладів та пристроїв). Така робота, безумовно, формує загальнотрудові вміння та навички, виховує працьовитість, інтерес до техніки. Однак компонентів творчості в ній явно недостатньо, якщо говорити про творчість майбутнього спеціаліста. Створення і функціонування ефективних форм творчості учнів пов'язане з цілим рядом проблем, які можна розділити на п'ять груп [1].

Саме тому метою нашої статті є характеристика суперечностей в організації творчої діяльності учнів в процесі технологічної підготовки

До першої групи віднесено проблеми організаційно методичного характеру:

- нині технічна творчість учнів не знайшла належного місця в системі навчально-виховного процесу;
- технічна творчість учнів часто не підпорядкована конкретним завданням комплексної підготовки учнівської молоді і носить абстрактний характер, не визначена її цільова функція в загальній системі виховання, зміст роботи;
- відсутні методичні рекомендації щодо технічної творчості учнів, що відображають специфіку і особливості її організації в нових соціально-економічних умовах;
- відсутні науково обґрунтовані програми методичної підготовки до творчої діяльності учнів;
- недостатньо використовуються соціально-економічні можливості технічної творчості учнів;
- не обґрунтована система психолого-педагогічної підготовки вчителів до керівництва технічною творчістю учнів;

- немає необхідної кількості сучасної літератури для практичного використання в організації технічної творчості учнів.

До другої групи належать технічні проблеми:

- відсутня матеріально-технічна база для виконання комплексу творчих робіт на належному технічному, технологічному, естетичному і організаційному рівнях;

- не розв'язані питання централізованого забезпечення середніх загальноосвітніх шкіл матеріалами, комплектуючими виробами, інструментами, обладнанням для технічної творчості учнів.

До третьої групи віднесено фінансові проблеми [2]:

- не передбачено фінансування на потреби технічної творчості учнів по лінії Міністерства освіти і науки України;

- в умовах ринкової економіки практично зникла допомога базових підприємств матеріалами та комплектуючими виробами.

Четверта група проблем – правові:

- не розроблено положення про конструкторську, дослідну і творчу роботу у середніх загальноосвітніх школах в умовах ринкової економіки, а також положення про базове підприємство;

- не передбачені пільги для абітурієнтів вищих закладів освіти, які брали активну участь у технічній творчості.

До п'ятої групи проблем належать суб'єктивні фактори:

- бракує вчителів, які бажають в умовах економічної скрути вести технічні гуртки, очолити експериментально-конструкторські бюро;

- відсутній досвід організації технічної творчості учнів в умовах ринкової економіки;

- участь вчителів в експериментально-конструкторській роботі, в керівництві гуртками технічної творчості не є в даний час обов'язковим компонентом їхньої професійної діяльності [3].

Для вирішення зазначених проблем потрібно, насамперед, розглянути деякі принципи питання організації позаурочної роботи з технічної творчості учнів. До таких належать питання про принципи, форми та види позаурочної діяльності, а також критерії вибору організаційних форм її проведення.

У психолого-педагогічній та методичній літературі виділяються дві основні мети організації творчої діяльності учнів, а саме: формування техніко-конструкторських знань і вмінь та розвиток творчих здібностей учнів.

Таким чином, при домінуючому значенні трьох провідних складових – виховної, навчальної і профорієнтаційної роботи – технічна творчість учнів буде, на наш погляд, все більше набувати суспільно корисний напрям, стаючи на вищих своїх рівнях різновидністю продуктивної праці, яка відтворюється у раціоналізаторській і винахідницькій діяльності. Одним з найважливіших критеріїв її оцінки повинен стати конкретний внесок юних техніків у корисні суспільству справи.

Список використаних джерел

1. Ковальов Ю.Г. Технічна творчість як фактор професійного становлення особистості. *Трудове і професійне навчання: проблеми, пошуки, перспективи* : Матеріали науково-практичної конференції (Вінниця, квітень, 1994 р.). Ч. I. Трудове навчання, виховання і профорієнтація учнів у сучасній школі. Вінниця, 1994. С. 39-41.

2. Матюша І.К. Творча спрямованість навчального процесу в школі. *Педагогіка і психологія*. 2016. № 3. С. 70-74.

3. Тхоржевський Д.О. Методика трудового та професійного навчання. Частина III. Методика технічної праці у 5-9 класах. Київ: НПУ ім. М.П. Драгоманова, 2001. 219 с.

Софія Сивокінь

Науковий керівник: к.пед.н., доцент Бербец Т. М.

Уманський державний педагогічний університет імені Павла Тичини

ВИКОРИСТАННЯ ДИДАКТИЧНИХ ЗАСОБІВ НАВЧАННЯ У ПРОФОРІЄНТАЦІЙНІЙ РОБОТІ З УЧНІВСЬКОЮ МОЛОДДЮ

Широке впровадження у навчальний процес сучасних засобів навчання дає можливість організувати профорієнтаційну діяльність на більш високому рівні, підвищити інтенсивність всіх учасників даного процесу: вчителів та учнів. Уміле застосування засобів навчання дозволяє значно збільшити частку самостійності учнів, розширити можливості організації індивідуальної і групової роботи, розвинути розумову активність та ініціативу під час профорієнтаційних заходів.

Вибір засобів для профорієнтаційних заходів в кожному конкретному випадку залежить від цілей, завдань, змісту, закономірностей процесу, пізнавальних здібностей учнів, використовуваних організаційних форм і методів, а також від дидактичних можливостей самих засобів. Головне, щоб застосовувані засоби забезпечували якісне розв'язання навчально-пізнавальних і профорієнтаційних завдань.

Питання використання дидактичних засобів у процесі профорієнтації учнів з урахуванням їхніх вікових особливостей, досліджували: Г.Левченко, В.Мадзігон, Є.Клімов, Н. Пряжніков, М.Янцур та інші.

Розглянемо дидактичні особливості використання візуальних засобів навчання, оскільки публікації відносяться до даного типу.

Навчально-наочні посібники дають учням конкретну цілісну уяву про досліджувані об'єкти. Наприклад, вчитель демонструє учням токарно-гвинторізний верстат. Однак принцип дії верстата важко пояснити, тому після загального представлення необхідно за допомогою креслень і кінематичних схем пояснити, яким чином рух передається з вихідного вала електродвигуна через коробку швидкостей на патрон верстата.

На фотографіях і малюнках реальні об'єкти представлені в одній площині. В професійній орієнтації продуктивнішими є малюнки, тому що як наочний

матеріал вони мають значні переваги: з їх допомогою можна представити властивості предмета роздільно від цілого, відокремити істотне від несуттєвого, показати найбільш типові риси об'єкта. На малюнках об'єкт зображають схематично, спрощено, підкреслюючи те, що важливо для пізнання. Фотографії і малюнки використовують, якщо натуральні об'єкти відсутні, мають великі розміри чи дуже складні (великі машини, верстати, агрегати тощо), а також, якщо об'єкт дуже важко вивчити (наприклад, роботу двигуна внутрішнього згорання автомобіля) [2, с. 195].

Залежно від умов профорієнтаційного процесу фотографії та малюнки можуть бути узяті зі спеціальної літератури; їх функції можуть виконувати таблиці, діапозитиви, діафільми, слайди. За фотографіями і малюнками учні можуть скласти опис, робити висновки, аналізувати виробничі ситуації.

Перераховані засоби навчання мають досить низький рівень абстракції, тому вони найбільш доступні для сприйняття. Водночас, вони перевантажені другорядним матеріалом, що відволікає увагу учнів від суті. При використанні образних посібників завдання вчителя полягає в акцентуванні уваги учнів на найбільш значимих деталях наочного матеріалу.

Загалом, дидактичні (роздаткові) матеріали – вид засобу професійної орієнтації, який одержав в останні роки широке поширення. За характером вони дуже різноманітні і можуть виступати самостійним джерелом знань, а також доповнювати інші засоби (підручник, додаткову літературу, навчальні кінофільми та ін.) [1, с. 143].

Дидактичні матеріали, у тому числі публікації, дають можливість раціональніше використовувати час, диференціювати процес професійної орієнтації, здійснювати оперативний моніторинг процесу професійного самовизначення учнів, коректувати його.

Щоб публікація була ефектною при педагогічно правильному її застосуванні, вона повинна відповідати визначеним дидактичним вимогам, і, головне, завданням профорієнтаційної підготовки школярів. Представлена за допомогою засобів навчання інформація повинна відповідати сучасним науковим знанням і узгоджуватися зі змістом профорієнтаційних заходів.

Інформація, продемонстрована за допомогою публікації, повинна бути доступною. Доступність виявляється не в спрощеному викладі, а в тих чи інших особливостях подання інформації, що враховують досвід, коло інтересів і рівень підготовленості учнів.

При узагальненні й закріпленні знань необхідно використовувати принципово інші види наочності, ніж ті, які були застосовані при актуалізації знань та життєвого досвіду учнів. Як правило, вони повинні бути більш концентрованими і узагальнювальними, тобто ці засоби передають ту ж інформацію, але більшими блоками (наприклад, узагальнювальні схеми) [3, с. 67].

Таким чином, кожна публікація повинна бути оцінена з інформативного та функціонально-дидактичного боку, тобто з огляду на відповідність закладеної в ній інформації тому матеріалу, вивчення якого передбачено профорієнтаційним

заходом, і з огляду на відповідність цієї інформації тим окремим завданням, які враховуються при розкритті визначеного змісту.

Список використаних джерел

1. Барікашвілі І.І. Психологічні основи профорієнтації і професійного самовизначення / під. заг. наук. ред. д. пед. н., проф., акад. РАО І.М.Старікова : навчальний посібник. Київ: «Видавничий дім «Професіонал», 2009. 208 с.
2. Волкова Н.П. Педагогіка: посібник для студентів вищих навчальних закладів. Київ: Видавничий центр „Академія”, 2002. 576 с.
3. Климов Г. І. Професійна орієнтація і методика профорієнтаційної роботи (практикум) / за ред. М. С. Янцура. – Київ: МПУ ДЦЗ, МОУ РДП, 1995. 180 с.
4. Лозенко О. Нова освітня технологія. *Рідна школа*. 1998. №10. С. 5-6.

Ярослав Телеуз

Науковий керівник: к.пед.н., доцент Бербец В. В.

Уманський державний педагогічний університет імені Павла Тичини

ДИДАКТИЧНІ МОЖЛИВОСТІ УРОКІВ ТЕХНОЛОГІЙ У ПРОФЕСІЙНОМУ САМОВИЗНАЧЕННІ УЧНІВСЬКОЇ МОЛОДІ НА ЕКОНОМІЧНІ СПЕЦІАЛЬНОСТІ

Трудове навчання є органічною частиною всієї системи трудової підготовки учнів, яка здійснюється поетапно, з урахуванням віку у всіх структурах безперервної освіти на основі принципів цілісності, безперервності і наступності і служить одним з основних засобів підготовки особистості до функціонування в умовах формування ринкових відносин.

Метою статті є аналіз дидактичних можливостей технологічної підготовки учнівської молоді до професійного самовизначення.

У державній національній програмі "Освіта" (Україна ХХІ століття) зазначено, що трудова підготовка має забезпечити:

- формування елементарних трудових навичок у період дошкільної освіти;
- розширення трудового досвіду дітей, формування у них навичок самообслуговування;
- формування техніко-технологічних та економічних знань, практичних вмінь та навичок, необхідних для залучення учнів до продуктивної праці та оволодіння професією;
- розширення політехнічного світогляду учнів і розвиток їхніх творчих здібностей на основі взаємозв'язку трудового навчання з основами наук;
- активне ознайомлення з масовими професіями, виховання потреби у праці та оволодіння певною професією;
- ознайомлення учнів з основами ринкової економіки, різними формами господарської діяльності;

- використання народної педагогіки, залучення школярів до вивчення народних ремесел, створення умов для практичного включення їх у трудову діяльність [1, с.24].

Урок технологій, як відомо, може вирішувати три профорієнтаційні цілі:
інформаційну - знайомити учнів з профінформаційними матеріалами, необхідними для формування у них знань про світ професій;

виховну - формувати в учнів позитивне ставлення та готовність до свідомого вибору професії;

діагностичну - на уроках трудового навчання учитель має можливість спостерігати за практичною діяльністю кожного учня, бачити його відношення до виконуваної роботи, оцінювати інтереси і здібності. Саме учитель трудового навчання, спостерігаючи за учнями, може виявити здібності кожного з них до тієї чи іншої професії [3 с.7].

Відомо, що зміст технологій безпосередньо пов'язаний з різними галузями сучасного виробництва і завдяки цьому має широкі можливості для безпосереднього виходу на ознайомлення школярів з професіями цих галузей.

Зміст і особливості профорієнтаційної роботи взагалі і професійного самовизначення зокрема на уроках технологій в першу чергу визначаються віковими особливостями учнів. Цілеспрямована робота по профорієнтації учнів на уроках технологій повинна починатись ще в початковій школі. Але це аж ніяк не означає, що в даному разі повинна йти мова про реальний вибір професії. Молодші школярі до цього ще не готові психофізіологічно. Тому достатньо на деяких уроках звернути увагу учнів тільки на ті інструменти, трудові прийоми, умови праці, в яких відбувається трудова діяльність працівника якоїсь професії. Але надалі розрізнені відомості про конкретну професію повинні узгоджуватись між собою і узагальнюватись, щоб в учнів склалося цілісне уявлення про неї.

На уроках технологій в основній школі при проведенні практичних робіт з усіх розділів програми, які передбачають застосування ручних інструментів і механізованого обладнання, школярі вчать виконувати такі ж самі трудові прийоми і операції, які виконують відповідні працівники в умовах виробництва. Завдяки цьому стає можливим ознайомлювати учнів із змістом та особливостями праці конкретних професій: слюсаря, жерстяника, арматурника, електромонтажника, радіомонтажника, електрослюсаря по ремонту побутової техніки, кресляра, токаря, фрезерувальника, свердлувальника, столяра, тесляра, верстатника по дереву та багатьох інших.

На уроках сільськогосподарської праці учні мають змогу ознайомитись з практичними вміннями по вирощуванню поширених в конкретній зоні овочевих, зернових, плодово-ягідних культур, декоративних рослин і квітів, догляду за тваринами, з експлуатацією та доглядом за сільськогосподарськими машинами, що сприяє ознайомленню з багатьма масовими сільськогосподарськими професіями: рільника, овочівника, садівника, квітникаря, тракториста-машиніста широкого профілю тощо. Крім того, навчальною програмою передбачені години на проведення виробничих екскурсій з метою поглиблення і розширення одержаних школярами на уроках відомостей.

У 8-9 класах здійснюється профільна трудова підготовка школярів: у міських школах трудове навчання проводиться за такими профілями, як металообробка, деревообробка, електротехніка і радіотехніка, електронно-обчислювальна техніка, основи будівельно-монтажного виробництва, машинобудівне креслення, підприємницька діяльність тощо; у сільських школах – основи агротехніки і механізації рослинництва, основи тваринництва і механізації тваринницьких ферм і комплексів, автосправа та ін. Кількість таких профілів може досягати кількох сотень. У процесі профільної технологічної підготовки передбачається, що учні повинні вивчити матеріал, оволодіти вміннями і навичками, спільними для цілої групи споріднених професій. Завдяки цьому повинні створюватись умови для поступової індивідуалізації і диференціації інтересів і нахилів учнів до певних видів професійної діяльності, визначається їх предметна орієнтованість [2, с.106].

Робота по професійному самовизначенню як складова профорієнтаційної роботи у практичній діяльності учителя технологій – це не організація окремих заходів, які створюють додаткове навантаження, а цілеспрямована навчально-виховна робота. Тому вона має всі ознаки педагогічної умови.

Отже, предмет технології характеризується винятковими можливостями для психологічної, моральної та практичної підготовки учнів до професійного самовизначення, правильного вибору наступного етапу освіти та трудової діяльності на основі знань про форми організації, виробництва, його технічної культури, практичного ознайомлення з деякими напрямками трудової діяльності.

Список використаних джерел

1. Вачевський М.В. Основи економіки. Навчальний посібник для учнів ліцеїв, коледжів, гімназій та загальноосвітніх шкіл 10 – 11– 12 класів. Київ: Педагогічна думка. 2017. 612 с.

2. Компетентнісний підхід у сучасній освіті: світовий досвід та українські перспективи: Бібліотека освітньої політики / під заг. ред. О.В. Овчарук. Київ: «К.І.С.», 2004. 112 с.

3. Тхоржевський Д.О. Місце та завдання трудового навчання в системі трудової підготовки школярів. *Трудова підготовка в закладах освіти України*. 1995. № 1. С. 6-8.

Вадим Чаплюцький

Науковий керівник: к.пед.н., доцент Бербец В. В.

Уманський державний педагогічний університет імені Павла Тичини

ПРОБЛЕМА НАУКОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ РЕЖИМУ ДНЯ УЧНЯ ЯК ПЕДАГОГІЧНА ПРОБЛЕМА

У процесі проробленої роботи були виявлені на практиці випробувані такі комплексні засоби наукової організації праці, як режим дня, робоче місце, умови праці, техніка праці та методи організації.

Формуванням режиму дня школяра займаються вчителі, батьки і, звичайно, самі учні. І все-таки лише незначна частина школярів замислюється над режимом дня, а ще менша – регулярно його дотримується. Чим пояснити такий стан? Серед численних причин є домінуюча. Пов'язана вона з організаційно-педагогічним аспектом.

Метою статті є розкриття впливу раціональної організації навчальної діяльності учнів упродовж дня на успішність у навчанні.

Проблемою наукової організації діяльності школярів займалися В.І.Андріяшин, І. В. Зельдіс, С.Л.Косілов, Д. О. Тхоржевський та інші.

Режим дня учня – з погляду фізіології та гігієни – є точно встановлений розпорядок життя, що припускає правильне чергування упродовж доби праці, відпочинку, харчування та сну, дотримання правил особистої гігієни. Завдання НОП полягає в тому, щоб розкрити організаційну сутність проблеми, показати педагогічні шляхи її вирішення [3, с 76].

Режим дня школяра формується на основі фізіологічних, гігієнічних, психологічних і соціологічних даних, але при цьому не слід упускати з виду його цільову, педагогічну спрямованість. В основі формування режиму дня лежить певний ритм у чергуванні окремих режимних моментів. Фізіологічні процеси в людському організмі протікають ритмічно, чітке чергування окремих режимних моментів забезпечує вироблення ритму й рефлексу на час у діяльності організму.

Без науково обґрунтованого режиму дня школяра не може бути і наукової організації його діяльності. Організаційний підхід до режиму дня учня вимагає з'ясування змісту, місця та значення кожного з режимних моментів, зв'язків та співвідношень між ними.

Таке розташування режимних моментів не випадково. У центрі – праця як основа формування та розвитку особистості, а довкола нього три основні взаємодіючі фактори – відпочинок, харчування та сон. Продуманий підхід до режиму дозволяє бачити в ньому не тільки систему режимних моментів відносини, що існують між ними, але і чітку залежність режиму дня учня від режиму дня школи, родини, режиму роботи позашкільних дитячих установ, дитячих секторів установ культури, з якими школяр постійно взаємодіє.

Розвиваючи цю думку, А. С. Макаренко вказував [5, с. 234], що режим роботи школи повинен відповідати вимогам доцільності, точності, спільності та визначеності. Цим вимогам покликаний відповідати і режим дня учня. Доцільність режиму полягає в його обґрунтованості, логічності вимог, пропорованих до кожного учня і колективу. Точність – чітке дотримання норм часу, пунктуальне виконання нормативних установок. Спільність вимог режиму дня означає підпорядкування кожного учня однаковим вимогам. Разом з тим режим дня не повинен допускати зайвої регламентації, у ньому повинен бути зазначений і вільний час.

Практична діяльність, пов'язана з формуванням режиму дня школяра, починається із з'ясування, хто з учнів має режим дня і наскільки цей режим відповідає обґрунтованим вимогам, хто і як його виконує. Після вивчення загального стану необхідне уточнення шляхом бесід, спостережень, а іноді і

експерименту. Потім на основі зразкових режимних моментів і схем режимів для учнів першої та другої зміни проводяться бесіди з учнями і батьками про режим дня, його значення в справі навчання і виховання. З'ясовується, чи є режим дня в інших членів родини, яка їхня погодженість тощо.

Розробляється режим дня, як правило, самими учнями (у початкових класах – за допомогою батьків), а коректується вчителем чи класним керівником. До цього режим дня узгодиться з батьками. Погодившись із ним, батьки, безсумнівно, будуть сприяти його здійсненню.

«Входження» у режим дня, як правило, поєднане з відповідною перебудовою нервової системи школяра, залежить від темпераменту. Так, у сангвініка переробка динамічного стереотипу проходить порівняно швидко і легко, у холерика – швидко, але не легко, у флегматика – повільно, у меланхоліка – важко. Однак і тут багато чого залежить від вікових особливостей учнів, від сформованості їх морально-вольових якостей [1, с. 75-76].

Формування режиму дня школяра, його вдосконалювання і корекція у зв'язку з обставинами, що змінилися, – завдання не якогось окремого моменту, а постійне, що вимагає систематичної уваги вчителів, батьків і насамперед – самих учнів. Режим дня повинен змінюватися і удосконалюватися в міру розвитку учнів і зміни умов їх життя.

Таким чином, з погляду НОП формування режиму дня учня розглядається як важливе педагогічне завдання, пов'язане з організацією виховання та самовиховання. Разом з тим режим дня лише одна з ланок, перший крок наукової організації праці учня, і він не може бути успішно здійснений відокремлено від інших його ланок, зокрема робочого місця школяра.

Список використаних джерел

1. Аніщенко О.В. Дидактична складова у структурі наукової організації праці учнів закладів професійно-художньої освіти. *Професійно-художня освіта України*: Зб. наук. праць / редкол. І.А. Зязюн, В.О. Радкевич, Р.П. Шмагалю та ін. Черкаси : Вид-во „Черкаський ЦНТЕР”, 2008. Вип. V.С. 74-81.

2. Інноваційні технології та наукова організація освітнього процесу : навч. посіб. / МОН України, Уманський держ. пед. ун-т імені Павла Тичини ; уклад.: Віталій Васильович Бербец, Тетяна Миколаївна Бербец. 2-ге вид., допов. Умань : Візаві, 2022. 168 с.

3. Зельдіс І. В. Наукова організація праці в шкільних майстернях: посібник для вчителів. Київ: Радянська школа, 1969. 160 с.

4. Коберник О. М. Дидактичні основи сучасного уроку трудового навчання. *Трудова підготовка в закладах освіти*. 2003. № 2. С. 3–7.